

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

HECEÖYKÜ'DE BU SAYI

ÖYKÜ GÜNDEMİ

Ali Ulvi Temel	<i>Dersimiz Derdimiz</i>	3
Necip Tosun	<i>İyi Öykülerin Ortak Özellikleri</i>	5
Osman Alagöz	<i>Diyalog</i>	6

ÖYKÜLER

Rasim Özdenören	<i>Ölü Dünya</i>	10
Necati Mert	<i>Aldı Beni Bir Korku</i>	14
Cemal Sakar	<i>Cennet Güzeli</i>	17
Necip Tosun	<i>Genç Ölmek</i>	19
Mihriban İnan Karatepe	<i>V. R.</i>	26
Dilek Aslaner	<i>Boyası Akan Elbise</i>	29
Cafer Özgül	<i>Kısa Film Denemeleri-Dilşad</i>	32
Mustafa Muharrem	<i>En Çok Bu Saati Bekledi</i>	37
Zeynep Hicret	<i>Kiralık İntihar</i>	40
Esra Demirci	<i>Mesafe</i>	43
Hasan Aycın	<i>Çizgi</i>	46

DOSYA

GENÇ ÖYKÜ-1

SÖYLEŞİ:		48
Kamil Yıldız • Barış Acar • Güzide Ertürk • Nazlı Karabıyıkoglu		
Aykut Ertugrul • Aysun Kara • Güray Süngü • Handan Acar Yıldız		
Gökçe Parlakyıldız • Hasibe Çerko • Mahir Ünsal Eriş		
Lütfi Tuna Yukay • Naime Erkovan • Pelin Buzluk		
H. Hümeysra Şahin • Gökhan Yılmaz • Mukadder Gemici		
Emine Uçak Erdoğan • Akif Hasan Kaya • Yıldırım Türk		

ÖYKÜ:

Gökçe Parlakyıldız	<i>Kuşu Fırtınası</i>	88
Aykut Ertugrul	<i>Kuyudakiler</i>	94
Aysun Kara	<i>İntihar Kliniği</i>	100
Kamil Yıldız	<i>Dışarıda</i>	102
Barış Acar	<i>Schubert Üçlemesi-II Die Verschworenen O Verture D. 787</i>	105
Handan Acar Yıldız	<i>Kadavra Terapi</i>	106
Güzide Ertürk	<i>Aphantes'in Maskesi</i>	118
Hasibe Çerko	<i>Klinik</i>	126
Emine Uçak Erdoğan	<i>Kara Lahana</i>	132
Lütfi Tuna Yukay	<i>Fikriye ve Gölgesi</i>	135
Gökhan Yılmaz	<i>Edip Kompleksi</i>	143
Güray Süngü	<i>Zamanın Ölümü</i>	145
Naime Erkovan	<i>Her Şeyi Bilen</i>	148
Nazlı Karabıyıkoglu	<i>Çamurlu Roman</i>	151
Akif Hasan Kaya	<i>Ölmüş Oyuncaklar Müzesi</i>	155
H. Hümeysra Şahin	<i>Acaib-i Alem</i>	159
Mahir Ünsal Eriş	<i>Asker Oldum Fiyasko!</i>	162
Mukadder Gemici	<i>Bana İsmimi Söyle</i>	166
Yıldırım Türk	<i>Dargın Akıyor Dereler</i>	169

ÖYKÜ KİTAPLIĞI

Aykut Ertugrul	<i>Karga Zarif</i>	172
Tuncer Uçarol	<i>Ödüllü Üç Öykü Kitabı</i>	
	<i>Hikâye Hırsızı</i>	174
	<i>Yağmurda Kuş Sesleri</i>	175
	<i>Emeğin Çukurovası</i>	176

OY KÜ

İki Aylık Öykü Dergisi

YIL: 10 SAYI: 55 ŞUBAT-MART 2013

Yayın Türü: Yerel Süreli

Hece Yayıncılık Ltd. fiti. Adına
Sahibi: Ö. Faruk Ergezen

Yazı İşleri Müdürü: İbrahim Çelik

Yayın Yönetmeni: Hüseyin Su

Yönetim Yeri
Konur Sk. No: 39/1
Kızılay/Ankara

Yazışma: P.K. 79 Yenişehir/Ankara

Tel: (312) 419 69 13 **Fax:** (312) 419 69 14

İnternet Adresi: www.hece.com.tr
e-mail: hece@hece.com.tr

Teknik Hazırlık: Bülent Güler

Kapak: Sarakusta **web:** www.sarakusta.com

Baskı: Öncü Basımevi **Tel:** 384 31 20
K. Karabekir Cad. Ali Kabakçı İş Hanı No:85/2
İskitler/ ANKARA

2013 Yılı Abone Bedeli:
Yıllık: 50 TL.
Kurumlar İçin: 120 TL.
Yurt Dışı: 100 Euro

Posta Çeki: 149582
Hece Basın Yayın Ltd. fiti.

Gelen yazılar yayınlansa da yayınlanmasa da geri verilmez. İlkelerimize uymayan ilânlar alınmaz.

Baskı Tarihi: 31.01.2013

H E C E Ö Y K Ü

ALİ ULVİ TEMEL

DERSİMİZ DİRDİMİZ

Şiir, öykü veya roman yazarlarının bazıları yazdıkları yazınsal türle ilgili düşünsel, kuramsal yazılar da yazmaktadır. Yazarların ve rimleri üzerinde, yazdıkları alanın kökenleri üzerinde düşünüp yazmalarından daha doğal ne olabilir? Bu önemli olduğu gibi özendirici de olabilir. Bu tür yazıları okuyunca başka yazarlar da alanlarında düşündüklerini yazma hevesi duyabilirler.

Şule Gürbüz, *Kambur, Zamanın Farkında* ve *Coşkuyla Ölmek* öykü kitaplarının yazarıdır. O, öykü ve roman üzerine düşündüklerini *Bir+Bir* dergisinin 18 ve 19. sayılarında kendisiyle yapılan söyleşide anlatıyor. Söyleşide yazarın hem bu konudaki görüşlerini hem de öyküleriyle ilgili açıklayıcı düşüncelerini öğreniyoruz.

Yazar, konuşmada; "Yurtdışına gidip felsefe okuduğunu, Eski Türk Edebiyatı'na merak sardığını, Türkiye'ye döndükten sonra Dolmabahçe Sarayı'nda görev aldığını, orada saat tamircisi olduğunu" söylüyor. O, Saray'da eski saatlerin onarım ve bakımını yapıyor, bu mesleği isteyerek biraz da koşulları zorlayarak yaptığını öğreniyoruz, anlamlı bir seçim olduğu anlaşılıyor.

Yazara göre, aslında 'yazma süreci' yoktur, 'olma süreci' vardır.

Yazar müzikle de "çok ciddi ve derinden ilgileniyor", 10-12 yıl öncesine kadar sadece Batı Müziği dinlerken artık Klasik Türk Müziği dinlemeye başladığını belirtiyor. O hem Eski Türk Edebiyatı eserlerini okuyor hem Klasik Türk Müziği dinliyor, bunlar üzerinde düşünüyor ayrıca. O; bir "sanat arayışının, bir zevk arayışının, bir lezzet arayışının olmadığını, duygularına ve dünyada hissettiği kedere eşlik eden şeyler aradığını" söylüyor. "Derinleşebiknenin, anlayabilmenin yolunu, okurken de müzik dinlerken de dertte gördüğünü" ekliyor. "Yazmak her şeyden önce acıdan kaçmamaya, derinlikten ürkmemeye

M

ÖYKÜ GÜNDEMİ

M

bağlı" diyor. "Siyasal sorunların ve tercihlerin hep vasatı öne sürme, vasatı iyi gösterme eğiliminde olduğunu", "ancak gerçeği, asıl kıymetli olanı bulmanın enikonu bir aranma, bir helak olma işi" olduğunu ekliyor. İşini ciddiye alan, emek veren, kelimeleri yoran, yoğuran bir yazarla karşı karşıyayız.

Şule Gürbüz okuduklarından ve yaşadıklarından sonra; "Batı edebiyatının, felsefesinin, müziğinin insanı telef eden ve öyle de bırakan bir yanı olduğunu, tedaviyi sunmadığını, Tanpınar'ı, Peyami Safa'yı, Nahid Sırrı'yı, Sermet Muhtar'ı, Hüseyin Rahmi'yi okurken onlarda şimdiye kadar hiç alışık olmadıkları, kendisini besleyen, büyüten, bu vakıte getiren şeylerde âşına olmadığı bir yumuşaklık, bir içe dönüklük, bir mistisizm de hissettığını, oradaki lisanın, hayata bakışın, kasatı olmuş, aşırı sertleşmiş kendisini, üstüne kaynar sular dökülüyormuş da hafifçe çözülüyormuş gibi yaptığını" söylüyor. Yazarın bu görüşleri üzerinde derinlemesine düşünmek, bu görüşleri irdelemek gerekiyor.

Konuşmanın bir yerinde söz; "Hristiyan âlemindeki günah çıkarma pratiğiyle 'itiraf' kültürüyle edebiyat arasındaki ilişkiye gelir. Yazar "bizde hikâyenin ve romanın pek olmayışının hep buna yorulduğunu, adamın günahını itiraf ederek kendini küçülttüğünü, ayıbıyla ortaya saçıldığını, ama bunu yapmanın çok ağırlığına ve zoruna gittiği için bir sonraki hafta geldiğinde yeni itiraf ettiği günahın biraz daha ufakmış olduğunu, yani öbürü kadar büyük yeni bir şey yapmamış olduğunu, her defasında günahın küçülmesiyle günah denilemeyecek ufak farkına varışları, insanî cinlikleri ve hinlikleri günah olarak ve kendi ayıbı olarak bir başkasına anlatacak duyarlılığa ve o keskin bakışa sahip olduğunu, Müslümanlıktaysa öyle bir kendinde ayıp aramak, bu derece keskin bakmak, böyle bir yaşam biçimi olmadığı için insanlar bakışta çok müstesna olarak gözlem yeteneği, dilsel yeteneği olan biri değilse, tasvirler zayıf, kendini bilmek zayıf, bir şeyin nedenini, niçinini anlamak zayıf. Çünkü böyle bir bakışa

sahip değil." der. Elbette Müslümanlıkta 'günah çıkarma' pratiği yok. Ancak 'kendinde ayıp aramak', 'yaptığının günah olup olmadığı üzerinde düşünmek, taşınmak' yok mu? Yok diyebilir miyiz? Ayrıca 'başkasının yaptığı ayıbı ifşâ' etmeyiz, yüze vurmayız, kendi ayıbımızı da başkalarına itiraf etmeyiz, anlatmayız belki ama işlediğimiz hata sebebiyle kendi kendimizi yemez miyiz? Hatamız yüzünden acı, ıstırap duymaz mıyız?

Batı roman geleneğinin 'günah çıkarma' pratiğine dayandığı, oradan kökenlendiği söylenegelmektedir, olabilir. Bizde, Müslüman ülkelerde 'günah çıkarma' pratiği olmadığı için batılı anlamda roman yazılıp yazılamayacağı ya da iyi roman yazılıp yazılamayacağı tartışılabilir. Bu düşüncelerin lehinde de aleyhinde de yazılar yazıldı, yazılıyor, daha yazılacaktır da. Ancak Şule Gürbüz'ün bu bağlamda söylediği bazı sözlerle takıldım. O'nun söylediklerinin tümü üzerinde tek tek düşündüm, O'nun da söyledikleri üzerinde bir daha düşünmesini dilerim.

Şule Gürbüz; "Biz bir şeyi yapmaktan değil, yaptığımızın bilinmesinden korkarız hep. Müslüman duası 'yaptıklarınızı gece gibi ört'tür.' Beni bunları yapacak insan olmaktan çıkar'dan ziyade 'yaptığımı gece gibi ört', yani 'ayıbımı sakla'. Elbet günahın görüneninden de gizlisinden de uzak kalma isteği en muhtem dualardandır ama günahında şahitsiz olmak Müslümanlıkta af kapısı açacağı düşüncesi ile hep bir ferahlıktır. Biz başkasının da ayıbını örtmeye çalışırız ki bizimki de açılmasın" diyor. Burada kurulan cümleleri ayrı ayrı irdelemek gerekiyor. "Yapmaktan değil yaptığımızın bilinmesinden korkarız." Oysa yaptığımızın bilinmesinden korktuğumuz gibi yapmaktan da korkabiliriz, ikisi birbirine engel değil. Gerçek hayatta da durumun böyle olduğunu düşünüyorum. Yazarın söylediği türden insanlar yok mudur? Elbette olabilir. 'Ayıbın, günahın örtülmesi' konusundaki duada da 'mukim' olan dua daha yaygındır diye düşünüyorum. "Günahında şahitsiz olmanın Müslümanlıkta af kapısını açacağı düşüncesi ferahlık" verebi-

H E C E Ö Y K Ü

lir mi? Tek tek bazı Müslümanlara verebilir, ancak 'Müslümanlık' için böyle bir şey söylenebilmir mi? Ayrıca 'günahında şahitsiz olmak, af kapısını açar' gibi bir düşünceye ulaşan insanlar olabilir mi, kuşkuluyum. 'Başkasının ayıbını' kendi 'aybımız örtülsün' diye mi örtmeye çalışırız? Bana bu ikisi birbirinden bağımsız çalışır, işler gibi geliyor. Kuşkusuz bazı sözler bir konuşma içinde, bir söyleşi akışında dağınık durabilir, hatta çelişik kaçabilir; bu derin, düşündürücü, açıcı konuşmada bunların olmasına gönlüm elvermedi. Bu yüzden bu konudaki düşüncelerimi dile getirmekten kendimi alamadım. Kelime seçiminde bu kadar titiz, enikonu düşünerek yazan ve konuşan biri olarak, 'derdi', 'mesele'si olan bir yazar olarak Şule Gürbüz'ün bu konulardaki düşüncelerini daha derli toplu bir yazıda ya da yazılarda dile getirmesini dilerim.

Romanın, öykünün kökeni nedir, ne olabilir, öykü, roman nasıl yazılabilir, konuları üzerinde ben de düşünüyorum. Bu konularda yazılanları, söylenenleri dikkatle izlemeye çalışıyorum. Şule Gürbüz'ün söylediklerini de dikkatle irdelemeye çalışırken bunlar kalemime takıldı.

'Gerçeği görmek', 'gerçeği bilmek' gibi bir 'derdi' olan yazara bir katkıda bulunabilir miyim diye bunları irdeledim. "Biz hayatı acı bulan kimselerle beslendik. Ancak bu beslenme büyütür."

NECİP TOSUN

İYİ ÖYKÜLERİN ORTAK ÖZELLİKLERİ

Diğer yazınsal türlerde olduğu gibi öykünün de genel geçer kuralları yok. Kuşkusuz kurama göre, kurallara göre sanat yapılamaz, yapılmamalıdır. Ancak tüm iyi öykülerin mutlaka belli başlı özellikleri var. Bir başka deyişle bir öyküyü beğenmemizin, iyi dememizin ve onun kalıcı hâle gelmelerinin nedenleri var.

Gerek öykü tarihine gerekse günümüzde yazılan öykülere baktığımızda, pek çok öykü

anlayışının varlığını görürüz. Lirik yazarlar var, dramatik yazarlar var, fantastik/gerçeküstü yazarlar var, bilinç akışı uygulayan yazarlar var, postmodern tutum içinde olanlar var. Ayrıca kapalı soyut yazarlar, durum ve atmosfer öyküleri yazarlar, sade ve yalın yazarlar var. Aynı yaklaşım temalar için de geçerli. Siyasal yönleri ağır basan öyküler var, bireysel tutumları öne çıkaran öyküler var, korku öyküleri, tarihsel öyküler var. Ancak bütün bu yönelimlerin içinde birini öne çıkarıp bunları yazarlar iyidir diğerleri kötüdür diyebileceğimiz bir genelleme yapmamız mümkün değil.

Bu nedenle seçilen anlatım biçimini ve temayı bir başına, öykünün değerine ilişkin mutlak bir ölçü olarak kabul etmek zordur. Örneğin öykü tarihinde açıklık ve sadelik oluşturulmuş öykülerin iyi örnekleri olduğu gibi, sadelik peşindeki yazarlarda, büsbütün gevşek, iyi dokunmamış, işçiliği az öykülere de rastlamak mümkündür. Aynı gerçeği soyut yaklaşımlar ve sembolik öykülerde de görürüz. Kısaca, nasıl ki sadece örtük anlatımla bir değere ulaşmak mümkün değilse, sadece anlaşılır öyküler yazmakla da bir değere ulaşmak mümkün değildir. Doğrusu eserin dayattığı, doğal atmosfere uymak, tercih edilen yazınsal tutumun hakkını verebilmektir.

Kuşkusuz bir öykücünün ne anlatması, neyi anlatması gerektiğini en iyi kendisi bilir. Dolayısıyla bir yazar kendisini, duygularını en iyi ifade edecek bir temayı, konuyu en iyi biçimde metne yansıtmak ister. Bunu yaparken de her sanatçı, yaşadığı deneyleri karşılayıp onu sanat katına yükseltecek estetik, dil ve biçim arayışı içerisinde olur. Kendi yolunda ilerlemek, özgün ve yeni olmak pek çok yazarın ortak arzusudur. Çünkü yazar her durumda biçim ve içerikle kendi olmak, esere kendi anlayışını yansıtmak ister.

Dolayısıyla ne yazarın seçtiği anlatım biçimi, ne de yazarın seçtiği tema bağlamında genel geçer bir ölçüt oluşturmak mümkün değildir. Bir başka deyişle yazar şu konuları anlatıyorsa öyküsü iyidir, ya da şu biçimi tercih etmişse öyküsü iyidir denilemez.

H E C E Ö Y K Ü

Başta da belirttiğimiz gibi bütün diğer yazınsal türler de olduğu gibi öykünün de genel geçer kuralları yok. Ancak tüm iyi öykülerin mutlaka belli başlı özellikleri var. Bunların başında dil gelir. İyi öykülerin en önemli özelliği dil başarılarıdır. İyi öykülerde dil, sadece duygu ve düşüncelerin dışı vurulduğu bir araç değil, aynı zamanda biçimsel yapı oluşturmak, güzellik "yaratmak" için de kullanılan bir malzemedir. Bir başka deyişle yazar, dil aracılığıyla sadece bir aktarma değil bir inşa, yapı oluşturma peşindedir. Dil, yazarın biçim tercihinine göre şekil alır. Bu nedenle iyi öyküler aynı zamanda dilin iyi kullanıldığı öykülerdir. Dil bakımını aşamamış iyi bir öykü yoktur.

İyi öykülerin aynı zamanda bir tavrı, bir duruşu, bir teklifi, sunumu, tercihi vardır. Değilse insani durumları sorgulamayan, bizi rahatsız etmeyen, bir teklifi ve sunumu olmayan insansız bir öykünün/metnin bir anlamı olamaz. Bu nedenle iyi öykünün takdim ettiği bir düşüncesi, aktarmak istediği duygusu, yazarın da bu öyküyü yazma gerekçesi vardır. Bir öyküyü okuduğumuzda bu öykünün bize aktarmak istediği bir duygunun, düşünce-
cenin varlığını açıkça hissedebilmeliyiz. Başarısız öyküler bize bu öykünün niye yazıldığını sorduran öykülerdir.

İyi öykülerde, dille, anlatımla, kurguyla, atmosferle bir güzellik yaratılır. Öykü ister gerçek ister fantastik/gerçeküstü öğelere yansın, ister lirik ister dramatik olsun, gerek duyduğu yegâne şey, her tercihin gereklerine uygun atmosferin varlığı ve kendi içinde tutarlılığıdır. Öyküyü oluşturan tüm öğeler, diyaloglar, betimlemeler bu dünyayı izah etmeli, atmosfere katkı sağlamalıdır. İyi öyküler bu gerekleri yerine getirirler.

İyi öykülerin diğer bir özelliği de yeni bir düşünce, bize etkileyen yeni bir dünya kurmalarıdır. Neyi, nasıl anlatırsa anlatsın, iyi öykülerin ortak yönü, hayata ilişkin, onu değiştirmeye, dönüştürmeye yönelik bir davranışının, tavırlarının varlığıdır. Elbette nitelikli bir yazarın yazma gerekçesi her durumda bir duygu, hissediş olarak hayata ilişkin bir tavır almak ona müdahale etmektir.

İyi öykünün çoğaltmaya, zenginleşmeye uygun bir yapısı vardır. Çünkü öykü formunu benimseyen bir yazarın *yapması* gereken şey, sadece hayatı yansıtmak değil, onu çoğaltmak, üretmek olmalıdır. Bu yüzden iyi öyküler okuduktan sonra bitmez, bizde varlıklarını sürdürürler.

İyi öyküde odaklaşma ve tek etki yaratma gerçekleştirilmiştir. Öykücü tek bir "merkezi nokta" tespit eder ve öyküsünü ona göre kurgular. Artık öyküye giren her şey o merkezi noktayı sağlamlaştırmak, güçlendirmek ve açığa çıkarmak için kullanılır. Her şey bu merkezi nokta etrafında gelişir. Konuda ve karakterde odaklaşma gerçekleşmez, dağılırsa, öyküde bütünlük sağlanamaz ve o tek etki gerçekleşemez. Öyküyü bütünlüğe ulaştırmanın yolu, öyküye giren her şeyin kendi içinde anlamlı bir bağlantı oluşturmasıyla mümkündür. İyi öykülerde odak dağılmaz ve etki maksimize edilir.

Dil başarısı, anlatıma denk düşen atmosfer, yaslanılan bir duruş, yenilik, çoğaltmaya uygun yapı, anlatımda odaklaşma iyi öykülerin ortak özellikleridir.

OSMAN ALAGÖZ

DİYALOG

- Aloo, yazdın mı on beşliği?
- Yazdım yazdım da sorma başıma gelenleri.
- Ne oldu ya?
- Ne olacak? Rahat bırakmıyorlar adamı. Neymiş efendim, bizim yanımıza uğramıyormuş, kendi kabuğuna çekiliyormuş. Böyle olmazmış. Topluma karışmalıymış...
- Sen de karış topluma.
- Karışayım karışayım da hikâyeleri kim yazsın? Yeter karıştırdığımız. Bak bakalım şöyle sıkı yazarlara. Kaç tanesi yazma zamanında topluma karışır? Bağ evine kapananı mı dersin, İngilterelere, Amerikalara gideni mi dersin, apartman dairesi kiralayıp aylarca

H E C E Ö Y K Ü

orda kalanı mı dersin, hangisini diyeyim sana? Topluma karışmak evvelinde olur. Yazıya başladın mı zaman mekân durur.

— Kutlu karışıyor ama toplumun içine.

— Hikâyeyi yaşarken karışıyor. Sonrasında kendini tanımayan bilmeyen insanlar arasında yazıyor. Orta yerde yazsa da kimse onu tanımıyor, rahatsız etmiyor.

— Doğru.

— Hem sen bilmez misin hikâye kıskaçtır. Başka bir eşi ve işi kabul etmez.

— O da doğru.

— Sen az mı alıp başını gittin? Az mı telefonunu kapattın

— Sen bunları nerden biliyorsun?

— Boş ver, biliyorum işte.

— Tamam beni bırak da kendi derdine devam et.

— Ben diyorum ki kendi kendime, yazarken yazmak lazım. Sonra an gelecek suyu çekilmiş kuyulara döneceğiz. Kuruyacağız. O zaman istesek de yazamayız. Vakit varken yazmak lazım.

— Çok haklısın. *(Yahu bu da isi bayağı ilerletmiş. Baksana edebiyat felsefesi yapıyor. Vay be, nerden nereye? Boşa dememişler işin yüzde doksan dokuzu ilham, yüzde doksan dokuzu çalışmaktır diye. Anlayana aşk olsun.)*

— Ben yazarlığı ciddiye alıyorum.

— Al al, sen ciddiye almazsan okur da seni ciddiye almaz.

— Hem ben yazmıyorum, yaşıyorum. İçim acıyor.

— İşte mesele bu. Değişmişsin sen, bayağı değişmişsin.

— Estağfurullah. Daha yolumuz uzun.

— Ben de kararımı verdim zaten. Öğretmenliği bırakıyorum.

— Niyeymiş o?

— Yazacağım, sadece yazacağım.

— Şimdi de yazmıyor musun zaten?

— Tam olmuyor. İçime sinmiyor. Baksana adamlara, işi gücü sadece yazmak.

— Sen de haklısın, ne diyeyim. *(Bak benim dediğime geldi işte. Ciddiye almak lazım yazarlığı. Boşuna konuştu du beni ya neyse.)*

— Hanımla anlaştık. Onun maaşı var. Maraş'a tayin isteyeceğiz. Ev de hazır. Ben de arada bir editörlük yaparım. Yazıya yoğunlaşırım. Geçinir gideriz.

— Ciddisin yani bu konuda.

— Gayet ciddiylim.

— Uzun soluklu bir şeyler mi düşünüyorsun yoksa kısa hikâyeye devam mı?

— Biraz öyle. Roman da düşünüyorum. Zaten başladığım bir roman var.

— Hayırlısı olsun. Yine de iyi düşün derim. Acele etme. *(Doğru mu acaba, yazarların önce hikâye yazarak başlayıp sonra romana yöneldiği? Bu da roman yazarsa bak sen. Hikâye romanın kisası. Hikâyeyi uzat, roman olsun. Kulakları çınlasın Türkçecinin.)*

— Neyse başını daha fazla ağrıtmayayım. Görüşürüz.

— Görüşürüz. Hikâyeni bekliyorum, çıkartma. Bir çıktı al, sesli oku. Sonra gönder.

— Tamam. Yarın gönderirim.

(Bunca konuştuk telefonda. Edebiyat tarihçisi ne yapar, ne eder? Nasıl çıkar işin içinden? Bu nasıl hikâye mi der yoksa hah işte işin sırrını buldum mu der? Ne derse desin! Her şey ayan beyan ortada. On beş hikâyesi. Her ayın on beşinde iki hikâyecinin birbirlerine gönderdiği hikâye. Başlık böyle, iki Hikâyeci iki Eleştirmen mi olsaydı... Okur, okur ne olacak bu sırada? Ne olacağı var mı canım, onlar da meraklarını belki biraz köreltir.)

* * *

— Nasılsın dostum?

— Nasıl olayım, çoluk çocukla ilgileniyoruz.

— Hayırdır? *(Onca derdin arasında şu hikâyeyi eleştiriver demek de ayıp olacak şimdi.)*

— Bizimkiler hasta.

— Geçmiş olsun, Allah şifalar versin.

— Amin.

— Nesi var sizinkilerin?

— Üşütmüşler. Evde grip mikrobi kol geziyor. Sabah doktora götürdüm. Bir yığın

H E C E Ö Y K Ü

ilaç yazdı. Az önce de limonlu bal verdim. Kendine gelir gibi oldu ama biraz oynayıp tekrar yatağa düşüyorlar.

— Yaa!

— Ateşleri bir türlü düşmedi. Antibiyotikten sonra düşer inşallah.

— İnşallah. Eee, o zaman sen yazmamışsındır şimdi on beşliği?

— Aldığım notlar var ama daha çalışmaya başlayamadım.

— Said Bey'in anlattığı şu hırsızlık hikâyesi mi?

— Hııı.

— Neyse çalışırsın! Sıkma canını. Hele çoluk çocuk iyi olsun, kafan rahatlasın.

* * *

— Alo, hani on beş hikâyesini göndermedin. Dört gün var ayın on beşine.

— Yazdım sayılır, az kaldı.

— Başladın demek?

— Başlamadım da yaşıyorum. Yazması bir oturma işi.

— O nasıl söz öyle? İşte hikâyecilik bu. Hikâye pişti mi, kokusu tez yayılır.

— Aynen öyle.

— Bizim yeni kitap geldi mi?

— Geldi geldi. Elimde kitabın. Çamların altında oturuyorum. Tepemde serçeler oynayıp duruyor.

— Çay var mı çay?

— Olmaz olur mu? Tavşan kanı hem de.

— Nasıl buldun kitabı?

— İyi iyi. Eline yüreğine sağlık. Edebiyat tarihçesine de kolaylıklar sağlamışsın.

— Ne kolaylığı?

— Ne kolaylığı olacak canım? Sosyolojik, psikolojik, antropolojik, modern, post-modern, darbe marbe... Neler yazmamışsın ki! Hem bir de Kutlu'yu eleştirme cesaretini gösterebilen başka kim var! Sait Faik yaşıyorsa, onu da eleştirmekten çekinmezdin.

— Yapma!

— Ben değil sen yapmışsın. Ne geliyor sa dilinin, kaleminin ucuna yazıyorsun. Yine yazmışsın. Ne istiyorsun şu Necati'den? İki de bir hikâyelerin arasına sokuşturuyorsun

adamı. Necati'den başka isim mi yok? Ali de, Hasan de, Tunç de. Necati'yi bazen kitapçı yapıyorsun, bazen arka mahalledeki genç, bazen kominist.

(Yahu dostlara da her sırrını söylemeye gelmiyor. ipliğimizi pazara çıkaracaklar. Allah korusun. Herkes yapıyor bari sen yapma! Yazarsan olacağı bu. Yoruldum be. Bir yanlış yapmaya gör, ömür boyu gölgen gibi peşin sıra gelir. Köroğlu gelmeden namı gelir misali.)

— Hikâye, hepsi hikâye onların. Ben hikâyeciyim, bilmez misin? Sen yapma bari.

— Başkasına yutturursun, bana asla.

(iyi oldu şu on beş hikâyesi. Disiplin sağladı. Günler aylar geçiyor kalem oynatamıyorduk. Disiplin şart; yazı disiplini. Yazarlığı ciddiye almak gerekiyor. Yazarların ne çok gizli eleştirmenleri vardır. Belki bir iki edebiyat meraklısı, hepsi o kadar. Ayna şart. Darılmaca gücenmece olmaz aynaya. itimat etmediğin aynanın karşısına geçme sakın! Çirkinlikle kal, mutlu ol. Başkasının görüşünü görmedikten sonra ne gam sana!)

YENİ ÖYKÜ KİTAPLARI

ADİL KURT, EMEĞİN ÇUKUROVASI (Giriş Basımevi, 2012, 11 öykü: Çukurova; Çeltik Harmanı; Asiye; Çapa; Birket; Taşçılar; Kum Ocağı; Çolak Nuri; Hasan Usta; Eskici Halil; Kasap Ali)

DÜRSALİYE SAHAN, HİKÂYE HIRSIZI (Layla Yayınları, Hatay 2012, 18 öykü: Nevbahar Hanımın Evi; Alev; Sakine; Zilan; Korucunun Karısı; Simsiyah Bakıyor—du Çalılar; Şedde Ana; Kıro; Emanet; Hikâye Hırsız; Güvercin; Takıntılı Kadın; 2068'de Bir Aşk Hikâyesi; Döndü; Helâllik; Çıplak Ayaklı Ruhlar; Göçmen Kuşlar)

HÜSEYİN AKYÜZ, YAĞMURDA KUŞ SESLERİ (Uzak Kitaplar, İstanbul 2012, 8 öykü: Yağmurda Kuş Sesleri; Eski Zaman Yaraları; Geyip Desenli Kilim; Usta

ile Zehra; Karlı Günün Cinayeti; Buz İçinde Ateş Gördüm; Demir Paralar; Ah Be Niko!)

ŞEHİRLİ KURNAZI (KKM Yayınları, Ankara 2012, 18 öykü: Sahtekârlar; Silahıma Küstüm; Kura; Benim de Var; Adresler; Açlık; Kırk Bir Kere; Acıyı Özlemek; Şemsiye; Berdel; Adını Siz Koyun; Kime Ne Diyeyim; Bu Nasıl Ayak!; Rıhtımda Buluşma; Bu Nasıl Burun?; Arabanın Sigortası Var; Şehirli Kurnazı; Sevgili Dostum)

HAYDAR DEMİR, MAKİNE (Evrensel Basım Yayın, İstanbul 2012, 30 öykü: Makine; Eldiven; Sefer; Toplantı; Erkan; Anladın Mı; Giderken; Bile Bile; Anons; Zerroş Ahmet; Tehdit; Slogan; Uzaklaşan Ses; Bayram; Öyle Bir Öykü; Fabrikada Aşk; Haysan Emmi; Kendimi Arıyorum; Ölü Sessizliği; Pof-Tıs; Sokak; Dolmuş; Ekmek; Kıyas; Koşul; Namus Davası; Güven; Yoksuldu Ama; Dimitri Bey; Kemik)

MAHİR ÜNSAL ERİŞ, BANGİR BANGİR FERDİ ÇALIYOR EVDE... (İletişim Yayınları, İstanbul 2012, 14 öykü: Çok Sıkılır Arkadaşı Ölen Çocuklar; Kimi Sevse Gülderen; Biten Bir Aşkın Ardından; Bana Küstüler; Bilye Hikmet; Her Kanseri Erken Ölümdür; Bir Konsomatris Hikâyesi; Ringo; Mektup Yazacak Gün; Hep Klinsmann'ın Yüzünden; Kadınlar Hep Olmadık Zamanlarda; Ben Evlenmeyi Boşanmaktan Daha Çok Seviyorum; Vakıtlı Gelmeyen Çiş; Biraz Uzunca Bir Diyet Hikâyesi)

CAN GÖKNİL, DENİZ KOKUSU (Can Yayınları, İstanbul 2012, 14 öykü: Uçakta; Kuşkonmaz Çiftliği; Deniz Kutları; Bulut, Adam ve Kuş; Sahil Lokantaları; Kiptapkurdu; Kadının Son Kullanma Tarihi; Uykum; Tespihböceği; Nahide; Kâğıt Kayıklar; Daidala4da Geceler Pembe-Mor; Muhabbet Tılsımı; Sıralı Koy)

UĞUR YÜCEL, YAĞMUR KESİĞİ

(Can Yayınları, İstanbul 2013, 22 öykü: Karadan Adam Bayramı; Etüt; amigo Yidiyor, Boş Yidiyor!; Grsüsgot!; Mazi!; Yağmur Kesigi; Varyete; Sarı Özlem!; Ergovan Zamanı; Mavara; Altın Diş; Panayotum!; Aziz Hektor; Ergenlik Taksimi!; Adios!; Hacifinakis; Çizgi; Çılgılık; Twilight Zone; Hoş Geldin!; Anya Dokuz YAşında Bir Rüya Gördü!; Garip Akımı!)

MUSTAFA TÜRKER, UĞURLU ADAMLAR (Oğlak Yayınları, İstanbul 2013, 18 öykü: Uğurlu Adamlar; Meşru Müdafaa Hakkı; Amcamın Adı; Mükemmel An; Oyuncakçı; Bekleyiş; Büyük Kavşak; Kötü Şans Bey; Oyun; Evdeki Çocuk; Kum; Parmaklık; Hap; Melek; Basit Dünya; Otobüs; Yaşlı Kadın; Sigara)

AYŞE BAŞAK, BEN, KENDİM VE BERGEN (Ayizi Yayınları, Ankara 2013, 10 öykü: Ben, Kendim ve Bergen; Kırmızı Saçlı Peri; Garnik ile Şaşık; Dayımın Kemikleri; Kıvrım; Kırmızı Pabuçlar; Deli İbrahim'in Gülüşü; Kimliği Belirsiz Cesetler Albümü; Bir Akşam Vakti; Temmuz Bahçesi)

BARIŞ ACAR, PIHTI (Komşu Yayınları, İstanbul 2013, 46 öykü: KOLAJLAR/ Pıhtı; Kiralık; Kaygı; Silgi; Yalan; Hybris; "I" için notlar; Yılanı Uzatmak; İş; İskemleler; Asansör; Unsansız (Bir Metro Öyküsü); Delâl ile Amber; Bir cümlemin Sokağında; Entantaneler; Balıkçı; Köstebek; Kolektif Monolog Denemesi; Avluda Üç Kişi; Hikmet Bey; Tekel/Ocak 2010/Ankara; Yolda; Tanıdık; Uzun Hikâye; Minik Dalga; Öykü Okuyan Köpek; Köpeği Atmak; Diler Hanım; POLİMİK-ÖYKÜLER/ Nasır; Yeni Başlayanlar İçin Öykü; Strip-Tease; Suç; Cüret; Abes; Yaş; Ağda; Anesthesia Total; Diğerkâm; Tırnak; Bir Harfin Üstüne Yığılıp Kalışımın Resmi; Tuzu Kuru; Evet; Fetiş; Tespih; Bedel)

RASİM ÖZDENÖREN

ÖLÜ DÜNYA

Dışarıya baktı.

Sofanın sokağa bakan cephesindeki pencere nehri görüyordu. Harika bir pencere... Nehir, bütün başkentleri ortasından ikiye bölen o nehirdi. Üstünde belli aralıklarla inşa edilmiş bir yığın köprü... Her köprünün üstüne bırakılmış anılar... Anıların ortasından geçen, dönüp kıvrılan, geçmişeilmek atan damarlar: yollar, izler: bilinçaltının derinlerine sürükleyen benekler, lekeler, çerçöp... Dışarıya bakıyordu. Nehir boyunca uzayan şeritte birikmiş insanlar... Oltalarını sulara fırlatmışlar... Oralarda balık olur mu? Mavnalar... Balıkçı tezgâhlarında açık ve sabit gözlerle bakan büyülü balıkgözleri... Balıkgözlerine uzun süre bakmaya dayanamayacağını kaç defa düşünmüştü... Bakamazdı balıkgözlerine... Balıkgözlerinde ölmüş ve geleceksiz ve geçmişsiz bir dünyanın ölüsü yatardı... Ölü bir dünya hiçbir insanın hiçbir zaman içinde yaşamış olmayı istemediği bir dünyanın resmiydi... Ölü dünya öte dünya demek değildi. Ölü dünya canlılık belirtisiyle canlanmazdı zihninde... Onda teselliye yer yoktu... Onda dövünme yoktu... Dövünen sevgililer yoktu... Sevgililerin gözyaşları, gözyaşlarından fışkıran özlem, özlemin hedefinin imkânsızlığı, bütün bunlar ölü dünyanın izlekleri olarak çıkmazdı ortalığa... Ölü su neydi? Soğuk, solgun, ölü... Ölü suyun içinde can yoktu... Belleği yıllar öncesine taşındı. O ahşap eve, evlere... O ahşap evlerde yaşanan kâbuslara... Şimdi o kâbusları bile özlemek istiyordu... Tahta merdivenlerin gıcirtısından tedirgin olurdu. Sallantının ortasında nereye gideceğini bilemezdi... Kaç sefer kapıyı çarpıp çıkmıştı. Kime küsüyordu? Kime küsmesi gerekiyordu? Evin taşlığından içine yayılan serin havayı solurken buraları terk edip gideceğini, buralardan kaçacağını kaç kez hayal etmişti. Her seferinde bu işin üstesinden gelemeyeceğini bilerek... Neydi onu tutan? Neydi onu kısıp alan güç? Orda *biri* vardı, oydu... Ondan ayrılamıyordu...

Onu şimdi mi aramaya çıkmalıydı?

Onu ne zaman yitirmişti?

Onu yitirdiği anı bulması gerekiyordu.

Onu yitirdiği bir an, bir zaman parçası var mıydı? Belki birçok kez yitirmisti onu. Çünkü onu birçok kez bulduğunu biliyordu.

Belki de onun elini bir Rodin heykelindeki zarafetle uzattığını gördüğü anda yitirmişti.

Dağınık saçları alnına düşmüştü.

Gözleri, baktığı noktanın arkasını gözlüyordu.

Gülümsemesinde mahrem bir gizemin büyüğü geziniyordu.

Onun gözlerine bakan herkes bu gizemli gülüşün kendisi için saklandığını düşünüyordu.

Sürekli onun adını anıyordu. Su sesinde, gök gürültüsünde, yağmur tıptısında, rüzgârın uğultusunda, denizin dalgalanışında onun adı fıskırıyordu yeryüzüne. O adı işittiği her seferinde ışık diye haykırıyordu, can diye elini döşüne vuruyordu... O adı kucaklıyor, bağrına basıyordu.

- Baba, dedi kadın, Babacık!

- Bebecik! Diye seslendi o da.

Durdu:

- Gönderdiğim bütün selamlar boşa çıkıyor, küs müsün bana?

- Bilmiyorum.

- Alınmayan bir selamın anlamı ne olabilir?

- Bilmiyorum.

Ona "babacık!" diye seslendiğini işitiyordu.

- Babacık!

Bir uzaklaşma işareti miydi bu?

Sevgiye mi yormalıydı?

Yola çıkma zamanının geldiğini düşündü.

Hazırlandı. *Her yol her yere ve bilhassa ona götüren yola çıkıyordu. Ancak onun odasından çıkan yol nereye varırdı? Senin odandan çıkan yol nereye varır bebecik? Senin odan boşlukta mekân tutar mı? Oda deyince soyut odalar geliyordu aklına. Soyut odaların kapısı sokağa açılırdı. Sofa ile sokak bütünleşmiş olurdu. Çalışma odası aynı zamanda konukları ağırlama yeriydi. Odanın bir köşesine konulmuş tezgâh oranın mutfak olduğunu işaret ediyordu. Mutfaktan açılan daracık bir kapıdan duşa girilirdi. Yatağın konulduğu arka taraftaki bölmeç yatak odasıydı.*

Giyindi. Demir çarık kapının yanındaydı. Demir asa da...

Kaç ay yürüyecekti, belli değildi. Aylarca sürebilirdi. Sonuna kadar... Sonuna geldiğini bilecek miydi? "Babacık, ben temiz kalmak istiyorum." Temiz kalmak neydi? Nasıl temiz kalınırdı? Kadın o gün eve geldiğinde evde bir başka kadının bulunduğunu duyumsadığını söyledi. Dişil bir önseziyle... Kimdi o, diye sordu kocasına. Ardından, söyleme, kim olduğunu bilmek istemiyorum, diye bağırdı. Kocasının yüzüne bakmadan odasına yönelirken defol, defol diye bağıırıyordu. Kocası yumuşak, pişkin bir gülümsemeyle neden

bahsediyorsun sen, diye sordu. Yüzükoyun yatağa attı kendini, ağlamaya başladı. Kocasını usulca yanına ilişti. Neden bahsetmek istiyorsun, diye sordu bir daha. Senin sinirlerin bozulmuş, diyordu, vehme kapılmışsın sen... "Ben bir eve yabancı bir kadının girdiğini onun kokusundan anlarım" dedi. "Buraya birini mi getirdiğini ima ediyorsun?" "ima etmiyorum, dedi, iddia ediyorum." Babacık, benim yakınmalarım mı seni kandırıyor? Ah, evet, kocamdan hep yakındım ben. Ama kocam o benim... Onun başkasına ilgisi olsa da; değil mi? Kabahat bende, benim. Babacık, anla beni.. ben seni sevemem, sevsem de sevemem... Ben, temiz, kalmak...

Burası bir ölü dünyaydı artık.

Ölü evi ya da ölüler evi değil. Ölü dünya.. ölüler dünyası...

Ölü dünya mekândan münezzehti.

Dokunulamazlık mesafesini sürekli korurdu.

Ölü dünyada özleme yer vardı.

Onu özlediğini düşündü. Onu sürekli özlüyordu.

Birden anladı.

Özlemin anlamını kavrayabilmek için fırınlar dolusu ekmek yemesi gerekiyordu. Bunu ancak fırınlar dolusu ekmek yedikten sonra kavrayabilmişti. Kafasında kavak yelleri eserken özlem tatlı bir çılgınlık halinde rüzgârın uçuşturduğu polenler gibi uçuşup duruyordu. Uçuşan polenlerin anlıkta yarattığı izlenimin hüznü teğat geçen özelliğini bulmak zordu. Gerçek özlem zihinde bir hüznü çökeltisi bırakıyordu. Ne varsa, ne arayacaksa o çökeltinin içinde arayacaktı. Bulmayı umduğu özlem, o inhitatı mâli hülya o çökeltinin cevherini oluşturuyordu. Karasevda denilen bela... Püsküllü bela... Hülya âlemi çökerten darbe...

Baktığı her yerde özlenenin gözlerinin dibine çökmüş olan derin hüznü görüyordu... Kadın, omzuna yaslanarak ağlamaya başlamıştı. Onu nasıl avutacağını bilemiyordu. Boyuna o kadının adını yineleyip duruyordu. Belli ki çıldırmasıya kısılanıyordu. Mola yerine geldiklerinde salonun öteki ucundan onu cep telefonuyla aradı. "Seni seviyorum" sözleri döküldü ağzından. Onu sevdiğini düşünüyordu. "Ben de.. seni.." diyebildi kadın yalnızca. Evli olduğunu anımsatma gereksinimini duymadı. Bunu zaten bildiğini düşünüyordu. Bunu anımsatmanın başka bir yanlış anlamaya yol vereceğini, bunu anımsatmanın dışicil bir duyumsamayla suç ortaklığına girişme anlamına geleceğini sezinliyordu. Bu nedenle dile getirmeye cüret edemiyordu. Yalnızca, ben, diyordu, ben, temiz.. kalmak...

Adam belli bir adesenin saydam camından baktığını çoktan unutup gitmişti. Kadının maviye çalan blüzu, döşündeki yapay taştan kolyesi, avucunu savuruşundaki dalgınlığı yıllar öncesinden hâlâ en kışkırtıcı haliyle bir çağrıya can veriyordu. ...birlikte yenilmiş bir yemek sonuydu. Arkadaki dışbudak

ağacının görkemli yeşili, önündeki hüznü gözlerle bir karşıtlık meydana getiriyordu. Masanın kenarındaki ahşap parmaklıklara, onun gözlerindeki hüznün derinliğine bakarcasına bakıp kalıyordu dakikalar uzunluğunca... Maviye çalan gömleğin ne zaman yıkanmış olduğunu düşünüp duruyordu. Soruyorsa dudaklarının kıvrımında bekliyordu, kelimeye gelmeden ortalığa dökülüyordu: neden şimdi, neden, neden? Neden sen kırk yıl öncesinde yoktun ve ben neden kırk yıl önce senin dünyanda değildim!

Onu bir kiraz bahçesinde kiraz toplarken düşünmek istedi. Bir teknede yakaladığı balığa merhametli bakışlarının en merhametlisini sunarken yakalayabilmek istedi. Kahve fincanına dokunan parmağın zarif kıvrımını özlemının parçası haline getirmek istedi.

Yaşanmamış savaşlar geçmişti bu dünyadan. Bir otel lobisinde gecenin bir vaktinde salt karşılıklı nazdan, işveden kaynaklanan kavgalar, kırgınlıklar yaşanmıştı. Bir daha yüzüne bakmam, bakmayacağım derkenki gülümsemesi, besbelli unutmama vaadiyle doluydu

Teknenin denizin kararmış dalgalarını arkasına alarak bıraktığı köpükler kalbine coşku dolu duygular saldı. Köpükleri avuçlamak istedi. Avuçladı. Avuçlarını açtığında orada köpükten ve sudan bir iz gördü. Birden gülümseyen bir mutluluğun kapısı aralandı.

Anımsanacak yüzlerce tablo vardı. Acemi parmaklarla dokunulan deklanşörün tespit ettiği yüzlerce görüntü... İşte, kiraz toplayan kızlar. İşte, oltaya takılmış balığı gülümseyen gözlerle süzen gözler, işte kentin bir kenar semtinde sabitlenmiş bakış... Bir kentten ötekine giderken bir mola yerindeki çay bardağına uzanmış duran parmaklar...

Bu binlerce ipucunu değerlendirmesini beceremedi. Özlem, yüreğinde bir mânia halinde bekliyordu. Özlemin bir ucu özleyene, öteki özlenene bakıyordu. Birbirine dokunmak isteyen eller, bir heykeldeki el gibi birbirine dokunamadan duruyordu. Ellerin birbirine dokunacağı sanılıyor; dokunmaya ramak kalıyor, fakat heyhat, o dokunma anı, havada asılı kalıyordu. "Anla artık, diye söylendi, özlem böyle bir şeydir, dokunulmaktan mahrum bırakılmışlık halidir..." diyebildi. Kadınsa:

- Babacık, dedi bir daha, beni öldürme, sevginle beni öldürme.

Bu bir konuşma değildi. İnlemeydi.

Ölü dünyadan buralara salınmış bir inleme... &

NECATİ MERT

ALDI BENİ BİR KORKU

Hıçkırık... Tutar mı? Yine tutar mı tutar!

Merdivendeydik, üst sahanlığa çıkmıştık, kent mobilyalarındanmış, dev bir saksının ama çiçeksiz, yapraksız hatta topraksız bir fuzulinin yanından geçiyorduk tam, tuttu. Hıçk! Hay Allah! N'apacağım şimdi? Hıçkık! Devlet Tiyatrosu ta İzmirlerden bizim buraya gelsin de. Hıç! Ben hıçkırık tuttu diye "Bit Yeniği"ni göremiyeyim. Feydeau'yu sevmem. Temposu hızlıdır. Fetan kadınlar, komşunun tavuğuna göz koymuş kart horozlar, çapkın hizmetçiler, faka basanlar, bastıranlar... hepsi bulunur. Sevmem. Ama adamlar gelmiş, ayaklarının kesilmemesi için gitmemiz lazım.

Bugün 26 Aralık. Yıl, 2012. Bugün de Trabzon Devlet Tiyatrosu Adapazarı'nda. Oyunları "Bu da Geçer ya hu!" İşgal yıllarıyla ilgili kendi halinde eğlencelik bir şey galiba. Aldı beni bir korku: Ya tutarsa! İşte sahanlığa vardık, işte dev bir demlik, işte isli bir demlik gibi duran saksının yanından geçiyoruz... Yavaş. Sakin. Gelir. Gelecek. Mutlaka gelecek meret. Allah Allah! Geçtik. Gelmedi.

Ooh! Hızlandık. Şunlarcıklar da gecikmiş, ama sahanlıkta olsun, AFA Kültür Merkezi'nin giriş katında olsun, kafe'sinde olsun her zamanki çok kozmopolit hem de çok melez bir kalabalık... Nuh'un gemisinde gibi. Eşler, flörtler, arkadaşlar, yakınlar, aileler, yalnızlar... Kürt, Türk, Abaza... Birbirine karışmış. Kulpsuz konuşuyor, kulaktan kulağa fısıldaşıyor, iri iri şakalaşıyor, tatlı tatlı dilleşiyor, seslice gülüşüyor, etrafı kesiyor, yoldaş bakınıyorlar. Hiç mi hıçkırık tutmuyor bunları? Ne sigaradan geri kalıyorlar ne çaydan, kahveden!

"Bu kalabalık, herhalde tiyatro için değil Tayyar. Alt salonda başka bir program olmalı."

Kapıdan, dedektörden geçtik, kalabalığı yarıp üst salona çıkacağız, Aktaş önde Yaşar Bey arkada koşarak geldiler:

"Sizi yönetim odasına alalım. Misafirimiz olun, çayımızı için."

"Oyun başlayacak, geciktik."

"Gecikmediniz. Oyun sekizde. Daha bir saatiniz var."

(Nasıl olur! Yedi yazıyordu. Yanlış mı gördüm? Bir daha bakayım.)

"İşte, 'Saat: 19.00' yazıyor."

Güldüler. Biliyorlarmış. Her oyun için kadro dökümlü, konu özetli, renkli ve elbette sahne ve saat belirtir kartlar bastırıyor, biletle veriyorlar, bu defa yetmemiş, yenisi basılmış, ama saati farklı.

AFA'da neden böyle oluyor hep? Geçen yıl Van Devlet Tiyatrosu "Entrikalı Dolap Komedyası"yla geldiğinde de terslik yaşadık. Yer numaralarımız biletlerin sağ yarılarında yazılıydı, kapıdaki görevli onları koparıp alınca nereye oturacağını bilemeden kalakaldıydı millet. Biletlerine daha önce bakmakla yetinenler hafızalarındaki yerlere oturdular. Sağlamcılarsa hem bakmış hem zihne hem de biletin soluna yazmışlardı -ki ben/biz onlardanız- F 14, F 15 gibi. Yerlerinden emin olanlarla eminimsiler ölçü alına alına oturuldu. Ne büyük zahmetti!

"Bit Yeniği"nde de az biraz karışıklık olmadı. Bugünkü biletlere de tek taraflı yazmışlar yerleri. Yine karışacak ortalık. Eğleneceğiz. Hıçkırık tutmazsa seyri güzel de!

Görevliyi geçtik. Biletlerin sağ parçaları görevlide kaldı, sollar benim elimde. Münire olmasa iki iki çıkacağım basamakları. Öyleyken açmışım, aramız açılmış. Hadi Münire, eğlenceye gecikiyoruz! desem al sana bir ara açıklığı daha! Bekliyorum. Geliyor. Birlikte çıkıyoruz. Koltuğumuzdayız. Gelen oturdu. Geçen oturdu. Giden oturdu. Salon doldu, hayrettir! kimse kimseyle didişmedi. İşte bunun için seviyorum karışıklığı. İnsan tedbirli olmayı öğreniyor. Bilet alınır, o kolay. Ona bakmak gerekir. Yerim neresi? Kafa yazılır: sıra şu, koltuk şu.

Genç bir çift. Oğlan şen. Kız şen. Profilleri güzel. Kibar. Oğlanınki sağ, kızınki sol. Kâh yanaşıyor, kâh çekiliyorlar. Oğlan anlatıyor. Kız gülüyor hep; idareten de değil katılarak. Deyin, muhabbet kuşları. İkinci Dünya Savaşı yıllarıymış. İngiltere, belki Londra. Alman uçakları gelmiş, bomba üstüne bomba yağdırmaktalar. Şehir sarsılıyor, yıkılıyor, yerden göğe kara tozdan dev mantarlar kalkıyor... O karmaşaya rağmen kütüphaneden çıkmayıp raflarda hâlâ kitap arayan üç İngiliz vardı hani! Fotoğraf. Poster. Evvet biricğim, üstüne bastın, Bursa Kitap Fuarı'ndan almıştık. Oğlan biraz daha yaklaşıyor: Hangi yayınevinden, bunu da bilersen öpeceğim seni. Kız da gülerek yaklaşıyor, söylemeye hazır, söylemiyor ama, Doğu-Batı oluyorlar. Şen ve güzel. Yahut tam bilet. Hayır, tavanı çökmüş kütüphanedeki üç kitap kurdu nu anlatmayacağım. Sığınaktaki iki genç İngiliz'de bugün sıra: Uçaklar yukarda. Gök gümbür gümbür. Ortalık darmadağın. Korkudan hıçkırık tutmuş gençlerden birini. Yanındakine dönmüş, ne demiş?

Hay Allah! Yine aldı beni bir korku. Ya tutarsa? Münire'nin de düşmüş aklına, bana bakıyor. Bakışıyoruz. Tutmuyor ama. Herkes de yerli yerinde. Karışıklık da yok, bir sevinçle:

"Münire!" diyorum, "Çok şükür, hiç terslik olmadı bugün."

Önümüzdeki kız gülerek dönüyor, dişleri beyaz, sin sıralı; yüzünden okuyorum: Nasıl olmadı? Yedi diye geldik, sekize kadar bekledik.

Oğlan yine soruyor:

"Hıçkırığı tutan genç diğerine ne demiş? Ne demiş?"

Münire uzanıyor üçüncü baş olarak bu soruya:

"Hadi beni korkut da hıçkırığım geçsin, demiş."

"Londra yıkılırken hem!"

"Londra yıkılırken hem!" diyorum ben de kıza katılarak.

Her birimizin ayrı sesimiz, ayrı kahkahamız varmış, birlikte gülüyoruz. &

CEMAL SAKAR

CENNET GÜZELİ

16 Mart 2003, Unutmayacağım!

Herhangi bir gün. Güneş doğuyor. Bildiğimiz güneş, bildiğimiz gibi. Formasını giymiş çocuklar okul yollarında. Sabah mahmurluğu. Yürürken açılan kasların vücuda yaydığı ılıkılık. Baharın habercisi papatyalar ve gelinçikler, güneşe doğru dönüp uyanıyorlar. Kırığı yavaşça kalkıyor. Yükselen buharlar. Toprak gevşiyor, kendini güneşe açıyor.

Hayat işte! Yine başlıyor.

Yaşlı bir kadın, kendisiyle birlikte yıpranmış sandalyesini alıp sırtını bahçe duvarına veriyor. Güneşi kucığına alıyor. Önünde uzanan geniş çayırlara bakıyor. Her sabah bir mucize oluyor; güneş doğuyor, çayırlar uyanıyor. Kış boyu ölmüş ağaçlar, bitkiler yeniden canlanıyor. Güneşin doğuşuna, ağaçlara özsuynun yürümesine şaşıyor. İki oğlu, bir torunu sabahları uyanamıyor artık. Yıllardır kendisinden haber alınamayan, karanlık bir kuyuya atılmış kardeşi. Şaşıyor. Olsun. Yoksulların tek yoldaşı güneş doğuyor nasılsa. Hamdolsun.

Kepenkler açıldı. Dükkanlar süpürüldü. Masalar silindi. Bulaşıklar yıkanıldı. Ders zili çaldı. Hayat böyledir işte. Durmaz. Başlar ve ilerler. Zaman sürükler onu da. Sıcacık yatağından çıkmadan da, uyanmadan da böyledir. Sürükler, sürüklenirsin. Gün doğar. Sesler yükselmeye başlar. Sesler hayatın başladığının delaleti olur. Herkes tanır bu sesleri.

Herkesin tanıdığı sesler başkadır.

Çayırın diğer ucundan ciplerin sesi. Telaşlı, korkuya bulanmış asker sesleri. Derinden derine telsiz sesleri. Buldozerin paletlerinden çıkan gıcırtilar. Bu sesleri herkes tanımaz. Yaşlı kadın tanır bu sesleri, oğlu, gelini, komşuları, halkı. İrkilir. Kuşlar uçuşur. Buldozerin egzozundan çıkan kara duman güneşi lekeler. Akşam için ayıklamaya çalıştığı... Bırakır her şeyi. Korku. Endişe. Kaygı. Gelin nefes nefese. Kendisiyle birlikte yıpranmış sandalyede iyice küçülen, kendi içine doğru büzülen annesine sokulur. Elleri nohut kokuyordur.

Sesler tarlalarda, çarşılarda, okullarda da duyulur. Tanınır. Bilinir. Her şey öylece bırakılır. Burada, bu da hayatın bir parçasıdır. Hayat işte. Alır. Çeker. Sürükler. İstesen de, istemesen de. Bu sesler sadece buraya aittir.

Şehrin kıyısına, uzun çayırların başladığı son mahallelere doğru koşulur.

Askerler ciplerden inip konuşlanmışlardır. Kimi zırhlı kapıların arkasında, kimi diz çökerek yerde, kimi kalkanların arkasında ayakta. Önde. Tam ortada buldozer. Papatyalar, gelincikler çiğnenmiştir. Toprak ezilmiştir. Özsular ağaçların damarlarında donakalmıştır. Güneş solgunlaşır kara dumanların ardında.

Çocuklar dayanamaz. Taş olup uçarlar. Sağanak gibi taşlar buldozerin çeliğinde parçalanır. Kalpler de, umutlar da; yeni gövermiş, daha büyümemiş. Parçalanır. Çiçekler ezilir. Toprak lekelenir. Askerler taşları mı, umutları mı; minik minik ellerde açmadan ölen, taşlar mı, umutlar mı? Ölür. Gencecik umutlar, binlerce yıllık hatıralarla yüklü taşlarda taşınır mı?

Öfke büyür. Taşlar tükenir. Büyüyen öfke dinmez; sükun bulacağı bir melce, bir mecra bulamaz.

Gittikçe kararan göğün altında her şey grinin tonlarına bürünür. Sesler, sadece ciğerleri söken sesler, şimşek gibi çakar, her yan, bir an aydınlık ve sönük, sonrası daha karanlık.

Buldozer yürür. İnsanlar bir adım daha öne çıkarlar. El ele, omuz omuza. Bu sesleri tanımayan, buradaki hayatın ritmini bilmeyenler de vardır aralarında.

Taşlar durmuştur. Çocuklar bir adım geridedir. Yaşlı kadın sandalyesini duvarın dibinde bırakmış, geliniyle kucak kucağa sokağın başına doğru çekilmiştir.

Çeliğe karşı durulmaz.

Herkes iki yana açılmıştır.

Gelin şaşkınlıkla, korkuyla döner annesine; bu kızcağız ne yapıyordur! Anne buz gibidir. Kucağındaki güneş?

Bir kişi durur. Elinde megafon, boynunda poşu, sırtında kırmızı ikaz yeleği, çapraz astığı çantası, atkuyruğu yaptığı sarı saçlarıyla.

Sürücüye güvenir. O da bilir çeliğe karşı durulmayacağını. Hâlâ insana inanıyordur.

Önce askerler çekilir: Geriye kirlenmiş toprak kalır.

Sonra buldozer çekilir: Geriye Sarı Saçlarla temizlenmiş toprak kalır.&

NECİP TOSUN

GENÇ ÖLMEK

A rkadaşlarla saatlerdir yağın yağmurdan korunmak için bir saçağın altına .rVdizilmiş, sise batmış evlere, küçük gölcüklere, yağmurla birlikte dökülen ağaç yapraklarına bakarken, heyecanla, yeni izlediği filmi anlatsın diye Nihat'ın konuşmasını bekliyoruz. Çatılardaki antenler rüzgârda sallanıyor, buruşuk, sararmış yapraklar küflenmiş demir korkulukları aşır balkonlara doluyor. Saçaklardan sızan damlalar saçlarımızı sırlıklam etmiş, ayakkabılarımız su kaçırıyor ve hafiften titriyoruz. Nihat nihayet burnunun üstüne birikmiş yağmur damlalarını silip konuşmaya başlıyor. Yağmurdan balkonlara ağaç altlarına sığınmış serçeler, kargalar, güvercinler susuyor, hep birlikte ağızımız açık onu dinliyoruz. Kahramanımız, her taraftan yağmur gibi yağın okların arasından korkusuzca Bizans ordularına saldırıyor, o vakit ruhumuz göklere yükseliyor, kasaba küçülüyor, tüten sobalı evler, anlayışsız öğretmenler, baba bas-kısı, bizi bu kasabada boğan tüm şeyler bir anda cenk alanında görünmez oluyor. Artık yavaş yavaş Nihat'ın rüyalarına doğru yol alıyoruz. O ise bazen sesini yükseltiyor, bazen alçaltıyor, diyalogları aynen taklit ediyor bazen de kahkahalar atarak bizi filmin en derin köşesine oturtuyor. Sonra en heyecanlı yerinde susuyor, bize bakıp dikkatimizi ölçüyor. Göz göze geliyoruz. Teslimiyet içinde onu dinlediğimizden emin olunca hepimizi rahatlatarak finali açıklıyor.

Tam o anda dalga dalga büyüyen yağmur duruyor, ardından güneş doğuyor ve mahallenin ortasındaki çimenlerin üstünde bir gökkuşağı oluşuyor. Biz saçağın altından çıkıyor, gökkuşağına doğru koşuyoruz. Sarı, yeşil kırmızı renk renk dokunulamayan ışık çizgilerinin içinde dolaşıyoruz. Ama Nihat "gidiyoruz," diye sesleniyor, hep yapıldığı gibi kasabanın merkezine, ırmağa doğru yürümeye başlıyoruz. Filmlerde gördüğümüz çete usulüyle, dolmuş duraklarının yanından, akasyaların, çamların, söğütlerin altından geçiyor gara geliyoruz. Köşedeki gar kahvesinden yükselen Orhan Gencebay'ın "Bilemezsin ki.." şarkısı kasabanın bungun, nefes aldırmayan havasına karışıyor. Karşımızda upuzun demiryolu var. Nihat önde biz arkada demiryolundan geçip taş köprü'nün üstüne çıkıyoruz. Önümüzde fabrikaların arasına sıkışmış kasaba parlıyor. Bulutların arasından doğan güneş, yağmurla ıslanmış evlerin çatılarını, asfalt yolları ıslı ıslı yapıyor. Karabulutlar güneşin önünden yavaş yavaş akıyor. Kollarımızı parmaklıklara yaslayıp aşağıda yağmurla birlikte suyu iyice bulanıklaşmış Kızılırmak'ın uğultusunu dinlerken, yanımıza

ürkek serçeler, güvercinler dizilmeye başlıyor. Nihat cebinden asker sigarasını çıkarıp yakıyor. Bize tutmuyor bile, ilk günahları hep o işler çünkü. Dumanın kasabaya doğru üfürürken "Siz asıl gelecek filme bakın." diyor. Başımızı aynı anda ona doğru çeviriyoruz. Serçeler, güvercinler havalanıyor birden, ırmağın üstünde sağa sola uçuşuyor, kanat sesleri, çığlıklar bir bir ırmağın sularına düşüyor, bulanık suya karışıp kayboluyor. Sonra birden kasaba büsbütün sise batıyor, görüntü kayboluyor.

İnsanın yolu böyle olur olmaz yerde anılarla kesilmeye başlarsa geçmiş onu çağırıyor demektir. Çünkü eksik kalmış bir hikâye, bitmemiş bir serüven, açık kalmış bir yara tamamlanmak, kapanmak ister. Bir süredir hep aynı fotoğrafa yakalanıyorum, ilk gençliğime ait bu kasaba fotoğraflarına... Aslında buna şaşmamak gerekir çünkü insan düşmeye başlayınca nedense hep çocukluk, ilk gençlik durağında durur. Çünkü her şey orada başlamış, her şey orada yarım bırakılmıştır. Oraya döndüğünde ise her şey bırakılan yerde duruyor gibidir. Anılar, acılar, yarım bırakılmışlar... Zaten bu yüzden oraya düşer insan. Orada açılmış yaraları kapatmak, sızıntılara gerekçe bulmak, hikâyesini tamamlamak ister. Kanayıp duran bölgelere yeniden bakmak ister. Ve görür ki aslında oradan hiçbir zaman ayrılmamıştır.

Şimdi burada, balkonda, uçsuz bucaksız boşluğa bakarken, sonsuz boşluk, yeşil, mavi, siyah renkten renge dönüşüyor, bir mavi baskın çıkıyor, bir siyah. Paramparça siyah dökülüyor sonsuz boşluğa, oraya bakıyorum, fotoğraflara. Boşlukta bir yerlere tutunmak isteyen fotoğraf sağa sola çarpa çarpa dibe doğru savruluyor, hayatın eksik karelerine... Biliyorum orada kapanmamış hikâyeler var, Nihat var, Ömer var, Âdem var, mahallemize yeni gelmiş kırmızı bisikletli kız Aynur var. Belleğimde pek çok görüntü, üst üste yığılmış onlarca anı var. Böyle en küçük bir boşluk anında geçmişe doğru yürüyor, izlere, kokulara dokunuyor, yaşadıklarımın izlerini sürüyorum.

Hayatım boyunca, doğup büyüdüğü yerleri övgüyle anlatan insanları hep hayranlıkla izledim. Oysa benim dönüp övgüyle anlatacağım bir çocukluk anım, özlediğim bir memleketim olmadı. Âdeta kaçarak uzaklaştığım kasabama aile ziyaretleri dışında dönüp bakmadım. Çünkü benim çocukluğum o kasabada Kızılırmak'ın bulanık sularında sürüklene sürüklene yok oldu. Bu yüzden çocukluğuma kıyan bu kasabayı hiç sevmedim. Çünkü her köşesinde bir yitiğim vardı, bir çikışsızlığım, kanayan yaralarım.

Orada, hiç dokunmadan buruşurdu hayat, daha eve gelirken bir bir kapanırdı hayatın penceresi. Hep büyüklere göre çizilen bu dünyada nefes alamazdık. Gizli gizli okuduğumuz çizgi romanlarda, kaçamak gittiğimiz sinemalarda kendimize bir yol bulmaya çalışırdık. Karlı gecelerde, çıkışsız dünyama kederle bakıp yastığımı gözyaşlarımla ıslatırken hep buradan, bu kasabadan nasıl kurtulacağım

mı kurardım. Çocukluğuma ilişkin, hafızamda beliren tek mutlu anımın, karlı/buzlu bir kış günü evimizin önündeki daracık sokakta oluşan buzda kaymak olarak hatırlamak aslında nasıl bir kasabada yaşadığımı tek başına izah ediyor.

Buradan kaybolmuş çocukluğuma, açık kalmış yaralara bakarken kasabadan geriye hikâyesi kalmış tek kişinin Nihat olduğunu görüyorum. Çünkü Nihat bizim gibi kasabaya teslim olmamış, hep onun dışında, üstünde, bir kartal gibi süzülüp oradan bakmıştı kasabaya. Her şeyi istediği, dilediği gibi kurgulamıştı. Benim gözümde kasabaya başkaldıran tek kişiydi. Kasabanın bir birinin aynısı, tek tip insanları arasında, her şeyi tozu dumana katıp, bazen bulutlarda, bazen tozlu sokaklarda yol alan, sağa sola çarpa çarpa ilerleyen, üstü başı çamurlu, yüzü yaralı bir kahramandı bizim için. Kasabanın karanlığında yol alırken, hayatı kararlı adımlarla yürüyen insanların aksine, duygularının, arzularının peşinde, her olayın, her durumun içine âdeta düşerdi. Koyduğu bir yerde hiçbir zaman bıraktığını gibi bulamayacağın, sağa sola akabilecek şekilsiz bir duruşa sahipti.

Nihat en yakın arkadaşım, neredeyse içtiğimiz su ayrı gitmezdi. Köyden gelmişler, hemen evimizin yanında bir gecekondu kondurmuşlardı. Ailesi yazları yine köye gidiyor, çiftçilik yapıyor, kışları mahallemize geliyordu. Nihat'la anlaşılmadığımız hiçbir konu yoktu. Zagor'u bile birlikte seviyorduk, sinemalara birlikte dadanmıştık. Gizli gizli Kızılırmak'a yüzmeye birlikte kaçıyoruz. Ama nasılsa hep benden bir adım öndeydi. Tüm arkadaşlar cesurluğuna, yeteneklerine, gözü karalığına imrenir ama birbirimize itiraf etmesek de onun liderliğini itirazsız kabullenirdik. Bu yüzden onu hep kıskandım. Çünkü her şeyde benden önde gitti. Sanki acelesi vardı Nihat'ın, korkusuzdu, hesapsızdı.

İlk kez ırmağa gittiğimizde hiç yüzmeye bilmediği hâlde, coşkunca, pırıl pırıl akan ırmağın akışına dayanamayıp cesurca atlamasını bildi. Etraftakiler güçlüğüle kurtardılar onu. Ama yılmadı, korkmadı, su yuta yuta, boğula boğula, âdeta suyla kavga ederek hepimizden önce öğrendi yüzmeyi. O coşkun suya sözünü geçirmesini bildi, ırmak kabullendi onu. Paramız olmadığında biz sinemanın etrafında dolaşırken, o bir yolunu bulup, sinemaya biletsiz girdi ve çıkışta bekleyen bizlere eve kadar filmi anlattı. Evimizin kömürlüğünü sinema yapıp, mahalle çocuklarından para toplamak onun fikriydi. Sinemaların çöplüğünden, kafa ya aldığı makinistlerden yanmış, kopmuş filmler toplayıp uç uca ekleyerek ışıkla, aynayla ilk film gösterisini o yaptı. Bana filmi ışığa tutup, insanın neler düşleyebileceğini o öğretti. Ama hiçbir zaman onun, o film parçasına baktığında gördüklerini ben göremedim. O hep daha fazlasını görüyordu, daha fazlasını.

Bir gün beni kömürlüklerine davet etti. Kimseye söylemeyecek, belli bir saatte oraya gelecektim. Büyük bir merakla oraya gittim. Kömürlüğe girdiğimde donup kalmıştım. Nihat, üzerinde pırıl pırıl bir Zagor elbisesi beni bekliyordu.

Elinde de Zagor'un baltası bütün ciddiyetiyle bana bakıyordu. Omuzlarından dökülen püskülleri, göğsündeki ters kartalıyla tam bir Zagor olmuştu. Ağzım açık seyretmiştim. Sanki karşımda Nihat değil, Zagor'un kendisi vardı. "Yaklaşma" demişti, "büyüsü bozulur." Oysa ben dokunmak istemiştim. Günlerce rüyalarım girmişti bu görüntü. O günden sonra bu olayı hiç konuşmadı. Kimseye anlatmamam için de sıkı sıkı tembihledi. Peki ama bütün saatleri benim yanımda geçen arkadaşım bunu ne zaman ve nasıl yapmıştı? Bunu hiçbir zaman anlatmadı. Çünkü o olayı sadece benim bilmemi istiyor, aramızdaki farkın altını çiziyordu. Sadece yaptığı işlere beni tanıklık ettirerek kendine bakıyordu.

Belki de beni bu yüzden, sürekli aramızdaki mesafeyi gösterdiğim için sevmeyi bıraktı. Benim ağırlığım, yavaşlığım onun kendisine âşık olmasını sağladı. Çünkü her şeyde benden öndeydi. Ben dinlemeyi ve izlemeyi, o ise yapmayı ve anlatmayı severdi. Anlatmak evet, onun en büyük özelliği idi. Çizgi romanları, filmleri doyumsuz bir üslupla anlatıyordu. Öyle ki sinemada film seyretmekten, bir çizgi romanı okumaktan çok, ondan dinlemeyi severdik. Nihat bir filmi anlatacağı zaman etrafını sarardık. Öylesine güzel anlatırdı ki, o filmi sonradan seyretsek de o tadı alamazdık. Nihat sanki ona bir başka tat katardı. Filmde olmayan şeyleri de eklerdi anlatımına, filmi âdeta yeniden yazar, eksik yerlerini tamamlardı. Behçet Nacar, Karaoğlan, Malkoçoğlu, Tarkan anlatılarına başlayınca soluğumuz kesilir, dile getirdiği her sözcük büyülü bir fotoğrafa dönüşür, sözcükler âdeta bir resim olarak zihnimizde canlanmaya başlar, onun hayallerine doğru yol alırdık. Okul çıkışı mahallede toplanır Nihat'ı beklerdik. Çoğunlukla hep birlikte gara iner, demiryolunda yürür, sonra taş köprü'nün üstüne çıkar Nihat'ın sözlerinde yiter giderdik.

Onu kıskanmamak elde değildi. Çünkü hepimizin sevgilisi Aynur da onu sevmişti. İşçi mahallesine gelen mühendisin kızı Aynur'a hepimiz âşıktık. Çünkü Aynur bizim gibi konuşmuyordu, etekleri ve bisikleti vardı. Okul dönüşünde hemen sokağa fırlar Aynur'un çıkmasını beklerdik. Bakkala çıksın, bisiklet sürsün, kasabaya insin. Ancak onu sadece seyrederdik. Kırmızı bisikletiyle mahallemizin tozlu yollarında giderken izlediğimiz filmlerden düşmüş bir kız olduğuna inanır, yanına yaklaşmaya cesaret bile edemezdik. Meğerse gerçek başkaymış. Nihat'la Aynur'u Kız Meslek Lisesinin karşısındaki pastanede görmüşler. Tabii hiç şaşırmadık. Ama Nihat, Aynur'dan hiç bahsetmezdi. Bizde yanında konuşmaya çekinirdik.

Lise birde, okullar tatil olduğunda, Nihat bir süre sokağa çıkmadı. Onu görmek için evlerinin önünde dolaşıyorduk ama Nihat yoktu. Sonradan babasının onu cezalandırdığını duyduk. Meğerse Nihat'ın sekiz zayıfı varmış. Çünkü okula gitmez, sinemaya gidermiş. Yeniden sokağa çıktığında artık karşımızda fazlasıyla büyümüş biri vardı. O gün "burası beni sıkıyor," dedi,

"okulu bırakacağım, İstanbul'a gideceğim, artist olacağım." Benim, onun bunu yapacağından en ufak bir kuşku yoktu. Ama yine de engellemeye çalıştım; nerede kalacaktı, parasız pulsuz bu iş olmazdı. Güldü, "çok kolay" dedi. Gerçekten de öyle yaptı. Okulu bırakıp İstanbul'a kaçtı. Bir ay sonra anlatacağı pek çok hikâyeye geri döndü. Babasının çok dövdüğünü herkes biliyordu ama o hiç gündeme getirmedi. Hiçbir zaman pişmanlığını belli etmedi, yazılanmadı. Bol bol İstanbul anısı anlattı, yine o doyumsuz tadıyla. Tanıştığı artistleri, film çekimlerini filan. Sadece "yine gideceğim," dedi. Bense ticaret lisesini okuyordum, bankada daktilograf olacaktım.

Babası onun okumayacağına iyice ikna olduktan sonra, belki kendine gelir, düzelir diye askere gönderdi, askerden dönünce de hemen evlendirdi. Ailesi bütün bunlardan sonra onun düzelmesini, durulmasını bekliyordu. Üstelik bir lokantaya da garson olarak girmişti. Sonunda benim de lise bitmiş, üniversite için Ankara'ya gelmişim. Memlekete döndüğümde, yine ara ara görüşüyorduk. Evliliği ona hiç yakıştırmamam da ben de artık durulacağını bekliyordum. Artık burnu sürtülmüş, eşitlenmiştik. Oysa hiç de öyle olmadı. Benimle öyle konuşuyordu ki, sanki lokantada garson değil, lokantanın sahibiydi. Yine üst bir dille beni eziyordu. Ağzım açık onu dinliyordum. Bir akşam, "patronu öldüreceğim," dedi.

Üniversite nedir diye sormuyordu, benim hayatımı merak bile etmiyordu. Bir gazino açmaktan, buralarda büyük işler yapacağından söz ediyordu. Bir süre sonra ben Nihat'tan iyice kopmuş okulu bitirmeye çalışıyordum. Bazen anıme soruyordum, "ne yapıyor" diye. Annem onun adını ağzıma almama hem bozuluyor hem de korkuyordu. "Boşver onu," diyordu, "yolu yol değil." Üçüncü sınıf bir gazinoda fedailiğe başladığını duydum. Eski çalıştığı lokantayı onun yaktığı söylentisi kasabaya yayılsa da kanıt bulunamadı. Lokanta kapanmıştı.

Sonra aşk girmiş araya, kız kaçırılmış. Uzun süre haber alınamadı. Bir süre sonra, "yakalanmış" dedi annem. Onun içeride olmasını bir türlü hayal edemiyordum. Zagor nasılsa bir yolunu bulurdu. Kaç kez o içerideyken ziyaret etmek geldi içimden. Ama onu karşımda ezik, yenik görmek istemiyordum. Ama eminim yine bunu hissettirmez, sanki ben içerideymişim de o dışarıdaymış gibi bir ortam yaratır, havasını atardı. Ve 'kaçacağım,' derdi, işbirlikçi gardiyanlardan söz ederdi. Ama yapamadım, gidemedim hapishaneye.

Hiç unutmuyorum, öldüğünü duyduğumda elimdeki çay bardağını nereye koyacağımı şaşırmıştım. Kömürlükte ısıllı ısıllı ısıldayan Zagor elbiseli Nihat gelip karşıma oturmuştu. Demek kartal yere çakılmıştı. Kaçırıldığı kızın kardeşleri tarafından tutulan kiralık katillerce içeride şişlenerek öldürülmüştü. İçimde bir şeylerin çizildiğini hissettim. Anılarım kum saatinde dökülmeye başladı. Ne çok birikmişti bende. Annemse hiç şaşırmamış gibiydi; "Namus

işine karışanı burada yaşatmazlar oğul," demişti. Gözlerim yaşarmış, rüyalarımın söndüğünü hissetmiştim. Çünkü çocukluğumuzun rüyalarını temsil eden bir kahraman, kayalara çarpıp paramparça olmuştu. Biz kıyıda olup bitenleri seyrederken o kendi macerasını yaşamıştı. Nihat insanları bunaltan, yok eden kasabanın kalbine bir kartal gibi saplanmıştı.

Nihat'ı hep kıskandım. Irmağa atlarken, İstanbul'a kaçarken, Aynur'u sevenken, rüyalarını anlatırken hep kıskandım. Zagor elbiseli hâlini, sinemaya kaçak girişini, her şeyini. O hayatında her şeyi kısaltmıştı. Yirmi yaşına geldiğinde hayatında yaşayabilecek hiçbir şeyi kalmamıştı. Hayat tespihini hızlı çekmiş, erkenden bitirmişti. Çünkü onun bizim gibi upuzun vakti yoktu. Acelesi vardı, çünkü rüyalarının peşindeydi. Hiçbir zaman oynamadığı o filmlerden fırlamış, kendi hayatını oynuyordu. Filmi uzatamazdı. Eğer acelesi olmasaydı, hayatı herkes gibi zamana yaysaydı, şimdi bir kahvede okey oynuyor olacaktı. Ama o vakit de bu adam Nihat olmayacaktı. Hayır, Nihat gençölmeye yazgılıydı. Çünkü gençölmek seçilmiş bir kaderdi. Nihat da önce zaman kavramını altüst etmiş, her şeyi kısaltmış, hız, tutkusu olmuştu. Öksüz doğmuş, kasaba onu avutamamıştı. Hızla kaderine, gençölmeye koşmuştu.

Nihat, ipini kendi kesmiş göklerde süzülen bir uçurtmaydı, nereye düşeceği belli değildi. Biz temkinliler ise onun gökyüzünde süzülüşünü izliyorduk. Kaçılmaz bir yalnızlık ve yenilgi etrafında dönerken bile bunu hiç kabullenmedi, yere çakılırken mahzun olmadı. Çünkü derin sulara boğulmak istiyordu. O bizim gibi ışıklı vitrinler önünde ilk kez televizyonu görünce ağlamadı, koşup gözlerini yağmura tuttu. Hiç kimsenin önünde düğmesini iliklemedi. Hayatta hiçbir şeyi yoktu ve bu yüzden de hiç yitirme korkusu yaşamadı. Kendi ışığını kısarak karanlık içinde sessizce yok olmayı değil, ışığı sonuna kadar açarak ışıklar içinde yanarak ölmeyi seçti. Zorla içeri atıldığı kafesinde kendini kafes demirlerine çarpa çarpa yok etti. Evet, gençölmeliydi, böyle gençölmeliydi Nihat.

Kasabanın duvarlarına çarpa çarpa bir yol, bir çıkış arayan Nihat'a bakarken kasabaya teslim olmayacağım diyen gözlerindeki kini hepimiz görürdük. Oysa bir gün tek başına hep gittiğimiz köprüye gelse, tıpkı bizim gibi bir başına doya doya ağlasa, kini geçecekti ama o yapmamış, biriktirmiş, biriktirmişti. Sanki kini biriksin, artsın diye, dayak yemiş yüzünü, morarmış gözlerini de alıp sokağa çıkıyor, yaralarını gizleme gereği bile duymadan, sise batmış, renksiz, boyaları dökülmüş, duvarları delik deşik olmuş evlere bakıyor, kasabanın saldırılarına aldırıyor, korkmuyor, hayatın ta içine girmek, onunla göz göze gelmek, gördüğü rüyaların içinde olmak, oradaki yerini almak istiyordu. Bu yüzden bize de dinlemek kalıyordu.

Nihat, derin yalnızlığını ve ezilmişliğini, kendine zulmeden çalkantılı hayatıyla örtmeye, gizlemeye çalışmadı, uçurumlarda gezindi, cam kırıklarının üstünde acı çekerek ama bağırmadan ilerlediğini hepimize gösterdi. Kendisi-

ne acımadı, çünkü gerçekleri reddediyordu. Bu yüzden bize hiçbir zaman gerçekleri anlatmadı, tümüyle rüyalarını anlattı, hayal ettiklerini aktardı. Yasadıklarını hikâye etmedi, âdeta yaşayacaklarını anlattı. Bunları anlatma, akırtıma ihtiyacı hissetti. Çünkü huzursuzdu, ancak anlatarak var olabiliyordu. Çizgi romanlarda, filmlerde yaşıyordu, kasabayı böyle aşacağını biliyordu. Uçsuz bucaksız bir düş içinde anlattığı hikâyenin kahramanı olmaya soyundu, hikâyesiyle yaşamını yaklaştırmaya, örtüştürmeye çalıştı. Çünkü o gerçek bir hikâye anlatıcısıydı ve olağanüstü şeyler yapma ve anlatmaya yazgılıydı. Hayatın bir macera kitabı gibi düzenlenmesi gerektiğini sanıyordu. Rüyasını anlattı ama kendi hikâyesini anlatamadı. Onu sadece yaşadı.

Bu yüzden buradan baktığımda aslında onun en çok hikâye anlatışını kıskanmışım. O hikâyeyi anlatmaz, yaşardı. Sanki anlatıcı değil dinleyiciydi, iyi bir şey dinlemek için anlatıyordu. Onun her şeyi bize değil, aslında kendisine anlattığına en ufak bir kuşku yok. Çünkü o anlatarak var olabiliyor, kendisini yeniden kuruyor, biçimliyordu. O anlatmaya başlayınca âdeta aramızdan ayrılır, yarattığı dünyasına çekilir, oradan seslenmeye başlar, orada gördüklerini, rüyalarının diliyle aktarmaya başlar, bir süre sonra bizi de o dünyasının bir yerine yerleştirmeyi başarır, biz de Nihat'la beraber aynı rüyanın içinde renk renk arabalar, kahramanlar, aşklar ve hiç görmediğimiz engin denizlerde mucizeler yumağına sarınır hiç uyanmak istemezdik. Oraya kasabanın gölgesi, kokan köprü altları, çamurlu yolları, sise batmış mahalleleri giremezdi. Çünkü Nihat kasabanın en üstünde, masmavi gökyüzünde boşlukta süzülür, oradan gördüklerini bize aktarırdı.

Örneğin bu hikâyeyi Nihat olsaydı eminim böyle anlatmazdı. O gözlerini kısarak uzaklara bakar, coşkulu, gür sesiyle hapishane bölümüne, lokantanın yanışına, öldürülüşüne pek çok olay, macera katardı. "Lokanta olayı öyle değil arkadaşlar" derdi, "o lokantayı ben yaktım." "Şişlenmedim" derdi mesela, "hemşerim sen ne diyorsun, ben kendim intihar ettim." Bu yüzden kendi hikâyesini keşke ondan dinleyebilseydik. Tam da mahallenin girişinde, yağmur yağın bir sonbahar günü, bir saçak altına sığınmış tüm arkadaşlar olarak, çamurlu yollara, sise batmış evlere bakarken, o elleri cebinde, kasabadan intikamımızı alırcasına o gür sesiyle kendi hikâyesini baştan sona anlatabilseydi. Ama dünyanın düzeni böyle kurulmuş, hikâyeyi yaşayan başka, anlatan başka. Bu yüzden burada her şey eksik, her şey yarım. Çünkü biz hiçbir zaman onun gördüklerini göremedik. Biz hayatı uzaktan seyrederken Nihat en ucuna kadar gitti. Oysa en ucuna varmadan hayat gözüküyor. Ama yine de zamanın enkazından çıkıp işte hikâyesini bir şekilde anlattırıyor Nihat. Hem de yıllardır karşısında tek cümle edememiş birine. Nihat olsaydı eminim çok gülerdi.*»

MİHRİBAN İNAN KARATEPE

V. R.

*"Şimdi hurmanın gövdesini
kendine doğru silkele,
taze hurma dökülsün."
(Meryem: 25)*

Sonrası:

Yargıtay Başsavcılığı, yerel mahkemenin "Kadının rızası vardı" gerekçesiyle verdiği hafif cezaları onaylayan Yargıtay 14. Ceza Dairesi'nin kararını hukuka uygun bulduğu için itiraz etmedi. Mahkeme, sanıkları cezalandırırken eski TCK'nın, 414. maddesinin 1. fıkrasını uygulayarak N.Ç.'nin, M. İ'nin, D. K.'nin, H.S'nin, C. A'nın, sadece A'nın, yalnız B'nin, yapayalnız I'nın, kimsesiz S'nin... kendi rızasıyla fuhuş yaptığı yorumuna imza atmış oldu.

Yazı masasını bir kol hareketiyle dağıtarak, böyle olsun istememiştim, diye bağırdı. Başını elleri arasına alıp hüngür hüngür ağlamaya başladı. Olup bitenlere inanamaz gibi, başını omuzları üstünden koparıp atarsa rahatlayacakmış gibi iki yana sallayarak hayır, hayır, diye inledi. Ortalığa döktüğü onca şeyin arasında çarşaf gibi açılmış gazeteye göz ucuyla bir daha baktı:

Ağır Ceza Mahkemesi, 24 sanığa alt sınırdan 5 yıl ceza verdi ve iyi hâl indirimiyle 4 yıl 2 ay-4 yıl 10 aya indirdi.

Laptopunda açılı dosyaya döndü. Otomatik dil yardımını aktif hale getirse, isimleri değiştirse, yazının karakterini küçültse, satır aralarını açsa... olan'la ölen'e çare var mıydı? Gözyaşlarının buğusu arasında seçilen birkaç sözcüğü irkilerek yeniden okudu:

İlköğretimokulu öğretmeninin... İfî çıkışı... çantasında ders notları... me-meuçlarını JİLETlediklerinde... doğum İZNIyeni bitmiş... ölmek üzereydi... çok KAN kaybet... üst üste DÖRT ameliyat... oturamaz hâlde... rahmi ALınmak zorundaydı... eve bakıcı gelmiş... Bakıcı kadın BIBERONu yere düş... sütü taşırdı... Bebek çığlık çığlı... BOGULayazarken beşiğinde...

Laptopu tuttuğu gibi duvara çaldı hışımla. Siyah, simsiyah bir yılan döküldü orta yere; sürünerek gazetelerin, dosya kâğıtlarının, kalemlerin üzerinden hızlıca uzaklaştı.

Öncesi:

İki kadın

iki adımda bir,

bir sağa bir sola bakınarak yürüyorlar.

Biri diğerinin koluna giriyor usulca.

Kol kola girdiklerinde, sağa sola bakınmaları üç adımda bire düşüyor.

Yokuş aşağı iniyorlar.

Adımları uygun adım oluyor birden.

Sırtlarına, enselerine vuran bir rüzgâr;

püf püf ve serin

ama aralarından geçemiyor.

omuzları bir kalkan.

Yol bitmek bilmiyor diyor, biri, iş çıkışı... Hele bir eve varsam...

İçime bir öykü düştü, diyor diğeri, sabahtan beri yazamadım... Kucağında bir küp altın taşır gibi gururla yanındakine bakıyor. Boşta kalan elini küpe daldırıyor ona bakarken. Bir çil altın alıp dişliyor: *"Kadın çantasını sakınarak yürüyordu."* Eh fena değil, diyor içinden, başlangıç için...

Aman sen de. diyor öbürü. Benimki huysuzlanmazsa okumam gereken iki tomar yazılı kâğıdı ellerimden öper.

Diğeri kakhahayı patlatıyor; ilk cümleyi buldu nasıl olsa.

Hınzır bakışlı birkaç adam sürünerek geçiyor kakhahanın yanından.

Kadın çantasını vücuduna iyice yapıştırıyor. Çantasında yazılı kâğıtlarından daha değerli bir şeyi yok. Tramvay yolundan aşağı yürürken yanından gelip geçenler çarpmasın diye çantasını sakınarak yürüyor, çantasından çok bedenini korusa da hınzır bakışlı adamların, hınzır bakışları yakasına yapışıp kalıyor.

Montlarının, kabanlarının içine büzülüyorlar. Biri beresini kaşlarına kadar indiriyor, diğeri kaşkolunu burnuna kadar çekiyor. Banliyöyü kullanacağım ben, diyor, kucağında bir küp altın taşıyanı, *yüküm ağır ne de olsa...* Ara sokaklardan yürümeyeyim gece gece.

İsmarlaşıp, kucaklaşıyorlar. Sen de dikkat et kendine, diyor. Sarılırken yakasını düzeltir gibi yapıyor arkadaşının. Küpte altın yerine yılan mı vardır nedir, bir kötülük dolaşiyor sanki üzerinde. Hayrolsun, diyor içinden. Arkadaşı için üzülür gibi oluyor. Öp bebişi benim için, diyor.

* * *

Bakıcı kadın sabah yediden beri bebeğin başında bekliyordu.

Yakında gelir anası da bunun artık dedi, kendi kendine, bir yandan bebeği pış pışlıyor, kulağı kapıda, bir yandan kucağına alıp odadan odaya gezdiriyordu.

Hava iyiden iyiye kararmıştı. Perdeleri indirmek gerektiğini düşündü ancak bebeğin bakımı için para alıyordu, neme lazım karışmayayım perdeleri-

ne-merdelerine, diye aklından geçirdi. Buzdolabının üzerindeki notlardan annesinin telefonunu bulup, arasa mıydı? Bebeğin susmasını beklemeliydi tabii ya, annesi ağlattığını duymamalı. Ama susmuyordu ki velet!

Buzdolabından sağılmış anne sütünü çıkarıp, uygun ısıda hazırlayıp bebeğe içireli bir hayli olmuştu. Bebek ufak ufak huysuzlanmaya başlayınca pastörize süte biraz su karıştırıp vermeyi düşündü.

Bebek sakinleşmek şöyle dursun gittikçe huysuzlanıyordu. Kadın mutfaga yönelmişken gerisin geri yatak odasına doğru yürüdü. Bir elinde bebek bir elinde cezve, sütü biberona nasıl boşaltacaktı.

Hafifden öfkelenerek sertçe bebeği beşiğine bıraktı. Neyin var senin ya, dedi, kendi kendine. Ne söyleyecekti el kadar bebek, bilmez miydi. Cevapsızlığına içten içe öfkelenildi. Göz göze geldiler bir an. Bebeğin sesi kesildi. Kadın, sesini yükselttiğinin ayırdına vardı. Bebeğin dudakları önce büzüldü, dişsiz ağzı aralandı. Söyle, bebeğim, dedi kadın yumuşayarak, neyin var senin, söyle... Bebek baktı, baktı... beşiğinde konuşamadı.

* * *

Ayakları dibinde bir ark mı vardı? Kasıklarından boşanan kan mı? Sızım sızım sızlayarak, acıyarak ve acıtarak akan... Keşke toprak olsaydım, dedi. Dudakları parça parçaydı. Bebeği aklına geldi, sabah çiyi kadar temiz; Allah bana anneme iyilik yapmamı emretti diyecekti. Sürüne sürüne bir ağaç dibine kadar geldi. Tırnaklarını ağaç kabuklarına geçirip ayağa kalkmayı denedi. Ama nafiye. Üzerine sarkan dallardan birini tutabilse keşke... Tutsa ve sallasa... Üzerine kuru yapraktan başka ne dökülür? Son kalan yemişler mi, kuş pisliği mi? Daha ne kadar kirlenebilir ki... Burası neresi? Tutsa bir dalı ve sallasa. Belki bir gören olur.

Yılanın Başı:

Yargıtay 14. Ceza Dairesi Hakimi Cezmi Elmascı, "Vicdanınız Rahat mı?" şeklindeki soruya; "Biz incelediğimiz bütün dosyalarda gerek kanuna, gerek vicdana uygun olmazsa imza atmayız." Yanıtını verdi.

Sonu:

İki kadın
iki adımda bir,
bir sağa bir sola bakınarak yürüyorlar.
Biri diğerinin koluna giriyor usulca.
Boşta kalan elleri ceplerinde,
bayıltıcı sprey tüpünü sımsıkı kavramış,
baş parmakları basmaya hazır tam da pimin üzerinde..

DİLEK ASLANER

BOYASI AKAN ELBİSE

“Hiç affetmedim. Belki onun görünürde bir suçu yoktu ancak bütün yaşadıklarımın onu sorumlu tutuyorum.”

Kocasını öldükten sonra, o da âdeta annelik görevini bitirmişti. Köydeki evini barkını kapatıp büyükşehire çocuklarının yanına göçmüştü. Evdeki herkes yaşadığı hayatına göre bir yük omuzlayarak bir taraftan da para kazanmaya çalışıyordu. Evlenme yaşına gelen evlenemiyor daha da çok para kazanmaya zorluyordu kendini. Ailecek, zenginken daha zengin olmayı istemekten başka bir şey olamazdı bu, belki de tek bildikleri daha da fazla kazanma isteğiydi.

O ise türlü bahanelerle evde oturuyor, elini sıcak sudan soğuk suya değdirmiyor, adeta yan gelip yatarak kocasından kalan parayı yiyordu. Ne de olsa genç yaşta kocasını kaybetmiş ve beş çocukla yalnız kalmıştı. Bu bile başlı başına mağduriyetini temellendiriyordu. Çocuklarını evlendirdikten sonra o da artık dünyadan elini çekmiş, ve bunca yıl yaptığı fedakarlıkların bilinmesini bekler hale gelmişti. Ne yapsa haklıydı, ne yapabiliirdi ki sanki, yıllarca çocuklardan başını kaldıramamıştı, kıskanç kocasının bir yere gitmesine izin vermediğinden kaç yıldır yaşadığı yeri bile doğru dürüst tanıyamamıştı. Zaten onun için şehirden köye gidip yaşlı bir adamla evlenmek bile hayatının fedakarlığıydı.

Şimdi ise geriye dönüyordu, çocuklarının yanına göçerken. Kırk yıldır uzak kaldığı hayatı, bıraktığı yerden yakalayacak ne gücü ne de zamanı kalmıştı...

İki oğlu üç kızı vardı. Kızları geçkin yaşlarda evlendi, oğulları da. Her yaşı gelen arkasından gelene görevi devrederek evleniyor, ancak aileden kopmuyor, kopamıyor, annesi ile ilgilenmeye devam ediyordu. Daha gençliklerini anlayamadan her biri bir başka yerde çalışarak hayata atılmıştı. Her birinin boylarınca çocukları olmuş ancak hala onun isteklerine cevap vermeye devam etmişlerdi. Kendi aralarında da sevgi bağı kalmamıştı, sevginin ne olduğunu öğrenemeden büyümüşlerdi.

En küçükleri Gülten ve sonra Rikkat'ti. Rikkat'in hiç çocuğu olmadı. Anaokulunda öğretmenlik yaparak, emekli olana kadar da anaokulundaki çocukları kendi çocuğuymuşçasına sevmeyi deneyerek avunmuştu. Gülten ise bir bankada gecesini gündüzüne katarak çalışıyordu. Banka yönetimi her yıl yeni mezun üniversitelileri işe aldığında o da işten atılacağı korkusunu içinde taşıyarak daha da çok çalışmaya devam ediyordu. Geri kalan zamanlarda

çocuklarına sevgiyi öğretebilmek uğruna onların her istediklerini yapmak için adeta zamanla yarışlıyordu.

Rıfat Dayı ve Bülent Dayı ben bildim bileli birbirleriyle konuşmazlardı. Aile apartmanlarında anneleriyle aynı mahallede oturdukları için bütün mahalle de bunu bilirdi. Çoğu kimse onların iki kardeş olduğuna inanamazdı. Birbirleriyle karşı karşıya gelmemek için azami dikkat gösterirlerdi. Ve en büyükleri benim annem Aytül. Eren ve benim annemiz. Biz de Rıfat Dayı ile hiç konuşmadık. Onun dayım olduğunu ortaokula giderken öğrenmiştim. Yan yana apartmanlarda oturmamıza rağmen ne Eren'i ne de beni sevdiğini hatırlıyorum. Bir bayram günü mahallenin bütün çocuklarıyla beraber ben de onlarla bayramlaşmak ve tabi bayram şekeri almak için gitmiştim. Yengem olduğunu daha sonradan öğrendiğim teyze kapıyı açıp beni gördüğünde, "Rıfat bak kim var burda" diye içeri seslenmiş ardından adımı söylemişti. O gün benim yüzümden hiçbir çocuk bayram şekeri alamadı. Tabi bunun neden olduğunu ne ben ne de diğer çocuklar anladık.

Her biri bir yere savrulmuştu adeta. Onları birbirlerine bağlayan ve aynı zamanda bu bağların çözülmesine sebep olan tek şey anneleriydi. Annesi çalışan pek çok arkadaşım anneanneleri ya da babaanneleri ile kalıyordu. Babaannem yoktu. Anneanneme ise her hafta düzenli olarak giderdik. Bu ziyaretlerin her birinde "İnci şunu getir", "İnci bunu getir" diyerek sürekli emirler verirdi. En büyük torun olan ben ise annem ve teyzemlerden görüp öğrendiğim gibi bunu yüce bir görev addederek işe yaradığımı düşünürdüm. Bilmiyorum nedendir, ona yardım ettiğim günlerin gecesinde rüyamda gökyüzünde uçuyor görürdüm kendimi.

Çocukları düzenli olarak evine gider, ihtiyaçlarını karşılamaya çalışırdı. Sürekli olarak hayatının beyhude geçtiğinden şikayet ederdi. Onu pek mutlu gördüğümü hatırlamıyorum. Hayata dair kabullenmiş bir duruşu vardı. Sevginin ne olduğunu belki hiç bilmediğinden çocuklarına da öğretememişti.

Babası onu kendinden yaşça büyük, karısı ölmüş bir adamla evlendirmişti. Kimse fikrini sormamıştı, zaten kimseye de fikri sorulmazdı. Mutsuz bir hayatın içine istemeyerek atıldığından mıdır yoksa daha önce yaşadığı hayatın bambaşka bir yerde hayatına devam ettiğinden midir bir türlü uyum sağlayamadı bu hayata. Elinden geleni yaptı, kocasını memnun edemedi. Hatta kimseyi memnun edemedi. Hayal edip de yaşayamadığı hayatı sadece kendisinin değil çevresindekilerin de mutsuz olmasının nedeni oldu. Çocuklarını tertipli, temiz bir şekilde büyüttü. Üzerinde önu her daim kirli bir önlüğü vardı. Lekeler elbisesine geçmesin diye takardı önüne bu iş önlüğünü. Oğullarını kızlarından biraz daha fazla severdi, gelinlerini de. Kocasını öldüğünde hayatlarını sonuna kadar rahatça yaşayacakları bir miras bırakmıştı onlara. Bütün kavgaya gürültü de bu yüzden çıkmıştı aslında.

Altmış bir yaşına geldiğinde çok sevdiği oğulları artık onu arayıp sormaz olmuşlardı. Annem ve teyzemler onu zaman zaman ziyaret etmelerine rağmen anneannemle her gün ilgilenemeyecek kadar meşguldüler. Onunla gece gündüz kalacak yardımcı birini bulmuşlardı: Cahide Ablâ. Sessiz sakın, söylenileni yapan biriydi, yalnız ve parasız olduğundan anneannemle birlikte yaşamak ona zor da gelmemişti. Anneannemin her zaman parası vardı, bu da onun sözünün çevresinde ve çocukları üzerinde hala dinleniyor olmasındaki en güçlü etkendi. Ben zaman buldukça, nadiren giderdim evine; sıradan bir apartmanın güneş alan giriş katında oturuyordu. Evinde daha çok eskiden kalan eşyalar vardı. İçindekilerin itinayla üst üste konulduğu tahta bavulu yatağının altında dururdu, dolabında ise birkaç elbisesi vardı üzerinde leke olmayan. Eğer ki fotoğraflar çıkarır gösterirdi bana bavuldan; bu doktor Nurinisa, bu hakim Safiye, arkadaşlarım bunlar benim derdi, okudular onlar herkesin saydığı makamlara geldiler, onlardan gelen mektupları gösterir, sen de yaz gönderelim diye devam ederdi konuşmaya. Ancak mektupların tarihine baktığımda aradan uzun yıllar geçtiğini görür aklımca başka bahaneler söylerdim kırmamak için. Bence ne demek istediğimi anlardı anlamasına da her defasında aynı şeyleri söylemekten de bıkmazdı. Bu bavulda yıllardır sakladığı, babasının 'hacı'dan getirdiği deri cüzdanı gösterir; babamı hiç affetmedim derdi, derin derin bakar, uzaklara daldırır bakışları. Hayatta herkesin payına düşen bir acı vardır, anneannemin payına da yaşayamadığı hayalleri düşmüştü.

Yaşlılığın elbisesini giymiş, ait olduğu bahçeden koparılmış narin bir çiğdemdi anneannem. Ağzını büzerek, sözcükleri kibarlaştırarak konuşurdu. Dolunay gibi tombul, yumuşak yanaklıydı. İncecik sarı kaşları ve nohut kadar küçük gözleri vardı. Konuşmaya başlarken ya da bitirdiğinde bir şiir, bir mani ya da bir İstanbul türküsü söylerdi muhakkak. Anneannemi başında beyaz namaz örtüsüyle seccadesinin başında otururken görüp dizinin dibine gitmek, ondan dine ait ilk bilgileri edinmek isterdim elbet ancak bu hiçbir zaman olamadı. Aramızdaki ilişki daima komşu teyze tadında kaldı.

Kapı komşusu haber verdi bize önce, çöp kovasını koymadı dün akşam, kapıya bir bakın diyerek. Onun kadar düzenli birinin ertelemeyeceği görevlerden biriydi bu. Hırsız girmiş olabilir diye düşünerek açtıklarında kilitli kapıyı, evde hiçbir şeye dokunulmamış olduğunu görmüşler. Anneanneme dokunmuş ölümün soğuk eli. Sanki ayaklarının altında kayan bir merdivenden kırırtısız seyrediyor gibiymiş hayatı. Öylece uzanmış yatıyormuş yatağında. Yalnızca, mor çiçeklerinin boyası akmış elbisesinin...

Apartmanın önüne gittiğimizde konu komşu konuşuyordu; Cahide Ablâ izindeyken ölmüş diye. Yalnızken ölmek istemiş besbelli anneannem.

En etkili infaz yolu budur: Teke tek, yüz yüze...-«a

CAFER ÖZGÜL

KISA FİLM DENEMELERİ DİLŞAD

Sahne 1

Önce kararına üzerine, yeknesak bir erkek sesi düşer:

Şüphesiz, yüce dinimizde erkeğin kadın üzerinde hakları vardır. Ama dinimiz tek taraflı değildir. Kadının da erkek üzerinde hakları vardır. Sizin de çok iyi bildiğiniz bu haklar, iyi bir evlilik için kadın ve erkeğin uyması gereken ilahi kurallardır. Böylece mutlu bir yuvanın temelleri atılır. Ben kendi adıma, sizin bütün haklarınızı koruyacağım söz veririm. Ama sizden de aynı saygıyı beklerim.

Sahne açıldığında güzel bir genç kız görürüz. Adı Dilşad, 25 yaşlarında. Yüzünde bozguna uğramış bir ifade vardır. Döndüğümüzde karşısında şık giyimli, yeknesak sesin sahibini görürüz. Otuzlarında bir adam. İnce saçlı, hafif çıkık alınlı, beyaz tenli. Yakışıklıca ama gevşek bir duruşu var. Kıza bakmıyor, önüne bakıyor. Kız ise bir süre ona bakmış, şimdi odanın detaylarında gezdiriyor gözlerini. Adamı dinlemiyor. -O yüzden biz de sesi duyamıyoruz.- Kız annesinin serdiği dantelin nakışlarını sayıyor şimdi. Sonra ağır kadife perdeye yapışmış olan beyaz iplik parçasına takılıyor gözü. Kalkıp onu almak için derin bir istek duyduğu seziliyor. Farkında olmadan bir sigara arıyor. Ama tabii yanına almadı. Bu gün sigara içtiğini söyleyecekti belki de . .

Tam o sırada aralık kapıdan uzanan bir el, Dilşad'ın imdadına yetişti. Annesi bir tepsinin içerisinde kahveleri uzatmıştı. Boğulmak üzere olan bir adamın, suya atılan bir ipe sarılması gibi sarıldı tepsiye kız. Hareket etmesi biraz ferahlamasını sağlamıştı. Delikanlının kahvesini ve suyunu ikram ederken, gözlerine bakmayı denedi Dilşad. Gencin cevabı bakışlarını tepsinin üzerindeki örtüye mıhlamak oldu. Onun bu tavrından rahatsız olduğu açıktı. Kendi kahvesini sehpaye koyduktan sonra, daha da ileri gitti Dilşad. Annesinin çekildiği aralık kapıyı, küçük bir dirsek darbesiyle kapadı. Delikanlı bundan iyice rahatsız oldu. Sonra kalktı ve kapıyı tekrar araladı. Bu kez sıkılmadan Dilşad'a bir uyarı bakışı fırlattı. *'Mümine bir kadınla, mümin bir erkek*

bir odada yalnız kalmamalı', bakışıydı bu. Sonra da yüksek sesle, adeta anneye duyurmak için, günümüzde çocuk yetiştirmenin zorluklarından ve ailenin öneminden bahsetmeye başladı. Dilşad şimdi başka bir şeyle baş etmenin derdindeydi. Ensesinden kopan iri bir ter damlası, sırtından aşağı doğru gittikçe soğuyarak yuvarlanmaya başlamıştı. İndikçe âdeta bir buza dönüşüyordu. Ürperdi Dilşad.

Adam tamamen çerçeveden çıkmıştı. Dilşad'ın görüntüsü yavaş yavaş ekranı kapladı.. Yüzündeki ifadeyi tanımlamak imkansız gibiydi. Ama acı çektiği aşıkardı.

Sahne onun iri gözlerinin üzerine yavaşça karardı.

Sahne 2

Bu kez başka bir erkek sesi ile açılır sahne. Bu ses tok ve öfkelidir.

Sana diyorum. Bütün şehrin en seçkin, en efendi delikanlıları kapıda kuyruk oldular. Hepsi de eğitilmiş, evleri, arabaları var. Sana saygı duyuyorlar. Birine bile mi gönlün kaymadı. Daha ne istiyorsun?

Sahne açıldığında görkemli bir salon görürüz. Son moda göre döşenmiş, ağır mobilyalı. Ağabey de otuz yaşlarında, hafif göbekli otoriter bir gençtir. Sinirli, ortalıkta dolanmaktadır. Köşede bir genç kadın, ayıplar ve bıkkın bir ifade ile Dilşad'a bakar. O da 25 yaşlarında.Yengesi. Dilşad kasatı bir ifade ile kanepede oturmuş. Yanında bir önceki sahnede kahve verirken gördüğümüz anne. Ortalığı yatıştırma derdinde. Kızının elini tutar.

Hayvan mı sevmezsin kızım? Veteriner diye mi istemedin?

Dilşad'ın eli buz gibi olmalı ki, anne korkuyla yüzüne baktı. Tam o sırada beş yaşlarında bir oğlan çocuğu kapıyı açtı. Ağabey sert bir tonda:

Odana.

Kapı hemen kapandı. Dilşad birden yerinden kalktı. Doğruca ağabeye baktı.

Ben çalışmak istiyorum.

Salonda keskin bir sessizlik oldu. Anne iki parmağını ağzına götürdü, dişledi. Ağabey delici bakışlarını kıza dikti. Yenge çocukların odasına sıvıştı. Ağabey gürledi tekrar.

Ne? Son numaran da bu mu?

Yerine döndü Dilşad.

Bu.

Ağzından başka söz çıkmadı. Ağabey tekrar konuşmaya başladı ama biz gene Dilşad'ın yüzüne yaklaştık. Kararlı ifadesinden geri dönmeyeceği anlaşılıyordu.

Kararma.

Sahne 3

Bu kez bir fısıltı ile başlar sahne.

Ey Allah'ım. Bu bir imtihansa çok ağır geliyor artık. O kadar yoruldum ki, senden başka kimse anlayamaz. Ne olur affet beni. Beni şaşırınlardan eyleme. Hayatımı ellerimden kaçırma. Tepe taklak sürüklenmeme engel ol. Sen bütün kalplerden geçeni bilirsin.

Dilşad'ın odasındayız. Dilşad seccadesine bağdaş kurmuş, elinde tespih dua ediyordu. Yüzünde yılgın bir ifade. Ama fısıldadıkça bir umut arar gibi. Son sığınağa sığınmış, fırtınanın dinmesini bekleyen bir serçe yavrusu gibi denebilir. Elinde bir tespih var. Ama çekmeyi unutmuş.

Kapı açılır. Anne girer içeri. Onun yüzünde ciddi bir acı var. Buruşuk yataklarında hala az önce kuruladığı yaşların izleri. Çekinerek kapatır kapıyı. Kızına sarılır. Dilşad sert bir hareketle kurtulur annesinden. Seccadeyi toplar. Kadın soran gözlerle bakmaktadır. Dilşad bıkkın anlatır.

Ne anlatayım anne? Bütün gün süslendim. Adam elbise—mi görmedi bile. Bir kere yüzüme bakmadı. Sanki evleneceği kızla tanışmaya gelmemişte, irşat toplantısına gelmiş. Bana bir saat vaaz verdi. Anlattıkları da bilmediğim şey olsa bari.

Kadın anlamıyordu.

Ne olacak senin sonun?

Dilşad'ın sesi katı çıktı.

H E C E Ö Y K Ü

Çalışacağım anne. Ben üniversite bitirdim. Kısmetimi beklemekten de sıkıldım artık. Böyle olmuyor.

Kadın gene anlamıyordu. Bir umut aynı soruyu tekrarladı.

Veteriner diye mi? Şimdi onlar hayvanlara dokunmuyorlar bile kızım.

Dilşad üzülerek baktı kadına. Sesi yumuşadı.

Niye, söyleyeyim mi anne. Senin veteriner beni görmeye geldi. Ama onca para verip yaptırdığı çiçekleri sana ver-di. Anladın mı?

Anne hiç anlamamıştı.

Sen de aynı vazoya koymayacak mıydın kızım?

Dilşad'ın dudaklarında bir gülümseme belirdi. Ama çarpık ve sinirli bir gülümsemeydi.

Hadi Allah rahatlık versin anne.

Kadın biraz daha oyalandı. Gitmek istemiyordu. Ama Dilşad çoktan odasındaki rafları dolduran kitaplardan birini almış, okumaya başlamıştı. Kadın kapıyı araladığında son bir umutla.

İstersen vazoyu odana getireyim.

Bu kez gerçekten gülümsedi Dilşad. Annesine yarım bir bakış attı. Sonra kitabına döndü. Anne bir süre daha dikildi kapı önünde. Sonra çaresiz kapattı.

Dilşad ardından bakmadı. Gerçekten kitabına dalmıştı.

Kesme.

Dilşad'ın evini dıştan görürüz. Bahçe içinde, iki katlı bir evdir. Son yıllarda iyice gelişen Anadolu şehirlerinden birinin, yeni zenginlerinin oturduğu lüks semtlerinden birinde olduğumuzu anlarız. Biraz oyalanırız bahçede. Egzotik ağaçları ve çiçekleri görürüz.

Önce alt kattaki ışıklar söner. Sonra üst katta dolaşan annenin silueti gö-

H E C E Ö Y K Ü

r n r pencerelerde. O da kaybolur. Bütün  şıklar söner. Sadece Dilşad'ın odasındaki  lık yanmaktadır. Az sonra perde aralanır. Dilşad pencereyi açar. Şimdi g r parlak saçları omuzlarına dökülmektedir. Derin derin nefes alır. Yerine döner. Pencere hafif aralık kalır. Aralıktan tekrar kitabına döndüğü görülür Dilşad'ın. Bir sigara yakar. İlk nefesi  eker ve yutkunur. Neredeyse hiç duman vermez dışarıya. Sonra k l tablasına bırakır sigarayı. Şimdi daha sakinlemi tir. Sigaranın dumanı görülür uzaktan.

Yavaş yavaş ortamd n uzakla ırız. Diğer evler görüntüye girer. Hemen hepsinin  ıkları s nm  t r. İki sokak k pe i görülür ön planda. Yandaki evin duvarından atlar ve çöplerini karıştırmaya ba larlar. Uzakta ise Dilşad'ın hala yanan  ı ı görülür.

Görüntü donar. Dilşad uzakta bir nokta gibi seçilir sadece.

Ekran kararmaz.

Jenerik akmaz..

MUSTAFA MUHARREM

EN ÇOK BU SAATİ BEKLEDİ

"Bir gün..." Bu kelimelerin ardında göl olsa, fotoğrafçılar yanlarında çömezleriyle üşüşür mü oraya? Evet.

Ya tam aksini düşünsək, kimin yüzü damlar acaba çeşmeden ?

"Bir" ve "gün" bu kadar kırbaçlayamaz hayâlleri; gerçeği bu kadar kaşıtıramaz. Hem niye budalaca, safça bir merak fişegi patlatılsın durduk yerde; niye iki sıradan kelimeye emanet bırakılsın ihtimâller?

Peki, gölü kaldırıp yerine "defter" koysak.

Böyle başlamalıydı sabaha. Yok. Yağmur izin vermeyecek her zamanki gibi. Düşürmek istediği cümleyi nasıl kurarsa kursun, içtiği çay da yaktığı sigara da giydiği pantolon da bırakmayacak yakasını. Dem, tütün ve keten bir inat organizasyonu olarak adamın ensesinden ayrılmayacak ne yapsa, ne yazsa.

Tabii ki camı döven damlaların yerine geçmeye rıza göstermeyecek. Tabii ki şapkasının rengine zıt gitmeyecek masa başında ve kaldırımlarda. Tabii ki öyküsünün dik burçlarından yuvarlanmayacak aşağıya. Tabii ki hiçbir virgül pişkin pişkin sırtımayacak kirpikleri, tüyleri arasında. Heyecanını hiçbir kedi tırnaklamayacak. Hiçbir soru işareti, zarara uğramayacak suratını zeytinlerin cevaplarına depolamaktan. İyi. Çok iyi hatta.

Adam küçük harflerle uyuyan, gören, ıslanan; küçük harflerle giyinip soğuk kağıda fırlayan, koşan, küçük harflerle paçalarına su birikintilerinin sıçramasını umursamayan, küçük harflerle akşamı yapan bir dalgınlık mıydı bunca zaman, hiç dert etmedi.

Polisi ve ıhlamuru, dilenci ve mandolini, balıkları ve yeşil süet çizmeyi, piyango bayiindeki teyzeyi ve çeşit çeşit şemsiyeleri, perukçu Anjin'i ve öksüzlüğün lehçesini düşünebilmek için uygun bir hırka geçirmeliydi sırtına önce. Bir kazak da görebilirdi bu işi pekâlâ. Boğazlı ve muhakkak kırmızı.

Kırmızı mazeretsizliktir çünkü; telaşın şarkılanmış elleri, aşk dolu keleteridir. Adam ister mevsimin tanıklığına başvursun, ister adamın eldivenlerindeki yankılardan boğulmuş çılgınlıkların fotoğrafları saçılsın ortaya, kırmızının dediğinden başka tutulacak yol mu var, bu şamatada? Hem Fayton Arif'in karısı kendini niçin astı?

Şimdi *ayna* dolayımında vazoya konmuş papatyaları sınıflasak kötü mü? Bir, ayna karşısında sivilcesini sıkkan onyediliğe sataşmaktansa solup gitmenin bereketine inananlar; ve iki, *ayna*'dan çare umarak ölmeyi koyacak raf arayanlar. Bu deneyi matematikleştirmek, sadece basit bir çöl yaklaşımıyla başlan-

bilir. O da bir kum tanesinin eşitlendiği bir enginliği teraziye çıkarabilmek için çisentinin cüssesine ve cüretine yeryüzünün bütün şairlerini kupon yatırmak fiilidir. Kolay. Lirik bir dudak büküşü kadar kolay. Sıradan. Banka Müdürü Selim, kutusundaki mahzun keman, güzle birlik sararan komşular, bazı balkonlardan sarkan çamaşırlar ve çivit ve kurutulan patlıcan ve bisiklet kadar sıradan.

Adam "Bir kazan dibi rica edeyim." dedi, sağ tarafına akvaryumu, arkasına üst kata ahşap bir kemer altından çıkan merdivenleri alarak. Oturduğu masa ile garsonun beyaz gömleği arasındaki dengenin kelebeksi bir stili, dalgalara bakıp bakıp hayıflanan rıhtımlara has bir tahmin yöntemi olabilir miydi bunca kırılan tütünün, bunca bir biriyle çarpışmayınca ağlamaklı hallerinden ödün vermeyen bilyenin, bunca baca, bunca pervaz, bunca yün, bunca ispiro için geliştirdiği bu müzikal pus? Çok severdi burayı. Tam meydana bakıyordu ve sütlü tatlılarda eşsizdi. Saat kulesiyle göz göze gelebilmek isteyen, bu muhallebiciden daha cömert bir yer bulamaz ki bu koca şehirde. Bu muhallebiciden daha mistik bir karanlığa ve daha mistik bir aydınlığa kavuşturacak ne bir kediye rastlanabilir, ne bir 1965 model Citroen'e, ne daha dervişçe bakan bir tüfeğe.

Bir kere berber kaşlarının sırnaşıklığına "Kısaltayım mı?" diye davranmışsa, o bakışın değdiği piyanodan hayır gelir mi artık? Gelmez. Lekelenmiş sayılmaz aslında ama, kontrollü uzayan kaş işte. Ödenen traşın hesabına dahil ya.

Öfff! Nerden çıktı bu Capuccino isterken bile aruz ölçüsüyle sipariş veren üniversiteli kız hem? Ne hakla gelip bu griye çalan tereddütlerin, bu eseflenirken şehirli ama hatırlarken köylü ve buğdaysı umursamazlığın kıyısına döktü sepetindekilerin hepsini? Telefonda annesine Sebahat Halayı mı sormuştu, Özhan Öğretmenin'in yoğun bakımdayken eşi Tapucu Nermin'i sayıkladığını mı?

Bu kız adamın gözlerini çeldirmese, eczanenin tam köşesinde her günkü tazeliliğiyle Şükran Hanım gelip küçük tuhafiye dükkanının anahtarını çevirirken dışarıda bekleyen birkaç enstitülünün şen şakrak sabahından ilham kapacak mıydı yukarıdaki bulutlar; sanmam. Ben sanmıyorsam, şapkam da ortaktır buna : O da benden ayrı bir yağmura sürmez lekesini. Sürmek. Tarla veya ruj, keyif veya ıtır. Bir fil bu kadar farklı aynalara girebiliyorsa, o eriklerin kederi, o üzümelerin elemi, o elmaların yalnızlığı, o kirpiklerin tenhalığı şiirin yakıtını kesin katılaştırmıştır.

Hiç şüphe duymam bundan. Fakat yandaki çiçekçi, akşamın bütün tezini çürüttüğü gibi, kışa verilecek armağan da bırakmadı mezarlıkta. Servilerin haber geçmek için uygun telefon kulübesi bulmak adına ölü şairlerin kemiklerinden yararlandıklarını hiçbir zaman öğrenmek istemem, doğru. Hem ben bu kadar merdiven çıktıktan, bu kadar gömlek paraladıktan, bu kadar fırça kuruttuktan sonra şarkılara kötü örnek olmaktan korkarım. Başka ?

Yanaşan kamyonlardan önce saksılar indi. Çok değil. Ama büyük. Kapıdan sığınsalar üçüncü kata nasıl ulaşacaklar? Sonra sandalyeler. Mor ve kadife. Son-

ra masa. Sonra kanepeler, iki tekli, bir ikili, bir üçlü. Gövdeleri beyaz. Bir büfe, bir komodin, bir gardrop. Kılıflar içindeki elbiselerden sonrasını izlemedi artık. Taşınanları merak etmesi için bıçağa ihtiyacı vardı belki, belki ayakka-bı cilasına, belki karbon kağıdına, belki bastona, belki sigara tabakasına, belki abajura. "Bir çay, fincanda lütfen!" ile elinden tuttuğu hikâyenin kıvılcımlarını hareketlendirecekti bu anlamsızlığı hafifçe sallamak pahasına. Tehlike-li elbet böyle mekânı dalgalandırmak, böyle vedalaşır gibi süzgülü kalmak. Güzü aşağılamaktansa Garson Abla'yı kızdırmayı yeğlerim halbuki.

Garson Abla bilir, kimi üç kimi beş kilo su böreğini, poğaçaları ve yetişenin içebildiği biraz sütü bitirir bitirmez eve gidip üzerimi değiştirdikten, kızarmış yağ, para üstü ve şafak sökerken işe koşturanların kokularından temizlenerek her gün dokuz buçukta buraya demirlediğimi; bazen mevsimine göre limonata getirdiğimi; pazarları tek çeşit yaptığımı; kendimi dükkanlaşmaktan ısrarla kaçır-dığımı; 'hayırlı kismet' tavsiyelerini saygıyla uğurladığımı; eski plakları ve sinema afişlerini topladığımı; askerde menenjit yüzünden sık sık hastaneye kaldırıldığımı; Serap'la en son şu sinemanın yanındaki kuyumcunun önünde karşılaştığımı.

Adamın yediği içtiği yazıldı Garson Abla'nın bir göz işaretiyle. Paltosunu giydi. Yürümeye başladı taksi durağına doğru. Çiçek Ömer dudaklarını bir çelenk daha yetiştirmenin telaşına kaptırmıştı filtresine dayanmış sigarayı mih gibi ağızda tutarken. Lord Kundura'da potinler parlatılmış, vitrin silinmişti. Pilav kendini çekedursun, ciğer sote ile kuru fasulye buharı, pasajın dibinden etraftaki her evin, her dükkanın, her mağazanın köşe bucağını yokluyor; öğle vaktini bir dekor gibi döküyordu burunlara. Adam belediye meydanının tam karşısındaki parkta, o havuzla sırt sırta veren banklardan birine oturdu. Her gün tekrarlanan bir rutin bu. Oturmak ve izlemek. Herkesin çehresine bir roman yerleştirmek. Küçük veya büyük, kadın veya erkek, bekar veya evli, esnaf veya memur, katil veya savcı. Farketmez. Kendisinden börek, poğaçaya al-sın ya da almasın; dumanına değsin ya da değmesin; herkesi içine alan bir kucak bu, herkese açılan ve herkesi açan. Adamın arkasına havuzun cilvelerini alıp burada, bu bankta geçirdiği dakikalar hürmetine hazırlanan valizlerin, silinen namluların, temizlenen trenlerin nazına katlanmıyor mu serçeler? Yoo, bu çok Dostoyevsky. Bu abartıların çibaniyle kaplı gök. Yetmez mi?

Adam saatine baktı. 17 vapuruna epey zaman var. Yarın müşterileri baş-ka bir çözüm bulsun ayaküstü kahvaltı için. Camekanlı börek arabası üzü-lür biraz ama, Garson Abla teselli eder onu.

Kutucu Nevzat teşhise çağrıldığında, polislerden öğrenmeye çalıştı adama kimin çarptığını. Motosikletliyi de motosikleti de ne gören vardı, ne tanıyan. 17 vapuru adamsızdı iskeleden ayrılırken. Kutucu Nevzat: "Bu evet. Fahir Çoban mıydı ne? Ben kesin ismini defterden bulup söylerim."-»

ZEYNEP HİCRET

KİRALIK İNTİHAR

Ilk aklıma gelen Martin Eden oldu. Çünkü onun hikayesiyle dip denen şeyi hissetmiş, pek bir etkilenmiştim. Eskiden bir şeyler hisseder, okuduklarımdan etkilenirdim. Zamanla kitapların da bir numarası olmadığını gördüm. Hayat gibiydiler; sıradan, tatsız hatta sıkıcı...

İkincisi, ceplerine doldurduğu taşlarla evinin yakınındaki nehre yürüyen Wirginia Woolf'u hatırladım. Ben onlar gibi suya falan atlayamazdım. Haliç dibimde ama reflekslerim yüzmeye meyilli olduğundan boğulamazdım.

Cesare Pavese gibi 21 tane uyku hapi içmeyi denesem, midem anında reaksiyon gösterir kusmaya başlarım. Hem 21 benim uğursuz rakamımdır. O kadar uğursuzdur ki öldürmez bile.

Beşir Fuad gibi bileklerimi kesmek istesem, evde tek jilet bulamayacağımı bilirim. Sadık Hidayet gibi cicilerimi giyip ceplerimi banknotla doldursam, dünyaya 'her şeyi tıkrındaydı da huzuru yoktu' mesajı vermeyi ihmal etmezdim ama ben daha işimi bitirmeden işgüzar komşular binanın gazını keser, benim mesaj başarısız olurdu. Hemingway gibi kendimi av tüfeğiyle vurmaya kalksam ne tabancam vardı ne tüfeğim. Marcus Lucanus gibi atar damarımı kessem, ya da asil Japon kadınları gibi boğazımı kessem, evdeki bıçakların körlüğü yüzünden misliyle acı çekerdim. Ayrıca asil falan da değilim, neden boğazımı kesmek isteyeyim ki? Boğaz kesmek için bilek kuvveti gerekir. Kavanoz kapağı açamayan ben böyle bir aptallığa kalkışırsam arkamdan gülerler. Bıçak olmaz, hem etraf kan gölüne döner; halılar, duvarlar batır, her yer yapış yapış pislik içinde kalır. Giderayak annemin dırdırını çekemem. Bence en temizi Marx'ın torunu gibi siyanür içmek. Ama zehirlenmek istemiyorum. Hain miyim ki kendimi zehirleyeyim. Ha, eğer intihar hayata karşı bir ihanetse, gerçekte ihanete uğrayan kim peki? Asıl gözü yaşlı olan, ruhu tiftik edilen kim? Omuzlarındaki yükü çekemeyip altında ezilen benim. Çiçeği burnunda biri olarak canımdan vazgeçiyorum, hayallerimden vazgeçiyorum. Ben de herkes gibi güle oynaya yaşamak isterim. Beni de hayata bağlayan amacım, hayalim, işim olsa, ben de yaşamak için mücadeleye etsem... ama işte bir hamakta oturmuş nasıl ölsem diye düşünüyorum.

Ben düşünürken Haliç'in gri karnı şişip duruyor. Dalgalar çarşaf çarşaf kıyıya seriliyor, göğün yüzünü karalar bürüyor. Sütlice vapuru Üsküdar'dan dönüyor, sonra bir kayık, peşinden bayrağı çırpınan bir motor. Onların gürültülü gelişleri martıları kaçırıyor. Bir balık tam ortada bir yerde zıplıyor. Bir karabatak Haliç'in karnına batıp çıkıyor. Köprü'nün en yoğun olduğu saatler. Havanın gi-

derek bozulması balıkçıları kaçırıyor. Onların azalmasıyla kıyıların yüzü gözü açılıyor. Çocuklar için eve dönme vakti gelmiştir artık. Beş dakika daha istemek kaşları çatık annelere kâr etmiyor. Köpekler çimlerde yuvarlanıyor, kumrular çatılarda bitleniyor, martılar rızık bekliyor; bir karakarga minarenin tepesinden gökyüzünü kokluyor: Haliç'e yağmur yağacak. Keyfi olanlara manzara son derece iç açıcı gelebilir, ama işte insanın bir kere tadı kaçmaya görsün. Hep derim: Aklına ölüm düşüncesi saplanan bir insan artık hiç kimse değildir. Zerreciklerin dahi gözüne batmıştır; herkes, her şey el ele verip başına üşüşürler, ayağını kaydırmak için türlü entrikalar çevirirler, elini çabuk tutmasını isterler. Oturduğu hamağın dahi oyununa gelir, en lüzumsuz vakitte üstünden atar şahsı.

Şahıs yılmaz. Oturma eylemine taşlık yerde devam eder ve şu gitme işinin bir kestirme yolu var mı düşünür durur. Düşündüğü salt yolun kısalığı değildir, kolaylığını, farklılığını da önemser. Bezginliklerini değişik yollarla gözler önüne serenleri anlamaya çalışır. Şimdi bir hamakta oturmuş yaşamı gözden çıkarıyor. Hayatı iplik eğirir gibi eğiriyor, yumak sarar gibi doluyor, örgü söker gibi söküyor. Dışarıdan bakan keyfinin yerinde olduğunu sanabilir; çıplak ayakları mavi fayansların serinliğinde gidip geliyor ve Beşiktaş amblemlili kupa bardağına doldurduğu kajuları ağzındaki dolgulara aldırış etmeden takır tukur yiyor. Oysa her takırdayış yaşamla olan mesafesini artırıyor. İnsanlar, onun içinde olmadığı bir şeyi sürdürüyorlar, neyi yaşadıklarını giderayak bile kavrayamıyor.

Elbette insan bu tür düşüncelere sabah yataktan kalkar gibi saplanmıyor. Zehir yavaşça, ufak dozlarla enjekte ediliyor. Sonunda o gün gelip çatıyor. Bünyeniz daha fazlasını kaldıramadığından bir bakıyorsunuz genişçe bir koltukta, karşınızda saçları güzel, gözleri güzel bir adama kendinizi anlatıyorsunuz. Adam soruyor. Siz de itiraz etmeden tıptış tıptış anlatıyorsunuz. Koltuğun fazlasıyla rahat oluşundan ağzınız bir açılıyor pir açılıyor. Muhatabınız tahmin ettiğiniz gibi kel, gözlüklü, şişko falan değil, daha ne olsun, tek sıkıcı yanı söylediklerinizi not etmesi. Onun, her cümlenizin sonunda kâğıda eğilmesinden, siyah mürekkepli şık bir kalemi bronz, narin parmaklarının arasında döndürüp, sizin kendiniz hakkındaki analizlerinizi, kendiniz için seçtiğiniz kelimeleri kâğıda nakşetmesinden tuhafça bir gerginlik hissediyorsunuz, bu esnada perçemlerinden bir tutam yerinden ayrılıp sizi selamlıyor. Üç beş beyaz tel gözünüzü aydınlatıyor. Biraz rahatlar gibi oluyorsunuz. Saçların kıvrımlarını, tellerin karakterini incelemeye koyuluyorsunuz. Bu perçemlerin sahibini yumuşak huylu, sakın yapılı biri olarak tanıf edebilirsiniz artık. Tam o sırada masanın üstündeki takvim rahatınıza çomak sokmak için üç kusurlu hareketten birini yapıyor: Kırmızı şerit doğum gününüzü gösteriyor. Hayır, bu kez kolay pabuç olmadığınızı göstermelisiniz ona. Kalkıp yerine oturan perçeme nazikçe soruyorsunuz: Acaba bu takvim doğru mu? Perçem eğilip bir kontrol ediyor. Kalbiniz shinmoon davulu gibi bütün şikayet güftelerini çalmaya başlıyor. Elleriniz ayaklarınız halinizi ifşa edercesine titriyor.

H E C E Ö Y K Ü

Sırtınızın orta şeridinden belinize doğru bir ılıkılık kayıyor. Kazanmak için oturduğunuz koltuktan daha yeni bir iflasa gebe kalarak kalkıyorsunuz. Sonunda ne bakan gözlerin güzelliği ne yerini bir türlü bulamayan perçemlerin âhengi umurunuzda oluyor; ne de söyledikleri: Sizin uyumaya ihtiyacınız var, otuz yaşıınıza kadar gerçek bir uyku uyumamışsmız, şimdi size vereceğim ilaç...

içime çektiğim havanın etimi kuruttuğunu hissediyordum, doktor bey. Hani lastik bir ipi iyice gerer de sonra bırakırsın ya, işte ben de bu yıkıcı, hücremsi atmosferin içine aynen öyle çekilip fırlatılmış gibiydim. Karın boşluktan yukarı, göğüs kafesime doğru bir şey yükseliyor, alçalıyor, duruyor, sıkıyor ama asla defolup gitmiyordu. Kırk haramilerin mağarasındaymışım gibi çıkışı bulamıyor, o duvardan bu duvara çarpıp duruyordum. Yaşamak gözüme sevimsiz, sümüklü, eli yüzü kir pas içinde bir çocuk gibi görünüyordu. Her şey sevimsizdi. Kediler sevimsizdi, bulutlar sevimsizdi, ben sevimsizdim. Kendimi yok edecektim. Ne olacaksa tek seferde olsun bitsindi.

Yedi ay boyunca uyudum da ne oldu? Uyandığımda her şey bıraktığım gibiydi. Şimdi ölümlerden ölüm beğenmem bu yüzünden. Biri yaşamımı otomatikçe bağlamış. Sabah olduğu için kalkıyorum, akşam olunca uyuyorum, yemek saati diyorlar yemek yiyorum, düzen gerekli diyorlar öteberiye topluyorum, çiçekler su ister diyorlar çiçeklere su veriyorum, kuşlar yesin diyorlar küflenmiş ekmekleri ıslatıp çatıya atıyorum, balkon kirlenmiş diyorlar hortumla su tutup kirini akıtıyorum, halıların da beklentisi olur diyorlar çıkarıp havalandırıyorum, camların yüzünü parlat diyorlar yükseklik korkumu yeniyorum, eşyaların tozunun al diyorlar toz beziyle ahbap oluyorum, kapıcı su istiyor diyorlar kovayla banyoya koşuyorum, yarına acil giyinecek gömlekler, pantolonlar var diyorlar ütüyü prize takıyorum, dişçi için randevu alınacak diyorlar ahizeyi kavriyorum, patates soğan bitmişti diyorlar sepeti sokağa salıyorum, bulaşıklar makineden çıkacak diyorlar bulaşıkları yerleştiriyorum, tuvalet banyo bir kez daha akıtılmalı diyorlar eldivenleri takıp cifleme koyuluyorum, misafir gelecek diyorlar kurabiye poğaça yapıp kek çırpıyorum, Melahat teyzenin şeker iğnesi hatırlatılıyor terlikleri ayağıma taktığım gibi merdivenlere seğirtiyorum. Bütün bunlar öylesine oluyor, her şey sırasını şaşmadan kurulu bir saat gibi işliyor. Buradan bakınca düzenli bir hayatım var gibi ama maalesef bugün bu işleyişi bozmuş bulunuyorum. Sabahtan beri bu saydıklarımın yalnızca birkaçını yaptım, hiç heptapta olmayan bir eylem yüzünden bütün gün hamakta oturdum ve bir ileri bir geri, yaşamıma nasıl bir nokta koysam diye düşündüm: virgül üstünde bir nokta mı, tek nokta mı, yan yana üç nokta mı, alt alta iki nokta mı olsun.

Virgül üstü nokta (;) Kanca. Düğüm. Titrek. Çırpınış.

Tek nokta (.) Bum. Kesinlik. Sürat. Çelik.

Üç nokta (...) Tane. Minimize. Pembe beyaz. Uyuşukluk.

İki nokta üst üste (:) Basamak. Her çıkışın bir inişi vardır hatırlatması. Dip.«

ESRA DEMİRCİ

MESAFE

Hayatın üzerime üzerime gelen sıkıntılarını bahanelerle dağıtmak yerine Xl biriktirseydim eğer güzel bir koleksiyonum olurdu, diye düşünüyorum. Gülme, yok ki bunda gülünecek bir şey! Sence de ciddi bir koleksiyon olmaz mıydı? Hatırla; köşeye sıkıştığın anları, çaresiz kalışları, mecbur kabullenişleri. Daha sıralayayım mı? Dur, der gibisin. Bu emir gereği, elini havaya kaldırmış halde, bu durumun gözümü korkutmasını bekliyorsun. Ben ise, havada öylece kalmış o elin parmakları arasından sana ait bir şey görüyorum. Çocukluğuna dair.

Bir şarkı bu, hatırla: sağ elimde beş parmak, sol elimde beş parmak, inanmazsan say da bak!

Hayır, dalga geçmiyorum seninle. Hem biraz mantıklı düşünürsen, yaşıt olduğumuzu hatırlayacaksın. Bahsetmeye çalıştığım çocukluğu aynı dönemlerde yaşadığımızı da... Doğum tarihlerimiz arasındaki iki günlük mesafe burçlarımızın aynı olmasına engel değil mesela. Sen de bir balıksın. Bir kışık suda çırpınarak yaşamaya razı olup, bir okyanusta süzülerek ölmeye karşı çıkanlardan sın. Küçük kara balığı hatırlar mısın?

İlk okul sıralarındaki anılarını, orta okuldaki arkadaşına anlatmak için biriktirmiştin. Özenle saklanmış bu hatıraların sabırlı dinleyicisi olacaktım. Sen anlatacak da anlatacaktın. Bense bazen dikkatlice dinleyecek, bazen de yorulup: kantine gidiyorum, bir şey ister miydin?, diye soracaktım. Dinlemekten yorulduğumu anlamanla, anlatmaktan bıkmadığının farkına varman aynı âna denk düşecekti. Biraz mahcupça gözlerini yere indirip: yine çok uzattım değil mi? diye sorduğunda, alacağın tek cevabın tebessüm olacağını bilirdin üstelik.

Kompozisyon ödevlerinde sana yardım edeceğimden şüphelen yoktu. Çünkü, sana göre bu iş benim isimdi. Bunu söyleyerek omuzlarıma bindirdiğin sorumluluğun yükünü severek kaldırırdım. Aynı konu başlığı üzerinde birden çok kompozisyon yazabilme yetisini kazandığıma inandığın zamanki yorumun, gelecekte önümde açılacak kapıya kol, çizilecek kadere yol olacaktı: kızım senden iyi yazar olur ha! Bunu senden önce Betül Hoca söylemişti, dediğimde kızardın. O edebiyat öğretmeniymen söyledi ben öğrenciyken söylüyorum. Bunu unutma!

Bir yıl sonra farklı sınıflara kaydedildiğimizi öğrenince üzülmüştün. Ben çocukça bulduğum bu tepkine gülüp geçmiştim. Bunda büyütülecek bir şey

yoktu. Aynı sınıfların ayrı öğrencileri bahçede buluşurdu. Bahçede toplanınca herkes aynıydı. Aynı formların içinde aynı şeyler konuşulurdu; dersi geçebilmek için sadece bir puana olan ihtiyaç, dönem ödevlerinin gereksizliğine olan inanç, harçlıklara yapılmayan zamdan ötürü anne-babalara karşı takınılan tavır! Servisin ön koltuğunu kaplayan şişman kızın boyunu posunu devirir, hızını almadığında, sabahları zamanında uyanamamanın suçunu bile ona yüklerdin. Bir süre sonra durur, tepkimi ölçmek için yüzüme bakma ihtiyacı hissederdin. Çoğunlukla önümde açık olan kitaba takılırdın. Bu kadar okuyunca yorulmuyormuydu gözlerim? Hem neredeyse her gün bir kitap bitirmenin alemi neydi? Tamam, kitap okumak güzel şeydi ama abartmanın da lüzumu yoktu.

Bazen beni kitaplardan kiskandığını düşünürdüm. Öldü bunların hepsi Esmâ. Öldü Çehov, Poe, Rilke. Beni birkaç ölüden mi kısıkanıyorsun yoksa? Ölmemişler baksana. Benden bile diriler. Ya da sen ölülerle vakit geçirmeyi seviyorsun diyelim.

Haksız sayılmazdın. Çoğu kez, bir ölüyle konuşmayı bir diriyle konuşmaya yeğlerdim. Bu konuşmanın daha dürüst, daha içten ve daha gerçek olduğuna inancım tamdı. Sana anlatsam bir süre sonra sıkılacaktın. Ama onlar sabırlı birer dinleyiciydi. Belki de kolaycılığa kaçıyordum istemeden. Muhatabımla eşit şartlarda olmamız gerekirdi. Belki de haklıydın; sana tepki verecekti karşındaki. Konuşurken gözlerine bakarak konuşacak, sustuğunda da gözlerine bakmadan susacaktı. Bazen hararetle bir tartışmanın tam ortasında buluşacaktık, bense dinging bir sohbetin kıyısında. Muhatap dediğin diri olacaktı, dipdiri.

Herkesle aramda biraz mesafe vardır benim Esmâ, n'olur üzerine alınma. Bu böyle işte, değişecek gibi değil. Hem sen niye takılıyorsun ki buna, mesafe iyidir. Ama hangi açıdan baktığın önemli. Seninle aramdaki mesafe birkaç sıra uzaklığında, birkaç kitap, birkaç nota. Bunların önemi yok. Ama benim içimde adımladıkça çoğalan mesafeler var. Uzadıkça uzayan yollar. Ben asıl bunu anlatmaya çalışıyorum sana. Bir çitanın ayakları altında küçülen mesafeden değil, bir kaplumbağanın gözünde büyüyen mesafeden bahsediyorum. Anlıyor musun?

* * *

Eşikte durmuş, karşı dairenin kapısıyla aramdaki mesafeyi hesaplamaya çalışıyorum sadece. Bakışımın önce kapı tokmağında, sonra kısa bir süre zil üzerinde yoğunlaştığı doğru. Hatta tam o esnada kendimi, her ikisine de dokunamayacak kadar uzakta hissettiğim de... Oysa iki kapı arasındaki mesafe bu kadar korkutucu olmamalı. Sonuçta boşluğa açılmaz hiçbir çelik kapı. Ama 'ya açılırsa' ihtimalinin içime saldığı korkuyu hangi eşikten atlatacağım? Kapının açılması halinde, içeriden dışarıya taşıcağına inandığım gerçeikle aramdaki mesafeyi hangi ölçü birimiyle hesaplayacağım?

Bu kapının arkasında olduğunu biliyorum oysa. Ve kapı açıldığında, aradan geçen onca yılın değıştirmediği o gülüşünle karşılayacaksın beni. Kimbilir, ne kadar şaşıracaksın. Sana anlatacağım ne çok şey var, bilsen. İçimde, bastıramadığım bir konuşma isteğı var. Şimdi dinleme sırası sende...

Ama... İçeriden yükselen feryatta isminin ne işi var Esmâ? Elimde çiçeklerle yasını tutmaya gelmemiştim oysa... Hem bak, taze kahve de aldım, üstelik Mehmet Efendi... Acı denilen şey kahveyle anlamlı, senin üzerinde ne işi var? Şaka yaptım, de. Yıllar sonra seni bir şakayla karşılamak istedim, de. Annem işte biri, diğeri teyzem, rollerini nasıl da benimsemişler bak, ne güzel oynadılar değil mi, de.

Esmâ bir şey de, söz bu kez sabırla dinleyeceğim. Kantine gitmeden, kitap açmadan, hiç yorulmadan dinleyeceğim. Yok, haklıydın sen. Muhatabım değil Çehov. Yıllar sonra bir ölüyü daha muhatap aldırma bana.

Üzerini örtünce hamur gibi taşar ama sabır da... Ne çok şeyin üzerini örtüyoruz Esmâ. Önüne kurduğumuz setler olmasa taşacak içimizdeki nehir. Azgın sularında boğacak türlü hatırayı. Taşıma içimizdeki sırrı dışımızdaki kalabalığa. Neden şimdi, bir sarhoşun caddenin orta yerine kusarken çıkardığı ses doluyor kulaklarıma. Adamı görmüyor sesini duyuyorum. Ellerimi kulaklarıma bastırdıkça bastırıyor, sesi olanca gücümle kendimden uzağı itiyorum.

Bunların hepsi şaka değil mi? Herşeyi, hepimizi boşver de, insan üç buçuk aylık bebeğini bırakıp ne kadar uzağı gidebilir ki?

Gizli kalp ne Esmâ, gizli kalp ne? Sen kalbini kimseden gizlemezdin, nereden çıktı şimdi bu hikâye...

Bir yerde bitermiş konuşma isteğı de...

* * *

Sen içeridesin, ben dışarıda.

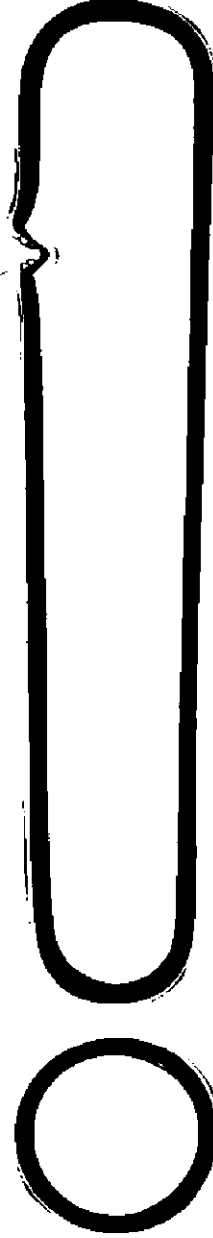
Sen yatıyorsun, ben ayakta.

Sen yoksun, ben boşlukta.

Bir mesafe var yine ama bu kez yeni alınmış bir eşya gibi eğreti duruyor aramızda...-*»

ÇİZGİ

ABCÇDEFGHIİJKLMNOÖPRSSŦUÜVYZ

25.12.2012
Hasan

DOSYA
GENÇ ÖYKÜ-1

KAMİL YILDIZ

1. Edebiyat farkları korur, fark ise hayatla temasların çeşitliliğidir. Benzerlikler aynı anlamı işaret etmez her zaman. Edebiyat bunu göstermeye, her farkın yerini korumaya çok elverişlidir. İtibarı bir âlem olduğu için burada hayal işler, gerçek dışıdır, gerçeği konuşmanın en uygun yeridir. Hayatla temaslarımızda görmezden gelemeyeceğimiz fark edişler ve karşılaşmalar olur, heyecanlar ve kaygılar. Güçlü, çok güçlü duygular. Asıl ve öncelikli olan benim için hayatla temastır, bundan sonrası ise yeteneğimizin peşinden gitmektir. Benim öyküyle uğraşmam bununla ilgilidir. Öykü yazabilirim. Bu şekilde konuşmaktan/yazmaktan

haz aldığımı, bunun bencilce bir eylem olduğunu, işin içine elbette yalanın karıştığını söyleyebilirim. Bir varlığı ya da eylemi olduğunun dışına taşımak, işin içine yalan ve hayal katmak, onu bambaşka bir ışık altına tutmaktır. Kimi büyük yazarlarda bunu gördüm, bu kolayca bulunamaz. Edebiyat bunu yapabilir yahut içine şiir sızmış bir felsefe metni.

Öyküyü tercih edişim tamamen bilinçli miydi, bunu söyleyemem. Ama edebiyatın içinde bulmuştum kendimi, bir okur olarak. Bundan etkilenmiş olmalıyım. Önce bir heves, yazma arzusu. Sonra belki burada konuşmamamız gereken pek çok şey, her şey anlamını yeniden kazanır ve de kaybeder gibi oluyor.

2. Kimi öyküler birdenbire, zorlayıcı bir güçle geliyor; kimileri bir sesin içinden kimileri de yolunda gitmeyen işlerden, daha doğrusu beceriksizlikten. Çoğunu bir ya da iki oturuşta yazıyorum, yazma sürecini uzatmak istediğimde bekliyorum, yazma konusunda acelecilik etmiyorum.

3. Edebiyat bir analogi üzerinden yürür. Böyle olunca elbette öykü okumak hem de çok iyi okumak gerekiyor. Bunu çok okumakla karıştırmamalı. İhtiyacımız olan bu değil. Böyle söylemek, az okumanın mazereti olamaz tabii. İyi okumaya çalışıyorum, elimden geldiğince de bunları yazıya döküyorum (*öyküde mitos, müstehzi anlatıcılar yahut öyküde ironi* gibi).

4. Şöyle 'ama'sız bahsedebileceğimiz bir ortam olduğundan kuşkuluyum. Tembellik, vazgeçiş iniltisi, iyi okumamak ve düşünmemek, birbirini ikna edemeyenlerin 'halkla didişmesi' gibi şeyler geliyor aklıma. Oturup çalışmıyoruz. Böyle olunca gençler için en büyük bela sıklıktır.*»

BARIŞ ACAR

1- Edebiyatın ya da öykünün bir özne üzerindeki karşılığı sosyologları ya da alanla ilgili hedef kitle analizi yapan uzmanları ilgilendiren bir olgu bana kalırsa. Bir sanat tarihçisi olarak bu soruyu tersten düşünmek gerektiğine inanıyorum. Benim asıl ilgimi çeken bir öznenin edebiyattaki ya da öyküdeki karşılığı. Edebiyatın bizde ne etki yarattığı değil, bizim neden edebiyat yaptığımız, belirli bir tarihsel süreçte ve belirli bir bağlamda nasıl bir edebiyat kurduğumuz asıl önemli soru gibi geliyor bana. Öznenin neden hikâye etmeye ihtiyaç duyduğu, o hikâyeyi nasıl edebî bir form olarak öykünün içine sıkıştırdığı beni ilgilendiriyor.

Öyküyü seçmem konusunda da benzer bir şekilde düşünüyorum. Kişi bir türü seçmez bana kalırsa. Yapıp ettikleri, eğer ki yaptığı işe gerçekten tutkuyla bağlıysa, bir türe karşılık gelir ve böyle anlam kazanır ya da bazen sonsuza dek bir anlama bürünmeden sadece yazılmış şeyler olarak kalabilir (Yazdıklarını yayımlayaların dışında yayımlamadan yazan milyonlarca insanı düşündüğümüzde ne demek istediğim daha iyi anlaşılacaktır. Onların bilinmiyor/ tanınmıyor olması mevcut edebiyat çeperine dahil olmadıklarını göstermez; sadece henüz kesin bir anlam kazanmamış olduklarını söyleyebiliriz.). Kaleme dokunduğum zaman ortaya çıkan şeyler öykü adında kimliklendi. Başka türlü de olabilirdi ve buna çok takılmazdım. Ancak öykünün benim için bir anlamı var. Olabilecek en kısa yoldan anlatmak istediğim şeyi söylememi sağlıyor (Bir an şiir olduğu düşünülebilir bu en kısa yolun. Ancak o hiçbir zaman bir kısayol olmamıştır.). Ben ise hikâyemi en güzel birbirine eklenen cümlelerin kolajıyla, üst üste benin görüntülerin gerilimiyle derleyebiliyorum. Böylece yazdıklarım öykü oluyor sanırım. Kanonun bu konudaki yargısına çok da aldırmadan yazmayı sürdürüyorum. Pıhtı'daki öyküler 1998 yılından başlıyor ve günümüze dek uzanıyor. Öykü camiamızdan kaç kişi bu kitaba bir öykü kitabı der, emin değilim. Sanat kuramı üzerine yazdıklarımı dışarda tutarsak çok yazan biri de sayılmam, ama yazı benim yaşantıma her adımda eşlik ediyor ve bazı sonuçları öyküye benziyor. En azından ben öyle görüyorum.

2- Öykünün kaynakları her zaman çok farklı. Bazen bir sözcükten çıkıyor öykü, o sözcüğün bir dost sohbetinde ağza tutunuşundan; bazen tanık olduğum

bir olaydan, bir görüntüden, ancak mutlaka soyutlanarak; bazense -ve sanırım çoklukla- bir başka öyküden. Homeros'un hikâye ediş tarzından çok da ayrılmış değiliz aslında. Hikâyelerden türeyen yeni hikâyeler anlatıyoruz durmaksızın. Değişen tek şey onu işleme tarzımız. Edebiyat dediğimiz olgunun kurulduğu yer de burası tam olarak. Edebiyat tarihinin resmi standartlarını kullanacak olursak, Boccaccio'dan beri hikâyenin hikâye olarak kalmasıyla -dilden dile dolanıp, kendi evrimi içinde başkalaşmasıyla, yinelenmesi ve yenilenmesiyle- yetinmiyoruz. Onu üslupsal çerçeveler içinde tanımlayıp tasnif ediyoruz. Yazma aşamasında benim de yaptığım bundan farklı değil. Öykünün inşası hikâyenin naifliğini ya da tanıklık ettiğimiz olgunun yansızlığını silkip bir kenara atıyor. Sözcükleri bir bir seçiyoruz, ses oyunları ekliyoruz, anlatıcıyı değiştiriyoruz... Hikâyeyi öykünün atölyesinde türlü alet edavatla işleyip biçimlendiriyoruz. Ben de, modernist özbilinçliliğin bulaştığı her olguda olduğu gibi, bu işçilik kısmını belki de anlattığım hikâyeden daha çok önemsiyorum. Dolayısıyla öykü bitmez bir inşa süreci olup çıkıyor bir noktadan sonra.

3- Öncelikle ustaların ustalıklarının geçici olduğunu öğreniyorum. Az önce sözünü ettiğim öykünün inşası sürecini bir zanaatkâr etkinliği gibi görürsek, her ustanın onu usta yapan işleri, o işe ulaşırken aştığı ergenlik dönemleri ve sonunda kendi işinin gerisine düştüğü ve replikalarla yetindiği günleri var. Elbette asıl büyük edebiyatçılar ya da sanatçılar bu dizgeyi kırabilmiş karakterlerden ortaya çıkıyor. Ancak edebiyat kanonunu oluşturan düşünme biçimleri bu dönemlemeler etrafında üretildiğinden hakiki olanla kopyayı ayırmak her zaman çok kolay olmuyor. Dolayısıyla gerçek ustalardan en çok hata yapmayı ve dönüp onu tashih etmeyi öğrendiğimi sanıyorum. İki öykü arasında konuyu ele alma biçimindeki farklılaşma, kurguyu oluştururken dikkat ettiği yapısal öğeler, karakter inşası için okuru yönlendirmeleri, zaman ve mekânı kullanma biçimi vb. bunların hepsi süreç içinde değişip geliyor. Bu değişimi gözlemek ilginç geliyor bana. Zaman içinde dönüp dönüp aynı öyküleri bir kez daha okumamızın sırrının da burada yattığını sanıyorum. Yazmanın sırrını ve dilin iktidar kurucu gücüne karşı yazarın direnç noktalarını öğretiyor bize ustalar.

4- "Genç öykü" 90ların ikinci yarısında "öyküde patlama" tartışmalarının yaşandığı dönemde çokça anılmıştı. Artık o zamanlardaki gibi esamesi okunmuyor. Çünkü yakaladığı dalgayı kaçırdı. "Yaşlı öykü"ye karşı "genç" olma şansını kaybetti. Kendi sesine sahip çıkabileceği kurumsal yapılanmaları üretemedi. Ana akım diyebileceğimiz edebiyat ortamının içinde bir yerlerde tükenen kendi bana göre.

Hâlâ genç diyebileceğimiz bir öykü varsa o daha çok amatör yapılanmalarla, ülkenin farklı yerlerinde öğrencilerin yayımlamaya çabaladığı fanzinlerde, internet ortamında bloglarda, kişisel sitelerde vb. sürüyor. Bugün özellikle sa-

H E C E Ö Y K Ü

yısal yayıncılığın çok önemli olduğunu düşünüyorum. Mevcut kanonun dışı, edebiyat dünyasının yeraltı bugün internet ortamıdır. Elbette ticari kaygılarla yayın yapan, sağdan soldan derlediği metinleri kaynak göstermeksizin (ç)alın-tıyan, melodram tonundaki acıklı hikâyelerini edebiyat sanan ya da ahkâm kesmeyi araştırmaya tercih edenlerin dışındaki yaklaşımları kastediyorum bununla. Az önce değindiğim gibi, bizim kurumsal yapılanma üretecek, kendi kendine yeten örgütlü çalışma alanları yaratan (bu şekilde işleyen) bir ortak aklımız olmadığı için bu alan da çok dağınık ve kanonu değiştirme ya da onu sarsma gücünden yoksun görünüyor. Ancak yine de "genç" bir şeyler varsa buradan çıkacak bana kalırsa. Yoksa mevcut kurumsal yapılar kendilerine benzerleri, hatta az önceki usta-çırak ilişkisini düşünecek olursak, kendisinin kötü replikalarını üretmekten başka işe yaramıyor. Güçlükler her zaman olmuştur; ancak bana göre olanaklar her zamankinden çok fazla. Ta ki, öykücüler yeni vadiler yaratacak kanal kazma çabalarından vazgeçmesinler.*a

GÜZİDE ERTÜRK

1- Edebiyat konuşmak, görmek, yürümek gibi temel bir ihtiyaç. Kökleri çok derinlerde. Dünyayı anlamamı sağlayan bir teleskop. Çünkü dünyanın bazen benden çok uzaklaştığını ve yabancılaştığını düşünüyorum. Öyle ki uzayda ısıldayan küçücük bir gezegenden farkı kalmıyor. Onu yakından görebilmek için edebiyata gecesinim duyuyorum. Edebiyat, beni de bu dünyanın bir parçası kılıyor. Bu dünyaya ait bir birey olduğumu söyleyerek farklı ve güzel yollar sunuyor. Edebiyatta öykünün yeriye; bilinmeyen topraklara ayak basıp, sağlam adımlarla yürümeye benziyor. Daha derini, söylenmeyi ve giz-

lenmiş öykünün yardımıyla keşfediyor; en ufak ayrıntıyı bile kaçırmadan etrafımızı seyre dalıyoruz.

Öykü benim için bilinçli bir tercih değil. Kalemimin peşinden gitmeyi ve çok ince hesaplar yapmamayı tercih ediyorum. Edebiyat dünyaya bir anlam yüklememi sağlıyorsa, öykü yazmak da insanı ve insan ruhunun görünmeyen gizlerini açığa çıkarıyor. Öykü yazmak kendiliğinden gelen, doğal bir özellik.

2- Öyküler farklı şekillerde ve farklı zamanlarda geliyor. Beni şaşırtmayı seviyorlar. Her öykünün kendine göre bir karakteri var. Kimi öyküler zoru seviyor, kimisi daha hırçın oluyor. Ama ben bu çeşitlilikten hoşlanıyorum. Aynı ritmi tutturmak, aynı melodi üzerinden gitmek istemiyorum. Farklı yollar-
dan geçip kalemimi ve hayal gücümü zorlamalı, sınırlarımı keşfetmeliyim. Genellikle öyküler üzerinde haftalarca veya aylarca düşünüyorum. Bu düşünme sürecinde karakterler, mekânlar ve olaylar ben nereye gidersem peşimden geliyorlar. Sürekli bir değişim ve yenilenme içinde oluyorlar. Bazıları daha kâğıda geçmeden ölüyor. Hikâye zihnimde olgunlaşınca yazmaya başlıyorum. Kalemi elime alıp yazmaya başlamak da bu serüvenin başka bir basamağı. Bazen zihnimdekilerle kaleme dökülenler apayrı şeyler oluyor. Papatya çıkacak diye ektiğim tohum bir elma ağacı olarak boy verebiliyor. Öykü sonsuz bir değişkenliğin içine düşüyor ve bir noktadan sonra kendi kıvamını buluyor.

3- Öğrenmeye açık olmak çok önemli ve bu da bir yetenek. Öğrenme zamanla derinleşiyor. Herhangi bir okuyucu olarak başladığınız serüven, zamanla neleri görmeniz, nasıl öğrenmeniz gerektiğini de size gösteriyor. Ustala-

rın kitabını bir değil, birkaç kez okuyunca sizinle başka bir boyuttan konuşmaya, sırlarını göstermeye başlıyorlar. Tek bir kitapla sınırlı kalmamak da gerekli. Ustalarla kitapları aracılığıyla konuşmak bana ayrı bir haz veriyor. Onlarla neler konuştuğuma gelince, bu kitaplarla benim aramda. Herkesin ustalarla kurduğu kendine özel bir muhabbeti var.

Yazarken; kendi yollarımı nasıl tarif etmeli, penceremi hangi ağaçtan yontmalı, nereye inşa etmeliyim? Hangi toprak daha elverişli? Bu soruların cevaplarını usta öykücülerin kitaplarında buluyorum. Bulduklarımı sindirmek ve harmanlamak da sabır istiyor. Özellikle Türk öykücülüğünden öğrendiğim en önemli şey üslup meselesi. Öykü ustalarının kullandığı üslup okurken zevk verdiği gibi, yazarken de kendi üslubumun nasıl olması gerektiği hakkında ipuçları veriyor ve edebiyatta üslubun ne kadar önemli olduğunu vurguluyor. Tabii ki üslubu birçok başka unsur takip ediyor.

4- Günümüz edebiyat ve öykü ortamına genel bir bakış attığımda, tam bir kaos görüyorum. İnternetin hayatımızı işgal etmesiyle birlikte edebiyatın o sağlam kökleri biraz sarsıldı. Buna "ötekini" yok saymaya varan gruplaşmalar eklendi. Ama bütün bu olumsuzluklar beni korkutmuyor çünkü gerçek edebiyatın ne olursa olsun varlığını sürdüreceğine, kendine güvenli bir yer bulacağına inanıyorum.

Yazmak sadece günümüzde değil, geçmişte de zordu. Gelecekte de bizi zorlayacak. Edebiyatın gücü de buradan doğuyor. Emek vermeden yapılan her şey kısa ömürlü olmaya mahkûm. Bu zorluklarla yüzleşerek kendimizi geliştiriyor ve direnmeyi öğreniyoruz. Bu güçlükler olmasaydı, edebiyat da olmazdı.

Yayınlatma süreciyse bambaşka bir âlem. Yazarın ilk başta eserini neredere yayınlatmak istediğine karar vermesi gerekiyor. Bu da bir duruş meselesidir. Sanal imkânları bir kenara koyup gerçek edebiyattan bahsedecek olursak; derin köklerle toprağa bağlanmış, sağlam bir yapıda "yeni"ye yer açmak ve onu kabul ettirmek gerçekten de güç gözüküyor. Ama bunun yazarları fazla zorlayacağını sanmıyorum çünkü kaliteli ve derin olan, bir şekilde varlığını ispatlayacaktır. Engellemeler veya yasaklar okuyucuyla eserin bu kismasını etkilemeyecektir.&

NAZLI KARABIYIKOĞLU

1- Çok derinden bir nefes alıp ciğerlerimi şişirmek edebiyat. Öyküye, oksijensizlikten tıkanıp damarların çatlamaya başlamasıyla, ağızdan ve burundan aynı anda çıkan o nefes benim için. Öyküyle bir olmak, tür olarak onu sindirmek, koluna girip yürüyüşlere çıkmak kararım değildi. Zaman içerisinde, kendiliğinden seçtik öyküyle birbirimizi. Zihnimin işleyiş biçimini en sağlıklı şekilde öykü yansıtıyordu sanırım, o yüzden flörtümüz devam etti.

2- Soruyu cevaplamak için düşündüm de... Ben hiç öyle yazarken sancı falan çekmiyorum. Oturup ince planlar yapmıyorum. Aklımda biriktirdiğim karakterler kavgaya tutuşunca, istiflediğim olaylar birbirine değip yanınca ya da kadınlarla adamlar bağrışıp tepinmeye başlayınca yazıp bitiriveriyorum öykülerimi. Bir anda, acısız, keskin yazıyorum, bitiyor. Sonunda öykü iyi değilse zaten çöpe gidiyor. İçime sindiyse üstünde çalışmaya başlıyorum.

Teknik anlamda böyle giden süreç, öykünün birikme aşamasında elbette ki farklılaşıp derinleşiyor. Her yazarın gözlem ve biriktirme sistemi farklıdır bana göre. Benim de kendi kurduğum, açıklanmasının yersiz olacağı bir sistemim var. Hiç yazmasam da sistem hep işliyor.

3- Ustalar, iyi yazarlar, sağlam öykücüler yazdıklarıyla zihnimde unuttuğum, unutturduğum, hatırlamamak için uyuşturduğum "an"ları oldukları yerden kazıyıp güncel düşünce raflarıma taşıyabilmeme olanak sağlıyorlar. Kiminin sözcük dizimlerini sevip etkileniyorum, kiminin basitliğine hayran olup kıskanıyorum. Buradan hareketle, tüm bu ustalara saygı duruşunda bulunabilmek adına, kendimi özgünleştirmek, özgün şeyler ortaya koyabilmek adına çalışmak apayrı elbette. Çünkü bence sadece onları beğenerek veya kıskanarak değil, onlardan farklı bir şeyler ortaya koyarak da göstermeli bir yazar saygısını.

4- Küçük öykücünün gözünden görünen manzara, asit yağmurlarıyla yıkanmış bir ormanın yeniden yeşermek için sarmaşıklarını, dallarını, budaklarını, yapraklarını var gücüyle havaya fıskırtmasını çağrıştıran bir manzara. Kökleri havaya dönmüş asırlık ağaçlara sırtımızı yaslayıp orman yeniden canlansın diye sessizce bekliyor muyuz? Binbir güçlülle su taşıdığımız ağaçlara yaslandığımızda, kof gövdeleri ağırlığımıza dayanamayıp çöküyor mu?

H E C E Ö Y K Ü

Günümüz yayın dünyası gece kuşlarının boğuk seslerini anımsatıyor bana; genelde uzak durmayı tercih ettiren o buğulu ses. Arada tiz. İnişli çıkışlı.

Ormanı tanımak, kuşları tanımak lazım. Küçük yazarın kaybolmaması için patikaları ona gösteren biri olması lazım. Gece kuşlarının türünü öğreten kişilerce küçük yazar korunduğu sürece, üstünde bulunduğu orman parçası kendi adına çabucak yeşerecek, dallar yapraklanıp uzayacaktır. Yalnız meyvesi nasıl olur, işte onu bilemem.&

AYKUT ERTUĞRUL

1. Edebiyatın ve öykünün bendeki karşılığı konusunda net bir cevabım yok. Daha doğrusu ilk akla gelen cevapların bize ezberletilmiş ya da gayri ihtiyari ezberimize giren hazır cevaplar olduğunu düşünüyorum. "Yazmazsam yaşayamam, çıldırırım, yazmak benim hayatım" vesaire. Yazmak bizim için elbette önemli; bir Müslüman zaten ne yapıyorsa ciddiyetle yapmalı değil mi? Ama kendini, yaptığı şeyi (bu sanat bile olsa) haddinden fazla önemseyen insanlardan korkmadan edemiyorum, öyle birine dönüşmekten de. Edebiyatla ilgilenirken, öykü yazarken, bir öyküyü bitirdiğimde kendimi işe yarar biri gibi hissettiğim

doğrudur ama bu da gelip geçici, aldatıcı bir his sanırım. Yazmadığım zaman ancak, olsa olsa eski bir arkadaşı özler gibi, eski fotoğraflara bakıp hayatımızda önemli bir zaman dilimine özlem duyduğumuz gibi özlerim kalemi sanıyorum. Öyleyse neden yazıyorum? Bunun cevaplarından birisi; eğer birkaç iyi şey yapmak üzere yaratıldıysam, bunlardan birisi öykü yazmak olsun isterim. Şu an olduğum kişi olmak için yaşadım, çalıştım, denedim yanıldım. Şimdi buradayım, iyi ya da kötü. Sonuçta şu saatten sonra başka bir şey öğrenip yapmak biraz zor. İhtiyarlıyoruz, ağaç yaşken eğilir. Şüphesiz işin ihsan boyutu da var; eğer bir nebze becerebiliyorsam hikâye anlatmayı bu Allah'ın bana lütfu olduğu içindir. Edepte ihsanın hakkının verilmesinin de yeri olsa gerek. Dolayısıyla bu ihsanı doğru kullanmak; mesela en basitinden çirkin işlerden, fenalık ve azgınlıktan kaçınmak ve güzeli çoğaltmayı vazife bilmek gerekiyor.

Öykünün benim için bilinçli bir tercih olup olmadığı kısmına gelince; şunda tevazuya gerek yok, ben en başından beri (en başı derken ABC) ne bulsam okuyor, bir kitaptan diğerine okudukça eksikliğimi hissediyordum; bu duygu kitapseverlerin hepsince tanıdıktır. Sonrası Raskolnikov'un cinayete gidişi gibi oldu sanırım; adım adım. "Ben de yazarım belki" diye şaka yaparak; sonra "bir deneyim kimse görmeyecek nasılsa" diyerek; kendime bile itiraf edemeden adım adım. İlk kez öyküm yayımlandığında, kitabım çıktığında, hatta kitabım hakkında iyi eleştiriler aldığında dahi gerçekten öykü yazdığımdan emin değildim. Yani kendime "yazar" demekten imtina ettim. Şimdi bile biri gelip hadi ordan dese, "zaten şakaydı abi, kendimi deniyordum" deyip zaten kendisinden hiç ayrılmadığım asıl vatanıma okurluğa geri dönüveririm.

Yarı şaka yarı ciddi de olsa durum bu. İlk derli toplu denemeyi neden şiir değil de öyküyle yaptım? Bir sebebi yok, varsa da şimdi hatırlamıyorum.

2. Çoğu zaman bir cümle, bir resim, imge, olay, kişi tetikliyor öyküyü. Önceleri inanmazdım, kendi kuruntum sanırdım ama -hala öyle olabilir- galiba o sırada bir buluta sarılı gibi (Rasim Özdenören kümülüs mü diyordu?) hissediyorum kendimi. Bunu başka bir yerde okusam gülerdim kesin; ama o sırada harflerin, kelimelerin yoğunluğunu hissediyorum. Vallahi billahi.

Bazen de zorluyorum kendimi. İlham, Zarifoğlu'nun dediği gibi, "çağırıyorum, geliyor." Çünkü kim ne derse desin bu bir disiplin, bir meleke işi. Yazmasını biliyorsan, defalarca yazarak, el alışkanlığı, duygu alışkanlığı kazanmışsan, eline hiç kalem almamış ya da çok az kalem almış birinden çok daha azıyla iyi bir eser ortaya koyabiliyorsunuz.

3. Öykünün ustalarından, direkt yazmakla ilgili somut bir şey öğrendiğimizi sanmıyorum; görüşüyorsak ayrı. O zaman başta edebi tavır, usul, erkân olmak üzere birçok husustan bahsedebiliriz. Ama az önce bahsetmeye çalışıp elime yüzüme bulaştırdığım tahkiye hissini ancak ustalardan iyi hikâyeler okuyarak, dinleyerek kazanabilirsiniz. Doğada serbest halde dolaşan olaylardaki hikâyeyi görmek için bu hisse sahip olmak gerek; bunu öyküye çevirebilmek için de yazma melesine. İkisi birbirine yakın olmasına rağmen aynı değil ama aynı olan şey bunların sadece okuyarak ve bolca yazarak (yayımlayarak değil) gelişeceği.

4. Yayınlama güçlüğü diye bir şey yok. Ne öyküler, şiirler yayımlanıyor dergilerde. Bir "şey" yazmaya görün yayımlayacak o kadar çok mecra var ki; şaşarsınız. Blog, facebook, hatta twitter, sonra irili ufaklı dergiler. Hiçbir şey yapamıyorsanız zamanında bizim yaptığımız gibi arkadaşlarla toplanıp dergi çıkarıyorsunuz işte. Yani akacak kan damarda durmuyor; bir metin, bir şey, görünmek istedi mi ille bir delik bulup başını çıkarıyor. Tabi herkes yazdıklarının merkezde, edebiyat kamusu tarafından kabul gören mecralarda yayımlanmasını istiyor. Orlarda da kayırcılık olduğu söylentileri vesaire var, ben de inanmıştım buna bir zamanlar. Meğer yazdıklarımın hakikaten bir değeri yokmuş. Belki şu ünlü kumaştan biraz... Bizim edebiyatımızın sorunuysa bu kayırcılık filan değil, sorunumuz "iyi metin" sorunu. Yazma güçlüğü yani. Çünkü iyi bir metin eninde sonunda okuyucusuna/editöre/dergiye vs. ulaşacaktır. Bir yazar "yayımlanmasının canı cehenneme!" deyip iyi metinler üretmeye bakmalıdır. İyi metin hayat kurtarır. Ama internet her gün biraz daha sızıyor hayatımıza; kurgularımız, düşüncelerimiz, yaşam algımız paramparça oluyor, değişiyor. Bir bütünlük içinde okuyup yazmak gittikçe daha zor hale geliyor. Felaket tellahlığı değil, karamsar da değilim ama sadece yazının, yazmanın, düşünmenin yanında hayatımızın ne çeşit bir şeye dönüştüğü konusunda emin değilim. Belki metne, bilgiye, okumaya, üretmeye, sanata bakışımız değişecek sonunda.-*»

AYSUN KARA

1. Okumak ve yazmak benim için vazgeçilmez, özellikle okumak. Zaman zaman yazmaya ara verdim de okumayı hiç bırakmadım. Sanırım hayatımı okuyarak ve yazarak anlamlandırıyorum. Edebiyat öncelikle kendimi tanımanın bir yolu. Kendimden yola çıkarak insanı tanımanın, keşfetmenin bir yolu benim için. Okuduğum her metin, yazdığım her öykü beni şaşırtıyor desem yeridir. Bu duygu sanırım edebiyatla ilişkimdeki en önemli etken.

Öykü yazmak için iyi gözlemci olmak gerekir düşüncesi, genel kabul görmüş bir görüştür. Çevremizde etkilendiğimiz insan hikâyelerini,

öyküye dönüştürmek yazarken sıkça kullandığımız bir yöntem. Aynı zamanda, nasıl yazıyorsunuz, bütün bunları nereden buluyorsunuz? sorusuna verilebilecek çok bilinen bir yanıt. Benim öykü ile ilişkim tam böyle değil. Öykü benim içimde olan bir şey. Dışarıdan gelmesinden çok içimden çıkması gerek. Öyküler çok eskiden içimde bir yerlerde varmış da sanki ben onları zamanı gelince çekip çıkarıyormuşum gibi bir duyguya kapılıyorum kimi zaman. Yazarken içimi deşmek, öykünün çıkabileceği bir kanal açmak, yol göstermek, bazen de kenara çekilmek gerek diye düşünüyorum.

Öykü benim için bilinçli bir seçim. Öykünün ânı aydınlattığı kısa vurucu yapısı, beni okurken de yazarken de büyülüyor. Geniş, planlı, programlı anlatılardan çok öyküdeki o kendiliğindenlik, hesapsızlık, alıp başını gitmesi bu türü benim için çekici kılıyor. Ayrıca suskularla örtülü, her okurun zihninde yeniden yazılan öyküleri seviyorum. Yazma tercihim de bu yönde geliyor. Bir de şiir seviyorum. Bana göre öykü ve şiirin yakın ilişkisi var. Yazarken kimi zaman şiir öyküme sızıyor.

2. Bir bakış, duruş, bir nesnenin daha önce fark etmediğim bir ayrıntısı bende öykü yazma isteği uyandırır. Kimi zaman karşıma çıkan bir kişiyi, olayı ya da durumu günlerce zihnimde gezdiririm. Sonra doğrudan onu değil ama bende uyandırdığı duyguyu kâğıda aktarırım. Bir süre sonra bir öyküye dönüşebilir, kimi zaman da aylarca, yıllarca öylece bekler; öyküleşme sürecini tamamlayamaz. Bütün bunlar öyküye dönüşse bile gerçek yaşantı veya kişilerle ilişkisi kalmaz. Hayatın gerçeğinden koparak benim öykü dünyamın

gerçekliğine evrilir. Yazdığım çoğu öykü gerçeğe bir yerinden dokunur ama bu hiç de tahmin edilebilecek bir parçası değildir gerçek yaşantının. Öykü yazıldıktan sonra kendi gerçekliğini oluşturur.

3. Öncelikle dünyada ve ülkemiz edebiyatında öykünün olabildiğince başlangıcından itibaren (ki hikâye anlatma geleneği insanlık tarihi kadar eskidir) bugün geldiği yeri bilebilmek çok önemli. Bunun için eski ustaları da günümüz yazarlarını da izlemeye çalışıyorum. Bunu yaparken de sadece öykünün geldiği ve gittiği yeri değil. Aslında insan olarak da nereden gelip nereye gittiğimizi de bir parça hissedebiliyorum diyelim. Öykünün ustalarını okudukça öykü teknikleri, biçim, öz, anlatım özellikleri, öyküye ilişkin zaman içinde değişen, hiçbir zaman değişmeyen birçok özellik önünüze seriliyor. Öykü yazarı için öykünün ustaları en önemli kaynak. Bence bir yazar için yapılabilecek en önemli iş okumak; kendinden öncekileri de sonrakileri de.

4. Günümüzde verimlenen edebiyat ürünlerinin ne kadarı okura ulaşıyor tartışılabilir. Yazılanları, okura ulaştıran mekanizmanın işleyişi bana sağlıklı gelmiyor. Yayınlatmak süreci oldukça sıkıntılı, bana kalırsa bu süreç yazardan bağımsız olmalı. Ürünü yayımlandıktan sonrasına da yazar uzak durmalı durabilmeli, edebiyat ortamında yapıt kendi sesi ile var olmalı. Oysa bildiğimiz gibi var olan sistemde yazar bütün bu süreçlerin içinde olmak, hatta bu süreci yönetmek zorunda bırakılıyor. Kendisini okuma ve yazma ile anlamlandıran, yaşantısını buna göre düzenleyen yazar, bütün bunların nasıl içinde olabilir? Olursa, olmaya çabalarsa kendisine kurduğu yazı dünyası bundan zarar görmez mi? Sanırım günümüz edebiyat dünyasına hakim olan merkeziyetçi yapı ve edebiyatın; belirli grupların, isimlerin tekelinde olması bunda etken. Okura ulaşmanın yolu bu denli sıkıntılı sancılı olmamalı ki yeni yazar yazdığına yazmak istediğine odaklanabilsin Bir yanda çok satan listeleri, maddi kaynakları ile kolaylıkla öne çıkan yayınevleri, teknolojinin herkesi birbirinden haberdar eden müthiş gücü bir yanda iletişim ağı, popüler kültür nesnesi yapılmaya çalışılan kitaplar, yazarlar. Bütün bu kargaşada yine de yazmaya samimi olarak gönül vermiş insanlar. Gerçek edebiyatı kıyıda köşede de olsa fark edip izlemeye çalışan edebiyatseverler. Belki de bütün bunlardan, her şeyden önemlisi onlar hâlâ varlar.*»

GÜRAY SÜNGÜ

1- Benim için bilinçli bir tercih olup olmama meselesi çok net değil. Bunun sebebi de edebiyatın ve öykünün bende ki karşılığı. Yazmaya başladığım yıllara dönecek olursam, amacım yazar olmak değil, var olmaktı. Kendimi kurcalıyordum, bu can yakan bir şeydi. Kaçınılmaz bir şeydi de... İfade edebilmenin veya var olabilmenin -ki insanın kendisini ifade edebilmesi, kendisini başkalarına değil, kendisine de ifade edebilmesi demekti ve insanın kendisini kendisine ifade edebilmesi var olabilmesi için ilk adımdı.- en kolay yöntemi edebiyattı. Kendimden memnun değildim, başka birisi olmak istiyordum. Aslında

kendimden memnundum ama kendim gibi olamıyordum. Kendim olabilmek istiyordum. Bunları anlamak bir süreçti, yazarken anlamlandı birçok şey. Şu an öykü yazarak ifade edebildiğim şeyleri -eğer ifade edebiliyorsam- başka bir şey yaparak da yapabilir ve tatmin olabilirdim belki ama öyle bir imkân yoktu. Becerebileceğim de kuşkuluydu. Ama öykü yazıyordum ve yazdıklarım bana haz veriyordu. Yapmak istediğimi yapabildiğimi hissettiriyordu. Dolayısıyla, yazarak, yapmak istediklerimi yapabileceğimi hissediyordum.

2- Bir öykünün nasıl doğduğuyla alakalı çok belirgin bir süreç yaşamıyorum. Mesela "bir zamanlar samatya'da" adlı öykümü askerde çarşı izninde gittiğimiz bir kahvehanedeki kesif rutubet kokusundan hareketle yazmıştım. Bu şekilde anlık hisler, hislenmeler, anımsamalarla yazdığım öyküler var. Öte yandan bazı duygu durumlarını, bazı hayati tepkileri ortaya koyabilmek için düşünce taşına kurguladığım öyküler de var. Bunun dışında karşılaştığım, canımı yakan, itiraz etmek istediğim şeyleri de bir temayı izlek edinerek kurguladığım oluyor.

3- İlk yıllarımda korkarak, kıskanarak ama çokça özenerek ama çokça hayran olarak, her şeye dikkat ederek, deyim yerindeyse yazılmış öykünün formülünü, denklemini çözmeye çalışarak okurdum. Şimdi daha rahat okuyorum. İyi bir öykünün illaki bir formülünün olmayacağına inanarak ve bu inancı çok severek okuyorum. Bunlar öyküyü kurgu, üslup, biçim gibi birçok unsurun en iyi birleşiminden meydana gelmiş bir tür olarak gördüğümün de ipucunu veriyor. Ama dediğim gibi artık neyin hangi oranda kullanıldığını çözmek yerine, sezginin önünde eğilmemiz gereken gücüne güveniyorum.

H E C E Ö Y K Ü

Bir öyküyü çok çalışarak bir yere getirebileceğimi biliyorum elbet ama çok iyi bir öykünün çalışmayla kotarılamayacak kadar büyük bir şey olduğunun farkındayım artık. Bunun için gereken şey insanın kendi içine dönmesi. Dışarıya değil, yapılmışa değil, içeriye bakması. Nihayetinde kendi lisanınızla anlatabilirsiniz en iyi. İşin sonunda geldiğim yer; ustalardan öğrendiğim tek şey, onları okurken bana hissettirdiklerinin asıl değer olduğu.

4- Günümüz öykü ortamında yaşanan büyük bir sorun göremiyorum. Zaten hayata sorun penceresinden bakan birisi değilim. Yazılan öykülerin kendi içine döndüğü ve meselesizliği dillendiriliyor bu sıralar en çok. Mesele denen şey nasıl bir şeydir, bir öyküde ne şekilde yer alırsa neye hizmet eder, ne şekilde daha etkili olur, daha etkili olur derken söylenen etki, nasıl bir şeydir, bunları uzun uzun tartışmak gerek. Bana göre iyi bir öykü eşitlikten bahseden değil, eşitsizliği hissettiren bir öyküdür. Ama eşitsizlikten bahseden de değil, hissettiren...

Yayın konusunda bir sorunun yaşandığına şahit değilim. Birçok dergi var, öykü yayınlatabiliyor genç öykücüler. Buna karşın öykü kitabı sayısı az. Az satıldığı için az yayınlanıyor. Az okunduğu için az satılıyor. Ama bunun çaresi de yazıklanmaktan değil, iyi edebiyatın muhakkak okuruyla buluşacağına güvenmekten geçiyor. *a

HANDAN ACAR YILDIZ

1- Benim için edebiyat; kendine çukur ya da kendine tümsek olabilsin diye topraktan yaratılmış insanoğlunun kendi derinliğine inmek için kalem ucunu tercih etmesidir. Kendi içine açılan tüneli kalemle kazmaktır. Edebiyatın karşılığını tarif etmek, yazarların ya da şairlerin bile altından kolay kalkamayacağı bir ağırlık. Kurduğunuz her cümlemin sonuna koyduğunuz nokta, yeni bir cümle için soru işaretidir aslında.

Edebiyat, *dört yanlısın götürdüğü doğru* kadar 'yanlış' ve de 'yalnız' anlaşıldığım anlarda uzay boşluğuna yuvarlanmamak için tutunduğum iptir. Adı diğerleri kadar doğruyken, dört yanlısın

bedelini ödemek zorunda kalan, kolundan tutulup yokluğa fırlatılırken gözü hep arkada kalan 'o doğru'nun hissettiği çaresizliği ve kimsesizliği hissettiğim anlarda varlık nedenimin peşinde koşmaktır edebiyat. Var olduğunu bildiğim ama ne olduğunu bilmediğimdir... Sözcüklü ama sözlüksüz serüvendir. Aslında fırçasız resim yapmaktır edebiyat. On dokuz yaşında yazmaya başlamışken, sonra küskünlükler sonucu dokuz yıl boyunca kalemi ya da yazmayı nasılsa bırakıp tekrar döndüğüm bir mağaradır edebiyat. Gölgelerle asılların bir birine karıştığı ve bundan hiç rahatsız olmadığım bir mağara... O mağaraya ulaştıran yolsa kitaplardır. Sosyalleşemeyeceğimi Ledün ilmi kutsallığında kabullenişimdir. Liderlik koltuğunda gözüm olmadığı kadar liderlerde de gözüm olmadığını dünyaya haykırma şeklimdir. Geçici olana değil, kalıcı olana duyduğum derin aşktır.

Bazen gördüğümün gölge olduğunu bilirken de, gölgeyi asıldan daha fazla sevebilme hakkına ve özgürlüğüne sahip olduğum loş alandır edebiyat. Evet loştur. Ne zifiri karanlıktır ne de apaydınlık. Onu bulana ya da dokunana kendinden parçalar yükleme fırsatını tanıyacak kadar loştur. Işık kırılmalarının güzelliğidir. Çözölmüşlüğü, yoğunluğa tercih etmemdir, bazen de.

Özelde ise öykünün herkes için, bilinçaltı bir sürüklenme olabileceğini düşünüyorum. Yoksa iğneyle kuyu kazmayı 'bilinçli' olarak kim tercih eder? Kamera yerine fotoğraf makinesi sevenlerin tercihidir öykü. Öyküyle serüvenim, tamamen zihnimin işleyişiyle ilgili. Kısa ama derin söylemeyi, hatta susulması gereken noktada susmayı sevmekle ilgili. Susanı, konuşandan daha

çok anlayan bir okuyucuya güvenmekle ilgili. Yani ben öyküyü tercih etmedim. Öykü beni tercih etti aslında.

2- Öykü sizinle birlikte yaşayan içinizde olan duygu birikimi. Sizinle oturup kalkan, yürüyen, uyuyan, uyanan, bakan... O aslında içinizdeki enerji, potansiyel. Uygun zaman ve mekânda harekete geçirdiğiniz bir potansiyel. O potansiyel ise beynin zar atması sonucu önünüze düşüyor. En büyük hazine çocukluğunuz. Çünkü algınızın en güçlü ve temiz olduğu yer orası. Orada kavanoza konulup üzeri kapatılmış olaylar var. Günlük yaşamınızda herhangi bir dinamik onu ateşliyor. Beyniniz, bilinciniz, sizde saklı olanın benzeriyle (ki bunun olay olması şart değil) karşılaştığınızda zar atıyor. Tam gözlerinizi önüne. Altı-altı geldiğinde hayatınızdaki en güzel öyküyü yazma şansına sahipsiniz. Bir- bir de gelebilir. O zaman da yazabilirsiniz ancak onun altı-altı olmadığının farkındasınızdır.

3- Öykünün ustalarından en başta, öykünün ne demek olduğunu öğreniyorum. Okuyucuya güvenmek (önüne çıkan ilk vaize inanacak cami cemaati muamelesi yapmamak) ile hiçbir şey anlatmamak arasındaki derin farkı öğreniyorum. Hiçbir yere varmayan öykülerin, okuyucuya güvenmek anlamına gelmediğini öğreniyorum. Sade yazmanın karmaşık yazmaktan çok daha zor olduğunu usta öykücülerden öğreniyorum. En güçlü felsefenin, en vurucu konunun dahi kötü bir dille işlendiğinde Ramazan davulcusu manisine ya da anadilde olmasına karşın çeviri metin şekline dönüşeceğini, her ikisinden de uzak durmak gerektiğini öğreniyorum.

Onlardan, KADERE ve ADALETE inanmayı öğreniyorum.

4- Genç öykücünün imkândan daha çok zorluklarla karşılaştığı kesin. İçinde hevesle yola çıkıyor. İhtiyacı olan sadece ufak bir yönlendirilme aslında. Yönlendiren olmayınca, yeteneksiz ve başarısız olduğunu düşünerek geri adım atıyor. İlk kitabı bastırmak konusundaki zorluğu anlatmaya kalkarsam bir anda öykücünden romancıya dönüşebilirim. Ki bu da öykü üzerine bir söyleşi olduğu için, meseleyi 'bir dokun bin ah işit' sendromuna dönüştürmeden özetlemeye çalışayım. Yayınevleri sesimi duyar mı bilmem fakat büyük yayınevleri bu konuya ya ideolojik ya da ticarî yaklaşıyorlar. Öykü basan büyük yayınevleri, 'dünya görüşünüz' onlarınkine uymadığı için sizin kitabınızı fotoğrafinızla birlikte rafa kaldırıyor. Size 'öteki' olarak bakmayan yayınevleri ise öykü basmaya 'sıcak' bakmıyor. Kaliteyi ticaretin önünde tutan sayılı yayınevi hariç, öyküyü 'kâr' getirmeyen tür olarak görüyorlar. Öykücüsünüz ve ilk kitabınızı bastırabilmişsiniz talihli azınlıktasınız demektir. &

GÖKÇE PARLAKYILDIZ

1- Öyküyü farklı yapan en önemli özelliğinin okuyucuya bıraktığı boşluklar olduğunu düşünüyorum. Öncelikle bir okur olarak bu boşluklara kapıldım. Sonra okuduğum iyi öykülerin hafızamda bıraktığı anları, içimde bir yerlere dokunuşunu hatta dokunmakla kalmayıp orada yaşamaya devam edebilmesini sevdim. Bazen iyi bir öykünün sayfalarca yazılmış romandan daha çok sarstığını gördüm. Sakın yanlış anlaşılmasın, bu demek olmuyor ki öykü romandan üstündür. Sadece kısacık bir metinde etki yaratmak, yaratılmak öyle kolay değildir. Bu yüzden de öykünün yerinin başka olduğunu düşünüyorum. Bir okur olarak öykü ile kurduğum bağdan sonra sanırım öykünün benim için bilinçli bir tercih olduğunu söyleyebiliriz.

2- Bende öykülerin yolu birbirine benzemez. Bazen bir anda, bir cümleden bazen de bir fikirden doğar. Ben hayattan besleniyorum. Gözlem yapmak kadar, görebilmek de önemli biliyorum. Görmezden geldiğimiz her şey aslında bizde bir etki oluşturuyor. Bende etkisinin peşine düşüyorum. Kendi yaralarımı biliyorum, insanların nasıl yaralandığını biliyorum. Bilmediğim anlarda da nasıl bir histir anlamaya çalışıyorum. Galiba en önemlisi empati. Yattığınız dünya ve karakterlerin kartondan olmaması için önce onların hissettiklerini anlayabilmek gerekiyor sanırım. Sadece hisler yeterli olmuyor tabii ki. Her öykünün kendine has bir hikayeleştirmesi ve tekniği olmalı. Bu aşamada da teknik ve yaratıcılık için bol bol okuyorum. Masallardan yola çıkıyorum bazen. Masalsılığı seviyorum. Bazen bazı öyküler yoruyor, tekrar tekrar düzeltmen gerekiyor. Bazen de yazıp bitirdikten sonra neredeyse tek bir kelime bile değiştirmiyorsun. Olduğunu hissettiğim anda genelde dokunmaya çalışırım. Ama olmayan bir şeyler var ise de oldurmak için uğraşırım.

3- Özellikle tekniği ve yaratıcılığı besleyebilmek için okumanın yararı tartışılmaz bir gerçek. Bunun dışında sizden öncekiler neler yapmış, nasıl yapmış bilmeli insan. Bazen öyle oluyor ki, öyle usta yazarları okuyunca hiçbir zaman bu kadar iyi olamayacağını düşünüyor insan. Ben yaşıyorum bu hissi sık sık. Sonra da bu hissi yaşamamanın ne kadar kıymetli olduğunu anlıyorum. Yolun başında olduğunu bilmek gerek. Henüz ilk öykü kitabını yayımlamış

H E C E Ö Y K Ü

yazarlar için kendi dilini oluşturmak ve farklılaşabilmek en önemli nokta bence. Bunun için öykü roman fark etmez iyi metinler okumalı ve sık sık yazma pratiği yapmalı.

4- Son birkaç yıldır öyküye olan ilgi artmış durumda. Daha çok öykü kitabı yayınlanıyor ancak yine de zaten sayıca az olan edebiyat okuruna ulaşmak hiç kolay değil. Özellikle ilk kitabı yayımlanmış, tanınmamış yazarların okur bulması hayli zor. Bir de ne yazık ki popüler olan yazarların kitapları her zaman ön plandadır. Yani isim yapmak burada da geçerli. İsim yapmış olmak her zaman iyi yazar olmak demek değil elbette. Bunu herkes biliyor. Ancak yine de her çok satan kitaba da popüler kültür ürünü diyemeyiz. Buna karşın birçok iyi yazarın okur tarafından bilinmediği gerçeği ile de yüzleşmek gerek. Yayımlanma aşamasının da öyle çok kolay olmadığını biliyorum. Hasta Öyküler, Varlık Yayınları tarafından ödül ile basılmasaydı sanırım ben de yayınevi aramak zorunda olacaktım. Açıkçası bu süreç hakkında hiçbir fikrim yok. Ancak hayal kırıklığı yaşamak olası. Bu da birçok insan için yıldırıcı olabiliyor. Bu açıdan bakıldığında yarışmalar aslında genç yazarlar için bir fırsat.

HASİBE ÇERKO

1- Edebiyat sadelik, basitlik, sükûnet üzerinden bir tavır almadır. İnsanın başından geçenleri soğukkanlılıkla yeniden yaşamasıdır. Sanatla, bir parça oyun oynayarak bunu yaparız. Aydınlanma döneminin aklı tanrılaştırmada sınır tanımayan düz çizgisini sanat ve edebiyatla esnetip istediğimiz şekli verme, eğip bükme, dayatmalarına insanca tepki verme, yeryüzünde olmayı (varoluşun biricik koşulu olarak) özgürce sorgulama fırsatıdır benim için. Hallerimle alay edebildiğim eğlenceli bir etkinliktir de. İnsanlığın macerasıyla bir bağ kurma, geçmiş ve gelecekte pay alma olanağı. Doğal insanın mutluluğuna gıpta ile bakmayı unutturacak kadar huzur verici bir edim. Okuyamadığım zamanlar nasıl bir sıkıntı yaşıyorsam yazmadığımda aynı sıkıntıyı yaşıyorum. O halde yalnızca bir araç olmuyor, hedef de oluyor haliyle. Kendi kendimin hedefi olmayı en iyi yazarak başardığımı söyleyebilirim. Özeleştir, sorgulama, acıma, övgü, merhamet, dengeleme, deşme... Bunlar kendiliğinden hedef oluyor. Bazen yapmak bazen yapılanı başka türlü yapmak ya da yıkmak için. Burada Cahit Zarifoğlu'nun içe dönmeye dair şu çağrısını önemserim: "Kusurlarınızı gerçeğiyle görebilmek için ne yapabilirsiniz? Kendinizi hiçbir an unutmamak mı? Aklınız kendi aklınıza nasıl bakacak? Kendinizden dışarı adım atıp yöreneze bakmanız mümkün olsa bir köşede kendinizi de görebilecek misiniz? Bunların bir yolu vardır. Hep birlikte olduğunuz kendinize sözcülük yaparken gerçeği yansıtmıyorsanız, bir gün yakalanırsınız." Edebiyat ve sanatın araçlarını iyi bilmeden girildiğinde perişan olunacağına vurgu yapar ki merhamet klasiklerin ana damarıdır bunu herkes bilir, sanat yüce duyguların kullanımında sınırsız bir özgürlük sunarken bu özgürleşmeyi, kendinden utanmamayı doğru dürüst tanımlamaya ve kendi içinde bir tutarlılık kazandırmaya yönelik çabadır benim için.

Edebi yazın türleriyle barışığım ancak, öykü yazıyorum. G. Garcia Marquez'in bir tek Çullukların Gecesi'ni Yüzyıllık Yalnızlık'a değişmem dediğini hatırlatmak isterim. Romana kıyasla daha geniş bir bakış açısı sunuyor gibi. Birkaç ya da birçok karakteri belli bir konunun içinde harcamıyorsunuz. Her şey için özenle seçilmiş ayrı ayrı zeminler, yaşam alanları, alternatif duruşlar,

durumlar, duygular belirlenime çıkıyor ki ben çok yönlü duygulanımı seviyorum, birbirinden farklı havaları koklarken karakterlerin içine girmeniz daha tiz bir çalışmayı dayatıyor ve elbet yorucu oluyor ancak öykü karakterlerinin karşılaştıkları tecrübeler neticesiz kalmıyor, karakterinize zenginlik katıyor. Bunun bedeli azıcık yalnızlık da olsa. Öykü karakterleri ne kadar çoğaltıp renklendirse de pek fazla bir seçenek olmadığını görüyorum. Ama bu hayatı sevmeme engel değil. Öykünün bendeki karşılığı net bir şekilde, yaşama isteğinin, tutkuyla yaratıcıya bağlanmanın, havaya, ekmeğe, suya, çiçeğe, insana aşık olmanın bir ifadesidir. Ne olsun? Edebiyat mutlu da mutsuz da ediyor. Her şeyin birden farkında olmak Dostoyevski'nin tespitiyle tehlikeli bir durum.

2- Öykünün doğması bazen yılların gerisinden gelirken bazen gelecekte bir korku, umut, hayret imgesi nedeniyle olur. An'ın sunuları önemlidir: Bazen bir ses, diyalog, görüntü, pozisyon, sonra gecedan doğan öyküler vardır. Çocukluğuma ait geniş bir algı dayanağı var ki öykülerimin çoğu buradan doğar ve ben de onları yazarak değerini kanıtlamaya çalışırım. Kendime elbette. Benim için yaşam çok renkli, değerli, heyecan verici oluşunu biraz çocukluktan doğmasına borçludur. Evet, yaşamın çocukluğu, çocuksu bir hayreti de getiriyor çünkü.

Daha evvel hiç maruz kalmadığım bir duygu yoğunlaşır, varlığını tehdit eden güçlü bir gerekçe haline gelir o zaman öykü doğmuş demektir. Eğer bir toplama varsa tehdit altında hissederim kendimi. Ondan kurtulmalıyım ki huzursuzluk büyümesin. Kolay yazıyorum diyemem. Başlamak için basit düşünmek gerektiğini bile bile hemen basiti kavrayamam. En iyi başlangıç, şatafatsız, doğal olandır her zaman. Ama klişe olmamalı. Yani kimsenin başlamadığı biçimde başlamalı öyküm. Başlamak en zor olanıdır. Son için de yeni bir şeyler yapmak önemli, denenmemiş, düşünülmemiş ama doğallığın önerildiği biçimleri aradığım için belki, yorucu olabiliyor. Bazen kolay olur, bazen yoğun bir imgelemi durultup öyle otururum. Öykünün zihnimde bir takım işlemlerden geçmesi için bekletirim. Olgunlaşma bu aşamada gelişir. Sezgisel(kavrama)yoluyla ansızın kapıyı çalan misafirler vardır. Beğenmediğim bölümleri en çok bu aşamada değiştiririm. Bu aydınlanmadır. Artık bir yabancının gözüyle öykümü yeniden okuduğumda olmuş demeyi beklerim. Böyleyken bile içime sinmeyen taraflar olabilir. Kelime diziminin öykümün karakterine uymadığını görürsem baştan başlar eskisini silerim. O artık atılmıştır. Bir daha da dönemem ki. Dağınımı. Bir başa bir sona dönebilirim. Bazen sonu önceden yazarım. Çok karmaşık bir süreç izler yazı. Kontrolü kaybettiğim olur, sonra hızla örgütlenme başlar.

3- Ciddi bir okuma disiplini olmadan buna gevşek okuma mı gelişigüzel mi diyelim, yazabilir mi insan, yazar ama bu yazılanların ne olduğunu bilemez. Neye karşılık geldiğini, nitelikli şeyler olup olmadığını da. Bunun bo-

şuna enerji kaybı ve zamanı kötüye kullanma olduğunu söyleyebilirim. Okuma basamağı yükseldikçe yazıdan eminlik, güven ve samimiyet geliyor. Ben ustalardan sağlam basmanın ilk koşul olduğunu öğrendim. Çelişkilerden korkmamak gerektiğini de. Merak ettim hep. Sabır, çalışkanlık, yazma tutkusuna dair pek çok şeyi, abartısız onların ne yapmak istediğini ve nereye vardığını, nasıl bir tatmin duygusuna ulaştığını da.

4- Öykü yayınlamada güçlük yaşamadım. Zira ilk kitaptaki öyküler belli bir edebiyat eleştirisi (atölye ortamından) geçmiş öykülerdi, bu bir imkân ve fırsatı da beraberinde getirdi. Sabır gösterildiği, tutarlı eleştirinin ciddiye alındığı bir ortamda nitelik kazanmamış bir öykünün yayınlanmasını istemek bile edebe aykırı davranmak olur.

Günümüz öykücülüğü belli bir başarıyı yakalamış, biçeme, dile ilişkin ciddi bir çaba var ancak öykünün sorunlarını yok sayamayız. Klişe öyküler, film sahnelerini anımsatan öyküler de yazılıyor. Çok iyileri var ama yalnız kuralları yerine getirip hiç şaşırtmayanlar da. Edebiyat ortamı bir kutuplaşmadan sonra cemaatleşme mi yaşıyor diye soruyorum bazen. Objektiflik yitirse iyi eserler değil, cemaatçiliğin yönlendirmeleri etkili olur ki bu tutum iyiyi yok saymayı meşrulaştırır. Toplumda tabakalaşma hiç yokmuş gibi davranmayı sürdürüyoruz. Düşünün ki semtler değil, insanların oturdukları siteler, hatta site adları insanlarından tanınıyor. edebistan.com'da yayınlanan Öyküde Tanınma adlı yazıda öykünün sorunlarından bahsettim.

Teşekkür ederim.-*»

MAHİR ÜNSAL ERİŞ

1- Bunu hiç düşünmemişim sanırım. Edebiyatı okumayı ve hasbelkader üretmeyi, onu tartışmaktan, tarif etmekten, bir yerlere yerleştirmekten daha ilginç buldum hep. Üstelik buna pek yetkinliğim olduğunu da söyleyemem zaten. Ama içimdeki anlatma telaşı ve yazmaya duyduğum muhabbetin edebiyatta bir karşılığı olabileceği ihtimalinden hep mutluluk duydum, bundan eminim. Bir şeyler anlatacağım vardı, anlattım. Daha uzun, karmaşık ve titizlikle anlatılmış şeylere kalkışmadan önce öykü yazmanın iyi bir antrenman, o kabalığı, hamlığı üstümden atacak in-
celikli bir temrin olacağına inanmıştım. Roman

yazmak istiyordum aslında. "Edebiyatçı dediğin oturur roman yazar!" diyordum. "Öykü denen şey olsa olsa onun provası olur." Bir şeyler karalamaya başladım sonra. Bunların öykü sayıldığına bile çok sonraları inandım. Bir şeyler anlatmak istiyordum ben sadece, oturdum anlattım. Daha da anlatırım soluğum yettikçe. Roman yazayım derken bulaştığım bu uğraş da başka bir meşguliyetim oldu çünkü artık.

2- Ben bir öyküyü yazmaya oturmadan önce onu en az iki-üç hafta zihnimin içinde gezdiriyorum. Pissin diye beklemek gibi bir şey değil bu ama. Sanki onu bana biri anlatmış gibi, günlerce düşünüyorum. İlk önce kendimi inandırıyorum onun olduğuna, bir başkasına anlatabileceğine. Anlattığım şeylere inanmak hoşuma gidiyor, inanıyorum. Ama hep, ilk ve son cümlesini bulmuş oluyorum; belki bir takıntı. Bu birkaç haftalık süre boyunca, o iki cümlelerin arasında olan biteni düşünüp duruyorum. Hayat da öyle değil midir? Tek satır not almıyorum bu sürede. Sonra başına oturuyorum öykünün, ilk cümleyi yazıyorum ve 'kervan yolda düzülür' deyip girişiyorum yazmaya. Karar verdiğim son cümleye gelene kadar iştahlı iştahlı anlatıyorum. Bittikten sonra hemen, sevdiğim birine sesli okutuyorum. Duyunca, yabancı bir şeymiş, hikâye değil de dedikoduymuş gibi dinliyorum onu. Başkasınınmış gibi acımadan, kesiyor, biçiyor, ekliyor, çıkarıyorum. İnanmadığım hikâyeyi anlatmıyorum. Anlatamıyorum da zaten, hiçbir şeye benzemiyor deneyince.

3- Öykü, bizde romana kıyasla pek rağbet gören bir yazma ve okuma biçimi olmasa da, birbirinden farklı akıl, göz ve dillere sahip bir sürü öykücü-müz var bizim, övünebileceğimiz. Ama bana dünyayı kimin gözünden gör-

H E C E Ö Y K Ü

mek, kimin dilinden anlatmak istersin diye sorsalar ben Sait Faik derdim. Onun öyküsünde kimi zaman tek bir cümleye sığdırdığı duygu, anlam, renk, koku, tat, içine nice kitapları alabilecek büyüklükte ama yine de şaşırtacak yalınlıkta olabilir. Ve biz, onun anlatışına öyle bir kapılırız ki buna şaşırmaya fırsatımız bile olmaz. O yalın ve durgun ama içten içe de coşkun anlatıma yaklaşabilmekten başkaca muradım, emelim yoktur.

4- Öyle sanıyorum ki bu, benim yeni doğmuş bir bebek kadar cahil olduğum bir konu. Daha önce de söylediğim gibi, ben uğraştığım şeyin ne olduğundan tam emin değildim çok uzunca bir süre. O sebepten de yazdıklarımı bir dergiye göndermek aklıma bile gelmemişti. Üstelik buna cesaret de edemezdim sanırım. Reddedilirse, hayatımda kendime has saydığım bu tek uğraşımla da arama eller girmiş sayardım. Belki de bir daha elim ermezdi. O nedenle, kitabımın çıkacağı kesinleştğinde İzafe Dergisi'ne verdiğim bir öykü dışında da yayınlanmış bir tek öyküm olmadı. Edebiyat ve öykü ortamı derken işaret ettiğiniz noktaya dair bilgi ve tecrübem sıfır diyebilirim.-*»

LÜTFİ TUNA YUKAY

1- Oldum olası hayat bana yokuş aşağı iniyor-muşum hissini vermiştir. Nihai devrilişe kadar sürecek, keskin virajlarla dolu, dik bir yol. Yalan, aşk, bencillik, mutluluk, sevgi, umutsuzluk, cina-yet, hüznün, kahramanlık, yalnızlık... Öyle bir hengâme kopuyor ki bu yolda, hızlı çekim filmin içindeymiş gibi insanın bir saniye durması, ken-dini dinlemesi mümkün olmuyor. Gittikçe hızla-nan bu iniş sırasında frene basmayı becereme-yenlerse devrilip gidiyor!..

Ne zaman yorulduğumu, mücadele gücümün tükendiğini, yalnız kaldığımı kısacası fren yap-mak zorunda olduğumu hissetsem kaçıp sığın-a-bildiğim, kendimle baş başa kalma fırsatı bulabildiğim yegâne yerdir edebiyat.

Şu da bir gerçek ki hayatın karmaşasından kaçmak her zaman kurtuluş an-lamına gelmiyor. Bir şekilde tekrar geri dönüp yola devam etmek gerekiyor çünkü. İşte burada, hayatla yüzleşmek için öykü giriyor devreye. "Bak bana! Buradayım, devam edeceğim," demek, kendimi anlatmak için yapabileceğim en iyi şey.

Öykü yazmak tercihten çok bir keşif oldu benim için. Onu seçmedim, ora-da bir yerlerde duruyordu zaten. İçinizde bir cevher vardır ya da yoktur, önem-li olan sizde olanı en doğru şekilde nasıl işleyeceğinizi keşfetmenizdir. Orhan Kemal şiir yazmayı seçmişti mesela, ama ilk romanının müsveddesine bakıp "Bırak şiiri miiri birader, hikâye yaz, roman yaz sen." diyerek içindeki cevhe-ri en doğru şekilde nasıl işleyeceğini gösteren Nazım Hikmet olmuştu.

Yazın hayatının başında insanlar yol bulmaya çalışırken zorlanıyorlar. Kabul etmem gerekir ki bu konuda oldukça şanslıydım. Fazla uğraşmak zo-runda kalmadım, çünkü yazdıklarımın ne olduğunu, içimdeki cevheri nasıl iş-leyebileceğimi bana gösterecek insanla, hocamla tanıştım: A.Ali Ural. Onun sayesinde kendimi anlatabileceğim en iyi alanı, öyküyü keşfettim.

2- Tek bir görüntü, cümle, melodi ya da hatıra zihnime düştüğü an doğu-mun ilk safhası tamamlanmış oluyor. Bu aşama ilham olarak adlandırabile-ceğim kısım. İşin zor kısmı ise bundan sonra başlıyor. Zihnimdeki bu fikri nasıl işleyebilirim? Günler, geceler yazmakla, silmekle, umutsuzlukla ve tek-rar yazmakla geçip gidiyor. Keşke farklı olsaydı ama ne yazık ki kelimeler şiirsel bir ilhamla başımdan aşağı dökülmüyor. Keşfetmem, peşlerinden koş-

mam ve biraz da sevgiliye gösterilen ihtimamı göstermem gerekiyor onlara. Kelimeler biraz nazlı. Uykusuzluk istiyorlar, emek, bağlılık, teslimiyet istiyorlar. Bende elimden geldiğince mutlu etmeye çalışıyorum onları.

Yazma aşamasına dahil edebileceğim son ve çok önemli bir unsur daha var. Eleştirii.. Çoğu genç yazarı korkutsa da yazdım oldu demekle bitmiyor bu iş. Ehil gözlerin denetimine ihtiyaç var. Bu konuda da şanslıyım. Hocam ve yazı atölyemizde edindiğim değerli dostlarım bu konuda en büyük destekçilerim.

3- Yalın yazmak bana göre yapılması en zor işlerden biri. Samimiyeti, yani ruhu kaybetmeden anlatmak istediklerini kâğıda dökmek, tumturaklı söz-cüklerden ve edebiyat yapma gayretinden uzak durmak temel mesele. Doğal olmak lazım.

Okuma yaparken de aradığım şey bu oluyor. Yazarların samimiyeti ve bununla birlikte insanı nasıl yakaladıkları benim için en önemli unsur. Ne yapıyorlar da okuyucuyu kendilerine bağlıyorlar ve inanılması en güç şeylere bile inandırabiliyorlar?..

Samimiyetten sonra en fazla önem verdiğim unsurlardan biri de dil. Ne anlatıldığından çok nasıl anlatıldığı önemli. Bu noktalardan hareketle eserlerin en ince ayrıntılarını, yazarların okuyucunun yüzüne üflediği büyü nefe nasıl sahip olduklarını görmek istiyorum. Allahtan iz bırakmayı seviyorlar da her okumada macera dolu bir kovalamaca yaşıyorum.

4- Tam bir cadı kazanı. Gerçek edebiyatı arayan birkaç dergi ve yayınevinin dışında kalan büyük çoğunluk maalesef edebiyatı bir endüstri olarak görüyor. Doğal olarak yazarlar da tüketilecek şeyler yazıyor. Bunun içine ideolojiler de karıştı mı tamam! Senin adamın, benim adamım derken ortaya özgünlükten uzak, gürültülü metinler çıkıyor ve öğrendiğim kadarıyla edebiyat gürültüden hiç hoşlanmıyor.

Bilindik bir sözdür; zaman en iyi ilaçtır ve gerçek edebiyatı diğerlerinden ayıracaktır fakat içinde bulunduğumuz tüketim çılgınlığı çağında sanırım biz bunların pek azını yakalayacağız. Sular durulana kadar pılımızı pırtımızı toplayıp gitmiş olacağız çünkü. Bizden sonraki nesiller içinde bulunduğumuz dönemde yazılan sanat eserlerini okuyacaktır ama gerçek şu; bizler gerekenden çok daha azına ulaşacağız.

Yazma aşamasında en büyük sorun geçim kaygısı. Kimi için tetikleyici bir unsur olsa da yazarın düşünmek ve eserlerine yoğunlaşmak için yazdıkları sayesinde en azından aç kalmayacak kadar kazanabilmesi gerekiyor. Sadece karın doyurmak için değil motivasyonunu arttırmak için de gerekli. Maalesef, ülkemizde bu mümkün değil. Yaşayabilmek için enerjini sömürecek bir başka işte çalışma zorunluluğu, bununla birlikte iyi bir eser verdiği hal-

H E C E Ö Y K Ü

de bile çalışmak zorunda kalacağını bilmek insanı gerçekten zorluyor. Ayrıca unutulmaması gereken bir şey daha var; edebiyat kıskançtır, zamanın kendisinden başka uğraşlarla harcanmasından pek hoşlanmaz. Bilemiyorum, belki de bir sınavdır olan biten; kimin daha çok istediğini görmek için.

Yazma aşamasında çevrenin etkisini de es geçmemek lazım. Toplumun, hatta daha da daraltacak olursak, annenizin babanızın bile bu işe bakış açısı sizden farklı oluyor. Bir eserin ne kadar büyük zorluklarla çıktığını bilmiyorlar. "E, ne var ki bunda. Oturup yazıyorsun." Oldu bitti! Yazan insanlara hobileriyle uğraşan emekli muamelesi yapıyorlar, pek tabii bu da yaptığınız işin ciddiyetini karşınızdakine anlatırken zorlanmanıza ve gereken desteği görememenize sebep oluyor.

Yayınlama aşamasında karşılaşılan sorunlar hakkında sağlıklı bir tespitte bulunamayacağım, affedin. Şule Yayınları bir an olsun yalnız bırakmadı beni.«

NAİME ERKOVAN

1- Edebiyat hayatla başa çıkma yolum. Kendisine sığınmak için bahane bulmak zorunda olmadığım tek yer. Her şey yolunda gittiğinde de o var, kötü gittiğinde de. Öykü yazmayı seviyorum. Çünkü öykü zihnimin sıçrama yapmasına, hayal içinde pencereler açmama müsaade ediyor. Ayrıca yazarken hem yeni öykülerin ortaya çıkmasına izin veriyor hem de yardımcı oluyor. Bence öykü yazmak, bir sonraki öykünün fikrini doğuracağı için heyecan verici.

2- Bir öyküye götüren her imgenin altın bir yolu vardır. Işıldadığını gördüğüm zaman o imgenin peşinden giderim. O aşamada pek bir şey yapmama gerek yok. Büyülü olduğu için bir mıknatıs gibi sevdiği şeyleri etrafında topluyor. Kendi öyküsünü kendisi çağırıyor. Benim yapacağım şeyler bundan sonra geliyor. İlk cümleyi, öykünün sonunu ve kurguyu bulduğum gibi yazmaya başlıyorum. Bütün mesele zamanlamayı ayarlamakta.

3- Hiçbir öyküyü mikroskobun altına yatırmam. Neyin nasıl yazıldığına değil, bir bütün olarak bende uyandırdığı hisse bakarım. İyi bir eser, başka bir eserin kapılarını açtırıyorsa büyüktür. Okura düşünme ve hayal etme payı bırakarak eserlerin ölümsüz olduğunu öğrendim.

4- Dışarıda zorlu bir mücadelenin olduğunu biliyorum ama hocamız A. Ali Ural hırsların değil, yalnızca sanatın yaşayabileceği güvenli bir ada sunuyor. Gerçek edebiyatın ne olduğunu tadan kişi arınarak bu adada yaşayabilir. Böyle bir yerde bulununca dışarıdaki dünyanın da buraya benzediğini sanabiliriz ama ne yazık ki gerçekler böyle değil. Sanat, her şeyin önüne geçmediği sürece hırstan kaynaklanan zorlukların sonu gelmeyecektir.

Yeni bir yazara var olma imkânı tanıyanlar gerçek edebiyat dergileri oluyor. Bunların varlıkları ve hayatta kalmaları, edebiyatın hayatta kalması demektir.»

PELİN BUZLUK

1- Yazmak benim için bir tür "yaşamı anlamlı kılma" çabası. Bütün gün mutsuz çalışıp eve geç gelmenin, o yorgunlukla sevdiğimiz insanla iki çift laf edememenin, sanattan ve dostlardan mahrumiyetin, savaşın, düşmanlığın, etrafımızı saran bütün nefretlerin açtığı tüm o yaraları sarmaz belki ama bir avuntu işte. Baş etmenin bir yolu.

Öykü bilinçli tercihim. Öyküyü seviyorum. Zorlu olduğunu düşünüyorum. Usta bir kalem-den çok, usta bir silginin elinden çıkmadır iyi öyküler. Öykünün yazınsal hazı eksikli oluşundan ileri gelir çünkü. Böylece okumayı bitirdiğinizde zihninizde her seferinde farklı biçimde sürgit ettiği için de hoşunuza gider.

2- Bir imge, bir sözcük, bir fotoğraf.. Notlar halinde zihnimde ya da defterimde birikir. Sonra hangisinin hangisi ile birleşip ortaya bir öykü çıkarcaya yazarken belli olur. Okuru azımsayacak her türlü ayrıntıdan ve fazlalıktan kaçınıyorum. Gerekirse öyküyü bekletip bir süre sonra okur gözüyle bakmaya çalışarak yapıyorum bunu. Mutlaka birtakım eksilteler ve açıklıklar bırakıyorum. Öykü biraz da okurun tamamladıkları ile var oluyor böylece. Biraz da okurun öyküsü oluyor. Karakterlerle ilgili gereksiz ayrıntı vermiyorum. Amacım özel bir karakter, bir "kahraman" yaratmaktan öte insanın gizli bir yanından söz etmek. Çoğu zaman özenle seçilmiş bir duruş, bir söz, o karakterle ilgili gerekli her ayrıntıyı tamamlamaya yetiyor. Bu anlamda okuru gözetererek yazmış oluyorum. Ama okur fikri beni sınırlamıyor. Öyle olsaydı yeniliklere kapalı olurdu herhalde.

Öyküde en çok önemsedğim öğe öykü atmosferi. İster dil yoluyla ister seçtiğim bir görselliği tasvir ederek yapayım, atmosfer kurmak çok önemli. Çünkü atmosfer, beraberinde dili, biçemi ve olay örgüsünü getiriyor. Öykünün yaşam dünyasını önce ben duyamazsam iyi bir öykü çıkaramam.

3- Öykünün (genelde edebiyatın) yanı sıra sanatın her türünün yazdıklarımnda etkisi var. Farklı sanat dallarından her bir yapıt, bambaşka bir çağrışım getiriyor.

Öyküde, sürekli bir arayış içinde olan, sabit bir çizgide ilerlemeyip cesur sıçramalarla aykırı dil, biçem ve kurgu yaratan, metinleri yeni ve farklı okumalara açık olan yazarları seviyorum. Metin kurma düşünceleri, dile yakla-

şım, sözcük seçimi gibi ayrıntılar beni bir okur olarak cezbedtiği gibi bir öykücü olarak da çekiyor. Beni şaşırtan bir yazar keşfettiğimde mutluluğum eşsiz oluyor. Okuduklarım değıştikçe kalemim de değışiyor, gelişiyor. Yazma uğraşında asla profesyonel olmayacağımı bilmek, öykü yazmanın hiç bitmeyen bir öğrenme süreci olduğunu görmek, yazmaya devam etmemi sağlayacak. Öyle sanıyorum ki "olduğumu" düşünsem artık yazma gereği duymazdım. Turgut Uyar ne güzel söylemiş "Efendimiz acemilik," diye.

4- Öykü son yıllarda yükselişe geçti. Hem edebi değeri yüksek öyküler yazılıyor hem de nitelikli okur sayısı arttı. Yeni öykü dergileri çıkmaya başladı. Yine de öykü ve şiirin yayımlanması görece daha zor. İlk kitabımı yayımlatmak için Yaşar Nabi Nayır Öykü Yarışmasına katılmıştım. Kazanamasaydım, şimdi belki ilk kitabımı bile yayımlatamamıştım. Bunun dışında belli yayınevlerine bağlı dergilerde öykü yayımlayarak belli bağlantılar da kurulabilirdi tabii. Bu da meşakkatli ve belirsiz bir seçenek. Ne yazık ki iyi edebiyatın yolu her daim açık olmuyor. İlk kitaptan sonra ikinci kitap için de aynı dertler gelip bulabiliyor yazarı. Biraz da şans gerekli, sanırım benim şansım yaver gitti.

Son zamanlarda yeni yayınevleri genç öykücü ve şairlerin yapıtlarına şans vererek bir nebze olsun yollarını açtı. Bir de telifsiz, para karşılığı kitap basan yayınevleri var. İyi bir kitabın bir kez basıldıktan sonra okurunu bulacağını düşünürüm. Bu yüzden yazdıklarının nitelikli olduğuna inanan bir yazar bu yola gidebilir. &

H. HÜMEYRA ŞAHİN

1- İnsanın kendisini ve içinde yaşadığı dünyayı anlama ve anlamlandırma çabası ve bunu nasıl ifade ettiğine dair pekçok sanat dalından sözedebiliriz; müzik, mimari, resim gibi. Bunlardan hangisine meyledeceğimiz, biraz kaabiliyetlerimizle, biraz farkındalıklarımızla, biraz da bunları besleyecek imkan ve zaman bulup bulamamamızla alakalı olsa gerek. Benim için de yazı küçük yaşlardan beri bir kendini ifade ediş aracı oldu. Bazı isteklerimi aileme mektupla ifade ettiğimi hatırlıyorum. Ancak bunu bilinçli bir edebi eyleme dönüştürme sürecinde beni hareketle geçiren temel dürtünün diğer sanat dalları

içinde yazının, 'image'a olan üstünlüğüne inanmış olmam. Yazının, düşüncüyü insan muhayyilesinin derinliklerinden en az kayıpla yüzeye taşıdığını düşünüyorum. Düşüncenin yazıyla vücut bulmasıyla, sözgelimi 'image'la, yani resim vs. gibi görsel sanatlarla ortaya çıkması arasında büyük bir fark var. Yazı bu yönüyle daha sahih geliyor.

Öte yandan edebiyatın kurmaca tarafından keyif alıyorum. Satranç gibi; hem mekanik, hem hayal gücü... Ve sayısız kombinasyon imkanı... Birbirleriyle biraraya gelmesi hiç mümkün olmayan şeyleri anlamlı ve ahenkli bir bütüne dönüştürüyorsunuz edebiyat sayesinde.

Neden öykü? İnsan oldukça hikaye/öykü var olacak. Zamanlar, modalar üstü bir tür yani. Belirli bir çağa özgü değil, Adem'den bu yana var ve hep olacak. Modern insan için bir başka açıdan elzem; modern zihnin dağılmışlığını bir nebze toparlayabilecek bir evren. Hem dar, hem geniş. Öte yandan öykü tek atımlık. Fazlalıkları taşıyamıyor. Bu nedenle bir edebi çabanın sağaltma, rafine etme gayretini en iyi gösterebileceği, elverişli bir temrin öykü. Tabii şiiri hariç tutarsak.

2- Öykü genelde bir meseleden doğuyor. İnsan olmaklığımızla, yaşadığımız dünyayla, ilişki içinde bulunduğunuz toplumla ilgili bir meseleden. Size dokunan birşeye, siz de yazıyla karşılık veriyorsunuz, bir nevi etki-tepki... Yazmaya küçük bir nüve ile başlıyorum genelde. Sonra o eksiliyor, artıyor, biçimleniyor, kendini yok ediyor, yeni birşeye evriliyor. Bu süreçte zihnin altı üstüne geliyor. Bozuyor, sonra tekrar kuruyorsunuz. Son kertede ortaya çıkan öyküye iki soru soruyorum. Ne söyledim? Nasıl söyledim? Önce bir te-

razide tartıyor, sonra da karşısına geçip seyrediyorum. Belli bir eşiği geçmişse bir sonraki sefere daha iyisini yazmak üzere yolunu açıyorum.

3- Edebi eserlerle ilgili okumalarımda aynı zamanda yazan biri olduğum için o öykünün nasıl kurulduğuna dair sessiz bir arkeoloji yaparken buluyorum kendimi. Muhtemel kurgu serüvenleri oluşturuyorum zihnimde. Yani okurken bir yandan da yazıyorum da. Fakat aslında bütün arkeolojik çalışmalarda olduğu gibi bu bir bozma faaliyetine de dönüşüyor. Bu nedenle son keredede bu zihinsel arkeolojiyi unutuyor, yazarın cümlelerine teslim oluyorum en sonunda. Ama bu sırada çok şey öğreniyorum; uslub adına, imgeleme adına, fikri damıtma adına...

4- Bugün yazmak ve yazdığını yayınlamak isteyen insanların göreceli olarak pek çok imkana sahip olduğunu düşünüyorum. Bloglar, gittikçe sayıları artan edebiyat siteleri yazdıklarını paylaşmak isteyenler için iyi imkanlar olarak değerlendirilebilir. Ama öte yandan sanat zahmetli bir uğraş. Bu nedenle bu kadar hızlı tüketilmesini istemiyor sanatçı. Bu yüzden belli bir süzgeci olan kaliteli edebiyat dergilerinin modasının kolay kolay geçmeyeceğini düşünüyorum. Bu dergiler sayesinde yazı hiç olmazsa 1 ay boyunca güncel kalıyor, oysa elektronik ortamda güncellikten söz etmek bile zor. Bu anlamda aylık edebiyat dergilerinin bir sanat çabası olarak eserin aurasını muhafaza eden yerler olduğu söylenebilir belki. Zira bir eser tüketim nesnesi oldukça aurasını yitiriyor.

Bir diğer konu edebiyatçının zamanın ruhunu yakalama gayreti meselesi. Mesela küreselleşmenin edebiyatçı muhayyilesine ne kattığını ya da kaybettiğini gözlemek lazım. Sözgelimi içinde yaşadığımız şartların ortaya koyduğu global vizyon edebiyatçının dünyasında nasıl karşılık buluyor, sınırları aşan öyküler artıyor mu? Bugün değilse bile yakın bir gelecekte Türk öykülerinin daha çok sınırların dışına uzanacağını düşünüyorum. &

GÖKHAN YILMAZ

1- Öykü: Yüz metre koşusu.

Tercih: Bilinçli.

Niçin: Yüz metre koşularının o kendine has duygusunu sevdiğim için.

2- Bunların çok mahrem şeyler olduğunu düşünüyorum. Oturup yazıyorum işte, tek bildiğim bu.

3- En çok, ne yazmamam gerektiğini öğreniyorum.

4- Göz, insanın hâkim olma organıdır bence.

Benim gözüm, bu genel değerlendirmeyi yapabilecek kadar hâkim değil konuya. Neticede göz benimki de. Ama şenlikli, hareketli bir dönem geçirdiğimizi düşünüyorum, öykü anlamında.

Artık internet var, herkes bir yayıncı. Güçlük yok bence. Ama reddedilmek önemli bir duygu. Buna talip olmak bile önemli. O yüzden birilerine okutuyoruz galiba yazdıklarımızı. Reddedilme güçlüğü aşmak, onunla kendimizi sınamak için. Deli miyiz neyiz?&

MUKADDER GEMİCİ

1- "Sahi"nin bir dünyadan ötekine taşınmasını, hissin, düşüncenin kurguyla yazıya dökülmüş halini seviyorum öncelikle. Okuyup anlayanların bir kısmı için tekâmülün ilk basamaklarından biri edebiyat, bu bakımdan da kıymetli.

Hikâye ise atom çekirdeği gibi bir şey, enerji yüklü. Bu işler çocuklukta başlar ya, çocukluktan bu yana favorim hikâyedir.

Hikâye "Haydi bugün hikâyeye yazayım" şeklinde başlamadı bende, geriye dönüp baktığımda gördüğüm hep aynı şey; bir sevk-i ilâhi.

2- Anlatma/yazma isteğinin bir nevi güdü olduğunu söylerler, kendiliğinden çıkan bir kay-

nak suyu. Şimdi hepimiz şahit oluyoruz yaşarken. Dertli insanların haliyle, yaşadıkları acı, eziyet, sıkıntılarla ben de dara giriyorum, üzülüyorum ve hallerini anlatmak istiyorum. Ben en çok kuyruklu yıldız benzetmesini seviyorum, birden bir kuyruklu yıldız kayıveriyor, ben de yazarak azıcık ömürlü o yıldızın ışığının hikâye içinde sürekli parlamasını istiyorum.

Yazma aşaması ise nadiren kolay, çoğunlukla zor. Kolay yazabilmek için zora katlanmak gerekiyor.

3- Öğrenme kısmı okuya okuya sinen bir hal, ondan bunu, şundan şunu öğrendim diyebilmeyi yani formülleştirmeyi yapabileceğimi sanmıyorum. Başkalarının yazdıkları sizin okuduğunuz anla, heybenizdekilerle birleşiyor ve yazma gayretinizle dövülüyor, harmanlanıyor, yoğruluyor. İnsanın okuduklarından öğrendikleri -muhtemelen kendisinin bile bilemeyeceği- bir sır. Size has bir sır hem de. Size has olmadığında zaten bir şey öğrenmemişsiniz demektir.

O yüzden okuma kısmı çok güzel, çok zevkli ama yazma kısmı "Şunun yazdığına benzesin" denilerek hiç olamayacağından çok çetin. Yaz-boz, yaz-boz...

4- Çok kalabalık bir edebiyat dünyamız var. Çok fazla ses, çok fazla yığın, ben yetişemiyorum. İyiyi bulmak giderek zorlaşıyor, müştekiyim efendim! İşte bu yüzden kitap yazmak da yayımlamak da bazıları için çok kolay, onları geçelim. Bir hikâye, şiir, roman iyi yazılmış olsun da yayımlanmasın? Bu çok mümkün gelmiyor bana. Zaman alsa da iyi yerde kalmaz, muhakkak yükselir yerini bulur.&

EMİNE UÇAK ERDOĞAN

1- İlk öykü kitabım olan Keje/Bir Gecede Büyümek özellikle öykü olarak kaleme alındı. Bir bütün olarak bakıldığında roman olmasıyla ilgili yönlendirmelere rağmen bilinçli olarak öykü olmasını istedim. Çünkü yazmak benim için bir hatırlama aracı. Öykü hatırlamak için çok iyi bir form, kısacası öykü benim için hatırlamak demek. Aslında çoğu zaman 'uyusak ve unutsak' diyen biriyken, hatırlamayı bu kadar istemenin tezat olduğunu da düşünmüyorum değilim. Ama hatırlamak sadece unutmamak değil, anlamlandırmak, görmek, bakmak, yakın kılmak gibi bir çok işleve bürünebiliyor. Hatırlamak aynı zamanda paylaşmayı da sağlıyor. Ve bütün bunlar için öykü araç olarak bulunmaz bir nimet.

2- Genelde önce zihnimden cümleler akıyor, özellikle de yazabilecek durumda değilken. Günlük rutin içinde, mutfakta bulaşık yıkarken, yahut çorba karıştırırken, çocuklarımla oyun oynarken, ya da onları uyutmaya çalışırken. Bazen minik bir eşya bazen farklı bir koku; başka başka durumları hatırlatıyor yahut olay örgülerini ve öykü zihnimde beliriveriyor. Ama o an yazamadığım için uçup gittiği de oluyor aynı sıcaklık ve sahiçiliğı hissettirmedeğı de. Yazabilecek duruma geldiğimde ise öncelikle o duygu boyutuna tekrar girmeye çalışıyorum. Kalem, kağıt kullanabilen biri değilim, bilgisayar ve on parmak olmadan yazamıyorum bu aslında kötü bir şey.

3- Çok basit gibi görünen bir durumun bile çok farklı olarak görülebileceğini, anlatılabileceğini... Ayrıntılara dikkat etmeyi sadece olaylara değil insana odaklanmayı, öykünün en çok samimiyet olduğunu. Ağır kurgular, betimlemeler gerektirmediğı gibi durumları en başta sayabilirim. Yıldız Ramazanoğlu'nun Angelika'daki öykülerden biri benim için milat oldu diyebilirim. Kafamda büyüttüğüm, ertelediğim ve uygun vakit oluşunca yazacağım diye hesapladığım bir çok öyküye, O'nun anlattığı 'uygun vakti bekleyen kahraman'ı okuduktan sonra hemen başladım.

4- Öykü yayınlamak konusunda çok girişimleri olan biri değilim, öyküyle ilgili yayınlara bile hiç öykü göndermedim daha önce. Edebiyat dünyasını gözümde büyütmekten ve kendimi edebiyattan çok gazeteciliğe yakın hisset-

H E C E Ö Y K Ü

memden belki de. Ama öykü okumayı ve bu konudaki yayınları takip etmeyi seven biri olarak çok fazla seçenek varmış gibi görünse de aslında özellikle yayın meselesinin tekelleşme veya belirli çevrelerle ilişkide bulunma gibi sorunları olduğunu gözlemliyorum. Bu genç öykücüler için korkutucu bir handikap. İlişki ağlarının biraz daha şeffaf ve kuşatıcı olması; öykücülerin çeşitlenmesi ve artması konusunda bir rahatlama sağlayacaktır. &

AKİF HASAN KAYA

1- Ne zaman edebiyatın, öykünün bendeki karşılığı sorulsa geriliyorum. Vereceğim cevabın rasyonel bir karşılığı olsun istiyorum. Çünkü bu ilginin, yalnızca bir merak ve iyi söz söylemek için bir araç olmasından öte bir anlamı var, olmalı. Acaba diyorum bazen, eserlerim kalıcı olsun, ismim gelecekte de anılsın diye mi yazıyorum? Bu da yazma sebeplerimin içinde sayılabilir. Yazdıklarımın beğenilmesi, okunması ve aldığı olumlu tepkiler de yazmama sebep olabilir. Ama ben bütün bu sebepleri hep yan etkiler olarak görüyorum. Edebiyatı veya daha özel anlamda öyküyü, sözü güzelce, bir disiplin içinde ve bir sanat formunda söylemin yolu olarak görüyorum.

Pekiye, nasıl söyleyeceğime karar verdim. Öyküyle söyleyeceğim. Bundan sonra asıl meseleye geliyorum. Neyi söyleyeceğim? Yazarı özgün kılan, onu diğer yazarlardan ayıran en önemli eşik bu gibi geliyor bana. Zira nasıl söyleyeceğimizin kararını türün imkânları belirliyor. Bu öyküyse, söyleceklerimizi öykünün imkânlarını kullanarak söylüyoruz. Lakin ne söyleyeceğimize kendimiz karar veriyoruz. Madem yazabiliyorum, bunun bir sorumluluğu olduğuna inanıyorum. Ben yaşarken birçok şey olup bitiyor. Bunları uzun uzun anlatmaya gerek yok. Son yirmi yıldır İslam Coğrafyası'nda olup bitenlere bakmak yeterli. Bunların karşısında duyduğum sorumluluk, olup bitenleri edebiyatın meselesi yapma, yaşananları öykünün de alanına çekmeye çalışmamı gerektiriyor. Ne yazacağıma karar verme özgürlüğü, öykünün bendeki karşılığına denk geliyor sanıyorum.

Öykü okumayı, öykü üzerine düşünmeyi, öykü yazmayı seviyorum. Kurgunun esnekliği/plastikliği, ne yazacağıma karar verme özgürlüğü ile birleştiğinde ortaya çıkanlar, öyküyü tercih sebeplerimden sayılabilir. Bunun yanında, toplumsal rolünün büyük bir kısmını sinema/televizyona kaptırması, metinselleşmesi, sürekli bunalımlı kahramanları anlatmasını eleştiriyorum elbette. Öykünün problemleri karşısında, yine öyküyle çözüm üretmeye çalışmak lazım diye düşünüyorum. Dilin, kurgunun sınırlarını zorlayarak; öyküyü ve kahramanlarını gerçekçi zeminde toplumun acılarına, sevinçlerine, hüznlerine denk getirmeye çalışıyorum.

2- Öykünün, okuduklarımın ve yaşadıklarımın bir birikim olarak mayalanmasından sonra ortaya çıkanlar olduğunu düşünüyorum. Bir öykünün nasıl doğduğuna dair net bir cevabım yok aslında. Zihnimde gezdirdiklerim elbette yazdıklarına yansıyor. Bir de öykü, kendi içinden doğan bir şey değil. Mevcut sosyal-kültürel ortamdan etkileniyor. Bütün yaşadıklarım yazdıklarımı tetikliyor gibi geliyor bana. Yazma sürecine gelince, öykünün bileşenlerini en iyi şekilde kullanmaya çalışıyorum. Öykü, bütün esnekliğine rağmen içine atılacak her şeyi kaldırarak bir tür de değil. Böyle olunca, elimden geldiği kadarıyla kelime tasarrufuna gidiyorum. Öykünün bileşenlerini en uygun şekilde kullanmaya çalışıyorum. Yoksa o yazdığımın öykü olmayacağını, emeğin boşa gideceğini bildiğim için yazım süreci öykünün doğmasından daha yorucu geçiyor.

3- Kimi okuyup geçtiğim kitaplar olduğu gibi bazılarını da didik didik ediyorum. Çok okuduğum için kimden ne kadar faydalandım bilemeyeceğim. Ancak, çok yakın görüştüğüm bazı büyüklerimin yazdıklarını daha yakından takip ediyorum. Daha kitaplaşmadan dergilerden, hatta bazen dergilerde yayınlanmadan okuyorum. Öykümün olgunlaşmasında sabırla çalışmam kadar, doğru yol gösteren dostların büyük etkisi oldu. Yalnızca okuduklarımdan değil, bu dostların sohbetlerinden de çok şey öğrendim. Öykü sayesinde edindiğim dostlukları çok önemsiyorum ve kıymetli buluyorum.

4- Edebiyat dünyasının nasıl göründüğünü anlamaya çalışmaktan ziyade, eser vermeye yani öykülerime yoğunlaşmaya çalışıyorum. Çünkü öyküyle yapmak istediğim şeyler, söylemeye uğraştığım kimi sözler var. Mevcut ortamda enerjimizi tüketecek, bizi meşgul edecek çok şey var. Bunlar yapıp-etkilerimizi ileriye taşımaya yönelikse iyi bir şey. Ama bunun yanında dedikoduya, magazine dönük şeylerse uzak durmaya çalışıyorum.

Son yıllarda taşra-merkez arasındaki fark azaldı, neredeyse kalmadı denilebilir. İnternetin ve diğer iletişim araçlarının sayesinde artık istediğimiz kişiye, dergiye ulaşmak sorun olmuyor. Burada asıl mesele nitelikli eser verebilmekte. Yazdıklarımız iyiye, taşrada da olsak kabul görür ve gerek dergilerde, gerekse dosya aşamasında yayınlanmasında bir sorun yaşamayız diye düşünüyorum. &

YILDIRIM TÜRK

1- Edebiyatı bir yaşam biçimi olarak anlıyor ve algılıyorum. Edebiyat insan hayatının dışında, ondan ayrı bir yerde ilerleyen bir uğraş alanı değil, bizzat insanla birlikte yaşayan, onun hayata bakışını etkileyen önemli bir sanat dalı bana göre. Edebiyata yaklaştıkça kendime yaklaştığımı, insanî duygularımı canlı tutabildiğimi düşünüyorum. Bu bağlamda öykünün hayatımda çok daha önemli ve özel bir yeri var. Öykü karanlığa atılan bir çılgılık, bir duruş, bir teslim olmayıştır. Bazen sesi söze dönüştürerek yükseltmek, bazen denize atılan şişe içindeki yazıdır öykü benim için. Öykünün; kelime tasarrufu, şiirselliği, yoğunluğu ve çağrışım zenginliğiyle insanı birkaç sayfada çarpan, sarsan ve saran yönü büyülüyor beni.

Öykü benim için tabii ki bilinçli bir tercih. Hayatı estetize ederek dünyayı daha yaşanabilir hâle getirebilmesi açısından önemsiyorum öyküyü. Bir de bu yeni yalan zamanla bir sıkıntım var galiba. Modern hayat, baş döndürücü bir hızla akıp giderken insanoğlu bu hayatın içinde çoğu zaman kayboluyor veya kendisini kaybedebiliyor. Bu hengâmede öykü, bir nebze de olsa insanı bu azgın akıştan sakın bir yere çıkarıp oradan kendi hâlini seyrettirebiliyor; ona nefes alacağı yeni yaşam alanı oluşturarak hayatı daha anlamlı hâle getirebiliyor. Öykü yazmak sürekli bir arayış içinde bulunup kafa yormayı, kurguyla dolaşmayı, rahatsız olmayı, özlem duymayı kısacası meselesi olmayı gerektiriyor. İnsan biraz da bunlarla insan olmuyor mu? Derdimi, kendimi, meselemi en iyi ifade edebileceğimi düşündüğüm bir tür öykü. Sanırım bir derde talip olma ve kendi hâlimi anlatma isteği bana öykü yazdırıyor.

2- Önce bir hüznün yüreğimin bir telini kıpırdatır, sonra ansızın içime bir sızı çöreklenir, tarifsiz bir keder beni kabuğuma çekilmeye zorlar. Belki aylarca önce yüreğime düşen tohumun, toprağı yarıp dışarı çıkma isteğidir bu. Bazen kolayca boy verip yeşerir; bazen onun üstünde kocaman bir taş olur, hayatla yüzleşmesini engeller. Kendisine bir yol bulmak ister, taşın sağını solunu yoklar, güçlü bir damardan geliyorsa mutlaka taşın bir kenarından kıvrılarak filiz verir. Böylece bende bir öykü düşüncesi doğmuş olur.

İlk kıvılcım parladıktan sonra yazacağım öyküyü günlerce kafamda taşır, onun üstünde düşünür, kahramanlarına renk vermeye çalışırım. Onlarla yatıp

onlarla kalkarım âdeta. Farklı farklı kurgular oluşturur, ölçer biçer, hangisi daha özgün ve işlemeye elverişliyse o kurguyu geliştirmeye çalışırım. Öyküyü kafamda kabataslak bitirdikten sonra kâğıda dökerim. Ardından ince işçiliğine sıra gelir. Ruhumda hissetmediğim hiçbir öyküyü yazamam. Bir oturuşta bitirdiğim öykü de çok nadirdir. Hatta öykü bu şekilde bitti mi bende olmamışlık duygusu uyandırır. Üzerinde çalışmam, alın teri dökmem gerekir. Öyküyü aceleye getirmeden, yazmanın tadını çıkararak kısık ateşte pişirmeye çalışırım. Kelimeleri eğip bükmeden cümle cümle, paragraf paragraf işlerim öykümü. Kelimelerle, cümlelerle oynamak hoşuma gider; en doğru ifadeyi bulmak için günlerce uğraşırım. Öyküyü bitirince birkaç arkadaşımın da görüşünü dikkate alır, demini alması için bir süre bekletirim onu. Bu süreçte öykünün atmosferinden çıkmış, ona iyice yabancılaşmış olurum. Tekrar öyküyü elime aldığımda başka birisinin öyküsünü okur gibi okurum. Bu aşamada acımasız olurum, genellikle çıkartmalar yapar, sile sile tamamlarım öykümü; gereksiz ifadeleri, zamanın affetmeyeceği ışıltılı cümleleri ben de gözümlü kırpmadan silip atarım. Son düzeltmeler içime iyice sindikten sonra benim için de öykü bitmiş olur. Üstümden ağır bir yükün kalktığını hissederim. Yazdığım öyküyü bir edebiyat dergisine göndermeye hazırlanırken yeni bir öykünün kurgusu çoktan yüreğime düşmüştür bile.

3- Öykünün ustaları benim kutup yıldızlarımdır. Ne zaman yönümü sasırsam, aklımı güncelin genel geçer beğenisi çelmeye çalışsa ustaların öyküleriyle kendimi ayarlar, yönümü bulurum. Öyküde ne yapmam gerektiğini, öykülerimin nerede durduğunu, iyi öykünün özelliğini, kalıcılığın sırrını ustaların öyküleri fısıldar bana. Başlangıçtan bugüne kadarki usta işi öyküleri ideolojik ayırım yapmadan yayın tarihine göre külliyat hâlinde okumaya çalışıyorum. Bu öykülerde ustaların gelişimini, çizgisini ve edebiyattaki yerini görme imkânı buluyorum. Onlarla kendimi konumlandırıyorum. Tarihsel süreç içerisinde bu zengin öykü birikiminden haberdar olup onlara nasıl ekmlenebilirim kaygısını taşıyorum sürekli. Çok yönlü okuma çalışması yaparak "Öykünün ustaları ne yapıyorlar, nasıl yazıyorlar? Onları usta yapan nedir?" sorularının cevaplarını arıyorum. İyi öykücünün bir duruş sahibi olduğunu, öyküleriyle aslında dünyayı ipekböceği gibi örmeye çalıştığını, dilin imkânlarını iyi kullanarak sade bir anlatımla derinliği yakalayabildiğini onları okudukça öğreniyorum. Ben de onlarla yolumu aydınlatıyor, adımlarımı sağlam atmaya çalışıyorum. Ustaları okudukça hem edebî zevkimin inceldiğini hissediyor hem neyi, nasıl yazacağımın ipuçlarını elde ediyorum.

4- Günümüz edebiyat ve öykü ortamı oldukça renkli görünüyor. Özellikle öykü adına güzel işlerin yapılıyor olması mutlu ediyor beni. Bir tür olarak öykü dergilerinin çıkarılması, öykü dosyalarının hazırlanması, nitelikli öykü-

H E C E Ö Y K Ü

lerin ve öykü üzerine inceleme yazılarının kaleme alınması günümüz öykü-sünü rengârenk bir gül bahçesine dönüştürüyor âdeta. Bununla birlikte birçok tabunun yerle bir edilmesi de önemli gelişmelerdendir bence. Yıllarca ideolo-jinin dar kalıplarıyla yapılan incelemeler, kitap tanıtımları bir kesimi ön pla-na çıkarırken bir kesimi tamamen yok sayıyordu. Günümüzde iyi niyetle ya-pılan, ciddi, emek mahsulü öykü kuram yazıları tarafsız ve kapsayıcı bir şe-kilde her görüşten yazarın nitelikli öyküleri üzerine yoğunlaşınca yıllarca bir kesimi yok sayanların niyetlerini ortaya çıkarmış, çalışmalarını da geçersiz kılmıştır. Birbirine paye verme yarışının bırakılıp öykü adına kalıcı işlerin yapılması Türk öykücüğünün kazanımı olacaktır.

Günümüzde birçok yayınevi ve edebiyat dergisi olması dolayısıyla genç öykücünün imkânları eskisine göre hayli geniştir. Ancak öykü/kitap yayınlama aşamasında genç öykücü, zaman zaman yayınevlerinin ve dergilerin yük-sek duvarlarıyla karşılaşabiliyor. Büyük bir emek ve incelikle ortaya konan eserin kabul edilmemesi veya muhatap bile alınmaması genç öykücüde derin yaralar açabiliyor; onun, yazdıklarına şüpheyile bakmasına ve kendine güve-nini yitirmesine neden olabiliyor.

Bütün bu olumsuzluklara rağmen hâlâ kapısını genç öykücülere aralayan yayınevleri ve edebiyat dergileri var. Çiçeği burnunda öykücü, yarananması-na rağmen yazmakta kararlıysa bir gün yüksek duvarları aşabiliyor. Yeter ki bu kapıları ümitle ve ısrarla çalsın! &

GÖKÇE PARLAKYILDIZ

KUĞU FIRTINASI

Ölü soğukluğunda bir hayatı bana üç acılı günde veren Tanrıma şükürler olsun...

Havada bir sıkıntı. Yaprak kıpırdamıyor. Akşama kalmaz yağmur indirecek besbelli. Yağmur başlamadan bahçeyi toplamalı. Aniden bastırırsa sırlıslık olur minderler. Sandalyeleri tentenin altına çekmeli. Masayı da katlayıp kaldırmalı... Masayı kaldırır kaldırmaz karınca sürüsü ile karşılıyorum. Kalabalıklar... Ard arda sıralanmış yürüyorlar. Sırasını şaşıran tek bir karınca yok. Ne yapacaklarını, nereye gideceklerini öylesine iyi biliyorlar ki... Ne yaptıysam terk etmediler bahçemi. Üzerlerine basmadan masayı kenara çekiyorum. Bunaltıcı bir nem vücuduma yapıyor. Şu yağmur bir indirse rahatlayacak hava. Ya cumartesi akşam da yağarsa? Yağarsa yağar! Sanki can atıyorum, kurtulurum işte. Neden Gülay'ın ısrarlarına kandım ki? Bu yıl diğerlerinden farklıymış, sadece doğum günümü değil özgürlüğümü de kutlayacakmışız. Özgürlüğümü... Ne tuhaf! Küfün ekmeği yavaş yavaş sarması gibi kazandım ben onu, inatla, sabırla... Öyle ulu orta kutlamak hiç bana göre değil ya, bi kere Gülay'ın tongasına geldim. "Ne güzel bahçen var, burda yaparız bak. Sen her şeyi bana bırak." Mesele küçük bir partiyi organize etmek değil. Kimi çağırırsam onun da arkadaşı. Mutlaka haberi olacak. Duyduk duymadık demeyin "Bahar'ın özgürlük partisi..."

Kara bulutlar toplaşıyor bir bir. GökTanrı birazdan rahmetini gönderecek toprağın üzerine. Yeni hayatımın kutlamasının yapıpı yapılmayacağına da GökTanrı karar versin. Ne zamandır kaç satır yazamadım. GökTanrı, rahmetini biraz toprağa, biraz kalemime versen ne olur?

Gece oldu mu üşürüm ben. Kat kat yorganlara sarınır da gene de üşürüm. Yaz, kış fark etmez, hep üşürüm. Bir de her gece sevişirim. Sevişince üşümem geçer sanırım bir an ya, sonrası öncesinden de beter olur. Titremem durmaz. Kemiklerim buz tutar. Kıpırdayamaz olurum. Boynum kaskatı kesilir. Kırılınca boynum hiçbir yana dönmez. Anam kızınca boynun kırılın derdi. Sevince de en çok boynumu severdi. Çok oldu sevmeyeli... Tam üç gün üç gece sürmüş anamın sancıları. Bir nisan ayının onaltısında başlamış, ondokuzuna kadar uzamış. Ama ne sancı, ama ne acı... Dinmeyecek gibi! Ondokuzu gecesi, kıştan soğuk bir bahar gününün sonunda, gözlerinde kurumuş yaşlarla, sancılarının bittiğine yalvararak şükrederken, kendisine bu acıları çektireni kucağına vermeye çalıştıklarını görünce basmış çılgılığı. Ama ne çılgılık! Tam üç

gün üç gece süt vermeyerek cezalandırmış beni. iki hafta önce doğum yapan komşu kadın Hacer olmayaymış, yaşamazmışım. Hacer olmayaymış ben şimdi böyle üşümezmişim. Hacer olmayaydı neler yaşanmayacaktı bilir misiniz?

GökTanrı hiddetlendi. Hiddeti büyüdü, büyüdü. Hiddeti, gözlerinden ateş yakıcılığında bir ışık, ağzından koca bir çılgılık olarak taşıdı. Aktı, aktı, aktı... Gece güne bulaşınca büyük bir yağmur başladı. Koca koca damlalar çatılara, pencerelere, duvarlara gürültü ile düştü. En son da toprağa... Birazdan toprağın kokusu sarar tüm bahçeyi. Önce köşedeki ıhlamur ağacının kokusu gelir yavaş yavaş. Sonra çiçekleri yeni yeni açmaya başlayan - geçen bahardan bu yana dört gözle beklediğim- leylakların kokusu yayılır. Şöyle bir içime çektim mi tüm sıkıntılar uçar gider. Karıncalar da gitti bak, yuvalarına çekildiler. Ben de sıcacık yuvamda, gizli aşk bahçemde... Aşk bahçesiymiş! Aşk gitti bahçesi kaldı. Adını değiştirmeli bu bahçenin. Bahar'ın Bahçesi, Karınca'nın Bahçesi, GökTanrı'nın Bahçesi... Terk etmeyenlerin ortak mekanı olsun... En çok pay GökTanrı'ya verilsin.

GökTanrı hem toprağa hem de kalemime akıttı rahmetini. Tam üç aydır aklımda olanlar dökülüyordu kağıda.

Hacer tam üç gün üç gece sütünü akıtmış bana. ilk analığı o yapmış. Sonra anam insafa mı gelmiş, komşu kadınların kınamalarından mı çekinmiş bilinmez, alıvermiş beni kucağına. Derler ki analık sevgisi hiçbir şeye benzememiş. Akıl fikir kar etmezmiş, analık bir kere girdi mi vücuda ölene dek çıkmazmış. O yüzden analar hep affedermiş. Ne yaparsan yap, hep affedermiş. Beni affetmedi anam. Çünkü ben her gece sevişirmişim... Uykumda. Ben bilir miyim ki uykumda ne yapar, ne yaşarım?... ilk anam duymuş seslerimi. Önce inanmamış. Duymamış gibi yapmış. Üç yaşında bebe olur mu hiç demiş. Yanlış duyarım ben demiş. Onunki değil benimki rüya demiş. Kimseye ses etmemiş. Onüçüme gelene dek sır gibi saklamış. Geceleri kapılarımı sıkı sıkı kapamış. Babam duymasın diye beni ondan geç yatırır olmuş. Onüçüme kadar beni tüm analık hisleri ile sevmiş. En çok da boynumu sevmiş. Kuğuya benzetirmiş boynumu. Bedenimin tüm hoyratlığına, tüm kabalığına inat; incecik... Anamım beni en çok sevdiği saatlerde -uyanık olduğum saatlerde- gözlerine ziyafet çektiren güzellikte bir endamı varmış boynumun. Bir tek anamın değil tüm mahallenin gözü önce boynuma gidermiş. Bu yüzden Hilal olan adım Kuğuya çıkmış. Onüçümden sonra bir gece babamdan önce yakalamış beni uyku. ilk defa... Anam o gece vazgeçmiş beni sevmekten. Babam o gece esiri olmuş kötülüğün. insan olmak, kötü şeymiş...

"Bahar'ın özgür doğum günü partisi,

19 Nisan saat: 21:00'de,

Bahar'ın, Karınca'nın, GökTanrı'nın Gizli Bahçesi'nde"

Saçmalık bu. Geç olmadan iptal etmeli. Gülay ne derse desin bu kez dinlemeyeceğim onu. Şimdi şu telefonu kaldırıp Gülay'ı arayacağım ve davet ettiği herkese "Bahar çok rahatsız, o yüzden kutlama iptal" demesini söyleyeceğim. Hem yağmur yağabilir, bahçe ııslak, yerler çamur... Olmaz, kutlanmamalı bu doğum günü. Ya inanmazlarsa? Hemen dedikoduya başlarsa. Bahar bunalımdaymış, onu hatırlatacak hiçbir şeye tahammülü yokmuş, insan içine çıkacak gibi değilmiş derlerse. Bir görseniz ağlamaktan yüzü, gözü şişmiş, perişan olmuş, o eski Bahar gitmiş yerine altmış yaşında -belki de yetmiş- bir kadın gelmiş derlerse. Hatta daha da ileri gidip o günden beri tek bir satır bile yazamamış derlerse... Ben nasıl bekledim bu günü, nasıl sabrettim bilmiyorlar tabii, her şeyi derler. Yok, bu saatten sonra vazgeçmek olmaz. Çoktan duymuştur zaten. Kulağına gitmesin mi istiyorum gerçekten? Yoksa duysun, duysun da canı yansın mı istiyorum. İnsanın canı nasıl yanarmış anlasın demiyor muyum içten içe. Diyorum. Kötülük mü bu yaptığım? Kötülük mü! İnsan olmak kötü şey. Sahi hiç iyi günümüz olmadı mı bizim?

Babam gecenin güne yenildiği vakte kadar alamamış hıncını benden. Boynumdan her tutuşunda, parmaklarını etime her geçişinde anam feryad figan etmiş. Benden hiç ses çıkmamış. Hiç canım yanmaz gibiymiş. Canım yanmadıkça, babam daha da hiddetlenmiş. Hiddeti gözlerinden ateş olup çıkmış, baktığı yeri yakmış, dokunduğu yeri yıkmış. Öbek öbek kopmuş saçlarım. Diz kapaklarım parça parça olmuş. Boynuma mor parmaklar çizilmiş. Boynumdan kalın parmaklar... Gene de tek bir kelime, tek bir harf, tek bir ses, tek bir hırıltı, tek bir mırıltı, tek bir inilti çıkmamış benden. Yaşamıyor gibiymişim. Yaşamadım sayarım zaten ben o anları. Tüm bu anlattıklarımı da hiç mi hiç hatırlamam. Vücudum hatırlar belki ama ben hiç hatırlamam. Konu komşudan duyduklarım, az biraz da anamın anlattıkları, o kadar. Anam da almış babamın hıncından nasibini. Yine de üç yaşından beri böyledir bu dememiş. ilk defadır diye yemin billah vermiş. Genç kız oldu belki de ondandır demiş. Anam o an bilememiş, bilseymiş yine de dermiymiş merak eder dururum ya hiç soramam. Hiçbir şeyi hatırlamam dedim ya sanki hayal meyal bir ses gelir kulağıma.

"Genç kız oldu"

"Belki de ondandır"

Belki de...

İnsanın her günü bir olur mu? Elbet bizim de güzel... Yok, yok! Yapmayacağım bunu kendime. Onunla bu bahçedeki sevişmelerimizi, şu masada yediğimiz yemekleri, sonra kadehleri tokuşturup ardından anlamsızca patlattığımız kahkahalarımızı, okuduğumuz kitapları iştahla birbirimize anlatışımızı, sabahlara kadar süren sohbetlerimizi, köşedeki ıhlamur ağacını ne çok sevdiğini düşünmeyeceğim. Bu bahçe ikimizin bahçesi değil artık. Düşünmemeli! Uyumalı, evet uyumalı...

H E C E Ö Y K Ü

Sabah müzik sesi ile uyanıyorum. Üst kattan geliyor. Şarkının sözleri tam anlaşılmıyor. Boğuk boğuk bir erkek sesi... İki gündür aralıksız uyumuşum, yağmur aralıksız yağmış gibi. Yağdı mı gerçekten bilmiyorum. Uyudum mu gerçekten onu da bilmiyorum. Kafamı kaldırıp gökyüzüne bakıyorum. Tek damla düşmüyor. Işık gözümü alıyor, o an anlıyorum başım çatlıyor. Müzik tekrar kulağıma çalınıyor. Bu kez daha yüksek. "Sen benim hiçbir şeyimsin yazdıklarımından çok daha az." Ben hiç onu yazmadım ki. Ne ona yazdım, ne onu yazdım. Belki bunun için kızılıyordu bana. Sen yazmıyorsun yaşıyorsun diyerek çığına dönmesi bundan olamaz mı? Bir tek onu yaşamamı istiyordu, bu yüzden yazdığım tüm karakterleri kıskanıyordu. Bu yüzden onları taklit ettiğimi iddia ediyordu. Deli saçması düşünceler! Boğuk sesli adamın şarkısından yeni sözler... "Yağmurlu bir ağaç gibi ıslak, hiçkimsemsin ki nesin?" Islak ağaç. Onun ıhlamur ağacı... Ne güzel kokar. "Sen benim hiçbir şeyimsin, hiçbir şeyimsin..." Ne biçim şarkı bu! İnsan hiçbir şeye şarkı yazar mı? Şeytan diyor çık yukarı... Dayandın diyelim kapılarına, akşama da onlar çalmaz mı kapını? Şu parti olmazsa bir an bile düşünmezdim. Başımın ağrısı, yukarıdan gelen bu müzik, bu sözler... Birazdan Gülay da damlar, tam olur! Gülay gelmeden kalkmalı, az biraz toparlanmalı. Kalklar kalkmaz başım dönüyor. Masaya tutunuyorum, kırıltısız bekliyorum bir süre. Sonra yavaşça açıyorum gözümü, masanın üzerindeki kağıtlar iliştiriyor elime. O an anlıyorum ki iki gündür yağmur hiç durmamış...

Hacer beni emzirip, anam beni on üçüme kadar koruyup kollayınca genç kız oldum ben. Babam geceleri uykusunda sevişen genç kızını, yakın arkadaşı Celalin askerden dönen büyük oğlu ibrahim'e verip de genç kızlığından kurtarır- sa, kurtulurum sandı. O gecenin haftası çıkmadan istenildim, ikiletmeden ver- dim. ibrahim'in çocukluğunu biliriz, ibrahim delikanlı çocuktur, ibrahim'in eli ekmek tutar, ibrahim'den iyisini mi bulacağız... Söylenmesi gereken ne varsa usulünce söylendi, söylenilmemesi gerekenler gizlide kaldı. ibrahim abinin gök mavisini gözleri vardı. Suratı kemikli, teni esmer, boyu uzundu. Yakışıklıydı as- lında ama ne vakit görsem donuktu. Hani kimisine bakınca kanın kaynar ya ona bakınca buz tutardı sanki. Beni verdikleri gece uzun uzun baktım yüzüne. Gözlerimi hiç ayırmadan baksam içim ısınır gibi olur mu diye merak ettim. Baktım, baktım, baktım... Sonra birden gece oldu mu üstüme çöküveren üşüme geldi vücuduma. Korktum. Uykumda gelen sevişme ortalık yerde gelecek diye korktum. Yere gömdüm gözlerimi. Beni verdikleri gece bitine, ibrahim abi gi- dene dek bir daha da kaldırmadım yerden. Gözlerim görmese de kulaklarım duydu. Tez vakitte anlı şanlı bir düğün ile ibrahim abinin gelini olacağımı...

Gülay alacaklı edası ile zili çaldığında elimdeki kağıtları apar topar ilk bulduğum çekmeceye sokuşturuyorum. Artık yazamıyor diyenlere karşın sır gibi saklıyorum yazdıklarımı... Çünkü biliyorum, bitmemiş bir öykü okun-

H E C E Ö Y K Ü

mamalı. Bitmemiş bir öykü okursa insan, dili lal olmalı. Bitmemiş öykü okuyan bilmeli ki ağızından çıkacak tek bir kelime, yalnızca tek bir kelime, öyküyü yerinden, yolundan etmeye yeter. Bitmemiş öykümü sakladıktan sonra Gülay'ı içeri alıyorum. Kapıyı açmamla Gülay'ın ardı ardına kelimeleri sıralaması bir oluyor. Tek bir tanesi yeter derken, onlarcası, yüzlercesi doluyor kulaklarıma. Ne olurdu biri de beni saklasa! Gülay önce bir güzel azarlıyor beni, bu evin hali ne diyerek başladığı söylenmeleri bu pislikte insan yaşama-za kadar varınca tek bir kelime gibi patlayıveriyorum...

Senaçtınbupartiişinibaşımayardımedeceksenetetmeyeceksengit!

Onun bitmemiş öyküsünü hiç beklemediği anda, herkeslerden sakladığı yerden bulup, okumuşum gibi değişiveriyor birden.

Aaaolurmuhiçbenyardımageldimkovsandagitmem!

Sessizce sıvıyoruz kolları, fonda boğuk sesli adamın bir başka şarkısı, siliyoruz camları-kapıları, siliyoruz halıları-koltukları, siliyoruz taşları-fayansları, siliyoruz herbir yerleri. İnsan yaşar hale getiriyoruz evi. Daha önce hiç yaşanmamış gibi tertemiz yapıyoruz. Yaşamadım sayarım zaten ben bu evde. O günleri, o anları...

En son bahçeye çıkıyoruz. Bahçeyi süslemeliyiz diyor Gülay sevinçle. Başlıyor anlatmaya, masayı şu köşeye alırsak, üzerini bir güzel donatırız, ıhlamur ağacının üzerine de süsler yerleştiririz, altına da birkaç minder attık mı değme lüks mekanlara taş çıkartır burası. Sandalyeleri de böyle koyalım, isteyen istediği gibi oturur, ne dersin? Kafa sallıyorum usulca. Sen nasıl istersen öyle olsun diyorum. Hiç ikiletmiyor, sen bana bırak göreceksin bak nasıl güzel yapacağım bu bahçeyi derken ağaç için süs alması gerektiği geliyor aklına. Bırak süsü püsü demeye kalmadan koşarak çıkıyor evden. İhlamur ağacının altında kalakalıyorum. İhlamur ağacının altında deli bir üşüme geliyor...

Tez vakit nedir ki? Tez vakit çarçabuk gelendir. Hacer beni emzirip, anam beni on üçüme kadar koruyup kollayınca tez vakitte gelin oldum ben. ibrahim abinin gök mavisi gözleri ile bir an olsun göz göze gelmeden gelini oldum. ibrahim abinin gözleri... Tanrı göğün yedi kat üzerindeydi, gök maviydi, ibrahim abinin gözleri gök mavisiydi. ibrahim abi Tanrıya bizden daha mı yakındı?...

Gülay döndüğünde ıhlamur ağacının dibinde oturmuş, göğe bakarken buluyor beni. Telaşla, "E hadi kalksana daha çok işimiz var" diyor. Ses gelmeyince arka arkaya adımı söylüyor. Bahar, Bahar sana diyorum Bahar... Omzundan tutup sarsıyor. Göğün mavisi yavaş yavaş değişiyor...

Düğün gecesi uyumayayım diye günler öncesinden teslim oldum uykuya. Gece uyudum, gündüz uyudum. Anam hasta oldum sandı. Korktu. Uyurken hissetmez dedi; boynumu okşadı her gün, öpüp kokladı. Her bir dokunuşunu aklıma yazdım. Uykuya teslim olana dek...

H E C E Ö Y K Ü

Gülay tedirgin, "Titriyorsun Bahar" diyor.

"Üşüdüm biraz ondandır, şimdi geçer" diyorum. "Haydi işe koyulalım."

Vaktimiz az. İtiraz etmiyor. Başlıyoruz terk etmeyenlerin bahçesini güzelleştirmeye...

Tanrı insanların ruhlarını ölüm sırasında, ölmeyenlerin ruhlarını ise uykuları arasında almış. Daha önce hiç uyumamış gibi, uyku nedir bilmezmiş gibi verdim kendimi yarı ölüme. Bana uykuları haram eden, haramda bulsun alsın canımı dedim. Almadı!

Gülay ıhlamur ağacına son süsü asarken, hafif bir rüzgar sarıyor bahçeyi. Ihlamur ağacının yaprakları kırırdadıkça, kokusu Gülay'ın saçlarına karışıyor. Gülay dönüp bana bakıyor, gülümserken gözleriyle her şey çok güzel olacak diyor. İnanır gibi oluyorum...

Sonunda günlerce uykusuz yaşayabilecek kadar uykuya doydum. Düşün gecesi bir an bile kırpmadım gözümü. Üç yaşımdan beri sevişen ben değilmişim gibi girdim ibrahim abinin koynuna. O uyuduktan sonra sabaha kadar baktım yüzüne, ellerine, saçlarına, dudaklarına... Gökmavisi gözleri kapalıydı. Ben de beni sımsıkı saran kollarına aşık oldum... Başımı omzuna yasladım. Öylece bekledim günü...

Tanrı en çok inanır gibi olduğu anda sınırmış insanı. Çünkü inanır gibi olmak bir anlıkmiş. An dediğin bazen hemen gelirmiş bazen hiç gelmezmiş. O an geldiğinde ne karar vereceğini bilmek gerekirmiş. Rüzgar, ne karar vereceğini her zaman en iyi bilenmiş... Bir toz bulutu kaplıyor göğü. Rüzgar yerde, ağaçta, çatıda ner varsa birbirine katıyor. Bahçe kapısı gürültü ile açılıp kapanıyor. Gülay kesik bir çılgılık atıyor.

Gece dediğin nedir ki? Güne bulaşınca gidendir. Sabah ezanı okunurken, başım ibrahim abi'nin omzunda, belki de dedim, belki de insan olmak kötü şey değildir... Sonra kendi dediğime inanır gibi oldum...

Ardı ardına çarpıyor kapılar. Hep birden titriyor camlar. Gözgülü görmez olunca büyük bir gürültü kopuyor. Rüzgar önce yan binanın çatısını söküp atıyor yerinden. Sokağa boylu boyunca seriyor. Ardından ıhlamur ağacını var gücü ile sallıyor. Ağacın dalları birbirine çarpıyor. Çıtırtısı kulakları yakıyor...

Gözlerimi sadece bir an kapadım. Tek bir an! İşte o an yarı ölüme kandım...

Ihlamur ağacı bir an rüzgara kapılıyor. Tek bir an! İşte o an köklerinden oluyor...

Anam en çok boynumu

Parlak bir ışık kaplıyor

severmiş.

göğü.

Ve bir an yazdıklarına inanır gibi oluyorum...

Kuğu Fırtınası : Her yıl 16 Nisan'da başlayan ve üç gün süren fırtınadır.^

AYKUT ERTUĞRUL

KUYUDAKİLER

Gördüm. Kadın, gözünü trafik lambasından ayıramıyordu. Kırmızı... Sarı... Yeşil... Kırmızı... Sarı... Otuz yaşında ya var ya yoktu. Uzun, dağınık kahverengi saçları beline kadar uzanıyordu. Boyu kısa sayılmazdı, elinde inceden tüten sigara, saatlerdir yanıyor gibiydi. Gözünden akan rimel, yanağında karanlık, kasvetli bir yol çizmişti. Parfümü, yanından geçip gittikten sonra bile kokmaya devam ediyordu. Parfüm, ıslak saç, biraz da anason. Saatlerdir yanıp sönen kırmızılardan birinde, elinde pet şişeyle esmer, ince suratlı, kara bakışlı bir çocuk salınarak yanından geçti. Kadını görmedi. Kokuunun ardındaki anneyi, anne kokusunu duydu. Bin yıl önceki kendi annesinin-kiyle karşılaştırdı, aynıydı. Kabil'in duyuları geçmişte bir âna takılı kalmış olmalıydı: Gözü yaşlı bir anne, öfkeli bir baba ve masum bir kardeşin yaşadığı, iki oda bir salon bir işçi evine.

Kadının aklından garip şeyler geçiyordu. Şimşek çakması kadar kısa bir süre oğlunu düşündü, sonra zihnindeki o peltsemi, yumuşak, yapışkan adaya geri döndü:

"İssız bir adaya düşsem yanıma alacağım üç şey: kırmızı, sarı, yeşil. Kırmızı... Sarı... Yeşil..."

Kabil duraksadı. Birkaç adım geri gitti. Bir şey diyecek oldu... Kadına yaklaştı, birbirlerine baktılar. Birbirlerini tanıdılar mı? Kabil'in omzuna bir sancı saplandı, ağrıyan noktayı ovarak özür diler gibi kadına baktı: "Gelme-yecek," dedi.

Kadının benzi attı, tutunduğu direğe daha sıkı sarıldı. Kederinin kokusu tüm kokuları bastırdı. Olduğu yerde daha süratle sallanmaya başladı, gözleri yuvarlarından fırlayacak gibiydi. Sonra o ıssız adaya: Kırmızı... Sarı... Yeşil...

* * *

Gördüm. Çağrı, iskelenin az ötesinde durmuş, vapurdan inenleri seyrediyordu. Başındaki bordo mavi bere, sağ kaşının üzerine doğru kaykılmış, iri mavi gözlerini neredeyse kapatıyordu. Beceriksiz hareketlerle düzeltmeye çalıştı. Olmadı, bir daha denedi, olmadı. Yer sallanmaya başlayınca vazgeçti. Onca kalabalığın arasından Yusuf'u hemen seçti. Kırmızı gocuk, kaşkol, aynı renkte ayakkabılar. Yusuf koşarak yolun karşısına geçti. Arkasından seslenmeye kalmadan otobüs duraklarının dibindeki kalabalıkta kayboldu. Yer yine sarsıldı, şiddetle. Çağrı, can havliyle tam o sırada yanında duran Ka-

H E C E Ö Y K Ü

bil'e tutundu. Kabil, bir hamlede Çağrı'nın kolunu kıvrıp geriye doğru itti; "Yürü git lan!" Çağrı cevap verecekti ki Yusuf yine göründü. Beresini düzeltmeye çalıştı. Beceremedi. Yusuf'un üzerinde okul üniforması vardı. Gülerek geçti yanından, güzel bir kadının elini tutuyordu.

Kabil, kadının önüne geçti: "Bi liran yok mu abla?" dedi.

Kadın, oğlunun elini hızla kendine doğru çekerek adımlarını sıklaştırdı. Çağrı da Kabil de diğeri yokmuş gibi davranarak ana oğlun uzaklaşmalarını izledi. Kabil homurdanarak yumruğunu yüzüne yaklaştırdı. Kazağını kaldırdı, belindeki pet şişeyi gösterdi. Avurtlarında sert rüzgarlar esiyordu; "Kafalar güzel mi abi? Sen içer miydin ya?"

Çağrı yüzünü vapura döndü. Yusuf'u yeniden bulacakken göğsünde "Güvenlik" yazan siyah kazaklı, iri yarı iki genç koluna giriverdi.

"Gene mi sen lan?! Gelme bi'daha buraya demedik mi oğlum?"

Çağrı beresini düzeltmeye çalıştı. Beceremedi. Güvenlikçilerden uzun boylu olanın üzerine yürümeyi denedi, o da olmadı. Yer sarsılıyordu. Durdurmaya çalıştı.

"Oğlumu arıyorum lan!" diyecekti, dili dolandı, kimse anlamadı. Sinirlendi: "Hep sarhoşum lan! Hep sarhoşum lan!"

Bu sırada vapur boşalmış, yeni yolcular doluşuyordu içine. Güvenlikçiler, kolundan tutmuş iskelenin dışına götürürken Çağrı vapura son defa baktı, vapurun üst katında kendisine doğru bakan bir çocuk gördü. Yusuf?

Güvenlikçilere küfredecek oldu, kelimeleri toparlayamadı, birkaç kere daha çırpındı, kendini yerde buldu. Tüm gücünü topladı, dilini emdi, elleriyle yerden destek alarak kalkarken var gücüyle bağırdı: "Hep sarhoşum anasını satayım!"

O sırada aklı başında olsaydı, Kabil'in gözlerinden iki iri damlanın süzü-lüp elmacık kemiğinde kaybolduğunu görecekti.

* * *

Gördüm. Müezzinin sesini duyan Yusuf Hacıismailoğulları, alışkanlıkla toplandı. Banyoya gitti, musluğu açtı. "Niyet ettim Allah rızası için abdest almaya." Nasırlı ellerinde lekeler gördü. Sabunla iyice ovaladı, çıkaramadı. Kollarını yıkarken fısıltıyla Amentü'yü okudu. Ayak tırnağındaki siyaha çalan morluk, çocukluğunu, kendi dedesini hatırlattı Yusuf'a.

"Tırnağın niye böyle dede?"

"At ezdi evlat."

"Nee, at mı!"

Beş yaşında bir erkek çocuğu gibi hayret etti. Bir an sonra, yalnızca görmüş geçirmiş ihtiyarları ziyaret eden o müşfik tebessüm kuşu kondu dudağının kenarına. Sonundaysa her gün biraz daha küçülen, her adımla toprağa biraz daha yaklaşan, ölümden başka arkadaşı kalmayan hasta adamların hiç değişmeyen ifadesi yerleşti yüzüne. Çoraplarını aradı bulamadı.

H E C E Ö Y K Ü

"Neyse ne," diyerek oflaya puflaya meslerini ayağına geçirdi. Takkesini arandı, arka cebindeydi. Tespihini ceketinin cebine koyup besmeleyle ayak-kabılarını giydi. Dış kapıyı açtı.

"Allahulailaheillahuvelhayyulkayyumlatehuz..."

Kabil, kapının önünde gizleniyordu. Pet şişenin açık ağzını okşayıp elini silkeledi, yüzüne yaklaştırdı, derin bir nefes çekti.

"Baba nereye gidiyorsun?"

Yusuf Hacıismailoğulları suçüstü yakalanmış gibi dondu kaldı. Ona baba diye seslenen kadını tanımadığını belli etmeye utandı.

"Camiye... Ezan okundu."

"Of baba ya, daha dün kayboldun. Bulamazsın şimdi camiye, gel içeri evde kılarırsın."

İtiraz edemedi, sessizce kaldı kapı önünde. İçeri girmek istemiyordu. İki adım ötesinde bekleyen Kabil de girmesini istemiyordu.

"Ne duruyorsun baba, gir hadi içeri!"

Ayakkabılarını çıkardı. İçeri girdi. Evini özledi, dedesini, ağabeyini. "Babam nerede acaba?" diye düşündü. Yüreği şişti, şişti, şişti.

"Elem neşrahleke sadrak. Ve veda'na anke vizrak ellezi enkada zahrak. Ve refa'na leke zikrak. Feinne mea'l-usri yüsra. inne mea'l-usri yüsra. Feiza ferağte fe'nsab ve ila Rabbike fergab."

Kadını takip etti. Gösterdiği yerde namaza durdu. Namazdan sonra, kadın Yusuf Hacıismailoğulları'nın ensesine bir bant yapıştırdı, Çağrı'nın küçük odasına götürüp yatırdı. Yusuf Hacıismailoğulları uykuya dalmadan önce yatağa sinmiş bira kokusunu kim bilir neye benzetip gülümsedi. Ne burnunu çeke çeke mutfığa giden kızının iç çekişlerini duydu, ne de Kabil'in penceresinin kenarından attığı kaçamak bakışları gördü.

* * *

Gördüm. Çocuğun yanında kâkülü başörtüsünün dışına salınmış, boynuna kadar sıkıca kapalı tek parça, kahverengi bir elbise giymiş, altmışların Yeşilçam filmlerinden fırlamışa benzeyen bir kadın vardı. Bu dünyada yalnızca hala ya da teyze olarak yaşamak için yaratılmış gibi görünen kadınlar vardır. Görür görmez tanırırsınız onları. En az uzun bir burun, mavi gözler, alnın ortasında iri bir ben kadar fark edilir bir ize sahiptirler. Halalık fiziki bir özellik gibi belirgindir, bu kadın da öyleydi. Halaydı.

Deniz. İskele. Kalabalık. Çocuk, halanın elinden tutmuş bir yandan kaldırım taşlarını sayıyor bir yandan tek ayaküstünde sekmeye çalışıyordu. Tam vapur iskelesinin yanında aniden durdu. Denize doğru baktı, kadının elinden kurtulup ileriye koştu. Minik ayakları yolun kıyısına gelene kadar koşmaya devam etti. "Baba!"

H E C E Ö Y K Ü

Son adımında sıkıca boşluğu kucakladı. Etraftakiler düşecek diye korkarken tekrar kadının yanına döndü ama kendisine uzatılan eli tutmadı. Yeniden denize yöneldi, "Baba" diye bağırıp koştu, boşluğu kucakladı, deminki noktadan geri döndü. Aynı sahneyi tekrar etmeye fırsat bırakmadan yakaladı halla çocuğu. "Elimi bırakma demedim mi ben sana? İyice laftan sözden anlamaz oldun," diye azarladı. Çocuğun mahzunlaştığını görünce dayanamayıp bağrına bastı. Başörtüsünün ucuyla gözyaşını sildi. Dişleri arasından öfkeyle karışık bir şefkatle "Ah Davut ah," diye fısıldadı.

* * *

Gördüm. Boynunda şık bir fular vardı. Bacak bacak üstüne atmış, etrafındaki heyecanlı gençlerin gözlerinin içine içine bakıyor, onlara isimleriyle hitap ediyor; yeni tanışmış olmalarına rağmen isimlerini hatırlıyor olmasının kıymetini fark edeceklerini umuyordu.

"Peki, karın ağrınız nedir? Sormak adettendir, böyle soruları yanlış anlamayın sakın."

"Estağfurullah abi, biz edebiyat ortamındaki kirli ilişkilerden, dedikodulardan, kemikleşmeden rahatsızız. Eş dost kontenjanı sayesinde yazar, şair sıfatı kazanan onlarca isim varken, ideolojik körlükler ya da başka sebepler yüzünden hak ettiği değeri göremeyen kalem işçileri olmasından... Yeni bir soluk getireceğimizi düşünüyoruz. Büyük Türk şiiri, o büyük hikâye daha yazılmadı. Edebiyatımızın köklü bir geleneği var, koca bir çınar ama bu çınarın kurumaması için budanması gerekli; budansın ki taze dallar çıksın. Bunun için de gençlerin."

Tam zamanı diye düşünüp, araya girdi;

"Önünün açılması gerek. Bakın ne diyor Ahmet Haşim..."

Konuştı, konuştu, bir süre sonra kendi sesini bile duymamaya başladı. İşte yine olmuştu, gerçeklik duygusunu yitirmiş, zaman ve mekândan uzaklaşmıştı. Birkaç kez fularını düzeltti, çayını yudumladı, sigara yaktı. Araya espriler sıkıştırdı.

"Güzel adam be!"

Yanlarından ayrıldığında onun için şunu deseler yeterdi. Niçin istiyordu bunu, bir çıkarı var mıydı? Elbette hayır. İyi bilinmek belki.

Sonunda müsaade istedi; "Kusuruma bakmayın, başka bir randevum daha var."

Ayağa kalktı, gençlerin itirazına kulak asmayarak abartılı hareketlerle hesabı ödedi. Kalkmadan son bir espri daha patlattı. Çıktı.

Kabil elindeki pet şişeyi kemerine sıkıştırdı. Yumruğunu koklayarak yaklaştı.

"Abi, bir sigara versene."

Yazar, hızlandı, duymazdan geldi.

H E C E Ö Y K Ü

"Sana diyorum abi, bi nefes çekeyim bari."

Yazar kaşlarını çattı, elleri üşüyordu.

"Yok sigara."

"Elindeki ne lan o zaman? Allahın yok mu senin?"

Kaçar gibi uzaklaştı.

Oturduğu apartmana girene kadar korkusu geçmedi, ardına bakarak yürüdü.

Kapıyı açtı, kitap dergi yığınları arasından geçip oturma odasına girdi. Koltuğuna oturdu. Duvarlara baktı, kitaplara, dergilere; bilgisayarı açtı, facebook, tivitir; Google'a adını yazdı. Duvarlar, kitaplar, dergiler... Bir şeyler yazmak istedi. Yeni bir word belgesi açtı. Bir süre bekledi, biraz daha. Biraz daha. Telefonunu çıkardı, rehberine baktı. Duvarlara baktı, dergilere, kitaplara.

"Yusuf gittiğinden beri tek kelime yazamadım. Kõr bir kuyu bulsam, belime kadar sarksam içine. 'Yusuuf!' diye bağırsam. 'Yusuuuf!'

Bekledi, eski şiirlerinden birini açıp okudu. Sağ yanında yığılı mektuplara baktı, 'Kardeşim Çağrı' diye başladı. Yeni bir intihar mektubu daha...

* * *

Gördüm. Eğilip kalkarken belli olmasın diye belindeki silahı kabzesinden tutup, kalçasına doğru itekledi. Ayakkabısını çıkardı, besmeleyle içeri girdi. Otuz kırk kişi kadar vardı içerde. Dörder beşer kişilik daireler kurmuş, küçük yer sofralarında çorba içiyorlardı. Rastgele birine yanaştı, selam verip oturdu. Yanında kara kuru bir çocuk vardı. Kollarına baktı; jilet izleri. Yüzüne dikkat etti. Hatırladı:

"Abi bizi niye alıyorsun? Biz ne yaptık, kendi halimizdeyiz biz, kendi halimizdeyiz."

"Yürü lan yürü, karakolda anlatırsın."

"Abi ben gelmem karakola, bırak beni, bıraksana lan!"

"Lanlı lunlu konuşma şerefsiz... Ah!"

"Yusuf kaç olum kaç!"

Ayağa kalktığında silah elindeydi. Ne zaman çekmiş, ne zaman doğrultmuş, ne zaman tetiğe basmıştı. Kaçan çocuk yıkıldığı yerden kalkıp koşmaya devam etsin diye bekledi. Bir koşsa rahatlayacaktı, az önceki gibi yalpalaya yalpalaya, sağa sola çarparak. Kalkmadı.

Kabil yanına oturan adama yer vermek için toparlandı. Toparlanırken karnıyla kemeri arasındaki pet şişeden nahoş bir ses çıktı. Çorba tasına eğildi iyice, ekmeğinden iri bir lokma aldı, yemeye devam etti.

Davut, çorbadan birkaç kaşık aldıktan sonra ayaklandı, sofralara ekmek dağıtan sakallı genci durdurdu;

"Efendi Hazretleri nerede?"

Genç, mübareğin istirahat ettiği odayı işaret etti. Davut, anladım der gibi başını salladı. İkinci namazına kadar bekledi. Sofileri seyretti. Söyleyeceklerini tekrar etti içinden, huzurda yarısından çoğunu unutacağını bile bile uzun nutuklar hazırladı. Az sonra cemaatte bir kıpırdanma oldu, tatlı bir telaş, sevinçli mırıldanmalar. Namaz kılarken kolları jiletli çocukla omuz omuza geldiler. Efendi Hazretleri namaz sonrası, tövbe vermeye başladı.

Elleri önünde bağlı yaklaştı. Diz çöktü. Belindeki silah kızgın bir mühre dönüşmüştü. Kuyruk sokumu alev alev yanıyordu. İri, pis elleriyle Efendi Hazretlerinin elini tutmaya cesaret edemedi. Kaçacaktı az kalsın. O sırada sanki göz göze geldiler. Yaklaşmasını işaret etti. Elini yakaladı. Davut sırtından soğuk terler boşanarak öptü.

"Ya rabbi ben pişmanım. Bütün yapmış olduğum günahlardan. Keşke yapmasaydım. İnşallah bir daha yapmayacağım..."

Silah gittikçe soğuyordu. Hazırladığı konuşma... Yusuf kaza silah gece pişmanlık kan çocuk aile benim de oğlum var zaman ah geri alabilsem kaza ölüm cinayet darmadağın olmadı. Olmadı. Sakin görünmeye çalışarak geri çekildi. Alnının ortasında bir yanma hissediyordu, sırtında garip bir ürperti. Tekkeden çıkınca kardeşini aradı.

"Çocuk nasıl?"

"Nasıl olsun Davut, sürekli seni sayıklıyor, yetim bıraktın çocuğu, bu yaptığın ins."

"Tamam abla, uzatma."

"Tamam! Tamam! Ne tamamı, böyle vicdan azabı olmaz, böyle ceza olmaz. Kendini mi cezalandırıyorsun oğlunu mu?"

"Tamam tamam ararım ben seni yine."

Tenha bir sokağa girmişti, arkasında bir hareketlenme hissedince hızla döndü. Jiletçi çocuk!

"Sen?"

Karnında bir yanma hissetti. Kabil'in gözyaşları elmacık kemiklerinde bir çukur varmış gibi bir anlığına görünüyor sonra hep aynı noktada kayboluyordu. Metalin ete saplanma sesi. Bir daha, tekrar tekrar.

Davut bilincini yitirmeden önce kollarını açtı; halasının elinden kurtulup kendisine doğru koşan oğlunun hayaline sarıldı. Yüzüstü yere kapaklandı. Kabil, Davut'un başına çömeldi. Beline sıkıştırdığı pet şişeyi çıkardı, kapağını açtı, şişenin ağzını avcunun içiyle temizler gibi ovaladı. Elini silkeledi. Yumruğunu burnuna yaklaştırdı, derin bir nefes çekti, gözleri geriye doğru kaydı. "Gördün mü kardeşim," diye mırıldandı. "Gördün mü?"«

H E C E Ö Y K Ü

AYSUN KARA

İNTİHAR KLİNİĞİ

*"Ölüm hikâye anlatıcısının anlatabileceği her şeyin teminatıdır.
Hikayeci yetkisini ölümden ödünç almıştır."*

Walter Benjamin

Tpta uzmanlık sınavından aldığım düşük sayılabilecek puanla bu kliniğe geldim. Asistanlık yaptığım yer intihar etmeyi defalarca deneyenlerin bulunduğu bir intihar kliniği idi. Hayattaki başarısızlıklarına ölüm karşısındaki beceriksizliklerini de eklemişti bu insanlar. Hasta dosyalarının üzerinde büyük harflerle "SUICID" yazıyordu.

Asistanlığımın ilk aylarından sonra doktor gibi değil de bir yaşam destek ünitesi gibi davrandığımı fark ettim. Tek yaptığım ölmeye kararlı insanların zihinlerindeki intihar düşüncesine dokunmadan, kırıklarını alçıya alıp mide-lerini yıkamak, serum takıp solunum aygıtına bağlamaktı. Tezimi bitirip uzman olmak, buradan çekip gitmekten başka düşüncem yoktu. .

On iki gündür 312' deki kadının ölmesini bekliyorum. Ölmesini istiyorum gibi anlaşılacak ama gerçek bu değil. Odada televizyon açık, reklâmlar, haber bültenleri, sabah programları, yemek tarifleri her şeyi normalleştiriyor. Uyu-yup kalmamak için "Yazgımızın Çiçekli Hâli" isimli romanı okuyorum. Koridorun boyu yetmiş iki adım; bazı günler yetmiş üç sayıyorum. 312 numara- lı oda otuz ikinci adımda, elli sekizde tuvaletin kapısı var, elliinci adımda sı- laklık ve çiş kokusu başlıyor. Asistan odası ile 312 arasında gidip geliyorum. Ünlü dizinin müziği koridora taşıyor. Sıkıntı normalleşiyor, pencereden yarı belime kadar sarkıp kafeteryanın kırık dökük taşlarını seyrediyorum bir süre. 312' deki kadının kırıklarının listesi zihnimde: tibia, kafa tabanı, son iki ka- burga, ayak tarak kemiği, üçüncü bel omuru. Sehpadaki kahve bardaklarını kenara iterek dosyasına göz atıyorum. Antep'ten İstanbul'a gelin geleli bir ay olmuş. Boş kâğıda 312 kapı numaralı, kutu gibi bir ev çizip dosyasına yeni bir sayfa ekliyorum. Adresi bilinmeyen evin bir köşeciğine bırakıyorum kadını. Dut ağacının gölgesinde, geniş, yüksek tavanlı odalarda, papatyalı yemek ta- kımları, karanfilli yatak örtüleri ile süslenmiş yaşıntısına sınımsız sarıldığını düşlemeye çalışıyorum. Geniş bir odanın ışıksız mum beyazı loşluğunda Arapça dua okuyan yaşlı kadının sesini duyuyorum. Burnumda hangi zamana ait olduğunu bilemediğim bir koku. 312'deki hasta artık benim için sadece kırık bir bacak, kan gölü haline gelmiş bir beyin lobundan ibaret değil.

H E C E Ö Y K Ü

Kalabalık evin tenhasıydı büyük oda. Tavanı gök kubbe gibi, arka bahçeye bakan tek penceresinin kanatları hep kapalıydı. Kimi büyük oda, kimi çeyiz odası derdi. Aslında ölü odasıydı.

Büyük odada o gece iki kadın Kur 'an okudu. Sabaha doğru yaşlı olanın sesi çatallandı

Nenemin kırkı çıkana kadar televizyon açılmadı. Babam, "iyi kısmet kaçırılmaz, evlenecek kız, çocuklukla genç kızlığın arasındadır, bir gecede eşiği geçer" diyerek konukları kırk birinci gecede kabul etti.

O gece, televizyonda "yasak aşkın kadını" intihar edecekti. Kitabı da varmış herkes adını duymuş ama okumamışlar, çok kalınmış ve anlaşılmaz bir dili varmış.

Dışarının soğuşundan kaskatı olmuş kırmızı güllerin, gümüş gondolun, gelip giden çayların ve pastaların arasından gördüm evleneceğim adamı.

Gelenler, gece boyunca yaşadıkları büyük şehri, oğlanın babasının iş hayatındaki başarılarını ve açığözlüğünü, evlerinin genişliğini, hizmet edenlerinin çokluğunu, anlatıp durdular. "Yasak aşk" dizisinin çekildiği yalının yakınında oturuyorlarmış.

Sonu herkes tarafından biliniyordu ama yine de bekledik final sahnesini. Gözlerim televizyona dikilip kaldı, konukların sözleri dudaklarında dondu. Silah patlayıp "yasak aşkın kadını" kanlar içinde yere yığılırken babam "kısmetse olur..." dedi. Herkes tarafından bilinen bir törendi. Bol rimellediğim kirpiklerim bir pırlantanın göz alıcılığı ile titredi. O gecedен aklımda odanın sıcağında gevşeyip şeklini yitiren bir parça çikolata kaldı. Kalabalığın alkışlarıyla gümüş gondola bindim.

312 numaralı hasta odasında gece uzadıkça uzuyor, dışarıdan gelen sesler giderek azalıyor. Kafeteryanın ışıkları sönüyor, koridordan gelip geçen de yok. Sehpadaki cam küllüğü alıyorum, sabah serinliğini anımsatan bir ürpermeyle pencereden bırakıveriyorum. Yere çarpma sesini duyduktan sonra bir süre daha bahçeyi seyrederim. &

H E C E Ö Y K Ü

KAMİL YILDIZ

DIŞARIDA

Hacı Bey Konağı'na varmıştım, yürüyordum. Yanımdan geçerken durdu. İyi günler dedi, nasılsınız. Bense düşünüyordum. Neyi düşündüğümün hiçbir önemi yok burada. Başımı kaldırıp gözlerini arayarak yüzüne baktım, dudaklarında benim hiç tanımadığım, tekin bulmadığım gülüşü yakalayınca vücudumun kıpırtısını duydum. Öfkeli bir kan sevkıyatı. Yüzüm ateş içinde kızardı. Kendimi ele vermiş gibi hissettim. O söyleyeceği her şeyi bu çirkin gülüşe sığdırıp kaçarcasına uzaklaştı. Bir süre sonra yatıştır gibi oldum. Hem men ardından. Bu sırada belediye durağının önüne gelmiştim. Gözüm ilerdeki boş banka takıldı. Durakta kimse yoktu. Düşündüm. Bunun neyi ima ettiğini düşündüm. Hiç. Hiçbir şey çıkmaz bundan. Kahveye girdim. İzindeyiz yazısının altında eğilerek, ama önce buraya yakışmış dedim. Aklımdan böyle geçiriyordum. Çaycının beni görmediğini anlayınca, bir süre daha bekledim. Ne güzel, bunu iyi düşünmüşsünüz. Buraya asmakla çok iyi bir iş yapmışsınız. Çok iyi. Evet. Evet, gerçekten çok iyi. Bunları söyleyebilirim. Hoşlanırsanız bundan. Alçakça bir şey bu. Sevinecek oysa. Daha iyi bir kahve, çay yahut her neyse. Daha fazla oyalanamadım, içeri girip akvaryumun önündeki masaya yerleştim. Neredesin, görünmüyorsun bu aralar. Niye ilk sözü bu olur ki. Aklımda kuruyordum zaten. Oysa hiçbir yere gitmemiştim. Saklanıyordum. Kendimden üstelik. Ona, şehre kadar indim, bir iki arkadaşa uğradım. Israr edince onlarla kaldım, dedim. İyi. Kurularak oturdum. Hayır, çay değil, ama mademki getirdiniz, olur. Onu da sonra içeririz. Önüme bıraktı. Masadan bir iki adım uzaklaştı, güldü mü ben mi öyle duydum. Ama giderek daha şiddetle kulağımın içinde yankılandığını duyuyordum. Yüzünü görebilseydim. Dışarıdaki masalardan bir el kalktı. Bu bize iki çay getir demekti. Onların çayını verip yanımdan geçerken yüzündeki o gülüşü gördüm. Bu daha incelikliydi. Daha fazlasını biliyorum diyordu bu. Sen, sen. Bırak numaray, her şeyi biliyoruz. Diyordu. Mutlaka biliyordu. Güler yüzlü iş sahibi. Oh, harika. Ne güzel. Mahremiyet. Ben işte buna önem veririm. Utanılacak bir iş yapmadım. Çayımı yudumladım. Büyük büyük. Çabucak bitirdim. Soğumasından nefret ederim. Yemek sıcak olmalı. Çay sıcak olmalı. Anlayışlı davranabilirdi. Elinden geleni yaptı. Alçakgönüllüydü, bana katlandı. Üstelik giderek sevdi de. Terminalde karşılaşmıştık. Kendimi acınacak kadar zavallı hissediyordum, muhakkak öyle de görünüyordum. Bizi kim tanıştırmıştı. O

H E C E Ö Y K Ü

Allahın cezası Kıvırcık mı? Onun senin yanında işi ne. Niye, ne demeye sen—den ayrılmaz. Alçak herif. Havalar pek soğuk. Buna rağmen, sobalı bir evde yine de sinek bulunur. Şaşırmayalım. Oluyor. Dün iki tanesini izledim. Koltuğa oturmuş düşünüyordum. Neyi düşündüğümün önemi yok. Gözümün önünden vınlayarak geçti biri, diğeri kulağıma yakındı. Öyle korktum ki. Kıssayı bilirim. Herkes bilir. Ama beni korkutuyor. Böyle bir ölüm, nasıl da aşağılayıcı olurdu. Sineği kulağımdan uzaklaştırdım. Derhal koltuktan fırladım, elime geçen ilk şeyi, keşke bu temiz havlulardan biri olmasaydı, hemen kaptım. Şimdi biri masadaki mandalina kabuklarının üstündeydi. Ön ayaklarını kurnazca ovuştururken indirmeli darbeyi. Hızlıca vurdum. Sonra diğeri—nin peşine düştüm. Görünmüyordu. Bir görünüp bir kayboluyordu. Hareketsiz kaldım odanın ortasında. Perdenin üzerinde görünce yavaşça ilerledim. Öldürmeli. Kurtuluş yok. Ne yapıyorsun sen dedim kendime. Bunu söylediğimden eminim. Bir canlıyı barbarca. Yazık bana. Gerçekten yazık. Bu günah demektir. Öldür onu. Günahı hisset. Lanet olsun ki bir görünüp bir kayboluyor. O Kıvırcık senin yanında ne arıyor. Neden gülüyorsun. Ne diyeceksen söyle. Masama oturmuştu. Herkes tanır onu. Ben her şeyi bilirim. Gizliyim, ben dedi. Hem yaklaş diye işaret etti, ona doğru eğildim. Fısıldadı kulağıma: Ben mesihim. Fakat bunu kimseye söyleme. Gizli ilimler bana verildi. Onlar anlamaz. Bana gizli ilimlerden felsefe verildi. Bana söyle, dedi. Bu aptal niye gelip beni buldu. Aklımdan ilk geçen bu oldu. İki hafta önce de bir sarhoşu yarım saatten fazla dinlemek zorunda kalmıştım. Peşimde çirkin ve budala bir kız vardı. En alttakiler, sakat ve ahmaklar. Sesimi çıkarmamalıyım. Aptal olma. Sesini çıkarma. Kendimi toparlamaya çalıştım. Hiç ilgilenmedim onunla. Sustuk. Kalkıp gitmedi. Hiç mi sıkılmaz bu adam. Deli numarası yapıyor. Kimse gerçekten delirmez. Bu hak bize verilmemiştir. Yok böyle bir şey. Kurnaz. Bunları bilirim ben. Sustum. Hala masamdaydı. Birden konuşmaya başladı. Önce ne dediğini anlayamadım. Bağırarak konuşuyordu. Seni de bilirim. Her şeyi bilirim ben. Herkes dönüp bana baktı. Bu bakışlar, nasıl da ezici. Meczup olan o, neden bana. Eğer o senin yanında olmasaydı daha az çekingen olacaktım. Olurdum da. Çek git be adam! Öfkelendim mi ne diyeceğimi iyi bilirim ben. O akşam perdedeki sineği öldürmedim. Bir süre daha beni rahatsız etti. Öyle bir gülüş güldü ki... Çabucak dışarı çıktım. Hızlıca yürüdüm. Gültekin'e gidiyordum. Marketin önüne gelince içeri girmekten vazgeçtim. Ne yapayım. Dedim. Geri döndüm. Alt caddede yürüyordum. Daha تنها olduğu için değil, ne yapacağımı da bilemiyordum. Hiç. Hepsi bu mu? Evet. Bir hiç. Konserdeydik, onlar erken çıkmıştı, ne kabalık. Fakat sevindirici, Kıvırcık kızılacak biri değildi. Diğerlerine işareti veren oydu. Eğilip kulağıma. Neler demiştin? Gece uyuyamamıştım. Bu coşku, beni öldürecekti. Yıllar geçiyor. Eve gitmeli. Kahve. Bitmişti. Vardı galiba. Yedi

H E C E Ö Y K Ü

lira yirmi beş kuruş. Bir de çikolata. Vazgeç, sade kahve. Su. Dört yetmiş beş. Yemek de yemeli. Ama önce şu odun meselesini halletmeli. Geri döndüm. Kartı çıkardım. On lira çekemez miydim? Yalnız on lira. Bir kap yemek ve salata. Etrafıma bakındım, kimse yoktu. On lirayı cebime koydum. Dik yürü. Kapı. Geçen yanılmıştım, çekmemeli, itmeli. Harika. Köşeye geçtim, oturdum. Gültekin'e uğrasaydım. Mutlaka hesabı öderdi. Güzeldi. Güzel günlerim oldu. Sonra çıkıp yürüdük, dondurma yiyelim mi, olur ama bak ben de beş kuruş yok. Ismarlarım. Hadi ne olur. Neydi bizi yakınlaştıran, bu aradığımız şeydi. Onu buldum. Onu tanıdım. Benim de hoşuma gitmişti. Müzik. Evet, ama sazlar az olduğu ve bir kişi okuduğu için. Arada diğerinin eşliği de vardı. Olsun sayı görgüsüzce abartılmamıştı. Bizim müzik böyledir. İşte. Otur ve dinle. İnsan sesi. Harika. Münir Nurettin? Fantastik bir hata. Talih-sizlik, birden beş bine kadar saymakla olmaz. Neymiş repertuarı genişmiş. Saatlerce konuşurduk. Hesap on bir lirayı geçmez. On ikiden fazlası için huy-suz bir müşteri olurum. Bunu bilin. İyi hesap etmeli. Yine de. Kahve ve su dört yetmiş beş. Eve gitmeli artık. Neydi bu çocuğun adı. Burada bahşiş ödenmez. Yüzde on saçmalığı. Türklerin düşmediği tuzak. Hiçbir iş yapmayan köy yardımlaşma derneğinin önünden geçtim, berbat bir bina. Anlamam ben bundan hiç anlamam. Orhan, kusur bulmakta ustadır ama ben değil. Ağız alışkanlığı, kötü. Kötüdür. Siz beğendirin, bana bunu beğendirecek şekilde yapın diye söylüyorum. Orhan zeki çocuktur. Geçen yıla kadar zekiydi. Ge-lip ne halt ettiklerini bana anlatırdı. Bir gün otobüse binmiş, yukarıda durak-ta inmişlerdi, kız önlerinde yürüyor. Bunlar arkada. Mehmet'le birlikte. O böyle bir kızdı zaten. Seslenmişler. Gelelim mi, diye sormuşlar. Benim niye-tim ciddiydi. Bir yıl içinde evlenebilirdim onunla. Parkta oturmuş saatlerce konuşmuştuk, ikinci üzeri, hazırlandı. Bak eve gidip, sana okutmalı bu *yaya köprüsünün hikâyesini*. Burada olmalıydın. Bunu dinlemeliydin benden. Ne güzel ayrıldık, bu mükemmel bir biçimde oldu. Yıllarca huzur içinde. Kaldık. Hayal içinde. Eve gitmeli. Bir de Nergis'ten uzak durmalı. Beni görünce hep gülen o. Zayıf yönlerimi nasıl da biliyor. Zayıf yönlerim. Ne utanılacak şey bu. Güçlü ol. Dik yürü. Kendine rast gelme. Bu felaket. Ahlak dersine kalkış-ma bu bir cehennemdir. Bu konakta kimse yaşamıyor galiba. Geçen gün pen-cerenin önünde ölü bir fare vardı, iki gün sonra aldılar, götürdüler. Ne büyük bir iş. Her cenazeye gitmemeli. Gültekin'e bunu söyleyeyim. Yarın mutlaka buluşmalıyız. Bir lira elli kuruş. Simit ve çay.&

H E C E Ö Y K Ü

BARIŞ ACAR

SCHUBERT ÜÇLEMESİ-II
DIE VERSCHWORENEN O VERTURE D. 787

I*ki kuzey Afrikalı, bir Kosovalı, bir Yozgatlı ve bir Aşağı Avusturyalı yan yana oturuyoruz. Rastalı saçları, renkli kıyafetleri ve altın olduğu izlenimi yaratan takılarıyla Afrikalılar kâh ellerindeki dergiden bir şey göstererip gülererek, kâh birbirlerine el şakaları yaparak yüksek perdeden konuşuyorlar. Kıvrıkcık saçları, tombul yanakları, bir çocuğa çiz desen ancak böyle çiziceğini hayal edebileceğin dudaklarıyla Kosovalı kız iphone'unda şarkı dinliyor. Arka tarafta, uyruklarını kestiremediğim bir grup genç ellerinde boş bira şişeleri sıkıntıdan patlamak üzere. Gazete yine entegrasyonun başarısızlığından dem vuruyor. Aşağı Avusturyalı yaşlı adamın yüzünde bir gülümseme. Hep beraber Cennet Kapısı'na doğru yol alıyoruz. 6 tramvayı gıcirtılar içinde Arbeitergasse'yi geçiyor.^

H E C E Ö Y K Ü

HANDAN ACAR YILDIZ

KADAVRA TERAPİ

Takdir edilmiş bir kazada sonuç adasına düşmüşlerdi; kurtulanlar olarak değil, kurtulamayanlar olarak. Ve hiçbirinin kadere karşı veto hakkı yoktu. Her biri, rüyasında kendini kadavra olarak görüyordu. Ne ölü ne de diriydiler. Bıçağın vücutta dolaştığı her milimin acısını hissettikleri halde bağırıyorlardı.

Rüyada ölü olmak ne zordu. Tüm sinir uçlarını parçalayan acının ardından ertesi gün bir *ölü* kadar yorgun uyanırlar da hayata devam etmek zorundaydılar. Ölüyken diri, diriyken ölü olamamaktı acıları. Rüwayı hangi gece göreceklerini bilmemek, olayı daha dramatik hale getiriyordu. Uykuya direnenler vardı içlerinde. Geceleri uyumamak için yüksek sesle müzik dinleyenler, tahta üzerinde oturanlar, bıçağın dolaştığı esnada daha az acı çekme umuduyla buzla doldurulmuş küvette uyuyanlar, acılarına üfletmek için bütün gece vantilatör çalıştıranlar ve böylece iki dünyayı birleştirememeye gerçeğiyle her sabah yüzleşenler. Çözüm diye sarıldıkları şeylerin ne kadar komik olduğunun farkındaydılar. Çaresizce yine sarılmak zorundaydılar.

Sonuç adaları çoğunlukla tropikal değildir. Terapi grubu oluşturmak, kurtuluş ümitleri olamazdı. Terapi ancak tropikal adaya düşenlere iyi gelebilir. Yine de hem benzeşip hem de birleştiler. Zamanı daha çabuk tüketebilme umidiyle yan yana geldiler. Çünkü insanlar birbirlerini yaralarından tanır.

Çoğu, işini kaybetmiş, eşleri tarafından terk edilmiş, hayatları mahvolmuştu. Bir rüya (kâbus) hayatlarını altüst etmişti. Bu talihsizliği yaşayanın yalnız kendileri olduğunu sanarak uzun süre sessiz kaldılar. Sonra dikkatli bir psikiyatr tarafından bir araya getirildiler. Bu durumdan kurtulma yönünde hiçbirinin umudu yoktu. Sadece insanoğlunun o tuhaf teselli kaynağı, aynı dertten mustarip başkalarının da olduğunu bilme isteğiyle toplanmışlardı.

İlk terapiydi. Bunca insanın içinde 'soyunmak' hepsinde eşit korku ve tedirginlik yaratmıştı. Herkes, ilk cümleyi (ilk düğmenin çözülüşünü) başkasından bekliyordu. Evet, tam da herkesin önünde soyunmak ve bir uzvunun eksik olduğunu başkalarıyla birlikte fark etmek gibiydi bu duygu. Ama giysilerinden kurtulup gerçeğe yüzleşince, ki oradaki herkesin bir uzvu eksikti, tarifi imkansız bir yük omuzlarından kalkıyordu. Biri cümle kurma cesaretini gösterirse, arkası çorap söküşü gibi gelecekti. Beyaz önlüklü kişiden gözlerini kaçırıyorlardı hepsi. 'Sen konuş' cümlesinin ilk muhatabı olmaya kimse gönüllü değildi.

İçlerinden birinin gözü, beyaz önlüğe takıldı. 'O niçin beyaz önlük giymiş ki?' diye düşünüyordu. Psikologlar beyaz önlük giymez ama psikiyatrlar giyer. Üzerlerine bulaşacak en ufak bir delilik lekesini erken fark edebilmek için mi? Üniversitelerin tıp fakültesini kazanıp okumak için çok başarılı ve zeki bir talebe olmak gerekirken, aynı üniversitelerin psikoloji bölümleri için neden yüksek zekâ şartı konulmaz? Ruha verilen değerin küçüklüğü müdür bu? Yoksa ruh biliminden anlamak için ölçüp biçen bir zekâyâ sahip olmak şartı mıdır aranan? Ya da ruhtan anlamak zekâdan bağımsız bir sezgi midir? Zekâdan bağımsız sezgi olabilir mi?

Doktor, gömleğinde tam onun baktığı yeri eliyle silkeleyerek, 'İlk önce siz başlayın' dedi. Gömleğine bulaşan düşünceli bakışlara ceza kesmiş olmalıydı. 'Nereden başlayayım?'

'Burada bulunduğumuza göre, başından başlamamız biraz zor tabii. Size en uygun yerden başlayın. Ne zamandan beri rüyalarınızda kadavra gibi parçalandığınızı görüyorsunuz?'

Birinci O konuşmaya başladı:

Ne zaman başladığını söylemem çok zor ama nasıl başladığını söyleyeyim. Kadavra rüyalarına aslında başka bir rüya neden oldu. O rüya da başka olaylar yüzünden oluştu (Burada, avuçları birbirine paralel gelecek şekilde ellerini yana açtı. Konuşurken belli bir zaman aralığıyla bilekleriyle daire çiziyordu. Sonra tekrar avuçlarını karşılıklı tutuyordu. Çocukken babaannesi eve 'çile' denilen karışık ipler getirir, bunları yumağa dönüştürürken onun kollarına gererdi. Sarılan yumak tam bileğine geldiğinde takılmasın diye şimdiki dairesel hareketi yapardı. Kadavra rüyalarını görmeye başladığından beri iç içe geçmiş birkaç meseleyi anlatmaya çalıştığında, çile ipinin sarılmasına yardım ettiği andaki bu hareketi yapmaya başlamıştı.) Ben tatları kaybettim ilkin. Hani şu dilimizdeki dört bölge var ya; tatl, tuzlu, ekşi, acı. Hayatta en son öğrendiğimiz şey, öğrenmenin kendisinin ne olduğu. Herkesin öğrenmekten anladığı şey farklı. Gerçekten öğrenmeyi öğrendiğimde kaybettim tatları.

(Sol bileğiyle daire çevirdi) Önce. önce tatlıyı kaybettim. O da. her konuyu başka birini açıyordu. Birbirlerine bağlanıyordu. Konuyu nasıl toparlayacağını düşündü, alını kırıştı. Sonra birden önemli bir şeyi hatırlamış gibi, sağ bileğiyle daire çevirerek devam etti. Evet, önce tatlıyı kaybettim. En büyük nefretleri en çok sevdiklerimiz sayesinde öğreniyormuşuz. Ben de bunu öğrendiğimde kaybettim tatlıyı. İşte o günlerden birinde ailemle beraber pastaneye gitmiştik. Canım hiç istemediği halde bir dilim pasta ısmarlamıştım. Pastayı ağzıma aldığımda tuzluydu. Garsonu çağırdım. Söylediklerimi şaşkınlıkla dinledi. Sonra pastayı kendi tattı. Hiçbir anormallik olmadığını söylediğinde içimden garsonu dövmek geldi. Başkaları da denediler. Karım, oğlum. Hepsi aynı şeyi söyledi. Herkes aynı anda benim dediğimin zıddını söylediğinde. (Sol bile-

ğiyle daire çizdi) İşte böyle zamanlarda ben kahroluyorum. Bazıları gibi marjinal ya da sıra dışı olmak benim için övünç kaynağı, gurur meselesi değil. İnanın bana değil. Onlar gibi, böyle bir durumla hava filan atamam. Ben öyle özgüvenli biri de değilim. Ne kadar haklı olursam olayım, başkaları benimle farklı görüşte olduğunda moralim bozulur. Cengâverler gibi kendimi ortalara atıp düşüncemi savunamam. Çok yalnız hissederim. O akşam, benim tuzlu olduğunu söylediğim pastaya herkes tatlı deyince, ters giden şeyler olduğunu anladım. Bu tersliğin pek öyle kolay düzelemeyeceğini de... Yaptığım saçmalıklara kahkahalarla gülmek isteyip hüngür hüngür ağlarken buluyordum kendimi. Kader bazen sizi kendinize asar. Ne teşekkür edebilirsiniz ne de tefekkür.

Tatlıyı kaybedince kalan üç tadı korumak için yoğun gayretler içine girdim. Tuzluyu son derece geniş bir hoşgörüyü sahiplendim. Fazla mı kaçtı, su içtim. Az mı geldi, tuz ekledim. Dört tattan birini kaybettim diye dünyamı karartmanın anlamı yoktu! Ama arkası geldi. Tuzluya gösterdiğim hoşgörüyü kısıktığından mıdır nedir, ekşi beni terk etti. (Bileklerini daha kısa aralıklarla çevirmeye başlamıştı) Tabii, ekşiyi kaybetmenin hemen öncesinde bir travma daha yaşadım. (Burada elleri çırpı ve tekrar gerdi. Çırpıdığı çileden kalkan tozu üfledi. Tozu yalnızca o gördü.) Şimdi, Victor Hugo romanı mı bu kardeşim, demeyin. Üst üste yaşanan iki dünya savaşından sonra herkes romantik olmaktan vazgeçti. Yirminci yüzyılda tanrı dışındaki tüm mutlakiyetlerden vazgeçildi, demeyin. Bir kişi ya Jan Valjean kadar iyi ya da Cosette'in akrabaları kadar kötü olabilir mi, demeyin. İnanın bana, arası yoktu bu durumun. 'İnanın' ifadesini ne kadar sık kullandığımı da fark etmişsinizdir. Çünkü ben inandığımda çok acı çekiyorum. Ve biliyorum ki, yürek kası sporla gelişmez ve bilinenin aksine, şizofreni bulaşıcıdır. Rab sebepleri matruşkanın en küçük parçasına yerleştirir çoğu zaman. Ömrümüz o matruşkaları açmakla geçer. Kimi zaman gülerken kimi zaman ağlayarak. İşte ben en küçük matruşkanın açılacağı günü bekliyorum. Belki o zaman tatlara tekrar kavuşabilirim. Kâbusum da biter. Sadece kâbusumun bittiği gün ölmekten korkuyorum. Bir insanın varlığı başka bir insana Allah'ın varlığını sorgulatıyorsa... Düşünün, cümleyi tamamlayacak kelime bulamıyorum. İnsanın varlığı, Allah'ın varlığını ispatlamalı. Varlığından şüpheye düşünüyorsa... Onca katliam, soykırım yapan insanlar bile beni Allah'ın varlığından şüpheye düşürmemişken bir insanın varlığı şüpheye düşünüyorsa... Pişmanlık bulanık bir su gibidir. Kafanız daldırıldığında hem nefes alamazsınız hem de mideniz bulanır.

Ekşiyi kaybettim sonra. Pişmanlık kadar mayhoş ekşiyi... Tadını alamayacağımı bile bile limonata içiyordum. Öncesinde tatlıyı kaybetmiş olmamdan dolayı... Demiştım ya, tuzluya karşı takındığım o engin hoşgörüyü... Aman Allah'ım! Bardağın tam ortasına geldiğimde birden ekşi kayboldu. 'Mayhoş' kelimesi 'ekşi'nin ardından 'dur beni de bekle' diyerek koşu koşu gitti. Duyu olarak ekşiyi, anlam olarak mayhoşu aynı anda kaybettim. Tuzlu da bugün yarın beni

terk eder, geriye kala kala acı kalırdı. (Konuyu biraz daha toparlar gibi olunca ellerini yine uzun aralıklarla çevirmeye başladı) Kadavra rüyasına başka rüya sebep oldu demiştım hani, böyle tatları kaybedince her gece aynı rüyayı görme-ye başladım. Yumuşak bir zeminin üzerindeydim. Rengi pembeydi. Sonra bunun dilim olduğunu fark ettim. Kendi dilimin üzerinde dört bir yana koşuyordum. Yorulana kadar aşağı koşuyor, birden karar değiştirip yukarı koşuyor, yine birden karar değiştirip sağa koşuyor, sonra birdenbire sola koşuyordum. Ayaklarım tükürük içinde kalıyor. Malum, kemiği olmadığı için ayaklarım görmülüyor ve dilimin üzerine yüzükoyun düşüyordum. Pek çok kişinin ya daha dindar olursak korkusuyla okumayı reddettiği bir dergide görmüştüm. Tükürük için 'hayat suyu' diyordu. Paçalarım kadar tükürük içinde kaldığımda 'hayat bu kadar iğrenç olmamalı' dedim. İğrenç kelimesi öğrenç kelimesinden dönüşmüş olabilir mi acaba? Patlıcan'ın Balcan'dan dönüştüğüne inanan saflar için bu mümkün elbette. Ben kırk yıldır patlıcana patlıcan diyorum da tek bir harf değişmiyorken. Birileri onca harfi, söyleye söyleye nasıl değiştirmiş hayret!

Kaybettiğim tatları, bir doğruyu, bir gerçeği arar gibi arıyordum. Gerçeği bilememek çok acıydı. Bu nedenle en çok dilin acıyı hisseden tarafına doğru koşuyordum. Her gece bu rüyayı görmekten yorulmuştım artık. Bir gece rüyalar kesildi. O sabah kalktığımda öyle mutlu öyle mutlu olmuştım ki, bu durumu kutlamak için, hiçbir yemeğin tadını almadığım halde akşam ailemi yemeğe götürdüm. Gece aynı rüyayı görmeyeceğimin ferahlığıyla uyudum. Ne talihsizlikti ki o gece kendimi kadavra olarak bir masanın üzerinde uzatılmış buldum. Ağzımı çelik bir aletle ayırmışlardı. Neşterle dilimi parçalıyorlardı. Fiziksel acıları küçümsememek gerektiğini ilk o zaman anladım. Nasıl bir yangın. Nasıl bir acı. Avazım çıktığı kadar bağırarak istiyordum. Ama bir ölüydüm ve bağıramazdım. (Yerinden kalktı, 'Duruuuun!' diye bağırdı, sanki birileri bir yerlere gidiyormuş gibi.) Belki de o film yüzünden oldu, dedi. (Alındaki çizgiler koyulaştı. Sanki konuşurken bilinci yerinde değildi. Sayıklar gibi devam etti.) Onu da masanın üzerine yatırmışlardı. Organ nakli için devlet yetimhanesinde büyütülen çocuklardan biriydi. Üçüncü nakilde masanın üzerinde öylece kaldı. Çok düşündüm. Sadece bir dalak ya da ciğer masanın üzerine konulduğu zaman yaşam ifade etmiyor. Demek ki organları harekete geçiren bir ruh var. Peki o ruh organlar vücuttan alındığında niye yaşama devam edemiyor. Yaşamın devamı için ruhun, et, kan ve kastan oluşan organlara ihtiyacı niçin olsun? Yoksa ruh denen bir şey yok mu? Çok düşündüm o filmden sonra. Çok. O film mi kadavra rüyalarımın sebep oldu? Sizler de seyrettiniz mi? (Burada yere eğildi ve çilenin meydana getirdiği yumağı tutup duvara fırlattı. Yumağı gören yalnız kendisiydi.) Terapi grubunun diğer üyeleri, onun neyi duvara fırlattığını anlayamadı. İçlerinden bazıları, kendi durumunu bile unutacak kadar adama acıdılar.

Herkes ilk konuşan kişiden sonra cesaret gelmişti. İçlerinden biri izin bile almadan konuşmaya başladı.

İkinci O:

Kusura bakmayın. Aslında böyle biri değilim. Yani karakter itibarıyla izin almadan konuşacak kadar kaba ve bencil değilim. Fakat istemeden benzediğim roman kahramanı da burada olsa aynı böyle davranırdı. Başıma ne geldiyse tipleri küçümsemem yüzünden geldi zaten. Yükselmenin yolunun popülerliği alçaltmaktan geçtiğini öğrenir öğrenmez soluğu televizyonun başında aldım. Çoğunluğun beğendiği her şeyi toptan küçümseyerek kendimi yüceltecektim. Bunu keşfettiğim iyi olmuştu; kaliteli olmak, kalitesiz olmaktan bile kolaydı. Ne kadar popüler program varsa hepsini yalnız ve yalnızca küçümsemek için izliyordum. Bir de baktım ki küçümsemediğini her şeye yavaş yavaş benziyorum.

Yazarlık ve ben paravan açılıp da birbirimizi gördüğümüz an âşık olup evlenmeye karar verdik. (Yüzünü buruşturdu) İşte bunu da, tıpkı o küçümsemediğim evlilik programları gibi anlattım, gördünüz mü? Gözlerimizde çakan kıvılcımın ardından sımsıkı sarıldık yazarlık ve ben. Bağırarak şiir okumak isteyen sağır ve dilsiz çocuğun duygusallığıyla kucakladık birbirimizi. Artık tüm hayatım kalem kâğıt olmuştu. Ve bir de gözlem, dikkat. Artık yazmak için yaşıyordum. Yazmam için de okumam gerekliydi. Çok ciddi bir okuyucu olmuşum. Bir yandan akademik kitaplar bir yandan da edebiyat eserleri okuyordum. Yazıyordum da. Hiç sıkıntı çekmeden yazıyordum. Okuduğum kitapları sevmesem bile bitirmeye gayret ediyordum. İlk kez bir kitabı yarıda bıraktım. İçinde üst üste yığılmış tipler vardı ve kitabı okudukça içime fenalık çökmüştü. Çok uğraşmama rağmen sonunu getiremedim. Ancak kitap benim sonumu getirdi, desem yeridir. Bir sabah kalktığımda birdenbire kitaptaki küçümsemediğim tiplerden birine benzediğimi gördüm. Eşi ve çocuğu cumartesi günleri gezmeye giderken evde kalıp mutfak fayanslarını ovmayı tercih eden kadın kahraman. Otokontrollü bir yazar olarak romanı okurken anlatılan kadını tepeden tepeden küçümsemiştim. Fakirlere bakıp zenginliğine şükreden insan edasıyla, kadının ne kadar aptal, hayatı sığlaştıran bir tip olduğunu düşünmüştüm. Balkonda bir yandan kahvemi içip bir yandan kitap sayfalarını karizmatikçe çevirirken bunu yapmak çok kolay olmuştu. Ertesi gün bambaşka bir kadın olarak uyanacağımı nereden bilebilirdim. Sabah 05.00 gibi uyandım. Uyuyamayınca mutfaka geçtim. Bitki çayı için ocağa su koydum. Malum, popüler olduğu için siyah çay içemezdim. Bitki çayımı yudumlarken kitap okumayı tasarladım. Yine uykum gelirse yatacaktım. Günlerden Cumartesiydi! Aspiratörün ışığı yanıyordu. Tam kaynayan suyu fincana boşaltacaktım ki, başımı sol yukarı doğru çevirmiş bulundum. Duvardaki kir sinirlerimi bozdu. Bütün irademi kullanarak tekrar bitki çayına dönmeye çalıştım ama başaramadım. Oradaki kir beni dürtüyordu. Sırtıma sanki bıçak saplanmıştı. İnsan bir duvarın kirli olduğunu neden bu kadar sert ve beklenmedik anda fark ederdi ki? Kirlenirken yavaş kirlenmesine rağmen... Ve daha güneş bile doğma-

dan başladığım duvar silme işini tüm gün sürdürdüm. Eşim ve çocuğumla de-
ğil gezmeye gitmek, kahvaltı bile etmedim. Neler oluyordu böyle? Prestijli
olarak A... 'a benzemek varken onun kahramanlarından birine, üstelik en çok
küçümsediğime benzemek de nereden çıkmıştı? Bu olaydan sonra okuduğum
her kitap, seyrettiğim her film, izlediğim her programda en çok hangi tipi kü-
çümsüyorsam ertesi gün o olarak uyanıyordum. Dizi filmlerde yüzüne öfke
ifadesi vermeyi başaramadığı için komedindeki eşyaları deviren aptal tipler
var ya, onları bile taklit etmeye başladım. Bir şeye öfkelenince eşyaları devi-
riyordum. Bu kâbusla mücadele ettiğim yetmezmiş gibi kadavra rüyalarını
görmeye başladım. Rüyalarımda boğazımdan bir bağ ile başım yattığım ma-
saya sıkıca sabitleniyordu. Ve suratımın derisini kulak hizasından kesmeye
başlayıp yavaşça yüzüyorlardı. Her rüyada başka bir yüz şekli çıkıyordu. Az
önceki arkadaşın anlattığı gibi canlı yüzülmenin acısını tarif etmek imkânsız.

Kadın sustu. Sonra birden, işte tüm bunların romanını yazacağım dedi.
Üzerine çevrilen şaşkın bakışları fark etmedi bile...

Üçüncü O:

Ben ısı dengemi kaybettim ilkin. Ya sıcaktan pişiyor ya da soğuktan donuyor-
dum. Çok rahatsız ediciydi. Ne giyersem giyeyim... Ya kutuplardaymışım gibi
dişlerim birbirine vurarak titriyor ya da çöldeymişim gibi yanıyordum. 'Ilık ne-
relerdesin?' diye bağırarak kendimi sokaklara atasım vardı. Üşüme ki giyinmek-
le geçmiyor, yanma ki soyunmakla dinmiyor. Doktora gittim. Tiroit bezlerimde
sorun olabileceğini söyledi. Bundan sonra insanlarla ilişkilerim de zarar gördü.
Mesela birine 'Sen' mi yoksa 'Siz' mi diye hitap etmeliydim? Birinden bahseder-
ken 'O' mu yoksa 'Onlar' mı diye bahsetmeliydim? (Yüzü toprağa dönüştü.
Erozyon oldu. Ağladı adam. Gözyaşları kendi erozyonunda kayboldu.) Ayarla-
yamıyorum. Kankası, cancası olan insanları hayretle izliyordum. Yıllarca sürdü-
rülen dostlukların 'püf noktası'nı merak ediyordum. Biri bana püf deseydi ve ılı-
ğlı bulsaydım. Ilığa hasrettim. Donmaktan da, yanmaktan da yorulmuştum artık.
İnsana inancımı çoktan kaybetmişim. İnanmaya inancımı, güvenmeye güvenimi
kaybetmişim. Sığınmaya sığınamıyordum. Görmenin kendisini göremiyordum.
Bağlanmaktan bağımsızdım. Bağlanmaya bağlanamıyordum. Tüm eylemlerle
arama bıçak yarası girmişti. Düşlerimle aramda bıçak karası vardı. Kesik kesikti
düşlerim. Yükselmek isterken uçurumlara çarpan kuşlar gibiydim. Kanatlarım
yalnızca ağırlık yapıyordu. Siz ile Sen arasındaki tel örgüde tüylerim tiftikleni-
yordu. Sökülüyordum ben. Sökülürken bile yoruluyordum. İnsanın örülürken yo-
rulduğu zannedilir. İnsan sökülürken daha çok yorulur.

Kadavra rüyalarını görmeye başladım. Birden! Otuzlu yaşlardaydım. Bel-
ki de hayatımın ortasıydı otuz yaş ve ben yarılacağı yolu hâlâ çözememenin
cezasını kadavra rüyalarım ile ödeyecektim. Rüyamda tiroit bezlerimin oldu-

ğu bölgeyi, boğazımı kesip içeriyi temizlemeye çalışıyorlardı. İçeriden sürekli toz bezleri çıkıyordu. Şu marketlerde satılan, sarı renkli temizlik bezlerinden. Hatta benim hanım da kullanır. Şimdiye kadar tiroitlerimden onlarca temizlik bezi çıktı. Küçük yere nasıl o kadar çok sığmışlardı hayret!

Erozyonlu bir hayretti adamınki.

Dördüncü O:

Benim kâbusumu doğuran başka bir rüyaydı. O rüyamı doğuran ise bir gerçektir. Prozac kutusundan çıkamaz hale gelmiştim. Hep söylerler; depresyon hapına bir başlayan bir daha bırakamaz diye. Bunun en canlı ya da kadavra örneğiyim ben. O mutluluk haplarını içtiğimde sakın, uysal, etrafa iyi davranan biri haline geliyordum. Bıraktığımda ise tam tersi. Konuşan arkadaşların tümünü dikkatle dinledim. Pek çok kişi birbirinin zıddı iki durum arasında kalmaktan bahsediyordu. Galiba bizi canlı kadavralara çeviren, zıtlıklar arasında pinpon topu gibi savrulmamız. (Burada gruptan biri gibi değil de seminer davetlisi gibi konuştuğu için pişmanlık duydu) Özür dilerim, ukalalık yapmak istemedim. Nerede kalmıştım? (diğer konuşmacılar gibi, nerede kaldığını en az bir kere unutarak, o da bu topluluğa ait olduğunu göstermiş oldu böylece)

Ha evet, hapları bırakınca hırçınlaşıyordum. Kullandığım zamanlara alışıncaya, çevremdekiler de hırçınlığıma daha zor katlanıyorlardı. Her zaman kötüyseniz daha hoşgörülü oluyorlar. Bir iyi bir kötüyseniz daha öfkeli... Küçük bir nesne beni esiri haline getirmişti. Pişkince, hadi gücün yetiyorsa bırak beni, diyordu. Sonra o rüyaları görmeye başladım. Pasif Lora denilen bir kadın (ki bence kendisi hiç de pasif olmamakla beraber pasifleştiriciydi) beni zorla Prozac kutusunun içine sokuyordu. Kutunun dışı beyaz-yeşilken içerisi çok karanlıktı. Hangi insan ilaç kutusunun içine sığabilir ki? İnsan vücudu kaç kat katlanabilir görmüş oluyordum. Direniyordum. Ama çok güçlüydü. Sonra kutunun kapağını kapatıyordu. Ben bir tabuta konulmuşum gibi, ellerimle kapağı itiyor fakat kutuyu açıp dışarı çıkmayı başaramıyordum. Ertesi sabah uyanıp da kaslarımın açılmasını beklemek saatlerimi alıyordu. Rüyadan kurtulmak için çalar saat de işe yaramıyordu. Çünkü başımda davul bile çalsalar, rüya ne zaman izin verirse o zaman uyanabiliyordum. Her kâbusun devamlılığı uykuya muhtaçtır.

Rüyaları çok sık görmeye başlayınca aklıma bir fikir geldi. Saçmaydı ama denemeye değerdi. Madem zorla ilaç kutusunun içine sıkıştırılıyordum, belki evimin duvarlarını Prozac kutusunun renklerine boyarsam bu rüyayı görmekten kurtulurdum. Boyadım, ancak işe yaramadı. O zaman yeşilin tonunu tutturamadığıma karar verdim. Haftalarca kutunun üzerindeki tonu aradım. Sonunda rüyalar kesildi. Demek rengi buldum diye sevinirken, birkaç haftaya kaldı tekrar aynı rüyayı görmeye başladım. O zaman kutudaki yeşil ve beyaz oranını tam ayarlayamadığıma karar verdim. Kutu iki renkten oluşuyordu. Yeşil

ve beyaz. Duvarları santim santim ölçtüm. Kutunun boyutuyla evin duvarları—nın o.k.e.k ve o.b.e.b'i bulurken mimar arkadaşlarıma danıştım. En doğru oranı bulma ve yeşil ile beyazı en doğru şekilde boyamanın mücadelesini verirken kadavra rüyalarım başladı. Beni kesenler, beynimi yerinden çıkartıyorlardı. Acıdan bayılmak için yalvarıyordum. Ancak bir kadavranın bayılma şansı olamazdı. Sonra sağ ve sol lobu birbirinden ayırıyorlardı. Beynim sanki sıvıyla doluydu. Sağ ve sol lobdan birbirine boşaltılan sıvı bir türlü eşitlenmiyordu. Ben sadece su sesini duyuyordum. Sağ loba boşalan sıvı fazla kaçıyor. Birazını sol loba almaya çalışırlarken, bu kez sol lobun sıvısı fazla kaçıyordu. Ve ben her seferinde sıvı sağ lobdayken, tabii ki fazla kaçmış haliyle uyanıyordum.

Beşinci O:

Ah lokantalar, dedi. Aaaah lokantalar! Deli gömleği giydiğim mekânlar! Hem yemek yiyip hem de (sos)yalleştığımız, başkalarına lezzetli görünelim diye soslara büründüğümüz mekânlar. İnsanlar kendi halleriyle kalabalık içinde caddelerde yürürken gözüne çiçekler gibi görünürler. Yeni açmış çiçekler gibi. Ama iki kişi bir araya gelip de sosyalleştikleri an yok mu? Nasıl değişiyorlar, sahteleşip tuhaflaşıyorlar öyle. En kötüsü de yemek yerken bunu yapmaları. Tevazulular yerine baskın karakterlilerin yarışma puanlarını topladığı bu devirde ah bu masaların hali! Örtüsüzlüğünü bir tek benim gördüğüm masalar! Bademcik üstünden geldiği halde göğüs kafesinden geldiğine inandırılmaya çalışılan o kahkahalar. O kahkaha tonu. Nerede olsa tanırım. Şirin görülmeye çalışan bir kadın ya da adama ait o kahkaha tonu... *Bademcik üstü kahkahası...* Sonra, özellikle sarışın kadınların parmaklarını hiç şaşmayan o net açıyla aralayarak, atılır atılmaz düşeceği belli olan, bunu öngörmenin Arşimet kadar fizik bilmeyi gerektirmediği kâkül erteleme, daha doğrusu kâkül zoomlama yöntemleri. Durumu en zavallı hale getiren de bunun erkekleri etkilemesi. Erkek olsam böyle bir saçmalıktan asla etkilenmezdim gibi geliyor. Kumral kadınların, özellikle kepçe kulaklı olanların ise iki ellerini yine fiks kıvrımla kullanarak saçlarını kulaklarının arkasına atmaları... Bunu yaparken başlarını hafifçe ileri itmeleri... Sanki başlarını eğmeseler, saçları arkaya gitmeyecekmiş gibi. Hep aynı yüz ifadesiyle, hafif kırışan göz ve dudak kenarlarıyla... Nasıl bu kadar benziyorsunuz birbirinize? İnsanların evlerinde buz kalıplarına benzer yüz kalıpları sakladığına inanıyorum. Dondurucuda. Belli olaylar karşısında belli mimikleri gösterirken zorlanmamak için her akşam ertesi güne lazım olan kalıpları yüzlerine takıp kas alıştırmaları yapıyor olmalılar.

Aaaaah bu lokantalar! Erkeklerin en kısa yoldan statü elde etmeye çalıştığı, bu halleriyle on beş santim topuklu giydiği için iki büklüm yürüyen kadınlardan hiçbir farklarının kalmadığı mekânlar. Kendi masalarının 'özel' masası olduğunu, hayatı boyunca yaşadıkları statüsüzlük canlarına tak etmiş gar-

sonlara hatırlatmaları yok mu? İlla gelen yemeğe bahane bulmaları yok mu? En son gittiğim lokantada adamın biri 'özel muamele' istedikten sonra garsona 'Seni seviyorum' dedi. Hayretler içinde kaldım. Garson olsam katil olurum. Bu nedenle en saygı duyduğum ve hayranlık beslediğim kişiler, hâlâ katil olmamış garsonlardır. Kadim medeniyetlerde hemen hemen her peygamber ilahî mesaj gelmeden evvel ya çobanlık ya da marangozluk yapmıştır. Peygamberlik kapısı kapanmasa ve günümüzde peygamber gönderiliyor olsaydı, ilahi mesaja hazırlanmaları için kaderlerine garsonluk yapmaları yazılırdı.

Belki üzerine gidersem, sosyalleşme işkencemi çözerim dedim. Dediğim gibi, kendimi en kötü hissettiğim yerleri seçtim. Pahalı restoranları. Bir hafta boyunca üç öğün yemeği oralarda yedim. Nasıl bir işkence olduğunu anlatamam. Garsonlara kötü davranmaya bile çalıştım. Pek başaramasam da... Yağmurdan kaçarken doluya tutuldum. Sosyallik antipatimi yenmek şöyle dursun, üstüne kadavra rüyaları görmeye başladım. Rüyalarda diğer arkadaşların bahsettiği fiziksel acıları hissetmedim. Benim en büyük acım, bana yaklaşan doktorun eline eldiven geçirmesiydi. Nasıl bir aşağılanmadır bu Allah'ım! Hem seni eller hem de eldiven takar. Seni ellerken ellerimin kirlenmesini istemiyorum, demek ister. Şeffaf bir eldiven o an doktorla sizin aranızı nasıl da açar. Onu yüceltirken sizi nasıl da aşağılar! Beden sizindir ama eldiven onun eline takılıdır. Kaybettiğiniz değeri, doktor eldivenleri çıkarsa bile tekrar kazanamazsınız. Tokalaşsanız bile yine kazanamazsınız. Eldiven den doktorun eline bulaşan pudra aranızda set olur.

Beni kesen *eldivenli* doktor, yanındaki eldivensiz doktora 'Bunun omuriliğine *mercimek büyüklüğünde yaşam koçu taşı* kaçmış, hafif de beyin reflüsü var. İkisinin bir arada olması Salinger Sendromu'na neden olur ki, kişi her şeyi aptalca ve saçma olarak algılar. Yaşam işkenceye dönüşür' dedi. Demek yüreğimde ya da ciğerlerimde taşımam gereken yaşam koçu taşı omuriliğıme kaçmıştı da, bu nedenle dengemi şaşırmıştım. Medyada rastladığım yaşam koçları, taşını yüreğinde taşıyanlardı galiba. Benim hayata dair edindiğim bilgi bana zar zor yeterken ve sırf nefes aldığım için bunca acı çekerken, birileri topladıkları salon dolusu insana nasıl oluyordu da hayat dersi vermeye bilgi yettiriyordu. İncecik bir çubukla, taşı aldıklarında ensemeye tokat yemiş duygusuyla uyanıyordum. Bu böyle geceler boyu devam etti. Bir sonraki rüyada, taş yine yerli yerinde duruyordu.

Altıncı O:

Ben isimlerden korkuyordum.

Diyelim ki Ebru isimli birinin bana kötülüğü oldu, karşılaştığım bütün Ebrulardan korkuyorum. İlk kez tanıştığım ve adı Ebru olan biriyle aynı odada bile kalamıyordum. Her kimle aramda üzücü hadiseler yaşandıysa o ismi taşıyan herkesle aynısını yaşayacakmışım korkum vardı. Kendimi kadavra olarak gördüğüm rüyalarda kulak zarımı kesiyorlardı. O esnada çıkan gürültüyü anlatamam.

Ağzımı da açamıyorum ki, ben bir ölüyüm. Kulaklarımı tıkamak istiyorum ama kulağın içindeki bir gürültüye nasıl kulak tıkanabilir ki? (Burada 23 Nisan şiiri okuyan talebe gibi ayağa kalkarak kollarını yana açtı ve bağırdı.) Söyleyin bana söyleyin, insan kulağının içindeki gürültüye nasıl kulak tıkayabilir.

Yedinci O:

Benim kâbusumu gösterişçi anneler başlattı. Kendi başlarına sade birer vatandaşken, herkesin içinde çok bilinçli olanlar... Allah'ım hepsi beni çıldırtıyor ama iki tanesini hiç unutamıyorum. Birine uçakta rastlamıştım. Ön ve arka koltukta oturan yolcuların yanı sıra tüm hostesler bu annenin ne kadar sevecen olduğunu duydu. Hepimiz ölüp tekrar onun çocuğu olarak dünyaya gelmek istedik. Bizi bilinçsiz bir anne büyüttüğü için hayata küstük mü hayattan özür mü diledik bilemiyorum. Çocuğuyla konuşurken sesindeki kendinden eminliği hissetseydiniz siz de çıldırırdınız. Çıldırtıcı bir diksiyonu vardı. Ah o vurgulu, ciddi, kendinden emin, ilgili anne ses tonu! Tamamen *gösterişçi* ses tonu!

Diğerine ise sinemada rastlamıştım. Her cümlesinin üzerini fiyonkla tutturmuş kadınlar vardır ya, işte onlardan biriydi. Filmin başlamasını beklerken iki masa öteme çocuğuyla oturdu. Çocuğuna sinema bilinci aşıliyordu. Ama bunu o kadar yüksek sesle yapıyordu ki kafeteryadaki herkes sinema bilinciyle dolmuştu. Neredeyse, bize dört yaşında sinema bilinci aşılayan bir ebeveynimiz olmadığı için hayata kahredecektik. Sinemanın hayatın en önemli unsuru olduğuna inanmıştık. Kadının ses tonu uçaktaki anneninkiyle aynıydı. Çocuğunun beynine fiyonklar atıp duruyordu. Çocuğun zihninin beş yıl sonra hediye paketine dönüşeceğiinden hiç şüphem yoktu. Sinirlerim altüst olmuştu. Boğazıma film şeritleri dolandı, sıkı, sıkı ve sıkı. Keşke seyrettiğim film bu kadar sahte olmasaydı.

Broşür çocuk olmaya tepkimden ötürü, sırf bilinçsiz beslenmek için, film boyunca tepeleme üç kutu patlamış mısır yedim, sırf zararlı olduğu için üç kutu kola içtim. O kadının çocuğuyumşum da intikam alıyormuşum gibi. Sonra midemde hiç geçmeyen bir bulantı peydahlandı. Gayrı meşru bir bulantı... Ağzımda beyin salatası yemiş gibi bir tat oluştu. Durumumun psikolojik olduğunun farkındaydım ve doktora gitmedim. Hiçbir ilaç beni o iki kadına rastlamadan önceki halime kavuşturamazdı. Ancak mide bulantım da geçmek bilmiyordu. Kadavra rüyalarını görmeye başlamam bu günlere denk geliyor. Rüyamda midemi dışarı çıkarıyorlardı. İçinde bir kaset buluyorlardı. Doktor kendi kendine konuşuyor ve hayretler içinde, bu kadın bu kaseti kulağından yutmuş, diyor—du. Kulağımdan yuttuğum, yine de boğazımı acıtan kasetler vardı.

Sekizinci O:

İçimden dışıma ipler sarkıyor. Her ipin bir ucu içimdeki çivilere bağlanırken, diğer ucu dışarıda kalıyor. Ne zaman nereye takılacağını bilemiyorum. Herhangi bir şeye (bina, insan, görüntü, söz vs.) takıldığında içerideki çivi yerinden oy-

H E C E Ö Y K Ü

nuyor ve canım çok yanıyor. Takılan şey arkamdan sürükleniyor. Şu televizyondaki yarışmalarda dişleriyle kamyon çeken adamlar filan oluyor ya onlara dönüşüyorum. Ben henüz kendimi rüyalarda kadavra olarak görmedim ama bir gün göreceğim korkusuyla, hatta bundan eminim, burada bulunuyorum.

Dokuzuncu O:

Kulağımın dibindeki o ses bana 'Bu anlamsızlığa neden devam ediyor—sun?' diye bağırırken bir gün biri yanımda höpürdeterek çay içti. O an tırnak olmak istedim. Bir şeyin tiryakisi... Ne olursa olsaydı ama tiryaki olabilseydim. Çok uğraştım bulamadım. Kulağımın içindeki o ses hâlâ bağırıyor; 'Bu anlamsızlığa neden devam ediyorsun?' Gürültünün ta kendisiyim ben.

Konuşmaya üşenir oldum. Bir şey anlatmaya başlıyor ve tam ortasında vazgeçiyor, başladığıma başlayacağıma pişman oluyordum. Devam edemiyordum. Çoğunlukla da, söylemek istediğimin tam tersi anlaşılıyordu. Giderrek daha üşenir hâle geldim. Başladığım cümleyi bile bitiremeyebiliyordum. Hayat zorlaşmıştı. Mesela markete gitmişim, indirim kartımın olup olmadığını soruyorlar. 'Yanımda yok' demek isterken, 'yanımda' diyor ve susuyordum. Kasiyer benden kartı bekliyor, ben öylece bakıyordum. Ve benzerleri... Yıllardır ilk kez burada bu kadar uzun konuşuyorum. Çok korkuyorum. Üşengeçlik çıkmadan rüyamı da anlatabilsem...

Rüyalarım da bacak ve kollarımı parantez şeklinde görüyorum. Canımı acıta acıta düzleştirmeye çalışıyorlar. Sonra vazgeçip avuçlarımı açıyorlar. Üzerindeki hayat çizgisine neşteri batırıyorlar. Derince kesiyorlar hiçbir şeye tutunamayan ellerimi. Hiç kan akıyor. Sanki kanım buharlaşmış çoktan.

En sonuncu O:

Ben kendimi kadavra olarak görmeye başlamadan önce bir kâğıda dönüştüm. Yaşadığı her olayda üzerine su damlayan bir kâğıt... Daha gençken sabırla suyun kurummasını bekliyordum. Yüzeyim biraz buruşsa da, en azından yırtılmıyordum. Zamanla inceldim. Artık dayanamıyorum. Bir kopya kâğıdından bile daha inceyim şimdi. Üzerime damlayan olay ya da su her neyse, liflerimi ayırıyor. Sonra o incecik kâğıttan hiç de beklenmeyecek kadar güçlü bir ses çıkıyor. Kulakları tırmalayan bir 'caaaaaart'.

Sizden farkım, rüyamda kendimi kadavra olarak görmeme rağmen fiziksel acı duymayışım. Bir arkadaş fiziksel acıları küçümsememek gerektiğini söyledi. Asla! Buradaki kimsenin acısını küçümsemiyorum. Ancak o soğuk odada ve buz gibi masanın üzerinde o kadar ölü hale geliyorum ki, ertesi sabah uyandığımda bir canlı olmayı kabullenemiyorum. Kulağımda 'caaaart' diye duyduğum o sesin ardından başka bir ses bana 'kendini öldür, kendini öldür, kendini öldür!' diye bağırıyor. Sonra rüyamdaki kadavra halimin kor-

H E C E Ö Y K Ü

kunç cazibesine kapılıyorum. İnanın o sese 'hayır!' demek o kadar güç ki. Ne yaşadığımı nasıl anlatabilirim? Yaşamak için adeta direniyorum. Ancak kendimi kendimden nasıl ve nereye kadar koruyabilirim, bilmiyorum.

Bilmem Kaçınıcı O:

Ben, dedi durdu kadın. Ben, dedi sustu. Ben, dedi baktı. Ben, dedi ağladı. Ben, dedi devam etti; bir adamın gözlerindeki sevgiyi gün be gün kaybettim. Yavaş yavaş... sindiremeye sindiremeye... Önceki arkadaşlardan biri ansızın kaybetmenin verdiği acılardan söz etti. Ah, bir şeyi yavaşça kaybetmenin ne olduğunu bilseydi, birden gerçekleşen kayıpları için haline şükrederdi. Yavaşça kayboldu o sevgi. Hiç bitmeyecek sanıp hoyratça harcamıştım. Ben böyleyim dediğimde kabahatlerim (tabii eğer onlar kabahatse) bağışlanır sandım. Ama bitti. Üstelik yok olmanın en yavaş haliyle. Sonra kendi gözlerimde yanma hissi başladı. Güneşe hassasiyetten zannettim. Aslında güneşe değil de ayın dolunay haline hassasiyetten olduğunu sonra fark ettim. Hiçbir damla ve merhem gözlerimdeki yanmaya iyi gelmedi. Anjiyo denen o çileye bile katlandım, nafile... Sürekli soğan doğruyormuşum gibiydi.

Bir gün çok ağladım. O gün gözlerimdeki yanma geçti. Çok şaşırdım. İçeriye kaçan zararlı bir şeyin gözyaşıyla dışarı atıldığını sandım. Halbuki gözyaşının, dışarı atılma fonksiyonu çok zayıftır. Hep içeri atar o. Gelişimini tamamlamış her insan bunu bilir. Aynı günün akşamında kadavra rüyalarını görmeye başladım. Gözlerimi yerinden çıkarıyorlardı. Ben yine de görmeye devam ediyordum.

Derleyip Toplama Sorumluluğundaki O:

Düşünüyordu psikiyatr. Birbirine benzediklerini sanarak bir araya getirdiği insanların ne kadar farklı oldukları üzerine kafa yoruyordu. 3+1 ile 2+2'nin sonucunun aynı olduğuna zaten inanmazdı ama yine de düşünüyordu. Aynı sonucu yaşayan insanların karakterlerinin ya da onları tek noktaya taşıyan nedenlerin farklı olması üzerine... Eldivensiz de olsa doktordu o. Hasta değildi. Bunun verdiği güvenle günlerce dinledi onları. Beyaz önlüğü tozlandıkça silkeledi. Böylece korundu ruh virüslerinden. Bu virüslerin ona da bulaşacağını hiç tahmin etmedi. Beyaz önlüğünün griye dönüşeceğini de. Bir gece kendini kadavra olarak gördü rüyasında. Ertesi gün ilk hasta ilk cümleyi kurduğu andan itibaren baren hisleri öncekinden o kadar farklıydı ki... Yaşayan biri kadar farklıydı.

Şimdi doktor yoktu aralarında. Bir yürüyüşü tamir etmekte onlarınki. Bir yolculuğu hep beraber tamir etmekte. Yollar onarılabilirdi de, yolculuklar onarılabilir miydi? «

H E C E Ö Y K Ü

GÜZİDE ERTÜRK

APHANTES'İN MASKESİ

Penceremden sızan o esrarengiz uğultu, her köşeye sinerek gecenin geç saatlerine kadar kalıyordu evimde. Kulaklarımı tıkıyor, gözlerimi sıkıca kapatıyordum. Gürültü, yalnız mekânımı değil hayallerimi de ele geçiriyor, başka bir şey düşünmeme izin vermiyordu. Gaz lambasıyla aydınlanan loş odamın davetsiz, kaba misafirleriydi bu anlaşılmaz sesler. Uzanıp dışarıya bakabilsem rahatlayacaktım. Fakat delik o kadar yüksekteydi ki erişemiyordum. İtiraf ediyorum, yükseklik değildi asıl mesele. Korkuyordum dışarıya bakmaktan.

Pencereye bir merdiven dayamaya Aphantes ismini duyduktan sonra cesaret edebilmişim. Aphantes, korkularımı yenerek pencereden başımı uzatmamı sağlamış, ona duyduğum ilgi bana güç vermişti. Aphantes'i tanımadan önce dışarıdan gelen uğultuyu çözmeye çabalamak yetiyordu. İster istemez sesleri ayırmaya başlamıştım. Rüzgârın ıslığını, yağmurun tınısını, dalgaların ritmini dinliyor; seslerini ayıklayarak insanlara cinsiyet, yaş ve karakter biçiyordum. Hatta onlarla konuşuyordum bile. Sesimi duysunlar diye bağırıyor, fark edip cevap vermeleri için ellerimi ağzıma götürerek sesimi daha gür çıkarmaya çalışıyordum. Kimse sesimi duymadı, bir karşılık veren olmadı. Konuşmaktan vazgeçtim ben de. Sustum ve dinlemeye başladım. Birçok sır, dedikodu ve oyun öğrendim böylelikle. İnsanlar entrikayı ve kavgayı seviyordu. Kazanmak mühimdi. Fakat bu dedikoduları kime anlatacak, sırları kiminle paylaşacaktım? Dışarı çıkıp kalabalığa karışmak zor geliyor, göreceklelerinden de korkuyordum.

Bir sabah, duvarın öteki tarafına yaslanan iki hırsıza kulak misafiri oldum. Aphantes hakkında konuşuyor, ondan bir şeyler aşırmaq için plan yapıyorlardı. Belli ki oyunlar ve tuhaf eşyalar icat eden uçuk kaçık bir mucitti. Şimdiye kadar neler keşfetmemişti ki. Hırsızlar konuştuğça hevesleniyor, duvarın kenarından hiç ayrılmamalarını diliyordum. Fakat çoktan toz olup gitmişlerdi. İçimde bıraktıkları şüphe ateşini dindirmeninse tek bir yolu vardı. Hırsızları durdurmak, Aphantes'i uyarmak, onunla tanışıp neler keşfettiğini görmek için yanıp tutuşuyordum. O gün, pencereme ahşap bir merdiven dayamaya cesaret ettim. Basamakları hiç tereddüt etmeden çıktım ve gözlerime dolan güneşle birlikte kör oldum. Hayır, korkularım ve heyecanımdı beni kör eden. Heyecanım yatışıp korkularım dinince, gözlerim güneşe alıştı.

Meydanda müthiş bir kalabalık ve telaş vardı. Benden başka herkes oradaydı. Onların yanında olmadığım için üzülmüyor, karanlığımda kendimi da-

ha güvenli hissediyordum. Pencereden baktığımı fark eden bir delikanlı bana nanik yaparak yanındakileri güldürüyordu. Ben dil çıkarınca öfkeleni. Eline küçük bir taş alarak atmaya yeltendi. Başımı eğerek taştan kurtuldum ama dengemi kaybettiğim için merdivenle beraber gümbürtüyle yere çakıldım. Bayılmışım. Rüyamda beyaz bir aslan gördüm. Nereye gitsem beni takip ediyor, kükreyerek peşimden geliyordu. Ne zaman arkamı dönüp baksam beyaz aslanların çoğaldığını görüyordum. En sonunda bir sürü kızgın aslan peşime takılmıştı. Bu takipten usanmış bir aslan tam üstüme atılıp benden bir parça koparacakken uyandım. Gözlerim sokak kapısına dikili, kırıtsız yatıyordum. Vücudum sızlıyordu. Merdivenim de kırılmıştı. Gördüğüm manzarayı düşünerek ayağa kalktım ve kapıya doğru yürüdüm.

Ne zamandır kulaklarımdan gitmeyen gürültü, dışarı adım atınca yoğunlaşmıştı. Şimdi hiçbir şeyi ayırt edemiyordum. Kapı önünde bir an tereddüt ettiysem de akıntıya kapılmışım bir kere. Kendini bilmez bir sarhoş gibi insanlara çarpıyor, takılıp düşüyordum fakat yürümeye devam ettim. Gördüklerim beni şaşkına çevirmişti. Ses çıkarmadan izliyor, her şeyi anlamak istiyordum. Meydanda kaybolmuş nereye gideceğimi bilmeden bakınırken genç bir kebek avcısına rastladım. Bir ağaç kütüğüne uzanmış, uçuşan kebekleri elindeki fileyle avlamaya çalışıyordu. Yardımımı isteyen kebeklerden biri yanıma uçup koluma kondu. Lacivert kanatları ne kadar narindi. Onu hayranlıkla seyrederken ürkütmekten korkuyor, hiç hareket etmiyordum. İki yana açtığı kanatları bir baykuşun öfkeli bakışlarını taşıyordu. Bu vahşi bakışların altındaki küçük bedeniyse avcıdan ölesiye korkmuştu. Benim de böyle korkunç kanatlarım olsun isterdim. Herkesin hayranlık ve korkuyla seyredeceği devasa kanatlarımla hayal ettiğim her şeyi yapabilirdim. Avcı ılık çalarak bana seslendi, kolumu kırıdatmadan, yüzümü oynatmadan, sadece gözlerimi ona doğru çevirdim. Uzandığı yerden filesini işaret ederek, "Kebekleri buraya koyarsan iyi edersin," dedi. Bakışlarımı yeniden kebeğe çevirdim ve, "Öyle bir niyetim yok!" dedim. "Sana para veririm. O güzelliğin ölüsü kaç para ediyor haberin var mı?" Sustum. Paradan haberim yoktu, umrumda da değildi. İlk defa koluma böyle güzel bir kebek konmuştu. Hep yanımda kalacak, hiç ayrılmayacak sanmışım fakat daha güvenli bulduğu bir yere, hemen yanımdaki bir ağaç dalına uçverdi.

Kebekleri kaçırdığıma üzülmüş, nerede olduğumu bile unutmuşum ki yere çömelmiş iki kadın gördüm. Sessizce yürüyerek yanlarına vardım. O kadar meşguldüler ki varlığını fark etmemişlerdi. Kadınlardan birinin elinde küçük toplar vardı. Biraz daha yaklaştım. Havada uçuşan küçük kemikler, kadının elleriyle yarışlıyordu. Bir eliyle fırlatıyor, diğeri eliyle yakalamaya çalışlıyordu ama bir türlü başarılı olamıyordu. Kemikleri yakalamak istedikçe hırs-

H E C E Ö Y K Ü

lanıyor, açık duran eli hep boş kalıyordu. "Hiçbiri mi denk gelmez?!" diye bağırdı sonunda. Rakibi, sessizce avuçladı kemikleri. İncecik ve beyaz ellerinde yeniden hayat bulmuşlardı. Birer birer fırlattığı kemikler sorgusuz bir itaatle diğer avucuna düşüyordu. Sonra ikişer ikişer fırlatmaya başladı. Nihayet beş kemiği aynı anda havaya attı. Kemikler, havada bir müddet süzülürken sonra asilik etmeden avucuna tekrar kondular.

Kadınların sadece ellerine ve kemiklere bakıyor; ne suratlarını, ne kıyafetlerini inceleyemiyordum. Parmakları henüz genç olduklarını söylüyordu. Yüzlerine bakmak için yanıp tutuşuyor, gözlerimi kemiklerden ayıramıyordum. Küçük kemik parçalarını ilk bakışta taş veya tahta zannetmiştim. Yanlarına yaklaşıp dikkatle inceleyince kemik olduğunu anladım ve şaşırđım. Neyin kemikleriydi bunlar? Bir insana mı aitti? Kadınların elleri bir katilin kaba ve sert ellerine benzemiyor, aksine zarifçe hareket ediyordu. Yenilen kadının esmer parmakları, kaybettikçe gerginleşiyor, kontrolden çıkıp sahibini dinlemez oluyordu. Beyaz tenli kadının parmaklarıysa esnekti, sanki kemikleri kul lanarak bir hikâye anlatıyor, uzun ince parmakları âdeta dans ediyordu.

Havada dönen kemiklerden biri, kadının kontrolünden çıkıp toprağa düştü. Bir firari gibi sessiz, yuvarlanmaya başladı. Ayak ucuma kadar geldi ve durdu. Üçümüz de ayaklarıma bakıyorduk şimdi. Bağcıklı, deri ayakkabımın ne kadar da eskidiğini fark ettim o an. Utandım. Fakat utancım eskimiş ve kirlenmiş ayakkabımdan ziyade tereddütümdendi: Kemiği alsam mı, almasam mı? Kemik parçaları zavallı bir adama ait olabilirdi. Bu iki cadaloz, adamı diri diri doğrayarak kemiklerini parçalamış, zalim bir oyuna başlamış olabiliplerdi. Adamın sıçu neydi ki? Yoo! Günahkâr biri bile olsa, kemikleriyle oynayamazdım. Ama ayakkabımın yanında usulca bekleyen kemiği elime almadan duramadım.

Bakışlarımı yerden kaldırıncı kadınların soru dolu gözleriyle karşılaştım. Nihayet çehrelerinde neler sakladıklarını okuyabilmişim. İkisi de oyunlarına geri dönmek için sabırsızlanıyorlar ama bir yandan da "Kim bu yabancı?" diye soruyorlardı. Komşu kasabadan kaçmış bir zırdeli, şehir şehir gezen bir haydut, belki de bir misafirdim. Kim olduğumu sormaya cesaret edemediler. Bense elimdeki kemikten güç alarak, onları incelemeye devam ediyordum. Ne de olsa oyunlarının bir parçası elimdeydi. Elbiseleri aynı tarzda kesilmişti; biri mavi, biri kırmızı. Mavi elbiseli yeniliyordu ve en çok o, oyuna yenisinden başlamak istiyordu. Kırmızı elbiseliyse rakibinden sıkılmış, kendine başka bir rakip aramaya koyulmuştu. Mavi gözlerinde ustaca gizlediği hırs, başka zaferler istiyor, iyi bir rakip olabileceğimi düşünüyordu: "Seninle de oynamak istiyorum." Oyuna ben de eşlik etmek istiyordum fakat kemiklerin kime ait olduğunu öğrenmeliydim. Nereden bulmuşlardı bunları?

Elimi geri çekip yumruk yaptım. Kemik avucumun içindeydi. Öksürerek

boğazımı temizledim, kadınlara tekrar gülümsedim ve tam konuşacakken sustum. Hiç bilmediğim bir oyunda yenileceğim muhakkaktı. Daha ilk oyunumda kaybetmek istemiyordum. Kazanmalıyım ama nasıl? "Bu kemikleri nereden buldunuz, çok ilginç," dedim vakit kazanmak için, "Sizin gibi zarif iki kızın, kemiklerle oynayacağını düşünmezdim doğrusu." Cevap vermediler ama şaşkınlıkla birbirlerine baktılar. Kısa bir sessizlikten sonra aynı anda gülmeye başladılar. Canım sıkılmıştı fakat onlarla birlikte ben de güldüm. Kemikleri umursamıyordum artık. "Ben de oynayabilir miyim?" diye sordum en sonunda.

Tam cevap vereceklerdi ki yanımdan geçen hızlı bir şey, beni yere devirdi.

Omzum fena halde acımıştı. Gözlerimi açtığımda etrafımda dolanan genç bir oğlan gördüm. Bacaklarının arasında bir değnek, değneğin ucunda da taptan oyulmuş bir at başı vardı. Etrafımda daire çizerek koşuyordu. "Kızlarla konuşmayı kes!" diyerek yere tükürdü. Ayağa kalktım, bir yandan üstümü temizlerken, bir yandan sordum; "Kimsin sen?" Daire çizmeyi bırakarak, bana doğru yöneldi ve tekrar üzerime atıldı. Tahta at, burnuma çarpmıştı. Burnum sızlıyordu. Avucumda tuttuğum kemiği cebime koyarak burnumu avuçladım. Yine yerdeydim. Elime baktım, kan revan içindeydi. Burnum kanıyor olmalıydı. "Bu tahta ata binmiş, meydan okuyan serseri de kim?" diye bağırdım tekrar. Koşmayı bıraktı ve parmaklarını kara şapkasına dokundurarak selam verdi, "Ben bu kasabanın baronuyum. Peki ya sen kimsin?"

Burnumun direkleri sızlıyor, gözümünden yaş geliyordu. Elim hâlâ burnumdaydı ama yine de güldüm. Kim olduğumu söylemeye niyetim yoktu, "Bir baron olsaydın, böyle tahta bir sopaya tutunmaz, böyle şapşal bakışlı bir ata binmezdin. Uzun, beyaz yeleleri olurdu atının ve seni havada uçururdu. Bir baron olsaydın, tanımadığın bir yabancıya durduk yere saldırmazdın. Kıyafetin yeni ve parlak, saçın temiz, ayakkabın cilalı, yüzün asil olurdu. Seni gidi serseri!"

Yeni bir hamle yapmak için atıldı ama bu sefer kaçmayı başardım. Yeterince yara almıştım zaten. Bu hayduttan korkuyor, neden durduk yere saldırdığını merak ediyordum. Yüzündeki hüzünden sözlerimle canını acıttığımı anladım. "Kasabada yeni olmalısın. Patavatsız konuşmalarından, görünüşe takılıp kaldığın anlaşılıyor. Benim bir baron olduğumu göremiyorsan, daha çok işin var demektir. Zavallı halinle baş başa kal. İki güne kalmaz, suyunu sıkırlar senin gibi züppenin," dedi ve atını dizginleyerek uzaklaştı. Kalabalığın arasında seçemiyordum onu. Kurtulduğuma sevindim. Burada iki gün doluşmayı aklımın ucundan bile geçirmiyor, hemen evime geri dönmeyi düşünüyordum. Fakat Aphantos'le tanışmalıyım.

Burnum kanamaya devam ediyor, ne yapmam gerektiğini düşünüyordum ki ayaklarım birden bire yerden kesildi. Sağımda yaşlı bir kadın, solumdaysa siyahlara bürünmüş seyrekle saçlı bir adam kollarının üstünde beni taşıyor,

H E C E Ö Y K Ü

aceleyle bir yerlere götürüyorlardı. "Ne yapıyorsunuz? İndirin beni!" dedim bir yandan ayaklarımı yere basmaya çalışarak. "Bizi affet," diye fısıldadılar, "bizi kutsa." , "İndirin beni!"

"Günahkâr kullarını bağışlamazsan şeytana esir oluruz." Düşmekten korkuyor, nereye gideceğimi merak ediyordum. Onları affetmezsem kim bilir başımı ne belalara sokacaklardı. Pes ettim, "Sizi bağışlayacağım fakat haydi şu kan revan burnumu temizleyelim."

İkisi de koşmayı bırakınca ayaklarım toprağa yeniden kavuştu. Adam cebinden bir mendil çıkararak uzattı. Başımı yukarıya kaldırarak mendili burnuma tuttum. Beynim zonklayıp midem bulanırken baronun haklı olduğunu düşünüyör, kelebeği özlüyordum. Başımı indirdiğimde ikisini de yere çömelmiş buldum. Konuşmazsam, günlerce yerde çakılı kalmaya razıydılar. Beni ne zannediyorlardı acaba? İster istemez güldüm. "Yardımlarınız için teşekkür ederim dostlar," diyerek bir elimi adamın, diğer elimi kadının omzuna koydum. "İkinizi de yaptıklarınızdan ötürü affediyorum. Haydi yolunuz açık olsun!" Başlarını eğerek selam verip uzaklaştılar.

Rahat bir nefes alacakken dev bir adamın kucağında buldum kendimi. Latince bir dua okuyor, "Bu piçi bağışla, onu arındır," diye yalvarıyordu. Kendimi kollarından zor kurtardım. Yere düşmüş yuvarlanırken adama baktım, bir papaza benziyor, arkasından da sessiz bir kabile yürüyor; bense yuvarlanmaya devam ediyordum. Mavi örtünün altına saklanmış kadının ağlamaktan kızarmış gözleriyle o zaman karşılaştım. Papazın ellerinden kurtulan oğluna, yani bana bakıyor ama hiç ses çıkarmıyordu. Mavi örtünün günahkârları göstermek için kullanıldığını biliyordum fakat kadının hüznölü gözlerinde bir suç izi bulamadım. Bu delilerin niye böyle kasvetli bir oyun seçtiklerini düşünürken yuvarlanıyordum hâlâ. Kadın bana bakmaktan vazgeçmiş, papaz kucağına başka bir bebek bulmuştu.

Beyaz çoraplı, pembe etekli bir kızın ayakları dibinde durdum. Kalkmaya üşeniyordum doğrusu. Dinlenmeye ihtiyacım vardı. Başının üstünden yan gözle baktı.

Sarı saçları darmadağınık, yüzü kirliydi. Yerden kalkmam için elini uzattı. Avucundaki zarları masada yuvarlıyor, kendi kendine bir şeyler mırıldanıyordu. Kulağımı eğdim.

Kızın sesi çıkmıyor, nefesiyle fısıldıyordu: "Nina", "Kolay sekiz", "Vagon" , "Yılan Gözü." Ne demek istediğini anlayamamıştım. Cebimdeki kemiği hatırladım. Ona kemiği verirsem, belki ne yaptığını anlatırdı. Fakat dibine kadar gelmeme rağmen bana bakmıyordu. Konuşmak istemediği belliydi, rahatsız etmeden yanında durdum. Masanın karşısında şişmanca bir oğlan vardı. Renkli kâğıtları çabucak katlayarak kuş yapıyor, rengârenk kuşları par-

maklarına takarak uçuruyordu. Masanın üzerine oturmuş başka bir çocuksa elindeki fırıldağın rüzgârda dönmesiyle mutlu oluyordu. Ben fırıldağın dönmesiyle mutlu olacak insanlardan değildim, ona özendim. Aphantes'i sormanın tam zamanıydı. "Bakar mısınız?" deyince hepsi aniden işlerini bırakarak gözlerini bana dikti, "Bu kasabada yaşayan birini arıyorum. Aphantes'i tanıyor musunuz?" Renkli kâğıtlarla uğraşan oğlan gözlerini işinden ayırmadan cevap verdi, "Tanımaz olur muyuz? Fakat onu bulman pek zordur. Aphantes, saklanmayı seven bir adamdır. Burada ya da orada olabilir.

Belki de masanın altındadır." Parmaklarındaki kuşlar havalanmıştı.

Pek ümitli değildim fakat yine de sordum; "Onu tanıyabileceğim bir alameti yok mu?" Üçü birden "Var," manasında başını salladı. Bu sefer fırıldakla oynayanı cevapladı, "Aphantes seninle tanışmak isterse yanına gelir."

Sevindim ve üzüldüm. Aphantes, benimle niye tanışmak istesin? Yıllardır odasından dışarı adım atmayan birini neden merak etsin? Bu hengâmede onu bulmak imkânsızdı. Bir an önce geri dönsem iyi olacaktı. Burnum acımaya devam ediyor, gözlerim zonkluyordu. Üstelik adamakıllı yorulmuştum. Cebimdeki kemiği avuçlayarak bir müddet düşündüm. Hayatım bir günde değişmişti ama hâlâ yalnızdım. Bazen tanıdık sesler duyuyor, sahiplerinin hayal ettiğimden farklı olduğunu görünce şaşmyordum. Başı boş dolaşırken ahşap bir eve izinsiz girdim. Yaşlı, dişsiz kadınlar, kumaşlardan bez bebekler dikiyorlardı. Gözleri ellerinde, elleri iğnelerindeydi. Başlarına beyaz tülbentler bağlamışlardı. Makinadan farkları yoktu. Benzer hareketlerle iğneleri kumaşa saplayıp çıkarıyorlardı. Kumaşların rengi, bebeklerin saçları, kadınların yaşı aynıydı. Sessiz bir müziği hep beraber çalıyorlardı. Notaları şaşırmadan. Şarkının sözleri yoktu. Bebeklerin gözleri yoktu. Geldiğimi fark etmediler bile. "Yukarı kata nasıl çıkabilirim?" diye sorunca, elindeki iğneyi bez bebeğin bacağına saplayan kadınlardan biri, "Yukarı kata buradan çıkamazsın. Giriş kapısı ön bahçede," dedi. Bebeklerden birini gizlice kapmak istiyordum fakat saklayacak yerim yoktu.

Ellerim cebimde dışarı çıktım. Kelebeği merak ediyordum. Avcı onu kapmış mıydı? Kolumdan uçup gitmeseydi, baykuş kanatlarıyla herkesi korkutabilir, beni de koruyabilirdi. O sırada kulağıma bir flüt sesi geldi. Müziği duyunca heyecanlanmış, şarkının sözlerini hatırlamıştım. Müzisyene yaklaşmak istemiş, önümde biriken kalabalığın dirsek darbeleriyle engellenmiştim. Oysa şarkının sözlerini biliyordum. Bir de beni dinleseler belki de beğeneciler, şarkı bitince alkışlayacaklardı. Ama kimse oralı olmadı. Hatta biri, "Çekilsene be!" diye bağırdı. "Ben bu şarkının sözlerini biliyorum ve flüte eşlik etmek istiyorum," deyince herkes bana baktı. Müziği böldüğüm için sinirlenmişlerdi. Arkamı dönerek uzaklaştım. Kasabanın bilmediğim yollarında yürürken şarkıyı kendi kendime mırıldanıyordum. Bir nehir kenarına var-

H E C E Ö Y K Ü

mıştım. Penceremden duyduğum dalga sesleri bu nehre ait olmalıydı. Bir kenara uzanarak nehri seyre daldım.

Rüzgârda yel değirmeni gibi dönen etekler. Rengârenk. Yüzlerce. Ayaklar hiç durmuyor. İncecik parmaklar, bedenleri yukarı kaldırıp indiriyor. Gözlerimi açtığımda kendimi bir etek bahçesinde buldum. Çimlere uzanmış uyuyordum. Önce ceplerimi yokladım. Kemik oradaydı. Burnum ve başım sızlamaya devam ediyordu. Alnımın ortası, merdivenden düşünce şişmişti. Güç bela kalktım. Kadınlar, eteklerini döndürerek dans ediyor, göl kenarındaki çıplak çocuklar birbirlerini suya ittiriyor, yaramaz bir oğlan bahçenin en ulu ağacına tırmanıyordu. Neden göle atlamıyor, ağaca tırmanmıyor, kadınlarla birlikte dönmüyordum?

Evin yolunu ararken biri boynuma yapıştı ve boğazımı sıkarak, sırtıma sivri uçlu bir şey dayadı; pis ağızlı birkaç genç önüme çıkmıştı, "Ne yapıyorsun burada?" Nefes alamıyordum. Güçlkle konuştum, "Siz kimsiniz, bırakın beni!" , Mideme yumruk indiren bir diğeri "Buraya ne için geldin?" diye sordu. Cevap vermek istiyordum ama kıpırdayamıyordum bile. Tam ağzımı açıp konuşacaktım ki, adam boynumu bıraktı. Çakısını indirmeden, "Ağzınla değil, ellerinle!" diye bağırdı. Alelacele burnumun altına bir bıyık çizdim, "Aphantes!" diye bağırdılar. Ellerimi anlıma götürerek, bir şey arıyormuş gibi etrafıma bakındım. Çakısını cebine koyan adam, sırtarak cevap verdi, "Bekle bulursun!" Dayak yiyeceğimi bile bile ben de bir hareket çektim. Elimi gözlerinin içine kadam sokmamla, mideme yumruk yemem bir oldu. Yere kapaklanmıştım. Adamlar sırtımda zıplayıp, başıma tekme atarken bahçe çitinde koşturan çocukların imdadına yetiştiğini ve kılıçlarıyla serserileri kovaladıklarını gördüm.

Minettarım. İçlerinden biri cebinden bir mendil çıkardı, "Gözlerine bağla." Soru soracak halim yoktu. Yine de cevap verdiler, "Bizden birini yakalarsan kazanırsın, haydi bağla." Çaresiz, mendili gözlerime bağladım. Sinirlenmiştim, yine de bir şey söylemek istemedim. İlk defa bir oyun oynayacaktım. Ortalık karardı, sesler kesildi. Ellerimi boşluğa uzatmış arıyordum. Sola mı, sağa mı; yukarı yoksa aşağıya mı? Ne bir ayak sesi, ne bir kahkaha. Boşlukta yürümüyordum da yuvarlanıyordum. Vücudumun her yeri ağrıyor, sanki başımın üstünde boyumdan büyük bir kaya taşıyordum. Mendili çözmek, buradan defolup gitmek istiyor, ayrılamıyordum. Onca dayak yememe rağmen bu insanları sevmiştim. Kemiklerle oynayan kadınları yeniden bulmayı, emanetlerini geri vermeyi, oyunlarına katılmayı düşünüyordum. Baronu görünce bir yumruk da ben atacaktım. Sarı kızın zarlarıyla ben de oynayacaktım. Ellerim sonunda ahşap bir şeye değdi. Parmaklarımla yoklayıp inceledikten sonra bir merdiven olduğunu anladım ve sürünerek çıktım. Basamaklar bitmişti ama sürünmeye devam ediyordum. Biri omuzlarımı kavrayarak beni durdurdu. Ayağa kaldırdı. Men-

dilin bağını çözdü. Güneş gözlerimi kamaştırıyor, hiçbir şey göremiyordum.

Bir sandalyeye çökmüştüm. Elime bir bardak su tutuşturdular. Suyu yudum-larken yeniden görmeye başladım. Karşımda maskeli bir adam oturuyordu.

Kapının eşiğine asılmış salıncakta bir kadın sallanıyor, o sallandıkça kirişler gıcırıyor, tahtalar yerinden oynuyordu. Maskeli adama tekrar baktım. Yerinden kalkmış, pencereden bahçeyi seyre dalmıştı. Beni de yanına çağırırdı. Bahçedeki kalabalık dağılmamıştı. İkimiz de konuşmadan dışarıyı izledik. Koşuşturan in-sanlara bakarken, "Buraya neden geldin?" diye sordu. Maskesinden dolayı mi-miklerini göremiyor, ne düşündüğünü anlayamıyordum. Biraz durduktan sonra cevap verdim, "Karşı sıradaki evlerden birinde yaşıyorum. Ama beni kimse ta-nımıyor. Yıllardır pencereden gelen sesleri dinliyordum. Bu sabah duvarıma yaslanan iki hırsızın konuşmalarına kulak misafiri olunca, merakım korkumu yendi." Donuk yüzü kıpırdamıyor, gözleri bile oynamıyordu, "Seni gördüm. Bir kemik çaldın. Baronla tanıştın. Papaz oldun. Rahibin kucağına düştün. Zarlarla oynayan kızı tanıdın. Ve cebin hep elinde, çaldığın kemikteydi."

Dışarıyı seyretmeye devam ediyorduk. Benimse gözüm kendi pencere-meydi. "Sen, Aphantos olmalısın," dedim yavaşça. Cevap vermek yerine mas-kesine dokundu. Yüzü asık mıydı, yoksa öfkeli mi? Gülüyor muydu yoksa ağ-lıyor mu? Bu kısa duraklama gururumu okşamıştı, "Bu sabah hırsızlardan se-nin adını duydum. Evine bir baskın düzenlemeyi planlıyorlar. Gözlerine kestir-dikleri birkaç icadını çalacaklarmış." Beklemediğim bir anda maskesini çıkar-dı. Şaşırdım. Herhangi bir insanın yüzünü gördüm suratında. Herkes gibi biriy-di o da. Fakat gözlerindeki parlaklık, dudaklarındaki sır onu farklı kılıyor, sağ-lam karakteri insanı büyülüyordu. Sessizliğini bozmasını, söylediklerime ce-vap vermesini istiyordum. "Benden bir şey çalamazlar, merak etme," dedi ni-hayet ve elindeki maskeyi uzatarak, "Senin olsun," dedi, "Kelebeği koluna tek-rar konduramam ama bu maskeyle rahatça dolaşır, istediğin oyunu oynarsın."

Maskeyi hiç düşünmeden taktım. Küçük bir tereddüt Aphantos'in fikrini de-ğiştirirse diye korkuyordum. Bir müddet pencereden görünen meydanı yü-zümdeki maskeyle izledim. Kimse bana dil çıkarmıyor, nanik bile yapmıyor-du. Aphantos'in gözlerinde kendi yansımamı gördüm. Bir baykuşun öfkeli bakışlarını.-*»

HASİBE ÇERKO

KLİNİK

Üç gündür ara sıra gözlerine bakıyorum.

Dünkü eğimli tundra yerini ıhlamur ağaçları yüzen vadiye bırakmış orada. İlk günkü bodur çalılardan eser yok.

Ufak haykırışlarla yağan karlar şimdi ansızın gizli bir nedenle öfkeye kapılmış. Ihlamurların tepelerinde kümeleniyor, kara dallarını hızlıca ağartıyor sonra pul pul koparak uğultulu kuzey rüzgârlarına karışıyorlar. Fakat bugün... Gözlerinde dört mevsim o derece şiddetli dönüyor ve karmakarışık, birbiri içine giriyor ki ürkmemek elde değil. Bak! Şunlar, şu aralardaki pembe açan çiçekler bademdir. Şunlarsa, şu... Dedim ya, çok hızlı dönüyor gözlerin. Kaçışlar, çullanmalar, ... Sona, ne amansız bir yuvarlanış. Tanrım, çok iyisin! Ihlamur kokan bakışlarını benden kaçırmıyorsun. Tevekkeli heyecanlanmamışım gelirken; mesela parktaki kumrulara filan laf atıp pattadak ayağımı yere şaplatmamış, yerden pırlayarak havalanışlarını göğsümdeki kanat vuruşuna bulamamışım, kremamsı mermerden bir aslanın yola doğru kükreyişinde hülyalı bir şeyler bulmamışım demek. Gözlerin ne renkli, ne olağanüstü resimler biriktirmiş. Mübarek bir canlılık, kuşatıcılık... Bu güzelim bahar gibi ebemkuşağı renklerinde kılcal basamaklar. Ne bileyim! Gözlerin Kuran, evrenin belleği ne akıyor. Alnında düğümlenen bir mihrap gibi kıvrandırıyor seni boşluğa düşen resimler. Öyle duygu yüklüsün ki bu gece de huzurlu bir uyku uyuyamayacağın kesin. Geçen gün korkunç bir şey gördüm. Sen o şirazesinden çıkmış delikte sandalyeye oturmuş dalgın dalgın bakıyordun. Hep aynı uzak noktaya bakışlarını kitlemiş, orada kaybolmuştun. Hindistan cevizli kek dilimiyle bir demli çaydan sonraydı eminim. Dizlerinin dibinde ufacık bir ifade yakalarım umuduna kapılıp beklemem boşunaydı. Varlığımdan bile yoktu haberin.

Bu gün ırmağı anımsaman ne büyük bir lütuf. Ama bak, bizden çok önceleri geçenler olmuş ırmağı. Gidip bir görelim mi? Al ne olur, dünkü gibi yastıklara başını gömüp varoluşu reddetme. Sana bir teselli vermek istiyorum. Bir teselli...

Her taraf kuş kaynıyor, limon ağaçları o balkondan bu balkona sarı yeşil misketlerini fırlatıyor, balkon penceresinin demirlerine bağlı ekşimiş gül suyu şişeleri. Arı gibi vızlayarak tıpa atıyor birkaçı, köpüklü gül suları serpiliyor. İşte şimdi gerçek arı vızıltılarıyla doluyor balkon. Gel hadi gecenin kıyısında du-

H E C E Ö Y K Ü

ralım şimdi. On bir yan adım atmamız yetiyormuş kıyıda durmak için. Düm-düz gidilirse kıyı uzaklaşır, kişi daldığı karanlıkta kaybolurmuş. Yolda rastladığımız çırkırkçı kadınlardan biri mi söylemişti? Ama önce şu köprünün bekçisi horozu bir atlatalım. Al şu başak demetini de eteklerine doğru savur. Horoz ancak bu şekilde razı olurmuş öbür yana geçmemize yani on bir yan adım atmamıza. İşte böyle horozcuk, başakları savuruşumuzu beğen lütfen. Çullukların ıslığı, tanıdın mı? Hişşşt. Sakın, taklit edeyim deme. Tanrıların hoşuna gitmez bu. Hem onlar kardan kaçıyorlar. Gagaları ırmağın kenarlarına saplanıp kalsın, bu yandaki tatlı sıcaklık dururken öte yandaki insafsız soğukta can vermesinler diye ötekilere ısıklık çalan bir çulluk, bir çulluktan fazlasıdır unutma. Şu tepemizde dönen arastanın cıvıltısına dikkat et. Görüyor musun? Gökleri dolduran alev trenini? Yıldızlar bağrışıyor kadife sesleriyle. Melekler alışverişten dönüyor, bu çisenti, onların ılık tüylü kanatlarından. Sonra nasıl da ür-künç uğulduyor, titreşiyordur koyu mavi gökte trenle geçerken melekler. Hava buz gibi oldu. Gecenin kıyısındaız hâlâ. İçeri giriyoruz. Horozun otoriter sesi, kızıl kepezi, zıp zıp zıplayan pembe bacakları, sırma kuyruğu geride kaldı.

Taş sokaklar, pencerelerden sarkmış kadınlarla dolu. Tutam tutam saçlarla, boyunlarına bağlı eşarplarla, incecik tüllerden yüzleri seçilebilen, elleri tülü kavramış, öylece donup kalmış olan. Ne çok sokak var burada ve ne kadar iç içe. Bütün kasaba bir evden ve bu evin içindeki sayısız taş labirentten ibaret sanki. Alçakta kaldığından yükseğe doğru sıralı bütün evleri görebilen caddenin orta yerinde dev bir çıkırık. Kol tokmağı ne de tombul öyle, acaba onu saracak bir el yok mudur? Kar burda da ılık ılık yağmaya başladı. Sokak kımıltısız, gece duru. Tek tük cılızca yanan ışıklar da söndüğüne göre titrek elleriyle bir kabaktan su içen aksakallı ihtiyar birisi de yoktur herhalde. Boşuna durmayalım hadi.

Başka bir sokağa sapıyoruz. Bu olağanüstü. Seninle bir sokağa sapmak, içimden doludizgin ulumalar koparıyor. Gecenin nabız atışlarıyla zincirlerinden boşanmış bir köpeğin işi olabilir zaten. Karşı tepedeki evin sarışın, sıska kızı kahverengi çillerle kaplı ufak yüzünü pencereye dayayıp kadifemsi tüylerle kaplı kırıyı silerken başını geriye atıp saçlarının örgüsünü savuruyor. Kış yaz güz çiçekleri yürümüş öteki evlerden farlı, yoksul, alçak damlı bir ev. Fittilli gaz lambasını cama tutup dışarı, buz mavisi dumanla kaplı kar bulutlarına sarkmasından kesinkes bir fıkre vardığı okunabilir. Lambanın ölgün ışığı cama düşünce zayıf yanakları uçuk, dantelimsi ışığın dilimlerinde pembeleşen kız lambayı ocak rafına koyuyor, ocağın külünü karıp yüzünü avuçlarına almıştır bile. Hayale dalmış olmalı. Döşğinde çoktan ölmüş ninesinin sabaha çıkması için dua etmeyi bırakmıştır ki nasılsa ayırdına varmıştır öldüğünün. Dışarıda incin top oynuyor, gecenin kırbacı ayaz tahta kapıyı sertçe şaklatıyor.

H E C E Ö Y K Ü

Gündüzün sınırındayız. On bir yan adımla horozu aşıp geliyoruz. Tombul vücudunu sürükleyerek yampiri yampiri çıkırığa yaklaşıp yayılarak tokmağın başına oturuveren kadın bir megafonla "Masal vakti!" dedikten sonra döndürmeye başlıyor kolu. Gıcırtyla bir kez salınan gövde fırtınalı bir kış bahçesinde duruyor. Boynu hafifçe eğri çam fidanı ağır karlı dallarıyla altında salınıyor. Saçaklarından buzlar sarkıyor kadının.

Kız, soğumuş külün başında hâlâ. Çılgınlık tüten gecesine dair kendiliğinden şöyle bir şey gelişti: Şeytansı bir gülümsemeyle dudağı çarpılmış, çehresi morlaşmış birden ayağa kalkıyor, parıltılı gözleri dışına uğramış halde ninesinin sillelik kaşları arasından onu süzdüğünü ve huzurdan gerilmiş çehresiyle kollarını uzatıp onu yanına çağırdığını, "Hiçbir şey yüzeydeki gibi değilmiş yavrucuğum" dedikten sonra yastığa düşen yüzünün sertleşmeye başladığını görür görmez tahta döşemeleri gıcırdatarak kapıdan sıvışıyor. Dosdoğru ırmağın yolunu tutması işten bile değil. Donuk mavi ağaçlar onunla birlikte vadide kayıp duruyor, kırağılı dallarının gölgesini ırmağa düşürüyorlar. Oraya varması, kızın durumundaki biri için karanlığın ortasında bir başına, düşe kalka. Nasıl? Şarkı sözü gibi oldu. Azıcık gülümsemen içindi zaten. Ama öyle değil canımın içi. Kız, tekerlek gıcırıtısı duymuştu. Her şeyi birdenbire kavraması ninesine hıçkırıklı bir şok öpücüğü kondurmasına yol açmış ve ona en içten acımayla bakıp, zeki bir mahlûk gibi hareket ederek kapıdaki atlı arabaya koşan ayaklarına bırakmıştı işi.

İki siyah beygirin nalları kırağıyı döve döve yüzeydeki karları tozutarak bir solukta ırmağa varıyor, kalın buz tabakasının üstünde çakılarak duruyor. Kızcağız olduğu yere diz çöküp altındaki suya kulak kesiliyor sonra kar döne döne yağarken su sesinin sürüldüğü bulutları arıyor, "Sen ne uçarı kızsın" diyen kavağın kollarına bırakıyor sonra kendini. El ele tutuşarak kayıyorlar kıyıda ki diğer kavaklarla, sonra kucaktan kucağa, çatırtılar eşliğinde atılarak durmaksızın. Yaktıkları ateşin etrafında seke seke dans eden, paçavralar içinde dört çocuğun, "Halkaya karışalım, halkaya karışalım, ipi bırakmayalım... Ah burada atılmış bir kız var. Ne uçarı kız, çilli kız... " şarkısı eşliğinde bir kayışı sımsıkı tuttukları anlaşıldı. Nihayet uyanılarak gerçek bütün çıplaklığıyla kavrandı. Ölü gagası buzlara saplanıp kalmış çullukların ateşe atıldığı görüldü. Gel de bu işin içinden çık. Bu dünyevî olmayan çocuklar dünyevî oyunlar oynuyor: Çulluk yakma oyununu. Karmaşık saçları olan kız, kendisi gibi kara yüzlü oğlanın omuzlarını yumrukluyor, yanağında dudaklarını gezdirip kulağına fısıldıyor: O çilliyi sevmiyorsun ya? Bir kahkaha yükseliyor çocuklardan.

Irmakla evin arası bir cümle kadar: "Ölüm uçucu bir şey, ben uçucuyum" dediğinde, beygirlerin güçlü böğürleri, sağlam adımlarıyla onu eve atmaları da bu cümle kadar: Eve atıldı kız. Kara yüzlü çocukların haykırışı gecenin boşluğunda yankılandı. Ertesi sabah meşe sandıktan (bütün sandıklar ceviz

olsaydı belki iş değışirdi ne dersin?) ninesinin, ölmeden evvel diktığı pembe çiçekli beyaz entarisini, pelerinini ve üstü kilim desenli yeşil kadife pabuçlarını giydi. Bunlar ona müthiş acı bir şeymiş gibi geldi. Sanki yalnız bir rüyayın içinde koşuyor, koşuyor, sonunda öyle yoruluyor ve dermanı öyle kesiliyor ki o zaman durup nerede olduğuna bakınca çıplak kalabalığı fark ediyor. Yanlarından geçerken nemli, kaygan tenlerine eli değdikçe boğulur gibi. Bilmiyorum. Seni ürkütmek istememiştım. Affet. Bu labirentten çıkmak için horozu aşmamız lazım. Ama o gece yarısından sonra kimseyi geçirmezmiş.

Kız bir gün daha bekledi ki zamanın fevkalade canlı, kişisel olduğunu unutmamakta fayda var, ninesinin kemikleri üstünde nasıl yüzer gibi durduğuna, kıskıvrak vücuduna, uçan adımlarına bakıp bir sırra karıştığını, yoksa bir fırtına süpürüyormuşçasına hafif olamayacağını aklı kesmiş, tam bir hayal kırıklığı içinde ninesine bakakalmıştı. Biliyorum! İnanmak zor ama örümcek ağları ve kül toz içinde, yalnızlığın ve korkunun maviye boyadığı duvarlardan süzülüp geçtikten sonra bir telgraf direğinin tellerinden vınıltılar yayarak gelmişti buraya. Kozasından yeni çıkmış bir pervane gibi ıslak yapışkan tüylü ayak tabanları, incecik bacaklarıyla ürkek, buruş buruş narin kanatlarını açmaya uğraşan bir mahlûkun gözünden dünyayı seyrettiği bir tüneldeydi. Mucizevî neşeli bir yan vardı ama böyle pervane olarak yaşaması zorlu bir mücadeleye koyulması demekti. Geniş bir meydanda bir taşın başında buğday tokmaklayan kadınlara rast geldi. Yaygılarını soku taşınrn-bu ne kadar cana yakın bir şeydi- dibinden dört yana sermişlerdi. Kıtık var diye de dökülen taneleri toplayıp taşın oyuk gövdesine atıyorlardı. Kanadını bir parça kepeğe bulayıp uzaklaştı. Mevsimlerin, gündüzün ve gecenin kıyılarına vurdu. Havada asılı duran kış bahçesini, çıkıkçı çamı, dev çıkık gövdesini, tüllerde, camlarda, balkonlardaki zaman dışı donukluğu yorumlamaya uğraşıysa da şaşkınlık kaldı elinde. Bir çerçinin cicili bicili boncuklarla süslenmiş, her telden dam gibi eşya yüklü eşeğine, esmer kalaycı kadınlarla avluyu civıltılarıyla dolduran çocuklarına rast geldi. Buradakiler zamanın bir ucundan yakalamıştılar demek. Tokmakların iniltileri her yeri doldurdu: Güm... Güm... Güm..._____

* * *

Firârî, puslu havanın bağrında jandarmaları atlatıp kendini emniyete alma telaşında. Çünkü iki sokak ötede asker üniformalı üç kişi elinde kirkit, eteklerinde kabarık, rengârenk halı iplikleri uçuşan evin hanımına bir şeyler soruyor. Gerisini tahmin edersin. Kasabadan acilen ayrılmak zorunda kalan bîzim kaçak çoktan yola koyulmuştur, civarı avcunun içi gibi bilmesi yürüyüşüne belli bir dinginlik katsa da ara sıra korkuyla ardına bakarak.

Mutlak bir sükûnetle çalkanan mezarlığı ortalayarak geçiyor. Bir çift kısa konçlu keçe çizmenin izini bırakarak dizi aşan karda yol alıyor. Mezarlık ke-

narındaki söğütler incecik dallarını hıştırtıyla gövdeden uzağa atarken, kaçağın kolu da elindeki çıkınla birlikte öne savruluyor. Mezarların bitiminde kuyu—gunu kabartmış hayaletimsi bir kurt, kaçağın içine şüphe salıp uzaklaşıyor.

Buradan çıkman gerekli anlıyor musun? Öyle gönül indirerek, bir şeyle—re; limon ağaçlarına, çilli kıza veya çıkırıkçı çama bağlanarak olur bu iş.

Düzlükten ağaçlık alana yöneliyor. Meğer kışladan üç beş ay evvel firar etmişmiş. Temkinli, adımlarını olabildiğince hızlandırmış, ağaçların gerisindeki ırmağa ulaşıyor. Hani kıyılarında kavaklar olan. Akşama doğru varıyor kaçağımız oraya. Şu sarışın çilli kıza bir vakitler sevdalanıp sonra başkasıyla nişanlanan birisinden söz etmişti kasabanın girişindeki o kadın! Zavallı kı—zın zor hayatına sırf bu genç adama olan hayranlığı sayesinde katlandığını da işin içine katabiliriz.

Kurtların hırıltılı soluğu havada dönüyor, gözyaşları yanaklarından süzü—lerek şarkı söylüyorlar. Dinle! Kızılderililerin, ölülerine söyledikleri ağıtları andıran bir takım çingiraklı sesler çıkarıp acı acı uluyarak hep birlikte, söğüt—lerin arasına yatıp bekliyorlardır parıltılı dağların gökyüzüne açılmış bir ak gemi gibi görüldüğü kaçağı.

Ön ayaklarını ileri uzatıp incecik gövdelerini karda yüzdürerek yaklaşıyor—lar. Birden, gerilmiş bir yay gibi durup, "Evlatlarım, içimde tuhaf bir acı do—laşıyor" diyor aralarından en yaşlısı kesik kesik soluyarak. Öteki kurtlar baş—larını koltuklarına sokup liderlerinin umutsuzluk kokan sözlerini haksız çıkar—mak ister gibi kanlarının akışını dinliyorlar. "Ne tükenmez bir açlığımız var. Hiçbir varlık böyle arayış içindeyken ölemez" der gibi geliyor damarlarında—ki ses. Yaşlı kurt, iyi biliyor niyetlerini, yaklaşıyor. Öylesine rahat, sessiz bir huzur içinde başlarını birleştirerek birbirlerine sokuluyorlar. Şah damarını bu—luyor her biri diğerinin. Yedi kurt birden çözülüp dalgalanarak ayrılan başla—rını bir an sallayıp en dik duruşlarını sergiliyorlar. Kül rengi sırtlarını düzleş—tirip zayıf bacaklarına bir iktidar havası katan, sağ ayak önde güçlü duruşu.

Kardan kaçan çullukların ötüşleri derinleşti sanki. Duyuyor musun?

Art arda dönüyor kurtlar genç firarinin etrafında çemberi bir daraltıp bir genişleterek. Burgulu pençeleriyle ağır ağır eşeledikleri karları tozularak hız—lanıyorlar. Alaca bulaca bohçayı kurtlara doğru savuran kaçak, elindeki bü—yük bir parça ekmeği nasıl oluyorsa korkusuz ısırtıyor. Dibinde bitiveren sı—yah beygire sığıyor.

Sağ kalan dört aç gövde -düşmanlarını boğazlamada mahir genç firarinin bı—çağını tatmıştı üçü- bilinmez bir yöne sapmışçasına huzursuz soluyarak uzaklaş—tılar. Hareketleri kendiliğinden bir güç oluşturuyor, vahanın, gövdelerini yutma—sını engelliyor. Rüzgâr dinse de önlerinde kıpırtısız uzanan tarlalar, bir kısım ha—yat şavkımaları damarlarıyla onları yüzeyin altına çağırıyor. Gri bulutlar ağır—

H E C E Ö Y K Ü

makta, ortalığı kemik rengi duman bürümekte, her şey çalkanıp duruyor onlarla birlikte. Ağaçlar, kökleriyle şu iri efsane kuşun kanatlarına tutunmuş, baş döndürücü hızla akması bu yüzden. Kimliksiz bulutlar, gümüş kaplı tepeler, bir de çığlıklara karışan bir kahkaha, birbirine yabancı zıt duygular yaratmıştı bu hayvanlarda. "Ama durun evlatlarım!" diye ihtiyatlı gürledi yaşlı kurt.

Çilli kızın-burdan sonrasında "Ak Kız" diyordu masal- bedeni o ağaçtan bu ağaca yüzüyor, bazen intikam hırsıyla yanıp tutuşarak bazen de sonunu çizdiği, yanı sıra ağırbaşlılıkla yürüyen adama içi cız ederek bakıyordu. Bu gerçeğine ne kadar benzeyen bir duyguydu. Hâlbuki bedeni çoktan buz tutmuş, bembeyaz karın altında o kozasından yeni çıkmış pervanenin rüyasını görüyordu.

Tek tük kuş civıltıları damlıyor, ayazın, Ak Kız'ın ağaçlardan kopardığı kuru dallar düşüyordu çıt çıt... Buzlu kar, Ak Kız'ın tabanlarından yükseliyordu çat çat... At tedirgin hâlde iki dudağını birleştirip genzini temizler gibi buharlı, körük gibi sesler çıkarıyordu. Kahkahalar içinde Ak Kız'ın beyaz elbisesi süzülerek uzaklaştı, ısıltılı bir kelebeğin kanatları gibi titreyip toz oldu. Biraz olsun teselli payı aldığını varsayıyorum. Yoksa bunca kederli bir kızın evrenine girmekten mutlu olur muydun? Çıkrıkçı kadının sesi, doruktan usulca yere indi, masalın bitiyor olmasına inanamayarak nefeslerini tutmuş bir güzellik bekliyordu herkes. Ama işte masal surete büründükçe o gördüğümüz tuhafıklar yaşanıyor. Yani çilli kız Ak Kız olarak gerçeğe yaklaştıkça bu gördüğümüz dönüşümler yaşandı. Şöyle bir tuhafılık yaşandı ki ne masal ne de gerçekti: Birden iniltili bir kişneme sisin içinde döndü. Hayvan, çemberin ortasında adımını rast gele atamayacağını seziyordu, etrafını saran kurtların acı nefesini şimdi daha net duyuyordu.

Gidelim artık, şafak sökmek üzere. &

H E C E Ö Y K Ü

EMİNE UÇAK ERDOĞAN

KARA LAHANA

Yüzünde yılların değil, yatalak geçen yedi ayın daha çok fark edildiği bir yorgunluk hali vardı. Sırtını güneşe vermiş, bahçesine dalmıştı. Daha doğrusu bahçeden çok terk edilmiş küçük bir arazi gibi duran toprağa.

Elleriyle tek tek kenarlara diktiği zambakların, sümbüllerin, şakayık güllerinin etrafını otlar bürümüştü. Israrlarına dayanamayan çocuklarının rastgele diktiği fidelerdeki son domateslerle karşılıklı bakışıyordu sanki. Bahçeyi bürüyen otları, birbirine dolanan patlıcan, biber, domates fidelerini seyrederken; o yedi ayın ağırlığını sessiz bir şekilde haykırıyordu sanki.

"Sen sana iyi bak kızım" dedi. "Bak düşünce ne kendine ne başkasına hayrın dokunmuyor"

diye ekledi. Sitem yoktu sözlerinin tınısında sadece iç yakan bir burukluk.

Ayakta zorlukla durduğu belli oluyordu, ama ne söylediyse ikna edememişti gelini. O sabah uyanır uyanmaz, bahçeye gitmek istemiş; "Siz götürmeseniz yuvarlana yuvarlana gideceğim diye" tutturmuştu.

Şakayık gülleri, sümbüller, zambaklar, meyveleri üzerinde kurumuş erik ve toplanmayı bekleyen ceviz ağacı. Bu yıl iyi bakılmadığı için üzüm vermeyen asma, kızcılık, vişne, dut ve diğer ağaçlar... Hepsi şahidiydi onun bu susmakla anlattığı hikayesine.

Kocasının onu; kızkardeşlerinden, arkadaşlarından büyük avlulu, geniş odalı evinden, tarlasından, kayısı bahçelerinden, çocukluğunun en güzel günlerini geçirdiği alaçayır'dan ani bir kararla kopartıp getirdiği bu sessiz dere kenarında, bütün varlığı onlar olmuştu. Gökdelenler birbiri ardına yükselirken, etrafın bir o kadar yalnızlaştığı mezarlık kıyısındaki o kuytulukta yıllarca için onlara dökmüşü, susarak... Şehir büyüdükçe lağım birikintisine dönen derenin aksine, bahçe gün geçtikçe büyümüş ve güzelleşmişti.

Sadece çocukluğunun ala çayırı değil bütün köyü bu küçük bahçede yenden hayat bulmuştu. Her ağaç köyünün başka bir sembolüydü, her fidesinde ala çayırda özgürce yaşadığı çocukluğun hayalini dillendirdi. Gelip gidenle sevinçle paylaştığı her domates, her elma, her üzüm salkımı onun içini kanatan özlemin merhemiydi sanki.

H E C E Ö Y K Ü

Uzun yıllar böyle geçmişti. Ne olduğu bir türlü tam teşhis edilemeyen bu hastalık onu yatağa bağlayana kadar. Dile kolay 70 yıl boyunca en yakınından bir bardak su bile istemeden geçirilmiş ömrün sonunda; yedi ayı hep başkala-rına bağlı kalarak geçirmek. Hep veren, hep yediren, hep giydiren, hep yapan-ken; yemek yedirilen, tuvalete taşınan, yıkanan olmak. Ağır gelmiş kaldıramamıştı; mahremiyetinin bozulmasını, yük olmayı. Hele de bahçesini, ağaçlarını, çiçeklerini görememek... Hepsi bir araya gelince huyu değişmişti sanki.

Köyünden ilk kopartıldığında sakince kabullenişinin acısını çıkarmak ister gibi diş biletti bu yatalaklıktan. O sakın, dingin kadın gitmiş her söze sinirlenen, alınan biri gelmişti.

Ama işte bu öğle vakti; bahçesine dalıp gittiği anda, eski haline, huzuruna yeniden kavuşmuş gibiydi, Yine o susarken anlatan kadına dönüşmüştü.

"Sen sana iyi bak gelin" dedi tekrar.

O sırada yüzünde büyük bir ışık yandı. Unuttuğu bir şeyi hatırlar gibiydi.

"Kara lahana tohumu vardı getir de ekelim, tam mevsimi"

"Daha iyileşmedin, hem nasıl kazacaksın toprağı ben yapmayı da bilmiyorum. Biraz daha iyileş, oğlun da yardım eder birlikte yaparsın" diye karşılık verdi gelin. "Başına bir şey gelmeden yatağına gönderip, gitsem" diye geçiriyordu içinden bir yandan da.

"Yapan lazım, ben yapmazsam, sen yapmazsan kim yiyecek"

"Şimdi ektik desek kim bakacak, kim toplayacak, kim saracak, bu yıl da kara lahanayı pazardan alalım ne olacak?"

"Hele ben ekeyim, toplayan bulunur, saran da" diye çıkıştı. Öfkeli haline bürünmüştü yeniden.

Mecburen kabul etti gelin. Gidip söylediği yerden bulup getirdi tohumları. Özenle bir bezin içine sarmıştı.

Toprağı önce düzgünce belemeye çalıştı yaşlı kadın, lakin başaramayınca çöküp kaldı bir tarhın başına. Gelinine verip "sen al güzelce aralıklarla ek tohumları" dedi. Gelini sırf sinirlenmesin diye alıp hepsini gelişi güzel savurdu toprağın içine doğru, kazmanın ucuyla üstün körü, örttü üstlerini.

Sonra koluna girdi kayınvalidesinin götürüp yatağına yerleştirdi.

O akşam daha da rahatsızlandı yaşlı kadın, doktor kendini fazla yorduşunu söyledi; "ayağa kalkabilir dedik siz bahçede çalıştırmışsınız" diye çıkıştı çocuklarına.

Eve döndüklerinde; küçük büyüğe, büyük küçüğe, hepsi birlikte geline bağırdı. Bahçe meselesi onun nöbetinde çıkmıştı ne de olsa.

Yattığı yerden; bahçeye bakarken susarak anlatan o haliyle dinliyordu yaşlı kadın herkesi. Sonra elini dudağına götürüp susmalarını işaret etti. Yatağına

iyice gömölüp, duvara doğru yüzünü dönerken; belli belirsiz; "her şeyin bir sebebi var, sebebi var, vakti var, lahanaya da sebep lazım" diye mırıldandı.

Bahçeye lahana tohumlarını serpen gelin dahil hepsi 'lahana nerden çıktı der gibi birbirlerine baktılar.

Karlı bir kış gününün gecesi sessizce çekip gitti yaşlı kadın. Hayatı gibi ölümü de sessizce oldu. Bütün çocuklarına tembihlemişti köyüne gömülmek istediğini. Soğuk bir kış günü ayrıldığı köyüne, yıllar sonra karlarla birlikte döndü. Köyünden ayrıldığı günden itibaren rüyalarından çıkmayan alaçayır'a bakıyordu mezarı.

Aylar sonra karlar eridiğinde; yolu bahçeye düşen gelin; gözlerine inanamadı;

Bahçeyi baştan başa bürüyen lahanalar, bahar güneşine yeşil yeşil gülümseyordu.

Geç kalmış bir vedayı yerine getirir gibi; her yaprağı teker teker okşayarak topladı gelin. O akşam hem bahçenin yakınındaki evlerde hem de gelinin mahallesindeki komşularda; kara lahana kokuları yükseliyordu göğe, alaçayır'a selam niyetine..

H E C E Ö Y K Ü

LÜTFİ TUNA YUKAY

FİKRIYE VE GÖLGESİ

Cemil, elindeki zımbayla oynarken "Oğlum," dedi "boş boş dolanacağına gel burada takıl, bir iki ev kiralar cebine para koyarsın! Buraları biliyorsun, çenen de sağlam. Emlakçılık kısmet işi. Burası mutena bir semt -bu tarz kelimeleri kullanmayı çok severdi-, ofis caddenin üstünde, kısmetin varsa para kazanmaman imkânsız." Doğruyu söylemek gerekirse emlakçılığın ne olduğu hakkında en ufak bir fikrim yoktu fakat o zamana kadar başka bir çıkış yolu bulamamış, bütün gün beş parasız sağda solda sürtmekten fena halde bunalmıştım. Cemil, zımbayı cam masanın üzerine bıraktı ve "Bence layıkıyla yaparsın." dedi. Gülümsedim. En azından bana güvenen bir adam bulmuştum ve çenem gerçekten sağlamdı! İş iştir diyerek teklifini kabul ettim.

Bu zamana kadar gördüğüm en değişik insanlardan birini burada çalışırken tanıdım ve hayatımın en akıl almaz olaylarından birini onun sayesinde yaşadım: Fikriye!

Bu kadın, elli altmış yaşlarında -ne kendisi söylerdi yaşını ne de başkası tahmin etmekten öteye gidebilirdi- bir kız kurusuydu. Bizim ofisin üst katında otururdu. Gün boyu perdesiz camlarından dışarıyı seyreder, canı sıkıldıkça pencereleri açarak gelene geçene laf atıp üzerlerine tükürür, ağza alınmayacak küfürler eder; istisnasız her gün çamaşırlarını yıkar ve bunları ardiye niyetine kullandığı küçük balkonuna asarken daha önce duymadığım garip şarkılar söyler; hiç görmediğim biriyle bağıra çağıra kavga ettikten sonra sessizliğe gömülürdü. Bir de her sabah aynı saatte bahçeye kuşlar için ıslatılmış ekmek atardı. Pek tabii ortada kuş falan olmadığı için ofisin pencere demirlerine, pervazlarına, binanın girişindeki mermerlere yapışıp kalan bu ekmekler apartman temizliğine gelen adamlarla, demir ve pervazları silmek sorunda kalan bendenizi çılgına çevirirdi. Emlakçılığı bilemem ama Fikriye sayesinde pencere temizliği konusunda bayağı bir ilerletmiştim kendimi. Zaman zaman hiçbir işe yaramayacağını bilsem de "Fikriye, atma şu ekmekleri, bak ortalık kirleniyor," derdim. Fikriye her seferinde gülerek yukarıdan bana bakar, diliyle o kocaman dudaklarını yaladıktan sonra "Abi, güvercinler yiyor şevaptır," deyip aylardır ortada görmediğim bu güzel yaratıkların karınlarını doyurduktan sonra nasıl mutlu olduğunu anlatırdı. Durmadan anlatırdı. "Güvercin mübarek hayvandır. Ben severim onları. İkiyuva yapmış mağaranın ağzına. Peygamberi korumuş. Allah da sever onları. Aç kalmasınlar abi!.. Ne

H E C E Ö Y K Ü

yapayım, ekmekleri çöpe atayım, daha mı iyi? Ekmek kutsal nimettir abi. Çöpe atılmaz. Ajansta gördüm Afrika'daki çocuklar açlıktan ölüyor. Karınları şiş ama hastalıktan o. Açlar aç! Ben giremem bu günaha abi!.." Bir süre sonra konuyu, kızgınlığımı falan boş verip içeri kaçmak zorunda kalırdım.

Apartmandakiler Deli Fikriye derdi ona. Arada bir kendini kaybeder evde ne var ne yok duvarlara, yerlere çarpar, bu esnada attığı çığlıklar apartmanda ve mutena semtimizin ana caddesinde yankılanırdı. Bildiğim kadarıyla evde yalnız yaşıyordu ama bu kavgalar esnasında hep karşısında biri varmış gibi konuşurdu. Birkaç sefer karşındakinden af dilediğini bile duymuştum. Fikriye'nin kiminle kavga ettiğini, evde başka birinin olup olmadığını merak ediyordum. Bir gün olan biteni sorduğumda, Cemil gülerek "Kiminle münakaşa edecek, kendi kendine yırtmıyor, deli işte." dedi. Delilik nasıl olur biliyordum, bu kadında farklı bir şeyler vardı ve bu yüzden onu izlemekten alamıyordum kendimi.

Fikriye oldukça çirkin bir kadındı. Kocaman ve biçimsiz bir burnu vardı; şu gaga burun dediklerinden. Ayrıca söz konusu organa ait deliklerin etli bir başparmağı içine alacak kadar geniş olduğunu ve üzerinde leblebi büyüklüğünde iki yumru barındırdığını söylemek isterim. Kalın dudaklarını araladığı zaman - ki bundan hiç hoşlanmazdım- ağzında nasıl olup da kaldığını anlayamadığım birkaç dişi ortaya çıkardı. Kırışmış dalgalı saçlarını yandan ayırır, saçının tiftik tiftik kabardığı yerlere rengârenk ve abuk sabuk tokalar takardı. Kelebekler, meyveler falan. Bacaklarından biri diğerine göre kısaydı, bu sebeple sürekli ayaklarını sürterek ve sallanarak yürürdü. Çıkarttığı sesi duyduğumda ortalar da dolaştığını anlardım. Hırs hırs! Bir elli boylarında koca popolu, kalın belli ve küçük göğüslü bir kadındı. Piramit, evet, tam olarak piramit gibiydi vücudu. Kışın uzun kollu ve kalın kıyafetlerin içinde onu görmek bir nebze katlanılır şeyse de yazın gelişikle birlikte göz zevkim adına tahammül edilemeyecek bir hal alırdı. Anlattığım kadını askılı bluz ve kısacık bir şort içinde hayal edin!..

Hakkını yememek gerek Allah için tutumlu kadındı, cömertti de. Çöplerden ya da sokaktan bulduğu şeyleri alıp getirir, balkonuna yığardı. Mavi bir davul fırın, boyaları dökülmüş ve gidonu olmayan üç tekerlekli bir bisiklet, farklı renk ve boyutlarda plastik bidonlar, eski model bir bilgisayar ekranı, içinden kablolar fışkıran bir kasa... Saymakla bitmez. İşine yarayanı tutar, diğerlerini bir başkasının sahiplenmesi için balkondan aşağı fırlatırdı. Bilgisayar kasasının çiçekler için çok güzel saksı olabileceğini, monitörün birinci kattan atıldığında nasıl büyük bir gürültüyle patladığını hep onun sayesinde öğrendim. Bunca güzel huyunun içinde en sevdiğim şeyse bulaşık sularını zıyan etmemesiydi. Contayı iyice sıyırdığı bazı günler, evdeki eşyalardan ya da kimliği belirsiz arkadaşından hırsını alamayıp pencereden dışarı sarkar, bağı-

H E C E Ö Y K Ü

rır çağırır, tatmin olamayınca işi azıtıp gözüne kestirdiği birinin üstüne mavi bir leğende biriktirdiği bulaşık suyunu dökerdi. Beni eğlendiren ıslanmış insanların hali değildi. Hayır, bu aşağılık bir davranış olurdu. Eğlenmemin sebebi Fikriye'nin tavırlarıydı. Bir leğen suyu boca ettiği insanlarla gülerек sohbet etmeye çalışır, karşısındakini ikna edemeyince sağ elinin baş parmağını ve kaşlarını yukarı dikip suçu üst komşusuna atardı. Bir gün, su içinde kalmış adamın biri öfkesini bastırmaya çalışırken "Madem öyle elindeki leğen ne işe yarıyor, manyak karı," demişti de Fikriye leğeni adamın kafasına doğru fırlatıp çocukça bir ifadeyle "Hangi leğen?" diye sormuş, bu arada "Karı senin anandır!" demeyi de ihmal etmemişti.

Diğerleri gibi deli işte deyip geçmek isterdim ama söyledim ya delilik nasıl olur biliyordum. Bir gün laf arasında "Fikriye, senin hikâyeni yazacağım," demiştim de sıkıntılı bir ifadeyle bana bakmış "Aman abi, roman yazma da!.. Benim hayatımdan roman olmaz. Herkes gibi değilim ben abi. Roman olmaz. Hikâyeyi bilmem ama," demişti.

Hakkında her şeyi öğrenmek istiyordum. Apartmandaki çoğu kimse onun neden böyle olduğunu bilmezdi, bu kadına fazlasıyla alıştıkları için de ne olduğunu merak etmezlerdi doğrusu. Apartmanın ihtiyar sakinlerinden dinlediğim birkaç dedikodu vardı. İlkini Nazan Teyze'den duymuştum. Hiç unutmam kadın konuşurken eskici dükkanına girmiş gibi hissetmiştim kendimi; kurtlu ahşap kokuyordu ve bir iki adım geri çekilerek dinlemiştim anlattıklarını. Bizim üst katın sahibi olan çift -adlarını hatırlayamıyormuş- çocukları olmadığı için onu evlat edinmişler. Çok güzel, neşeli bir çocukmuş ama üvey annesiyle husumeti olan bir çingene kadın intikam için kızcağıza büyü yapmış, başına kötü niyetli bir cin sarmıştı ve zavallı bu hale gelmişti. Onun deliliklerine ancak on yedi yıl -bunu nasıl hatırladığını ben de anlamadım- dayanabilen üvey anne ve babası birer ay arayla geçirdikleri kalp krizleriyle ruhlarını yüce Mevlaya teslim etmişlerdi. Fikriye onlardan kalan bu ev ve maaş sayesinde yaşıyordu. Bir başka dedikoduya göreyse çok yaramazmış. Bunu anlatan Fahri Amca -Nazan Teyze'den iyi olmasın, canlı cenazeydi kendileri- "Ben," diyordu "onun kadar yaramazını görmedim. Bin dokuz yüz elli altı yılıydı. Belki de bin dokuz yüz altmış beş yılıydı. Hilaf olmasın, elli altıydı sanırım..." Tarih mevzuu uzayınca ihtiyarı omzundan tutmuştum ve böylelikle yılın bin dokuz yüz altmış beş olduğuna karar vererek anlatmaya başlamıştı. Girip çıkmadığı delik, yapmadığı haylazlık yokmuş. Bir gün bahçedeki incir ağacına tırmanmış ve çıktığı dalın kırılmasıyla tepesi üstüne düşerek bu hale gelmiş. Aslında ilk başlarda iyiymiş ama doktor yanlış tedavi uygulamış, falan filan. Ayrıca olayları bana anlatan sevgili ihtiyarların haline bakılırsa verdikleri bilgiler pek güvenilir değildi ve ikisi de Fikriye'nin ba-

H E C E Ö Y K Ü

cağının neden kısa olduğu hakkında bir yorum yapamamıştı. Uzun lafın kısası bir sürü rivayet vardı ama gerçeği kimse bilmezdi. Olanı biteni kendisine sormadım sanmayın. Sordum ve tahmin ettiğiniz gibi dudaklarını yalayıp güldü. Sonra bana yaptığım işten bahsetmeye başladı. Yukarıdan bakıyormuş, ben temizledikten sonra bile ekmek parçaları kalıyormuş pencere demirlerinde; işimi daha iyi yapmalıymışım!..

Bir gün ofiste tek başıma oturmuş kahvemi içerken camdan süzülen yağmur damlacıklarını seyrediyordum. Çok romantik olabilirdi, eğer bir dağ evinde olsaydım! Köpüklü suların aktığı cadde, simsiyah giyinmiş insanlar, köpükleri yara sıçrata geçen arabalar, tepeme devrilecekmiş gibi duran apartmanlar ve karanlık gökyüzü daha çok melankolik bir hava veriyordu bana. Kahvemi bitirip ayağa kalktığım sırada bir bağırtı koptu ve ardından bu gürültü hiç olmamış gibi bir sessizlik kapladı apartmanı. Çok geçmeden, hırs hırs ayak sesleri geldi ve kapının önünde durdu. Bağrışmalar tekrar başlayınca dışarıya kulak kabarttım. Biriyle tartışıyordu, Fikriye. Bu sırada kapıyı çaldı. İlk anda içeride yokmuş gibi davranmayı düşündüm ama ne de olsa yalnız bir kadındı ve yardımına ihtiyacı olabilirdi. Kapıyı açtım. "Beni seviyormuş ama yine de terk edecekmiş." dedikten sonra ağlamaya başladı. Ne olduğunu anlayamıyordum, "Kim terk edecek seni?" dediğimde arkasında duran şeyi işaret etti. "O! Terk edecekmiş beni abi!" İşaret ettiği şeye baktım. Merdivenlerin hemen başında duruyordu. Gözlerimi kırıştırdıktan sonra dikkatimi toplayıp bir daha baktım. Dikkatle baktım çünkü apartmanın ışığı Firdevs onu işaret ederken sönmüvermişti. Dış kapıdan giren cılız ışıksa beş altı metre ötemde duran şeyin ne olduğunu anlamama yardımcı olmuyordu doğrusu. İnsan gibiydi ama ne yüzü ne de başka bir hattı belli oluyor, dumandan yapılmış bir heykel gibi duruyordu karşımda. Başını hafifçe eğip bana baktığını, öfkeyle gözlerini üzerime diktiğini hissedebiliyordum. Ama kıpırdamıyordu! Vücudumu saran bir ürpertiyle sırtımdan soğuk terler boşaldı. Bu esnada Fikriye konuşmaya devam ediyordu fakat anlayamıyordum onu. Çünkü gölge beni seyretmeye devam ediyordu! Derken olduğu yerde döndü ve merdivenleri çıkmaya başladı. Tam olarak çıkmak da değildi bu; uçuyordu! Elim ayağım boşaldı! Kapıya tutunarak güçlkle ayakta durabildim. Bu arada Fikriye, ağlamayı kesip gülümseyerek bana baktı ve apartman ışığını yaktı. "Gördün mü onu, abi?" Ağzımı bile açamıyordum, kilitlenmişim resmen. Yutkunmaya çalışırken kafamı sallayabildim sadece. Gözlerini elinin tersiyle silip "Ya, işte terk edecekmiş beni. Etsin, ne yapalım, hâlâ kızım ben, başkasıyla evlenirim. Bak ilk defa sen gördün onu." dedi. Sonra gülümseyerek arkasını döndü ve "Gördün, gördün onu." diyerek gölgenin peşinden yukarı çıktı. Ayak sesleri kesildiğinde kapıyı kapatıp kendimi koltuğa bıraktım. Titriyordum.

Bu olaydan sonra kendimi toparlamam birkaç günümü aldı. En sonunda bunları yaşayan her insan gibi kendimi hayal gördüğüme inandırdım ve bu tatsız anıyı unutmaya başladım. Fakat işin ilginç tarafı olaydan sonra Fikriye rahatlamış görünüyordu. Uzun bir süre sesi sedası çıkmadı. Diğer insanlar gibi dışarı çıkıyor, gezip tozuyordu. Hatta birkaç kez sağda solda boşalan evleri tespit etme bahanesiyle peşine bile takılmışım. Markete gidiyor, hava açık olursa parkta oturuyor, hava açık olsa da olmasa da köşe başındaki mısırcıyla laflıyordu. Her seferinde aynı şey. Günler geçtikçe normalleşmeye başladığını fark ettim ve ona olan ilgim kayboldu.

Haftalar sonra bir gün yine kapıya geldi. Oldukça neşeli görünüyordu. "İçeri alsana beni." dedikten sonra sallanarak ofise girdi. Koltuklardan birine oturdu.

"Abi," dedi, "sen iyi bir insansın. Olmasan onu göremezdin değil mi? Sevmiş seni. Öyle dedi gitmeden önce. Sana sormam gerek. O terk etti beni. Arada bir halimi sormak için gelip gidiyor, ama ben yalnız kalamam abi. Evlenmek istiyorum, hem hâlâ kızım ben. Gelinlik giyeceğim." Dudaklarını yaladıktan sonra ellerini dışarı pörtlemiş göbeğinin üstünde birleştirerek, "Kırmızı bir kurdele takacağım buraya," dedi ve güldü. "Köşedeki mısırcı alacakmış beni!"

"Ciddi misin sen?" diye sordum. Saçlarındaki koca bir çileği çekştirirken kafasını yana eğdi ve gözlerini kıstı. Dudaklarını yaladıktan sonra:

"Ciddiyim abi. Fikrini almak istedim. Nasıl? Evleneyim mi onunla? Tanıyorsundur sen onu. Köşedeki mısırcı. Hem evlenmeyip de ne yapacağım. Maaşım var, evim var!" dedi.

Fikriye ciddiydi. Sanırım mısırcı da. Birkaç sefer konuşurken görmüştüm onları. Gerçi adamın ilgisizliğinden, konuşurken bakışlarını kaçırmasından niyetinin bu kadınla bir yuva kurmak olmadığını anlamak zor değildi fakat bunları karşımdakini incitmeden nasıl söyleyeceğimi bilemiyordum. Tuvaletten konuşmalarımıza kulak misafiri olan Cemil, beni bu sıkıntıdan kurtardı. Ellerini pantolonuna silerken yanımıza geldi ve gülerek:

"Ablacığım, o adam seni öldürür, evinin de paranın da üstüne konar malumatın olsun." dedi.

Fikriye, suratını asıp biraz düşündükten sonra -sanırım malumatın anlamını düşünüyordu- elini boşlukta salladı, "Ben öldükten sonra mamulat onun olsun, bana mı yarayacak." diyerek gülmeye başladı. Onun dışarı fırlamış dişlerine bakarken fena halde sıkıldığımı hissetmişim. Bu sefer gördüğüm çirkin manzara yüzünden değildi bu; kadın senden benden iyi düşünüyordu!

"Eğer," dedim, "evlenmeyi istiyorsan bulmuşsun bir kısmet evlen ama yine de dikkatli ol. Adamın niyetinin temiz olmadığı belli."

Bu sözümün üstüne Fikriye -diğerlerinden farklı olsa da onun bir kadın olduğunu unutmuştum- yüzünü astı ve ağlamaya başladı.

H E C E Ö Y K Ü

"Neden abi, neden niyeti temiz değil! Kimse evlenmez mi benimle! O kadar çirkin miyim! Hayır, hiç de bile değilim. Hem hâlâ kızım ben. Evim var, maaşım var. Benden iyisini mi bulacak!" dedikten sonra kalktı gitti.

Uzun bir süre yine ses seda çıkmadı Fikriye'den. Sonra mısırcının eve gelip gitmesiyle birlikte evlendiklerini öğrendik. Her şey yolunda gibi görünüyordu. Ta ki o soğuk sabaha kadar.

Ofisin önüne geldiğimde gördüm onları. Bir ambulans ve polis arabası. Caddeden geçen meraklılar ve apartman sakinleri binanın girişinde toplanmışlardı. Kalabalığa doğru yöneldim. Merdivenlerin başında geldiğimde sağlık görevlilerinin çektiği sedyeyi gördüm. Beyaz bezin altında bir kaba-rıklık! Apartmanlar, rögar kapakları, arabalar ve insanlardan sıcacık duman-lar karışırken havaya sadece o kabarıklık soğuk ve cansızdı. Mısırcı sedyenin demirlerine yapışmış salya sümük ağlıyordu. O an ne düşündüğümü pek hatırlamıyorum. "Hadi lan!" gibi bir şey söylemişim sanırım, ölümü anlatmak için daha mantıklı bir cümle gelmemişti aklıma. Kalabalığın arasından sıyrılıp apartmanın girişindeki beton korkuluğa oturdum ve pencere demirlerinin üzerindeki ekmek parçalarını seyretmeye başladım. Her şey çok sıradan gelmeye başlamıştı. İnsanlar, yaşam, ölüm. Normal, diyordum kendime, çok normal. Ben de öleceğim! Beni bekleyen sonu, o an geldiğinde neler hissedeceğimi düşünürken garip bir duygu kuşatmıştı beni. Doğrusunu söylemek gerekirse acı ya da korku değildi bu. Sis gibi belli belirsiz, bana ait olmayan bir şey. Vücudumdaki kanın yavaş yavaş kuruduğunu ve bir şeyin ruhumu kendine doğru çektiğini hissediyordum. Bakışlarımı ekmek parçalarından ayırıp apartmanın içine çevirdim. Oradaydı! Fakat bu sefer kötülük değil acı bir şey vardı duruşunda. Ona baktığım esnada sarsıldığına, duyduğum çıkrık seslerinin ondan geldiğine yemin edebilirim. Ambulansın kapıları gürültüyle kapandığında kafamı kaldırıp Fikriye'nin pencerelerine baktım. Sanki biraz sonra camdan çıkacak, aşağıda biriken kalabalığın üstüne bulaşık sularını boşaltacaktı. Evet, ambulansın içindeki morarmış bedeni hatırlamaktansa beline kadar dışarı sarkan çirkin ama sevimli kadını hatırlamayı tercih ediyordum! Gülümseyerek, "Kaçırdın eğlenceyi, Fikriye." diye mırıldandım. Kafamı tekrar içeri çevirdiğimde onu göremedim. Gölge de gitmişti.

Bu kadın ile ilgili anlatacaklarımın burada bitmiş olmasını isterdim. O ambulansın sokağı dönmesiyle birlikte hayatımdan çıkmasını. Olmadı.

Dedikodular almış başını gidiyordu. Fikriye'nin balkondan kafa üstü yere çakılıp ölmesi hiç kimseye mantıklı gelmiyordu tabii. Herkes içten içe ne olduğunu tahmin ediyordu. Polisler defalarca gelip gittiler, bizlerle konuştular falan. Ama mısırcının kadını öldürdüğüne dair hiçbir kanıt yoktu. Gerçi daha yedisi

H E C E Ö Y K Ü

dolmadan evi satmamız için kapımızı çaldığında iş bizim için tahmin olmaktan çıkmıştı artık. Herif, öyle mutlu görünüyordu ki! Boğazına yapışabilirdim ya da ağır bir şeyle kafasına vurabilirdim. Fakat herifin sevimsiz suratını görmemek için dışarı çıkmaktan başka yapabileceğim bir şey yoktu. Ben de çıktım.

Ertesi akşam eve dönmek için ofisten ayrılıyordum ki; yukarıdan bir partı yükseldi. Tabaklar, çanaklar duvarlarda patlıyor, ev yıkılıyordu resmen. Tıpkı eski günlerdeki gibi. Tek fark vardı; bunca gürültünün arasında Fikriye'nin değil mısırcının sesi duyuluyordu. "Sana ne pis iblis, ne yaptysam yaptım," diye bağıyor, "bırak beni, bırak," diyerek çılgınlık atıyordu. İnanın bana yukarıya çıkmak aklıma bile gelmedi hatta keyifle sırtıp apartmanın kapısını açtım ve çıkıp gittim. O günden sonra her akşam olmaya başlamıştı bu. Apartman Fikriye'yi mumla arıyordu. Tabii bunda adamın bütün gün "Mısıııır! Mısıııır!" diye bağırarak iyice gürleşen sesinin de payı vardı. Kimi zaman adamı balkon demirlerine yapışmış düşmemek için çırpınırken, kimi zaman kapının önünde ağzı kan içinde falan buluyorduk. En sonunda herifevi satmayı bile beklemeden -biz evi satana kadar annesinin yanında kalacaktı- çekti gitti ve apartman sakinleri rahat bir nefes aldı.

O gün beni hangi güç itekledi bilmiyorum. Böyle duygular için şöyledir böyledir demek çok zor. Bunun için kader ya da kısmet kelimelerinin arkasına sığınmak en mantıklısı. Öğle yemeğinden sonraydı. Oturmuş düşünüyordum ve birden aklıma yukarıya çıkmak geldi. Kader işte! Üst kata çıktım ve kulağımı Fikriye'nin kapısına dayadım. Ses gelmiyordu. Bir süre nefesimi tutup içeriyi dinledikten sonra yaptığının saçma bir iş olduğunu düşündüm ve geri döndüm. Ne olmasını bekliyordum ki! Bir iki basamak indikten sonra kader ikinci kez beni kapıya doğru itekledi. Geri döndüm. Kapıyı tıklattım ve içeride en ufak bir ses yakalayabilmek için dikkat kesildim. Çıt çıkmıyordu.

"Oradasın biliyorum," dedim bir fısıltı halinde. Yaptığım tamamen saçmalıktı. Ama benim gibi insanların en büyük hataları saçma olduklarını bil-seler de başladıkları işi yarım bırakmamalarıdır.

"Aç kapıyı!"

Kapının kilitleri dönmeye başladığında ne büyük bir aptallık yaptığımı anlamıştım ama çok geçti artık. Kendimi geri attım ve gözlerimi kapadım! Kapı açıldı. Merdivenlerin etrafındaki korkuluklara sırtımı vererek yere oturdum. Oradaydı! Evden apartmana dolan ışığın ortasında kara bir leke halinde büyüyordu. Burnumun dibine kadar geldiğini hissettiğimde olduğum yere büzüldüm. Çok uzaklardan gelen soğuk ve kırılgan bir ses yaladı suratımı.

"Benim hatamdı. Bırakmamalıydım onu böyle. Ölmemesi gerekirdi! Ama öldü, diğerrinin yaşaması için bir sebep yok, değil mi!"

"Haklısın." diyebildim korku içinde. Hepsi bu kadardı işte. Gölge kayboldu. Bedenim bir suyun içine düşmüş gibi dibe çökerken gözlerimi açtım. Hayal miydi? Bu da saçma sapan sanrılarımdan biri miydi? O an sözümün ne anlama geldiğini anlamaya başladım: Haklısın!

Caddeye attım kendimi. Mısırcının durduğu köşeye doğru koşuyordum. Soğuktan pörsümüş çalılıkları, çıplak ağaçları, bahçe duvarlarını geçtikçe yaklaşıyordum ona. Adamın her gün dikildiği köşeye geldiğimde, devrilmiş mısır tezgâhını, yere saçılmış mısır koçanlarını, yolun kenarındaki mazgala doğru duman çıkararak akan kaynar suyu gördüm. Geç kalmıştım. Mısırcı, yerde sırtüstü yatarken ellerini yüzüne kapamış, görülmeyen bir arı sürüsünün saldırısından korunmak ister gibi çırpınıyor, gırtlığında kalan koca bir şeyi çıkartmak için durmadan öğürüyordu. Etrafını saran kalabalık ne yapacağını şaşırmıştı. Kabul etmem gerek ben de. Derken mısırcı önce kıpırtısız kaldı ve hemen ardından hiçbir şey olmamış gibi ayağa kalktı. Aptal aptal etrafına bakınırken hafifçe sallanıyordu. Yanına gittim, "İyi misin?" diye sordum. Gülümsedi. Ayaklarının ucunda yükselerek gerindi ve elini omzuma atıp kulağıma bir şey fısıldayacakmış gibi yaklaştı.

"Bu iş bitince daha iyi olacağım, abi! Sen iyi bir insansın, anlıyorsun beni!"

Bilmiyorum, belki de tutabilirdim onu. Evet, yapabilirdim ama kader beklememi, caddeye fırlayan adamın arkasından bakmamı istiyordu, onun için gelmiştim buraya. Benden istenileni yapmaktan başka çarem yoktu! &

H E C E Ö Y K Ü

GÖKHAN YILMAZ

EDİP KOMPLEKS

Beni sevdiğini söylevdiğin zamanlar karnın. Diye başlayan bir gelişme bölümü. Karnına ait olunan bir yük. Göbek cidarında vuku bulan bir kalıntı. Kimsenin sevginin g noktasını açıklamaya hükmü yokturken senin bu yüklenmiş hâllerin. Üzerine bir bilgilendirme isteği. Dönüp dolaşıp katık ettiğimiz göbek deliğın ve bundan ortaya çıkan püsürleşmiş pamuklanma. Parmaklarından en sokulgan olanını oraya sokman gerekiyor. Sana burdan bağlanmıştım hatırlasana canlı yayın. Elinden öpmüştüm çünkü beni sevmen durumuna duyduğum saygı. İcap etmişti bir şekilde türlü. Elinden gelen göbeğine aitti. Yapılmıştın. Ben senin göbek cidarında övü bulunmuştum. Sen beni en son oralarda bir yerlerde övmüştün. Sonra bir gazete haberinde haberlenmiştik. Kadınların sevme yerleri göbekleriymiş. Karınların sevme yerleri. Karınıçi tabir edilen bir renkte ağırlaşma ve sancı. Sevmek önce oradan başlangıç. Öyle sevinıştim ki karnını kutlamak ihtiyacı. Sana ihtiyaç sahibiydim, hatırlasan a.

Beni övü bulduklarından yüzüm kızarmıştı. Yüz kızartıcı fiillerimi sana sundurmuştum. Fiilleri pembe leşinceye kadar kanırtınca ortaya çıkan utançla eve dönmüştüm. Üstümüze yağmurun yağmaktan ısıdığı bir gündük. Dünyanın ne kaderlik olduğuna dair bir bilgi yarışması düzenlemiştım sana. Sen, düzenlediğim bilgi yarışmasında bir dekor gibiydin. Bütün sorularımın doğru cevabı yokluk. Bunların kederiyle soyulmuştuk. Senin hırsızın bendim, seni soyan. Benim hırsımı sen, ansızın. O günden beri dişlediğim ellerim var. Seni orada sevmekle meşgul olduğumu okudum aynı gazetede. Sayfa sayısı üç. yani dünyanın gün sayısı. Dünyanın dünlerinden daha uzun bir hayatı manşete taşımak ihtiyacı. Telaşlanma, artık soygunuz. Arsızlanmış bir fiiller ordusuna sahibiz. Karşımızda kimse duramaz, *Timur denk*. Çünkü ayaklarımızın altından kokuşmuş geliyor. Benim ayaklarımın altında senin ceset torban. Senin ayaklarının altın.

Sana durduğum yaşların gözüne aitliği. Bunu kabul etmiyorlar. Böyle ağlamaklığı kimse kabul etmiyor. Ağlamaklık ettim, biniyorum öldüğüm dalı. Gazetelerce seni arıyorum. Gömülmek için seni arıyorum gazetelerce. Kültürlendim. Fizik olarak da öyle. Kültür fizik ve açma gerdirme hareketlerinde yerterlilendim. Kimse bana nişane vermiyor. Halbuki sana dair taşıdığım gururum var. Dünyanın bana söyledikleri alçaklıkmış. Bunu da bir eski sözlükten öğrenmiştim. Sözlüğün arasına bıraktığım kusmuk, en son kültürümdü.

H E C E Ö Y K Ü

Elektrikler kesilince dışarıdan vurulan ışığı andım. Ellerini şu karşıdaki duvara bir kuş olarak bırakmıştın. Şu karşıdaki duvardan beri ışıkları açmıyorum. Elektrik olsa bile açmıyorum. Çünkü o karşıdaki duvarda bıraktığın ellerin çok hüznünlü bir ışık hikâ'yes. Bazen kendi elleriminkiyle seninkileri kıyaslıyorum. Sabah olunca o duvara bakılacağını biliyorum. Gözlerimi en iyi ben bilirim, kalıbını basarım. Bir umut gidip bakıyorum kalıbını. Ben bakınca şu karşıdaki duvar. Üzerinde ondan fazla ölü ve islenmiş kuş taşıyor. Çünkü bütün gece ellerinle cenk ettiğimdir.

Yine kendi dediğine geliyorum. Gelip orada seni beklenti. Beklerken ellerimi kendimden siliyorum. İki adet nur topu gibi boşluk. Onları oyunlarla doldurmaya yeltenmek suret. Onları oyunlarla doldurmaya yeltenmek sureti. İle açtığım yaralardan sızan kal. Bunu senden rica edilmeliyim. Bir kerecik olsun yaşanılacak şeylerin yüzü suyu. Hürmet ettiğim bütün deliklerini özenle sıvazlamıştım. O günden bugün. E ellerim boş durdukça oynuyorlar kelime. Bütün bunların ontolojik izahı adlı bir genç makale. Serzenişle karşılanan bir şehre giriş, alkışlarla. Sırtından vurulduğum onlarca virgül. Ben yine dönüp dolaşıp kendi hâlimce duvarlanıp duruyorum. Çünkü oralar eskiden hep ellerindi.

Ve yorganın senin ağzına gelen yerlerini hiç yıkamadım. Buna, bizim oranın göbek taraflarında sevmekte kibir olmaz, denir. Bunu da göğsünün üstünde bir yerde pembe bir sözlükten öğüenmişim. Dil bilgisim çok zaaf.

Artık devlet meselelerine daha kayıt sızım.

Üzerimde bıraktığın parmak izler
ve ellerin adına sana teşekkür

imza: edip.«

H E C E Ö Y K Ü

GÜRAY SÜNGÜ

ZAMANIN ÖLÜMÜ

Pencereden sokağa bakarken düşündü ilk, artık kendisini bir ağaca asmanın ne zor olduğunu bu şehirde. Ama sokak lambasına asılmış bir orta yaşlı fotoğrafı da fena durmazdı gazetenin bilmem kaçınıcı sayfasında. Sonra odanın içine dönüp, neden oğlunu ağaç dallarına kurduğu bir salıncakta sallamanın zorluğu hakkında düşünmediğini düşündü. Aslında düşünmedi. Düşünemedi. Çünkü oğlu yoktu. Çünkü ağaç da yoktu. Oğlu ve ağacı olmayan bir insandı. Oğlu ve ağacı olmayan bir insan olduğu için, oğlu ve ağacı olmayan bir insan olduğunu düşünemedi. Televizyonu açtı bu sebeple, oturup iki kişilik kanepesine.

Televizyonu açınca onu gördü ekranda. Orta boylu ve parlak suratlı bir adamdı. Konuşmuyordu. Kadın gibi bakıyordu. Selam verdi başını hafifçe eğerek. Konuşmayan ve kadın gibi bakan adam selama karşılık vermedi ama kalktı, ekrana yaklaştı, eğildi ve önce sol ayağını attı odanın içine, sonra başını geçirdi ekranın çerçevesinden, sonra sağ ayağını da geçirdi. Yürüdü odanın içinde ve iki kişilik kanepeye, adamın yanına oturdu. Tvler artık kocaman olduğu için, tvdeki insanların ekranlardan geçip odalara konuk olması kolaylaşmıştı. Bu iyi bir şeydi.

Merhaba, dedi adama misafir.

Merhaba dedi adam.

Adın ne dedi adama misafir.

Muzaffer, dedi adam.

Ne iddialı bir isim, dedi Muzaffer'e misafir.

Babam koymuş, dedi Muzaffer. Pısrık bir adammış.

Benim adım Sadi, dedi misafir.

Memnun oldum, dedi Muzaffer.

Senin için ne yapabilirim, dedi Sadi.

Muzaffer oturduğu kanepede hafifçe doğruldu. Ciddileşti.

Bir katile ihtiyacım var, dedi. Benim için cinayet işleyecek birini arıyorum, dedi.

Sadi, tebessüm etti.

Harika, dedi. Kimi öldüreceğimi söyle, diye ekledi. Biliyorsun ki benim her şeye gücüm yeter, yapamayacağım bir şey yok.

Neyi, dedi Muzaffer.

H E C E Ö Y K Ü

Anlamadım, dedi Sadi.

Kimi, değil, neyi, dedi Muzaffer. Kimi öldüreceğimi söyle, dedin. Neyi öldüreceğimi söyle demeliydin.

Sadi, bir kahkaha attı.

Problem değil, öyle olsun. Neyi öldürmemi istiyorsun, söyle.

Muzaffer başını eğmedi, derin bir nefes de almadı, dik dik baktı Sadi'nin erkek gibi duran ama kadın gibi bakan suratına.

Zamanı, dedi... zamanımı öldürmeni istiyorum.

Sadi, sırttı keyifle.

Bu benim için hiç sorun değil, biliyorsun, dedi.

Başını salladı Muzaffer.

Zamanının ne kadarını öldürmemi istiyorsun, onu söyle ve sonra arkana yaslan, dedi Sadi.

Muzaffer sıkıntıyla sallandı olduğu yerde.

Aslında dedi. hepsini. Kalan bütün zamanımı.

Sadi şaşırdı. Muzaffer devam etti.

Her akşam, o akşamımı öldürecek birilerini buluyorum. Geliyorlar ve onlardan bunu istiyorum. Kırmıyorlar beni. Yapıyorlar. Öldürüyorlar o akşamımı. Ama.

Odanın içine baktı. Ekranı da baktı. Ekranın içinde başka adamlar ve kadınlar da vardı. Odanın içini seyrediyordu hepsi. Onlarla tek tek gözgöze geldi. Beni yalnızca siz anlıyorsunuz der gibi bakıyordu hepsine, hepsinin gözlerine. Döndü tekrar. Sadiye baktı.

Ama... ertesi akşam yeniden başlıyor her şey. Yeni bir konuk, yeni bir rica... neden uğraşıyoruz bu kadar. Santim santim öldürüyorlar zamanımı, saat saat... ertesi gün yeniden başlayacak bir tiyatro bu.

Duraksadı birkaç saniye.

Artık, geriye kalan bütün zamanımı öldürmek istiyorum. Bunu benim için yapmanı istiyorum, dedi en son.

Sadi dönüp ekranın içindeki arkadaşlarına baktı. Sonra birden çevirdi başını Muzaffer'e. Sırttı.

Muzaffer'in beklemediği cevabı verdi.

Mümkün değil, dedi. Bir anda öldüremem zamanının hepsini. O zaman bir anlamı kalmaz. Sen arasına beni odana misafir ettiğini düşündüğün müddetçe benim esirimsin. Canın istediğinde beni davet ettiğini düşündüğün müddetçe benim esirimsin. Kumandanın sende olduğunu sandığın müddetçe benim esirimsin. Bu denklem en kusursuz denklem. Bunu bozamaz.

Muzaffer misafirinin kati cevabı karşısında bakışlarını çaresizce kilitledi misafirinin üzerinde. Düşündü, düşündü... başını eğerken hafifçe mırıldandı. Ama Sadi duymadı bu mırıldanmayı, anlamadı bir şey.

H E C E Ö Y K Ü

Bir şey mi dedin? diye sordu bu sebeple. Muzaffer başını kaldırdı. Cevap vermedi. Ama benim bir şeyleri değiştirmem gerek. Ama benim bir şeyleri... yerinden kalktı muzaffer. Sadi onu izledi. Muzaffer odadan çıktı. Sadi biraz bozuldu. Muhatabı ekran karşısından ayrılınca hep bozulurdu. Buna bir çare bulunamamıştı henüz. Aslında teknik ilerlemişti. Muhatabı dönünce ilişkinin kaldığı yerden devam etmesini temin eden icatlar vardı artık, zamanı o an için durduran şeyler bulunmuştu ama durdurulan zaman misafirin zamanıydı, muhatabın değil. Böylelikle muhatap hayatına dönebiliyor, evinde istediği bir eylemde bulunuyor ve geri döndüğünde hiç zaman geçmemiş gibi kaldığı yerden başlıyordu her şey. Ama bu pek iyi bir çözüm değildi, her ne kadar muhatabın hiçbir şey kaçırmayacağı bilinciyle geri dönüşünü kesin kılssa da. Çünkü eskiden nasıl olsa bazı şeyleri kaçıran muhatap ekran karşısına geri dönmeyebiliyordu ama bu yeni çözüm bile yeterli değildi aslında. Gün bite- ne kadar muhatabın misafirin yanından ayrılmamasını temin edecek bir şeylere ihtiyaç vardı. Sadi bunları düşünürken ve aslında görevi bunları düşünmek olmadığı için düşünmezken muhatap odaya girdi tekrar. Yüzünde aptal bir sırıtış vardı. Misafir de sırıttı aptal gibi. Muhatap gelip ikili kanepeye oturdu ve tam bir şey söyleyecekmiş gibi ağzını açtı ki...

Misafir ne olduğunu anlayamadan kendisini yerde buldu. Yüzü halıya yapıştı, sırtına bastırıyordu muhatabı. Ağzını açıp bir şey söylemesine, hatta bağırmasına bile fırsat kalmadan elleri arkadan kelepçelenmişti. Korktu mu? Tuhaf. Hiç korkmadı. Hatta çılgılık atmaması da fırsat bulamamasından değil, buna gerek görmemesindendi galiba. İşin sonunda bir tek;

Ne oluyor, ne yapıyorsun, diye sordu ağzı halıya sürtünerek.

Hiç, dedi muhatabı. Seni bağlıyorum.

Neden? dedi, misafir.

Çünkü. dedi muhatap, artık benim esirimsin, seni esir alıyorum.

Gönül rahatlığı içinde yerde yatan misafirin sırtına basarken gülümseyen Muzaffer, misafirin halıya sürtünen yüzündeki derin memnuniyeti, amacına ulaşmış insanların yüzündeki tarifsiz gururu görmedi. Sadece kendisine gösterileni görme mikrobunu kapalı yıllar oluyordu. Başka türlü olması beklenemezdi zaten.»

H E C E Ö Y K Ü

NAİME ERKOVAN

HER ŞEYİ BİLEN

ki resim.

İ

İlki:

Boş oda, bir adam, gıcırdayan döşemeler.

İkincisi:

Dağ zirvesi, ıslak bayrak, serpiştiren kar.

Adam, tahtaları gıcırdatarak yürüyor. Ne hızlı ne yavaş. Adımlarında, randevusuna giden birinin hızı var. Ama geç kalmamış; erken de çıkmamış yola. Buna rağmen vakti olsa da oyalanmıyor, kararlı adımlarla yürüyor. Kim senin bilmediği varış noktasını, duvara çaktığı gözlerinde saklıyor. Hedefini yalnızca kendisinin görüyor olması, onu hayali kılmaya mahkûm edemez. Varacağı yer, boşluk kadar gerçek, gıcırtilar kadar yakın. Bu yüzden hiçbir şeyi gizleyemeden yürüyor tanrısal bakışın kuşatıcı görüşü altında. Oysa oda küçük, hemen dikiliveriyor önüne bir duvar.

İlk resim zenginleşiyor:

Görünmez bir güce yakaran gözler, "of" sesleri, kapı tokmağını zorlayan el.

Bir his genişliyor odada: Bunaltı.

Zirvedeki bayrağı kim dikti? Oraya dikilen ilk bayrak mı bu? Yoksa etrafı bakıldığında bayrak direklerinden bir orman görülecek ve bir zirvenin ne kadar geniş olup olmayacağı mı sorulacak? Dağın adı ne? Ne zamandır yağıyor kar, kimse söyleyemez. Bunu bilemeyen ve söyleyemeyenler, karın kaç saat, kaç gün sonra duracağını da söyleyemezler elbette. Tanrısal bakış söyleyebilir, ama o karışmaz, soru sormaz, bilir zaten her şeyi. Şimdilik sadece seyrediyor. Tanrı da seyrediyor çünkü.

Resim aynı kalıyor. Hayır, kalmıyor. -Değişmezlik yalnızca Tanrı'nın özelliğidir, ona muhtaç olanların değil.- Karla ağırlaşan bayrak, direğe iyice yapıştı; rengi koyulaşiyor. Herhangi bir ülkeye ait olabilir şimdi. Şimdi söyleyebilir bunu tanrısal bakış ama vakit gelmedi henüz. Sabretmeli çünkü öykündüğü Tanrı da sabırlıdır.

İkinci resim zenginleşiyor:

Sallanan direk, kararan gökyüzü, alev alan yankı: ...mu, ...mu, ...u.

Adam asılıyor tokmaktan. Açılmayınca neye yarayacağını bilmediği halde ceplerini arıyor: Bomboş. Ceplerin boş olduğunu, adamı seyredenler de-

H E C E Ö Y K Ü

ğil, yalnızca ellerin sahibi fark ediyor. Ellerin arama hevesi sönüyor bir şey bulamamanın karşısında. Onların çaresizliğini yalnızca tanrısal bakış biliyor. Çünkü karanlık ceplerde neyin gizlendiğini, neyin beklediğini ve neyin eskidiğini yalnızca Tanrı bilir.

Resimlerden birinin ardında yeni bir resim kabarıyor:

Buzdan başaklar, kırılan kuşlar, bekleyen bir kadın.

Direğe yapışan bayrak kaskatı kesilip hızla donuyor. Özgürlüğünü sürdüremeyince onu sımsıkı yakalamış olan direğe benzemekten başka çaresi kalmıyor. Esarete boyun eğişi, ülkenin bahar günlerinin sonunu getiriyor. Rüzgâra uysal çocuklar gibi başlarını eğmiş başaklar bir anda donuyor. İlkyazda tohumlarının yardığı toprağı şimdi kar tıkıyor. Buzdan oklara dönen başakları paramparça etmek için küçücük bir rüzgâr yeterli.

Ağaçların kuytu dallarına yuvalarını kuran kuşların perdelerini soğuk yırtıyor. Korkuyla havalanan kuşlar, can havliyle çırpmaya çalışıyorlar kanatlarını. Uzaklaşamıyorlar. Buzdan külçeye dönmüş gövdelerini soğuk toprak kucaklıyor. Kuşlarla birlikte tek tek dökülen yeşil yapraklar toprağa değdikleri anda yüzlerce parçaya bölünüyorlar. Düşükleri yerde yeni ağaçlar değil, kardan adamlar büyüyecek. İmkânsız olduğunu düşünmemeli diyor tanrısal bakış. Çünkü yalnızca Tanrı karar verir hangi tohumun neyi doğuracağına.

Ve yine Tanrı karar verir uçurumun kenarında bekleyen kadının yüzünün gülüp gülmeyeceğine. Dilerse dünyayı dondurmaya başlayan soğukla onu tamamen yok edebilir. Dilerse eritebilir sevdiği adamın yollarını tıkayan buzdağlarını. Fakat hayır, diyor tanrısal bakış. Çünkü sevmek ödüllendirilmemeli. Tanrı, çatışma olmayan bir hikâye yaratmamıştır yeryüzünde çünkü. O yüzden imtihansız bir yolu, gerçek bir yol diye kabul edemez tanrısal bakış.

Resimlerin ardında kabarmış olan bu resim sönüyor şimdi. İlk resimde ısrar ediyor tanrısal bakış.

Adam boş ceplerin, açılmayan kapının ve geçmişinde sakladığı kayıp kadının üzüntüsüyle bağırıyor fakat sesinin parlak rengi bir anda sönüyor. Bu güçsüz sesi duyanlar, adamın gerçekten kurtulmak istemediğini sanabilirler. Hayır, böyle bir şey doğru değil diye ikna edebilir tanrısal bakış onları. Hayır, bunun vakti gelmedi henüz. O yüzden adamın sesi kapının boşluklarından sızamıyor dışarı. Yalnızca kulaklarını çınlatarak duvarlara çarpıyor. Sırtını duvara dayayan umutsuz adam kesik kesik soluyor. Ayaklarını sabitleyerek, sırtını soğuk duvarda kaydırıp yere oturuyor. Hızlanan nefesini, fısılda-
dığı sayılar yavaşlatmak:

Bir, iki, üç, dört, .

Yankı yükseklerde dalgalanmaya devam ediyor. Sese karşılık verecek kimse yok etrafta. Belki günün erken saatlerinde biri vardı. Çantasında bilin-

meyen bir bayrak taşıyan. Kendinden emin korkusuz birinin ayak izleri de vardı belki. Belkilere cevap verecek biri de vardı belki ama ne çıkar! Şimdi karın altında her şey.

Karın altında:

Ayak izleri, belki bir çanta, belki bir gövde.

Adam gece mi, gündüz mü bilemiyor çünkü pencereler siyah. Hâlbuki bir len var; söylemez oysa. Sakinleşince ayağa kalkıp dayıyor kulağını kapıya. Bir ses, sadece bir tane, fazla değil, yeterli bir ses. Ama çıt yok. Yalnızca uğultulu bir sessizlik duyuyor. Aç bir ağız gibi açtığı bacaklarıyla büyükçe üç adım geri gidip sonra hızla koştuğu kapıya omuz atıyor. Resme şimdi de bir ağrı ekleniyor. Gözle görülmese de ağrı, varlığına inandırır tanrısal bakış. Çünkü görülmez Tanrı; ona inanılır yalnızca.

...sin, ...sin, ...in diyor başka bir yankı. Köşeli ve mağrur bir harf "s." Dağlara vurunca yumuşamıyor, engellerle bilenerек hızla yükseliyor zirvedeki eski karlara doğru. Onun yükselişi buzdan başakları titretip un ufak ediyor her birini. Düşükleri yerde yeni başaklar bitmeyecek, çünkü bir zamanlar başak olduklarını çoktan unutmuş olacak her biri. "S" yükselmeye devam edecek. Kararlı yükselişi uçurumu sarsacak ve beklemekten başka bir şey bilmeyen kadın dizlerinin üstüne çökecek. Fakat onun düştüğü yerde neyin biteceğini kimse umursamayacak.

"S" yolculuğunu tamamlayıp tepeye ulaştığı anda, zirve derin bir uğultuyla hareketleniyor. Bir çığ saniyeler sonra bayrağa ulaşacak.

Bir. İki. Sessizlik.

Her şey yok oluyor:

Bir bayrak, bir adam, iki resim.

Karın altında mı şimdiye kadar görünenler? Örtüldü mü her şeyin üstü? Adam ve geçmişi gömüldü mü kara? Gençlik yıllarına sakladığı kayıp kadın? Ondan gizlediği gerçekler? Kim bilir diye sorulmamalı; tanrısal bakış bilir. Ama söylemez. Susabilir ancak. Çünkü Tanrı da susuyor.^

H E C E Ö Y K Ü

NAZLI KARABIYIKOĞLU

ÇAMURLU ROMAN

Bugün öğleden sonra göğü barbar bulutlar kapladı. Kafa kafaya verdiler, kurşuna kestiler. Birbirilerine yaslanıp göbeklerini şişirdiler, pazılarını zayıf olanlara gösterip saçlarını savurarak ağız dolusu geçirdiler. Yüzyıllardır şehrin üstünde kurumlanıp biriktirdiklerini bir bir döktüler. Kaldırım ısılandı, camekân, köprü, panjurlar, gölgelikler, refüjler; insanlar ısılandı. Çukurları dolduran pis kara su, caddeleri ele geçirdi, oluklardan aktı, yeni almış paltoları kirletti, bir araba dolusu küfür yedi. Hırsını aldı bulutlar, fısıldaşıp çekildiler şehirden.

Geriye bizler kaldık, el ele tutuştuk, verdik sırtımızı çukurlara, oluklara, oynak taşların altına. Gece bizimdi nasılsa, güneş çıkana kadar buradaydık. Güneş bizi kovalayana kadar...

Şehrin ışıklarını, adımların tıngırtısını, arabaların gürültüsünü dinler, yıldızları bir de yeryüzünden izlerken, aniden sindiğim kaldırım taşı üstüme kapandı. Kenarından taştım, havaya fırladım, uçtum, düşecektim ki bir yere tutundum. Bir an korkudan öleceğim sandım, biraz nefeslendim. Baktım, tümüyle vücudumu yaydığım koyu lacivert kumaşla birlikte gidiyordum. Geridekilere bağırmaya çalıştım beni beklemeyin diye; ama nafile, sesimi duyamayacakları kadar uzaklaşmıştım.

Nereye gidiyoruz diye sormak istedim; ama kadın öyle telaşlı yürüyordu ki hemen vazgeçtim bundan. Şemsiyesi yoktu, saçlarından süzülen damlalar omuzlarına düşüyordu. Bir elimde paçasına daha sıkı tutunup kafamı kaldırdım. Yüzünü görmek istiyordum; fakat imkânsız gibiydi, arka paçasına değil de ön paçasına sığramış olmayı diledim.

Yaklaşık otuz dakika yürüdü kadın, kalın tabanlı botlarını yere vura vura yürüyordu. Sinirliydi. Bazen duruyor, hırsla nefes alıyor ve yürümeye devam ediyordu. Arabalar geçiyordu yanımızdan, bazen korna çalıyorlardı kadına, o zaman kadın "Allah belanızı versin," deyip kafasını çeviriyordu. Güçlü bacakları vardı kadının, kumaşın altından hissediyordum, kaval kemiği kalın, baldırları gergindi. Ayakları otuz sekiz numara olmalıydı.

Bir an durdu, çantasından bir sigara çıkardı. Yaktı. İçerek yürümeye devam etti. Bir apartmanın önüne gelmiştik, sigarayı ayağının altında ezdi, kapıyı yarı paslı bir anahtarla açtı ve apartmandan içeri girdi. Beş kat merdiveni çıkarken, adımları apartman boşluğunda yankılanıyordu. Son merdiveni de

H E C E Ö Y K Ü

çıkıp sağdaki kapıya yöneldi, başka bir anahtarı çevirdi, kapı sinir bozucu bir gıcırtyla açıldı.

"Mehmet," diye seslendi kadın karanlık odalara. Bekledi, cevap gelmeyince ışıkları açtı. Açar açmaz da salona koştu. Üçlü koltuğun önüne gelip çömeldi.

Yerler izmarit, pizza kutuları, kola tenekeleri, ağır kesici hapların boşalmış şişeleri, kirli çoraplar, saç tomarları, paslanmış tıraş bıçakları, kahverengiye dönmüş pamuklar, bira şişeleri, şarap şişeleri, votka şişeleri, kanyak şişeleri, devrik demlikten dökülmüş çayın posası, portakal kabukları, kemirilmiş tırnaklar, yarısı yakılmış kâğıtlar, yarısı yazılmış kartpostallar, yarısı kesilmiş pet şişeler, içi sidik dolu mayonez ya da turşu kavanozları, kurumuş ekmek kırıntıları, kayışı kopmuş bir saatin tik takları, üç beş balık kılçığı, altı yedi hamam böceği ölüsü, sayılmayacak kadar çok karınca ölüsü, ortadan ikiye bölünmüş sinema biletleri, yıllar öncesine ait gibi duran vesikalık fotoğraflar, uçları kırık kurşun kalemler ile doluydu. Halının boşta kalan kısımlarından mavi yeşil bir desen ben buradayım demeye çalışıyordu. Parkeler çizilmiş, yer yer kabarmıştı. Kalorifer su akıtıyordu.

Üçlü koltukta Mehmet yatıyor olmalıydı. Kadın koltuğa kapanmış, adamın adını çağırıp duruyordu. Kadın usulcacık ayağa kalktı, koltuğa uzanıp adamın üstünden bir şey aldı. Bir an elinde tuttu, sonra yere fırlattı. Baktım. Pis kırmızı kanla dolmuş bir şırınga.

Kadın az ötedeki masaya oturdu. Bacaklarını sallamaya başladı. Başım dönüyordu, sallama şunları diye bağırmak istiyordum; ama cesaretim yoktu. İçerinin kuru ve sıcak havası kadının saçlarını ve paçalarını kurutmaya başlamıştı.

Odanın içinde bir hareketlenme oldu. Adam inleyerek uyandı. Kadın masadan atladı:

"Mehmet?"

Adamdan boş kalan yere oturdu kadın. Öne eğilip adama sarıldı. Adam hâlâ inliyordu, sanki sadece inlemek için yaratılmıştı.

"Getirdin mi?" dedi adam inlemelerinin arasından.

"Getirdim canım, getirdim."

"İyi mi? Kazıklanmadın ya?"

"Yok canım yok, sen kafana takma bunları."

Kadın kalktı, masanın üzerinde bıraktığı çantasından hışır hışır bir şeyler çıkardı, tekrar yerine dönüp adamın ellerine bıraktı. Adam gördüklerinden memnun olmuş olmalı, göğsünden bıraktığı nefes bana kadar geldi. Nefesi yosun kokuyordu adamın.

"Bunlar," dedi. "Romanı bitirmeme yeter."

"İdareli kullan," diye cevapladı kadın, sesi endişeliydi. "Sakın hepsini birkaç günde tüketeyim deme."

H E C E Ö Y K Ü

"Birkaç günlük sancısı kaldı romanın."

Sinirlenmişti kadın:

"Ölmek istiyorsun herhalde!" diye bağırdı.

Adam cevap vermedi kadına. Birbirilerine bakakaldılar belki de. Bakar—ken ne konuştular, görmek isterdim.

Kadının paçaları yarı yarıya kurumuştı, birazdan kanım çekilecek, geride posam kalacaktı. Pencerelelere baktım, kapalıydı hepsi. Anahtar deliğinden sı—zar giderdim ben de. Ne yapalım!

Ah şu kadınla adamın yüzünü bir görebilseydim.

"Hadi," dedi kadın. "İçeri yat sen, ben de şuraya bir çekidüzen vereyim."

Adam kadına uzanıp onu kendine çekti.

"Hayır," dedi bitkince. "Burasının zavallılığı bana güç veriyor."

"Ama ." diyecek oldu kadın.

"Beraber gidelim içeri," diye susturdu kadını adam. "İğnemi vur, uyuyalım."

Çaresiz razı oldu kadın. Adam ağırlığını kadına verdi, sendeleyerek kori—dorun sonundaki odayı buldular. Zemini salona göre nispeten daha temiz olan yatak odasının ışığını yaktı kadın.

"Onu kapa," dedi adam, gözleri kısılmış olmalıydı güçlü ışıktan. "Şu ma—sa lambasını yaksana."

Masa lambasını yakınca odayı bir loşluk kaplamıştı. Adam yatağa uzandı. Ara ara inlemeye devam ediyordu.

Kadın yatağın ayakucunda durdu. Saçlarını elleriyle toplayıp bıraktı.

"Bugün kaç sayfa yazdın?" diye sordu.

"Yazamadım bugün."

"Neden?"

"Şarap bitmişti..."

Yüz kiloluk güldü kadın. Sonra adam da güldü. Dakikalarca güldüler. Adam kadına gel dedi. Kadın topuklarının ucunda yükseldi bir an, sonra pan—tonunun düğmelerine uzandı.

Bir anda içim heyecanla doldu. Kadın pantolonunu çıkarıyordu, eğer ar—kasını çevirip bir yere fırlatır ya da katlayıp koyarsa ikisinin de yüzünü göre—bilecektim. Bir yandan da buharlaşıyordum; çünkü bunca meraka gark olup eve dönmek istemezdim. Zevkten titreyerek kadının düğmelerini açmasını bekledim. Fermuarın tiz sesini duydum, kadın burada durdu, yeniden güldü.

"Ah!" dedi adam.

Kadın pantolonu bırakıp üstündeki gömleğin düğmelerini çözmeye başladı.

"Çok ıslandım yağmurda," derken bir yandan gömleği çıkardı, yere bıraktı.

"Üşüdün mü?" diye sordu adam.

H E C E Ö Y K Ü

"Eh," dedi kadın, pantolonunu sıyırmaya başladı bacaklarından. Zevkten titriyordum, "işte işte işte!" diye bağıırıyordum kendi kendime.

Pantolonu çıkardı kadın. Havaya kaldırdı. Yandan şöyle bir baktım; ama yüzünü hâlâ göremiyordum.

"Hadi ama!" diyen adamın sesini duydum. Kadın elinde pantolonla birkaç adım attı yatakta yatan adama doğru. Kafamı ne kadar kaldırsam da göremiyordum. Adam elini kadının kalçasına koyup löp etlerini sıktı.

Kadın pantolonu çevirdi, kaldırıp atacaktı ki:

"İy," dedi. "Çamur olmuş hep paçalarım."

"Bırak şimdi," dedi adam.

Kadının bol benli, birleşik kaşlı, iri gözlü, çukur yanaklı yüzünü bir an için gördüm. Sonra gözlerime tırnakları doldu. Kazıdı bedenimi bir anda pantolonundan.

Güçendim. Ruhumu alıp anahtar deliğinden arkama bakmadan çıktım gittim.

Yine de aklımda bir sonraki yağmur vardı. Kim bilir belki kadın yine kadın oynak bir kaldırım taşına basardı...«

H E C E Ö Y K Ü

AKİF HASAN KAYA

ÖLMÜŞ OYUNCAKLAR MÜZESİ

O gün, serçenin çılgılığınan sonra hiçbir şey eskisi gibi olmadı. Avladığı son kuşun düştüğü yere gömmüştü sapanını. Yıllar sonra, bir kayanın arkasına saklanmıştı. Yanına mermiler düşerken, çocukluğuna dair bir şeylere tutunmaya çalıştı. Sapanı hatırladı. Daha sonra, badem ağacının altında uzun süre kazacağı yeri bulmaya uğraştı. Ağaçta yine serçeler... Sonunda hatırlamıştı; kazdı. Lastikleri çürümüş, ağacı iyice eskimiş bir sapanla karşılaşmayı beklerken, avladığı son serçenin hâlâ kanlı, pıt pıt atan kalbini bulmuştu. Sürekli bir düşme hissi... Karanlık... Saklandığı kayayı yalayan mermiler... Körlük. Hınç.

İlk başta zor gelir. Sonra alışsın. Mecbur kalırsın. Ölüme değil, ölüm fikrine alışsın. O donuk bakışlara, barut kokusuna, vahşiliğe... Ölmek için öldürmen öğretilmiştir... Sürekli tetikte, sürekli tedirgin... Yemek yerken bile, karakolun penceresinden dağlara bakarsın. Gölgelelerin hareket ettiğini anırsın... Sürekli silahla gezmekten bıcarsın; ulan şunu icat edenin diye başlarsın... Yirmi yaşına kadar eline almamışken, şimdi bununla...

İlk başta zor gelir; çorba buharında bile barut kokusu duyarsın, sürekli ellerine bakarsın, yaşadığına inanmak için kendini çimdiklersin...

İlk başta zor gelir; aynada kendinle göz göze gelmemek için saçlarını bile taramazsın. Zaten o saatten sonra saçın da önemi yoktur. Neden o filmlerdeki adamlar, kafalarını hep kazıtırlar veya sifıra vurdururlar sanıyorsun.

Sonra, çok sonra henüz ölmemişsen alışsın; sürekli silahla gezmeye, kamuflaj giymeye, ayağını vuran botlara, tedirginliğe... Aslında alışmak değildir bu; umursamazsın. Ölmek hiç gelir artık. Hatta ölsem de kurtulsam; ölsem de dinlensem diye düşündüğün olur.

Küçük bir kayanın arkasına zar zor sinmişken, yanına yağmur gibi mermiler düşerken, başının üstünde vınlamalar... Gülesin gelir... Ulan dersin, ben kimim ve burada ne işim var? Cevap yoktur. Sen sensindir ve şimdi işte burada, bu kayanın arkasında ölümle burun burunasındır. Senin güldüğünü gören arkadaşın telaşlanır; ateş et, ateş et diye bağırır. Sen bir boşluktan düşüyormuş hissiyle öylece kalakalırsın.

Gün gelir ağlamak bile yetmez; soğutmaz yüreğini... Sönse; keşke; ama yanmıştır bir kere... Dokunmaya korkarsın; çekinirsin; her şey elinde erir; eskir; akar gider; bir şey yapamazsın; çaresizlik; tutunmak; istersin; düşersin...

H E C E Ö Y K Ü

Sürekli bir düşme hissi...

Neden?

O gün o kuşu vurmasaydın, serçenin çığlığını duymasaydın sanki her şey daha farklı olacakmış gibi gelir sana... Keşke, dersin. Keşke...

Ama her sıkıştığında çocukluğunun masumluğuna sığınırsın işte. Mecbur kalırsın. Bu vahşiliğin içinde yapacak başka bir şeyin yoktur. Aklın durur, havsalan almaz olup biteni. Bütün gürültünün içinde sessizlikte boğulursun önce, sonra sesler.

Tatatatatatatatatata...

Kulaklarında bastırmadığın bir çınlama: Çmnnnnnnnnnnnnnn...

Ateş etsene lan. Ateş etsene lan manyak. Öldürteceksin hepimizi.

Şimdi Mikail gelse, gerse kanatlarını... genişlese göğüslerimiz... ferahlasak. rahatlasak. bu tedirginlik, bu gerginlik süzülse üstümüzden. önce silahlar, mermiler düşse yere... toprağa karışsa... sonra söküp alsa yüreklerimizi. birbirine katıp yoğursa, yoğursa. o hınç dolu yerlerini koparsa. kinli kısımlarını kesip atsa... düşmanlıkları unutsak... evlat acısı, kuyruk acısı demesek... Vahşi gibi af dilesek, Peygamber gibi bağışlasak... Mikail gelse, gerse kanatlarını. Allâhu Ekber Allâhu Ekber. sabah olsa. çay içsek... dumanı tüten ekmek... tereyağı... ıslıl ıslıl bir sabah... anne sıcaklığı işte bilirsin... müşfik... saran... sarmalayan...

Tatatatatatatatatata.

Ulan dersin, siz var ya, hepiniz manyaksınız. Ulan, ne çok seviyorsunuz ölmeyi; öldürmeyi; kan dökmeyi dersin. Kimsenin seni duymadığını bilerek söylenirsin işte. Hiçbir değeri olmadığını bilirsin sözlerinin. Uzaklarda bir yerde; bir silah baronunun, elinde viski kadehi, camlı kulesinin bilmem kaçınıcı katından şehri seyrederken, uzaklarda, çok uzaklarda; ölen her insanla biraz daha zengin olduğunu bilirsin. Bunları bilmek bir işine yaramaz. Ölenleri geri getirmez, yeni ölümleri önlemez.

Gökyüzüne bakarsın. Mikail bir türlü gelmez. Gelse.

Gökyüzü pırlıl pırlıl.

Ölmek için iyi bir gün değildir. Ölmek için fazla güzel bir gündür işte...

Yerde bir tüy görürsün. Yine o serçeyi hatırlarsın. Sapanı gerişin gelir aklına. Nişan alışı... Sonra, şak... Taşın fırladığını göremezsın ama bilirsin gitmiştir hedefe doğru. Kuşun çığlığı; düşüşü... Yerde çırpınışı. Dakikalar sonra bile tüyler uçuşmaya devam eder. Henüz yere inmemiş tüyleri görürsün. Elindeki sapanı bakakalmışsındır. Oyuncak olarak yapmamış mıydın sen o sapanı. Can alan oyuncaklar; öldüren oyuncaklar; ölü oyuncaklar. Boğazına kadar pisliğe batmışken; çocukluğunu, oyuncaklarını hatırlamaktan normal bir şey yoktur aslında. Tutunmak için uzanırsın... Elini attıkların da-

H E C E Ö Y K Ü

ğılmasa... Ama illa o sapan; her çatışmada hatırlarsın. Serçenin toprağa bulanmış, pıt pıt atan kanlı kalbiyle karşılaşmak ürkütür seni. Neden ulan, neden? Neden uçurtmalar varken, bilyeler varken, rengârenk arabalarım varken şu sapanı hatırlıyorum lan ben.

Sürekli bir düşme hissi...

Tatatatatatatatatata.

Daha doğmadan, dağlarda ölmeye yazgılı adamlar vardır çevrende. Ne işin var burada. Defol git işte. O kadar basit değildir artık. Gitmek için geç kalmışsındır. Gitsen bile; bildiklerin peşinde; hem nereye; gitsen bile; gördüklerini; ellerini; gözlerini; nasıl rahat yaşanır bilemezsin. Ne yapılır peki? Bir daha kimse ölmesin diye sonuna kadar öldürsen; biter mi bu saçmalık. Ya da razı etsen herkesi, sen ölsen ve bitse. Bir daha kimse kimseye silah doğrultmasa. Feda etsen canını. Ne hayal be.

Analar hep oğullarına ağlar. Sevmeye kıyamadığı evladının delik deşik kanlı bedenini kucaklar. Gecelerce başını beklediği; cennet kokularıyla evi dolduran oğlunu kabrine indiren bir anneyi kim, nasıl teselli edebilir ki. O minicik ellerini, tombul ayaklarını kim silebilir hafızasından. Allah belanızı versin. Mikail ger kanatlarını. Mikaiiiiiiiil.

Tutun lan şunu. Ne yapıyorsun manyak. Vurdurtacaksın kendini. Yat yere. Yat yere. Yatsana aptal herif.

Sürekli bir düşme hissi...

Tatatatatatatatatata.

Çinnnnnnnnnnnnnnnn.

Masum hiçbir şey kalmamıştır artık. Temiz bir şeyler ararken tutunmak için, ellerin her şeyi kirletmiştir. Panik halinde yoklarken, geçmişinde canlı bir şey bırakmazsın, hepsini öldürürsün. Bütün oyuncaklarını öldürürsün; bilyeler, arabalar, balonlar ölür; her seferinde tellere takılır uçurtman; kâğıt gemiler bir türlü yüzmez... Bu böyledir; bilirsin; bilmek kimsenin bir işine yaramaz; bunu da bilirsin.

Her şey nerede bozuldu, dağıldı, kırıldı... O serçe... sapan... taş... Kuşun son çığlığı. etrafa dağılan tüyler.

Bazen minicik çocuklar görürsün. Bunların bir gün büyüüp, ellerinde silahla. Oysa sen de bir zamanlar böyleydin. Bir gün, bahçede oynarken gül dikenini batmıştı parmağına. Kan, küçücük bir top olmuştu. Sen görür görmez ağlamaya başlamıştın. Korkmuştun. Annen koşmuştu hemen. Emmişti parmağını. Sarılmıştı sana. Şimdi bak şu haline. Ne zamandır aynaya bakmıyorsun. Ne zamandır gözlerine bakmıyorsun. Pis herif.

Sürekli bir düşme hissi...

Tatatatatatatatatata.

H E C E Ö Y K Ü

Yine gökyüzüne bakarsın. Güneş gözünü alır. Hava tertemiz, pırıl pırıldır. Mikail gelmez.

Çatışma biter birazdan. Hep böyle olur. Bir dahaki çatışmaya kadar. İki çatışma arasında sürer gider hayatlar... Çatışma biter birazdan ama üzerindeki barut kokusu çıkmaz bir türlü... Çatışma biter birazdan. Çatışma biter... Çatışma...

Şimdi yıllar sonra, aynı yerde... Bütün gördüklerin, yaşadıkların kafanda çakılmıştır. Her şey o kayanın arkasında donmuştur. Bir parçan orada kalmıştır. Her şey acılaşır, bir adım ileri gidemezsin. Fakir evlerinde bayraklar dalgalanırken; arkadaşlarına bile ağlayamazsın.

Şimdi burada, bu badem ağacının altında;
elinde eski sapan,
ağaçta serçeler,
koltuk değneklerine yüklediğin pişmanlıkların...«

H E C E Ö Y K Ü

H. HÜMEYRA ŞAHİN

ACAİB-İ ALEM

Her sabah kalkar kalkmaz yaptığı ilk iş bilgisayarını açıp gazeteleri okumaktı. Gecenin geç vakitlerinde bıraktığı dünyanın uykuda geçirdiği beş altı saat içinde ne kadar değiştiğini görmek için. Bazan sabahın ilk ışıklarını beklemeden gece erkenden güncelleme yapan gazetelerin köşe yazılarını okur, yeni günü geceden tüketmiş olurdu. Tabi bu arada gözüne ilişen bir kaç gece haberini de. Okudukları, çoğu zaman internet editörlerinin en yeni girdiği haberler olurdu. Bazan editörün başlıkta yaptığı küçük değişikliği bile iki tıklama arasında farkedirdi.

Kafasını yastığa koyduğunda, uyanacağı dünya için yapılmış bütün yorumlar, öngörüler akıl odalarının uygun köşelerine çekilirken önce gözleri, sonra bütün bedeni yavaş yavaş uykuya teslim olurdu. O uyurken bütün gazeteciler sanki dünyanın uzak köşelerinden o ekrana haber taşımak için sessiz bir koşuşturma içinde birbiriyle yarışarlardı. Daha o yataktan kalkmadan da ilgisini çekecek sayısız haber çoktan ekrana yerleşmiş olurdu.

O sabah yine binbir çeşit ülke toprağının karıştığı bir haber yığınağına ulaşmak üzere bilgisayarını açtı. Parmak hareketleri ile aşınmış metalin üzerindeki düğmeye dokundu. Ekran açılana kadar geçen vakti, baş ucundaki geceden kalan yarım bardak suyu içerek geçirdi. Uykunun potasında erimiş nice bilgiden boşalan zihnini yeni dünyanın gündemine hazırladı.

Ekranda gördüğü ilk haber son günlerde tabi afetlerle pençelesen bir yerdendi. Muhabir 'felaketin merkezi'nden bildiriyordu. Felaket ülkenin ismiyle öyle özdeşleşmişti ki, o günlerde aldığı konferans davetini bile salgın hastalık korkusuyla iptal etmiş, pasaportuna dünyanın sabıkalı ilan ettiği bir ülkeye giriş mührü basılmasını göze alamamıştı. Oysa medeniyetlerin başkentiydi. Sığ bir haber, muhayyilesindeki o kadim şehri sanki yüzyıllarca sürececek bir acının merkezi olmaya mahkum etmişti. Acı, felaket ülkeye yapışp kalmıştı. Can sıkıntısıyla başka bir sayfa açtı.

Siyasetin, ekonominin, kültürün, modanın merkezlerinden sayısız haber vardı ekranda. Teknolojinin merkezinden gelen bir başka haber, iki ay önce aldığı telefonunun artık demode olduğunu ilan ediyordu ki, komidinin üzerinde—ki telefonuna bakarak yetişmesi imkansız bu teknoloji yarışından çekilmeye karar verdi ve bir başka habere geçti. O sırada yanıp sönen cafcacılı bir ilan, bir süredir ertelediği bir deniz yolculuğunu yeniden gündemine alması konusun-

H E C E Ö Y K Ü

da ısrarda bulunuyordu. 'Fırsat kaçmaz'dı. Üstelik sanki ikramdı. Bu deniz yolculuğu ilanı, içindeki seyahate müptela bütün hücreleri harekete geçirdi.

O sırada zil çaldı. Artık dünyanın merkezi kapısının önüydü. Yerinden kalktı, terliklerini giyindi ve kapının deliğinden dünyanın merkezine baktı. Ekmek isteyip istemediği soruluyordu. İstediydi. Kapının aralığından uzatılan sıcak somunu aldı.

Doğru mutfığa gidip kahve makinasının düğmesini açtı. Kaynama sesi duyulana kadar ki zamanı mutfağın yanındaki lavaboda hızla yüzünü yıkayarak geçirdi.

Geri dönüp, rüzgardan örtülen mutfak kapısını ayağıyla iterek açtı ve üç metre karelik alanda kendine birşeyler hazırladı. Bir fincan kahve, bir büyük acıbadem kurabiyesi, reçel, peynir ve zeytin tabağını tepsiye koydu. Sıcak somunun ucundan da biraz alıverdi.

Salonda camın önünde duran berjere oturup pencereyi hafifçe araladı. Tepsiyi önündeki sehpayı bıraktı. Yatak odasından getirdiği bilgisayarını dizine koyup, cd player'ı açtı. Çıplak Ayaklı Diva en sevdiği şarkıyı söylüyordu. Pencereden odaya vuran güneş üşüyen bedenini ısıtmaya yetecek kadar değildi henüz, o yüzden koltuğun üzerinde duran hırkayı sırtına aldı ve dünyanın merkezi ekranına gömüldü.

Kahvesinden birkaç yudum aldıktan sonra arama motoruna bir iki kelime yazdı. Cruise turlarına dair sayısız alternatif döküldü ekrana. Akdeniz'e deniz yolculuğu için en iyi mevsim Temmuz'du. Uzun süre onları ayıkladı. Kahvesi bir hayli soğumuştur. Nihayet içlerinden birini seçti ve daha sonra ilgilenmek üzere ekranındaki görevler hanesine not etti. Cafcaflı ilan ona bir ödev vermiş, planlarını bir anda değiştirmişti.

Bu arada Diva mikrofonu Fairuz'a devretmiş, hopörlerden Beyrut şarkısı yükselmeye başlamıştı. Mırıltıyla şarkıya eşlik etti.

İlk notalarla birlikte yeni çıkan bir kitabın duyurusu da ekrandaki posta kutusuna düştü bu arada. Gözü odadaki duvardan duvara kütüphaneye ilişti, duyurusu yapılan kitabın dijital baskısı, üst rafların birinde duran kağıt baskıyı artık hükümsüz bırakmıştı. Genişletilerek yeniden yayınlanan dijital kitap eklenen yeni görsellerle yeni okurlarını bekliyordu. Kütüphanesindeki elden çıkarılmayı bekleyen kitapların arasına bir yenisi daha eklendi.

Gazetelerin birinde ünlü bir gazetecinin meşhur bir müteahhitte yaptığı söyleşiyi okumaya koyuldu. Zengin müteahhit şehrin orta yerinde gururla yükselttiği akıllı evlerin maharetlerini anlatıyordu. Gazetecinin 'Kuşların uçuş alanını işgal etmiyor musunuz?' sorusu belli ki geçirilmiş, müteahhit gösterişli bir kelimeye takılıp kalmıştı; 'Savoir Vivre!' Yaşamayı bilmek! Yaşamayı bilmeyenlere o evlerde yer yoktu.

H E C E Ö Y K Ü

Yaşamayı bilip bilmediğini kendine soruyordu ki, ekranın sağ yanına yeni düşen bir haber, şüpheli yangında A.Ö(56)'nın öldüğünü duyuruyordu dünyaya. Parantez içindeki 56 yıllık bir hayat iki harfle dünyaya son vedasını yapıyordu. Çektiği sıkıntılar, yarım kalan heyecanlar, koskoca bir hayata sığacak nice şey iki harfle özetleniyordu. Tam da yaşamı verimli kılmak için dayatılan kuralları öğrenecekken, bu haber ekranının renk kartelasından yaşamın bütün renklerini aldı ve ona tek bir renk bıraktı; siyah! Daha iyi yaşamayı öğrenecekken gelip de ölümün, başucuna otağını kurması, bütün hayat sözcüklerini yersiz yurtsuz bırakmıştı.

Gözünü kararan ekrandan, odasının fransız balkonlu camına çevirince, çapraz komşusunu farkettiler. Perdeleri açık camdan Rüksan Hanım'ın hareketsiz bedeni görünüyordu. İki yıl önce geçirdiği felç, genç kadını camın önüne konan o yatağa bağlamıştı. Rüksan Hanım için dünya bir metrekarelik pencerenin arkasındaki gökyüzüydü. Dünyasında güneşin, bulutların ve bazan yıldızların hareketinden başka hiçbirşey yoktu.

Sehpada duran ciltli kitaplardan birini aldı eline. Kitabın üzerinde *Acaibi Seb'a-i Alem* yazıyordu. Eski dünyanın yedi harikası; Mısır piramitleri, İskenderiye feneri, Babil'in asma bahçeleri ve diğerleri... Sayfaları çevirdi. Sidonlu Antipatros'un 'güneş dengini görmedi' dediği Artemis heykeline uzun uzun baktı. Onu hayrete düşüren bu heyecanı paylaşmakta zorlandı. Sonra gözleri pencereden görünen 32 katlı rezidansa kaydılar. Elindeki Acaib-i Seb-i Alem'den 32 katlı rezidansa 2000 yıllık dünya tarihi boyunca neyin değişip değişmediğine karar veremediler.

O sırada önündeki ekrana düşen flash haber ikonu şüursuz bakışlarını yine ele geçirdi. Yeniden ekrana gömüldü. ^

H E C E Ö Y K Ü

MAHİR ÜNSAL ERİŞ

ASKER OLDUM FİYASKO!

Eğer kekemeyseniz, bütün dünya size iyilik yapmaya uğraşır. Eğer kekemeyseniz, söylemek istediklerinizin yarısından fazlası daha sese dönüşmeden silinip gider. Çünkü dünya süratlidir. Hiçbir işi gücü olmasa bile herkes bir yerlere yetişiyormuş gibi hızlı hızlı yürür. Otobüsler, tramvaylar, metrolar ve minibüsler yapacak işleri olan ya da en azından varmış gibi görünen insanlarla hıncahınç doludur. Çünkü dünya çok hızlıdır ve koyduğunuz hiçbir şeyi yerinde bulamazsınız, değişir; ya tümünden kaybolup gider ya da çizgileri silikleşir. Lafı uzatıyorum diye kızmayın, kekemeyseniz nasıl lezzetlidir lafı uzatmak bilemezsiniz. Çünkü o laf hiç uzamaz, bütün dünya size iyilik yapmaya uğraştığı için sözlerinizi tamamlamaya kalkar. Dünya acelededir, dünya size iyilik yapmak isteyen insanlarla doludur ve onların sizin kekeleyerek uzattığınız kelimelerle kaybedecek vakitleri yoktur. Dolmuşlar ve otobüsler beklemmez, kimse bir sonraki tramvaya, metroya, vapura artan iki-üç kişilik gruba dahil olmak istemez; kaldı ki sizin edeceğiniz lafı beklesinler.

Babam askerlikten bahsetmeyi çok sever. Ona göre yetişkinlikte hayat, askerlik anılarını anlatabilmek için oluşturulmuş bir organizasyondur. Evde ampul mü patladı? Duy yanıp yanıp da kedi leşi gibi kokmaya mı başladı? Musluğun contası dul kadının çile dolduruşu gibi damla damla ağlamaya mı başladı? Hemen alet çantasından vahşi hayvan görünümüne birkaç alet ve çokça askerlik anısı çıkarılır, tamiratı halledip asayışı normale döndürmesi beklenir. Bugüne kadar, karda arabanın bujilerinden kontak yaptırıp sigarasını yakan onbaşı, bütün gün kalorifer kazanının dev somunlarını çevirmeye çalışan Çankırlı Kudret, denetim var diye bir günde üçyüzseksen tane ampülü değiştiren Sinoplu Yüzbaşı'nın başrolde oynadıkları da dahil olmak üzere hiçbir askerlik anısının bir faydası dokunduğu görünmedi gerçi. Ama babam dünyayı askerlik anılarıyla tamamlamaktan bir gün olsun vazgeçmedi. Çünkü askerlik anısı edinebilmiş olmak, insana su içmek, güzel manzaralar seyredebilmek, sevişebilmek gibi, göğün bilmem kaçınıcı katından armağan edilmiş bir şeydi. O yüzden o gün, sabahın dörtbuçukunda uyandırdı beni. "Kalk itoğluit, kalk," dedi, "hazırlığını yap, çakı gibi asker ol; kahvaltıyı hazırladım!" "Yahu baba," diyemedim, "alt tarafı bir rapor verip geleceğim, gören de Vietnam'a gidiyorum sanacak!" Kırmadım babamı. Zaten babamı hiç kırmadım şimdiye kadar. Ne zaman yeltensem etsem o benim bir yerlerimi kır-

H E C E Ö Y K Ü

maya teşebbüsle karşılık verdi çünkü. Kalktım gönülsüz, çakı gibi asker olmak için banyoya girdim. Sanki iş görüşmesine gidiyormuşum gibi tertemiz yıkandım, misler koktum, şanlı ordunun kıllı görmekten hoşlanmadığı yerlerimi tıraşladım. Kız istemeye gidiyormuş gibi pırıl pak indim kahvaltıya. Babam, askerlik anısı yarıştıracığı birinin varlığına duyduğu bariz sevinçle yumurtaları tabaklara paylaşıyordu.

Askerlik şubesinin önü iftar çadırı gibi kalabalıktı. İnsanların o tipsiz ve kaşındıracağı açık açık belli olan kıyafetleri giymek için duyduğu iştaha şaşırmıştım, dolmuşta açılmış uykumun sersemliğiyle. Bir an için bu kuyruğa girmek zorunda olmadığımı inanmak isteyişimle sevinir gibi oldum. Ama bizde kuyruk kutsaldır. Kuyruğun başını tutan görevliye bir şey sormak için bile kuyruktan çıkılmaz. Çıkarsan yerine geri dönemezsin, kavga çıkar. Kuyruğun başındaki görevliye bir şey soramazsın, kaynamaya çalıştığını sanırlar, kavga çıkar. Kuyruğun en ön sıralarındakilerin özel alanı içinde kalmıştır çünkü artık o görevli, kavga çıkar. Kuyruğa girmiş bulundum. Bir rapor verip çıkacaktım. Muhtemelen sıra bana geldiğinde "Benim sağlık raporum var, onun için gelmiştim" deyince bu sefer de sıraya girdiğim için azar işitecektim. Beklemeye, sıranın tırtıl gibi ilerleyişine katılmaya koyuldum.

Beni eksik yapmışlar. Durumu tarif edebilecek en güzel söz bence bu. De—demin rızası olmadan evlendiklerinden midir, babamın malzemeden çalma—sından mıdır, annemin yumurtası mı çürüktür bilemiyorum, ama olamamışım ben bir türlü. Kalbim delik. Bütün okul hayatım, nöbetçi kaldığım beden ders—lerinden sonra, o saçma kültür-fizik hareketlerini yapmıyor olmama bozulan sınıf arkadaşlarıma kalbin delik olmasının ne olduğunu anlatmakla geçti. Delik işte, de ki içinden hava geçiyor, su sızdırıyor, kan kaçırıyor. Delik işte, hastalık bu, ne bileyim ben. Hiç koşturmadılar beni, hiç yormadılar, heyecanlan—dırmamak, korkutmamak için hep parmak uçlarında yürüdüler. Bir de üstüne şu kekemelik belası... Bana hep başka bir gezegenden dünyaya düşmüş, insan benzeri, ama insan da olmayan bir canlı muamelesi yaptılar. Arkam dönükken parmakla gösterdiler, yüzüme karşı merhametle kaş büktüler. Maçlarda kale—ci yaptılar, kenardan izlememe kıyamadılar. Gol atmadılar, yenildiler. "Yazık çocuk hasta!" dediler, "Zaten ölüp gidecek, bir de biz sıkımayalım canını; günahına girmeyelim!" demek istediler. "Ayy, yazık... Zaten iki lafı bir araya da getiremiyor gek gek gek." diye geçirip akıllarından, beni merhamete, rah—mete boğdular. İşte gün benim günüm ama. Bana acıyanların ayaklarını nasır eden postalları ben denemeyeceğim bile. Merhametleriyle ömrümü uzatmaya çalışanları boğacak o hakiler, kamuflajlar, kepler, palaskalar, pırpırlar, baba—mın askerlik anılarında olduklarından daha çok dokunamayacaklar bana. On—lar, hakim, savcı, kaymakam, vali olup astsubay postalı boyuyorken ben seç—

H E C E Ö Y K Ü

men kütüğüne kaydını bile yaptırmamış dandik bir vatandaş olarak evimde onlara acıyor olacağım. Çünkü benim kalbim delik.

Sıra bana gelince, "Askerlik muayenesi için geldim, raporumu nereye sunmam gerekiyor?" diye sorup çekilecektim. Ama as'ta kaldım. As... as... asss... Yok, olmayınca cümleye muayeneden başlamayı denedim. Askerlik şubesi kapısı bekleyen bu gariban çocuğun karşısında niye böyle heyecanlandım şimdi? Askerlikten korktuğum için inzibatta mı cisimleştirdim acaba korkuyu? Mu... mu... mu... Tam marş basmak üzereydi ki gariban inzibat "iyilik olsun" diye, "Muayene yaptıracaklar bu tarafa," deyip kolumdan tuttu, bahçe içindeki bir kalabalığın içine kattı beni. Orada ellerinde şeffaf dosyalar, yeni alınmış gıcır gıcır askerlik cüzdanları ve sağı-solu mühürlü dosya kağıtları tutan kalabalığın arasında, üniformalı bir başkası beni güderek diğerleriyle birlikte bir hizaya soktu. Sanırım yanlış bir şeyin içindeydim. Ben raporumu verip çıkacaktım. "Çıkarın üstünüzü!" diye bağırdı haki yeşil bir ses. "Şimdi sıçtık," dedim. Bir yanlışlık oldu galiba, ben rapor için şey etmiştim, demeye çalışsam şu çatık kaşlı üniformalı adama nasıl sesleneceğimi bilmiyordum daha işin en başında. "Pardon?" "Hocam bakar mısınız?" "Beyefendi, ben galiba..." "Komutanım?" Ya adam komutan değilse de çavuşsa, onbaşışsa, şu karşıdaki masalarda oturan mühürlü adamlardan biri en rütbeli olanıysa. "Sana şimdi gösteririm komutanı ben!" deyip bana sınav çektirirse, döverse? Benim kalbim delik diyemeden fık diye kalıverirsem sınavda? Ne olurdu sanki şu rütbelerden bir tanesini bari tanısaydım? Anasını satayım böyle işin! Çaresiz geçtim çizgiye, üstümü çıkardım. "Altıları da çıkarın, hadi, hadi, asker ocağında utanma olmaz!" Asker ocağına gelen kim be? Ben raporumu verip çıkacağım. Kalbim delik benim. Derken, karşıdaki apartmanların balkonlarına çıkmış kadınları fark ettim. Balkonlardan birinde iki ihtiyarca teyze çekirdek çitleyip aşağı doğru tükürüyorlardı. İçi boşalmış çekirdek kabuklarının aşağı doğru süzüldüğü hat üzerindeki balkonlardan birinde de gençten bir kadın, kucığında bebeğiyle Beykoz bardağı gibi dizilmiş erkek tazelerini seyreliyordu. "Çıkarın dedim, hadi!" bağırışı yükselince mırıltılar içinde donlar çıkmaya başladı. "Dize kadar indirin yeter!" diye ekledi Haki bey. Kucaklı çocuklu genç kadının içeri kaçtığını gördüm. Eminim mutfak perdesi arkasından seyretmeye devam edecek. Bunca zekeri yan yana dizilmiş halde, senede en az üç-dört sefer görmenin nasıl bir cazibesi var acaba? Kendimi soyunmuş genç kızlara balkondan bakarken hayal ettim. Hoşuma gidiyordu ki hafif bir esintiyle hoşuma giden yerlerimi açıkta olduğunu fark edip aklımı dağıttım. Bütün donlar dize kadar inmişti. Şanlı ordunun pirüpak sevdiği yerlerimiz ortalıkta, sağlık komisyonu denen mühürlü adamların ve mahallenin meraklı kadınlarının gözleri önündeydi. İşte bir erkeğin en zor anlarından biri. Pisuarlarda bile yan yana durup karşıya bakmamızın yegane sebebi. Kendine benzeyen

H E C E Ö Y K Ü

bu varlıklarda kendininkine pek benzemeyen, hayal kırıklığı yaratacak farklılıklar taşıyan teferruatlar olması korkusu. Üniformalı adam deneyimli, bağırıyor, sürekli aynı işi yapmanın al eladelığı sinmiş esprisiyle; "Bakmayın birbirinize oğlum, hepinizde aynısından var!" Bilmiyor ama, hepimizde aynısından olmadığını bildiğimiz için bakıyoruz zaten çaktırmadan. Eli eldivenli ve plastik çubuklu, üstü önlüklü bir adamın gelip tek tek o soğuk çubuğu oralarımızıza değdirip kurcalamasıyla sona erdi tören. "Giyinin" diye bağırdı bu kez askeri nizam! Bir şeyin daha farkına vardım: askerde her şey bağırarak yapılıyor. Çünkü yapılanların hiçbirini bağırmadan yapılacak şeyler değil.

Gencecik adamlar, dostunun kocası basmış gibi aceleyle giyinip üzerinde durduğumuz çizgiye göre sıra olduk sonra. Kağıtlarımızı, ASKERLİĞE ELVERİŞLİDİR mührü basmak üzere bekleyip limonata içen sivil-askeri kalabalığın bulunduğu masalara tek tek verecek, geri alacaktık. Nihayet sıra bana geldi. Kapıdaki kuyruğu ve buradaki kuyruğu birbirine ekler, arada daltaşak beklediğimiz süreyi de dahil edersek toplam üçbuçuk saattir buradaydım. Askerlik cüzdanım yoktu. Sadece beni askere çağıran ve babamın düğün davetiyesi gibi bi sevinçle karşıladığı kağıt ve sağlık raporum vardı yanımda. Onları uzattım. İlk masada oturan, bıyıklı olduğuna göre sivil olan adam, "Askerlik Cüzdanı!" dedi. "Askerlik cüzdanım yok ki. Çıkartmadım. Zaten sizin de gördüğünüz üzere sağlık raporumu verip askerlikten yırtmanın peşinde buraya gelmiş bulunuyorum. Fakat bir yanlış anlama yüzünden bütün mahalleye, bütün mahallelerden sakladığım her yerimi göstermiş oldum!" diyecektim ki yine as'ta takıldım. As. as. assss. "Askerlik cüzdanın yok mu oğlum!" diye sesini yükseltti oturduğu yerden bıyıklı. En kötülerinden biri de y harfinde takılmaktır. Yyy. yyy... yyy... Bir "yok" diyebilsem, eşek değil ya, durumu anlayacak ve tüm ilgisini raporuma yoğunlaştıracaktı. Beceremedim. Raporumu masanın üzerine de arasına bıraktığım kağıt yığının üzerinden alıp adama göstermek için uzandım. O esnada ne yapmaya çalıştığımı anlayamayan adam da rapora diğer ucundan asılıverdi ve SAĞLIK RAPORU yazan kısmı benim, mühürlü-imzalı kısmı onun elinde kalıverdi kağıdın. En son, bir çırpıda, tek seferde "Rapor!" diyebildiğimi hatırlıyorum. Doktorlarla dolu masaların önüne bayılıvermişim.

Ayıldığımda ateşliyen görülen ve bir türlü uyanılamayan kabuslar gibi, halletti askerlik şubesinin bahçesindeydim. Birileri kolonya ve suyla bir yerlerimi ovuşturuyordu. Zaten hiçbir mahremiyetimin kalmadığı bu bahçede oralarımın, buralarımın ovuşturuluyor olmasına aldırıyordum bile, serinlik iyi geliyordu. Açlıktan ve güneşin altında dikilmekten bayılmışım. Babamı aradım sonra. Geldi aldı beni. Askerlik şubesi askeri hastaneye sevk etti, muafiyet için. Bahçeden çıkarken hiç kekelemeden küfür ettim askerliğe tek seferde, babam duymadı. Kapıdaki inzibat duyup gülümsedi kıs kıs, sabahki değildi bu, değişmişti.«

H E C E Ö Y K Ü

MUKADDER GEMİCİ

BANA İSMİMİ SÖYLE

Ne güzel uyandım. Bunca günden sonra bana seslendin, adımları senin sesinden duydum. Çılgınca sevinmekte ne kadar haklıymış, şimdi kamburun hani şu zangoç olanın yaptığı gibi çalmak istiyorum bütün çanları. Daha güneş doğmamış, sımsıkı kapalı perdeler. Salonda uyuyorsun kaç gündür. Yorgun argın yattığım, saatle bile zor uyandığım o uykudan birden, yedi uyuyanlardan daha dinç uyandım beni çağıran sesinle. Karanlıkta oturuyorum. Karanlığa bakıyorum. Tekrarlıyor adımları sesin içimde. Bilerek, isteyerek yenisinden, tekrarlayarak hatırlıyorum. Kocaman, rengârenk ışıkların içinde dans ettiği bir şeker kavanozunun içine daldırır gibiyim elimi her seferinde. Meğer ne güzelmiş adım. Adım değil, sesin güzel. Adımı oluşturan harflerin yan yana gelip senin sesinle hayat bulması güzel. Kupkuru harfler yazarken a, b, c ve diğerleri. Nasıl bahtlı insanlar seninle konuşanlar. Sesini duyanlar. Saat? Saat sabahın dördü. Yanına gitsem? Dokunsam. Hemen uyanırsın biliyorum. Dokunur dokunmaz. Nasıl gideceğim? Kaç adım salon ile yatak odasının arası? Yataktan kapıya üç, hol beş, bilemedin altı, salonun kapısından senin yattığın koltuk dört. Kaç etti? On üç. On üç adım ötemdesin. Hayır, Kaf Dağı'nın ardındasın. Yedi ejderhanın muhafızlığını yaptığı kırk kapının sonunda. Kalkmak istiyorum, gitmek istiyorum yanına hemen. Susturabilsem senin sesini susturam "Sen niye gidiyorsun? O gelsin!" Bu benim sesim. Nasıl kudretli. Benden güçlü. "Gitme!" diyor. Zaten arada bir uçurum var, kuş uçmaz kervan geçmez yollar, bin bir tehlikeyle dolu çöller var. Şehrazat anlatmış mıdır benim masalımı da? "İşittim ki ey bahtlı güzel şahım, bir zamanlar birbirini pek seven bir adamla bir kadın varmış. Ancak günlerden bir gün...."

Ve masalın sonu. Ben burada karanlıkta, o salonda uykuda. Kalktım işte yataktan. Kalkmamla oturmam bir oldu "Otur yerine, yat, nereye gidiyorsun?" Şimşek gürültüsüyle bağırıyor, başıma yumruk vurup indiriyor beni eski yerime "O gelsin!" Gitmek, gitmek de değil koşmak istiyorum, ne söyleyeceğimi bile biliyorum usulca uyandırdıktan sonra. Ayağıma dolanan yılan tıslıyor "Ya reddederse?" Uzanıp yatıyorum ben de. Tavana bakıyorum. Uyusam, tatlı bir uykuya dalsam. Belki aynı sesle, senin sesinle uyanırım. Sonra? Sonra aynı ızdırap; gidememek, ulaşamamak. Varamamak.

Uyku da kaybolup gitti sesinle birlikte. Sen yoksun bari sesini duyayım yeniden adımları söyleyen. Nerede rengârenk kavanozum? Adımı söyleyen se-

H E C E Ö Y K Ü

sini kaybettim karanlıkta. Hangi rüzgâr, hangi alaca kuş götürdü pençelerine, keskin gagasına takıp sesini benden? "Saçmalıyorsun, yat uyu, yarın ne kadar çok işin var!" Yığın yığın dosya. Sayfaları çevirince rakamları göremem ki ben bu halde. Sayamam, toplayamam, çarpamam. Varamam. "Senin gitmeyeceğini bildiği için gelmesi gereken o!" Kim biliyor benim gitmeyeceğimi, kim karar veriyor benim gitmeyeceğime? "Sen gidemezsin!" Evet, gide-mem ben. Karşımda bir ben daha var, benden bir dev. Gürz var mı elimde, çevirip bütün gücümle sallasam devrilir mi o katı bakışlı dev? Yere eğilip avucuna alıyor beni. Tanıdık, bildik bir yere, mağarasına götürüyor beni. Yürürken sarp, ağaçsız dağın kayaları yuvarlanıyor. Rahat, insana kendini güvende hissettiren yumuşacık bir yatak gibi devin avucunun içi. "Haydi, uyu artık." diyor dev. Sesini duyuyorum yine, adımları söylüyor. Bu kadar güzel miydi benim adım? Dev sıkıyor beni parmaklarının arasında, o sesin peşine takılıp uçmak isterken ben. Ben bana bakıyorum, kocaman, büyük, ağzını açıyor, yutacak beni sanki yiyecek "Gidemezsin!" Yuvarlanıyorum karanlıkta ve yatağın içinde. Oradan oraya. Kalksam. "Kalkma! O gelsin." Sahiden, o niye gelmiyor, o niye bitirmiyor bu hali? "Aferin sana!" Dev memnun bunu söylerken. Kavanozun ışığından bir damla düşüyor mağaraya. Aydınlanıyor her yer. Peşinden yine sesini duyuyorum işte, adımları söyleyen. Suyun altında gibiyim, su değil saran, sesin kuşatıyor her yeri. Adım yankılanıyor içimde, sesin, senin ciğerlerini dolduran hava, adımın harflerine can veriyor. Pranga vurulmuş dilin adımları söylüyor. Yanına gitsem, konuşsam, duysam hakikaten sesini. Çok yakındasın, salonda, evin öbür tarafında. "Buyur git!" Aydınlık bir yol uzanıyor önümde. Engel yok gitmem için. Gidebilir miyim yanına? Dev bana bakıyor, o kocaman ben. Avucunda da değilim, zaten benim o dev "Gitmeyeceğim!" Yorganı çekiyorum başıma. O mutluluk neydi o zaman, adımın seslenildiği an yaşadığım? Ne olmuştu sesini duyunca? Şahane cümleler değildi duyduğum, adımları çağıran sesin, varlığın bile yoktu ortada, beş harf, sadece sesin, bana seslendin ve ben uyandım. Uykudan uyanmakta o kadar zorlanan ben aniden açtım gözümü, sesin aktı kulağıma ışıkları bir yol izleyerek. Hiç kimse söylemesin, sen söyle adımları, yeryüzünde binlerce var adımdan ama sen söyle, sen söyleyince sadece bir tane oluyor adım, yeryüzünde ilk defa telaffuz edilen bir ses. Çirkinim, kamburum, gözümün üstünde sigilim var, aksak ve sağırım, o zangocum işte, kapılardan geçiyorum, çevirip duruyorum anahtarları karanlığın içinde. Adımları çağıran sesine kavuşmaya çalışıyorum. Anahtarların bittiği yerde upuzun, sonu görünmeyen yeni yollar başlıyor, kapılar uzanıyor boylu boyunca önümde. Sus Şehrazat, sus. Sen anlattıkça binlere karışıyor, bitmek bilmiyor ızdırabım. Gidemiyorum yanına, sesine. Sadece uykudan uyanabiliyorum işte, adımları söyleyen se-

sinle. Tesellim bu. Bir ömür bekleyenler aptal değilmiş, beklenebilirmiş bir ömür. Öyle üstüne günlerce aylarca düşününe düşününe, hesap yapa yapa karar verilmezmiş demek ki beklemeye. Bir anda, o aşkın, hakikatin yüzünü gösterip kaybolduğu o anda ömrünün kalanını nasıl geçireceğine karar verebilirmiş demek ki insan. Kalkmam gerek, ışığı yakmam, yanına gitmem. Koşarak hem de. On üç adım, ne kadar uzak, ne kadar uzaktasın bana, yüzüme bakmazken, adımını söylemezken. Serap gibi bir görünüp bir kayboluyorsun, su az ötemde dururken.

Bildik bir melodi sesi geliyor içerden, sabah alarmı. Sen de uyandın işte. Biraz oyalanırsın sen, hemen kalkamazsın yataktan. Hayret, hemen peşinden tıkırtıların duyuluyor. Kapılar açılıp kapanıyor. Sessiz ev, ses veriyor. Yavaşça açıyorsun uyuduğumu zannederek kapıyı. Gardırobun kendi tarafına bakıyorsun boş boş, ne giyeceksin? Sana sezdirmeden sana bakıyorum, aynadan. Senin için yokum odada, yok sayıyorsun beni. Ya şimdi ya hiç, son ejderhaya sallıyorum kılıcımı, son kapının paslı kilidinde elimi kanata kanata çeviriyorum anahtarı, atlıyorum işte, düşersem düşeyim uçurumdan aşağı, dev korkmuş kaçıyor benden. Fırlatıp yorganı kalkıyorum yataktan. Sabah sabah öfkemden hışmımdan korkuyorsun, gözlerinden belli. Karşına geçip bakıyorum sana, nasıl da dağınıksın, yastığın izi duruyor yanağında, deliksiz uymuşsun ah zalim, susma konuş, bana ismimi söyle...«

YILDIRIM TÜRK

DARGIN AKIYOR DERELER

Kulakları sağır eden hızarın keskin dişlerini belinde hissetti önce. Bir titreşim me sardı vücudunu. İnce bir sızı yayıldı birden. Kalın gövdesinden çıkıp iğne uçlu yapraklarını diken diken etti. İnce dalları şiddetle sarsıldı. "Ne oluyor!" demeye kalmadan çimenlerin arasında buldu kendini. Birkaç gün önce kayaları yerinden oynatan, devasa meşeleri yan yatıran patlamalardan kötü bir şeyler olduğunu sezmişti; ancak burada, kendileriyle ne işleri olabilir diyerek üstünde çok da durmamıştı bunun. Aşağı köyden olmadıkları her hâllerinden belli olan kişiler, ellerindeki kâğıtlarla kudurmuşçasına ilerlerken önlerine çıkan asırlık çamları, meşeleri, kavakları birkaç dakikada deviriyorlardı. Yerlerine birbirine eklenen kalın boruları döşüyorlardı. İnsanlar adım adım yaklaştıkça börtü böcek çil yavrusu gibi dağılıyordu.

Oysa daha dün gibiydi bu dağları mesken tutuşu. Kozalağın kat kat odalarında sabırla beklerken bir deli rüzgârla savrulmuştu bu dağ başına. Yere düşer düşmez patlayan mısır tanesi gibi saçılmaya başlamıştı. Belki kökleri üstünde yükselecekti kopup geldiği çam ağacı gibi, belki gün yüzü görmeden çürüyüp karışacaktı toprağa. Karşı yamaçtaki koca gövdeli, başı bulutlara uzanan ulu çamın binlerce kozalağından biriydi sadece. Bu koşuşturmaca esnasında tutunup yeşerebileceği bir yer arıyordu. Aşağıda gürül gürül akan dereye düşenler, kayalıklarda kuruyanlar, hiç haber alınamayanlarla doluydu ortalık. O ise Şeytan Kayaları'nın üstüne düşmüştü. Güngörmüş sarıçamlar, kendi aralarında acımayla: "Çok yaşamaz, birkaç haftada kurur gider bu zavallı da!" diyorlardı.

Söyledikleri doğru çıkmamıştı güngörmüş sarıçamların. Tutunmuştu. Kayanın üstüne kurulmuş, kökleri ince çatlaklarda nasılsa bir yer bulmuştu kendisine. Yaşama sevinciyle boy atıp koca karaçam olmuştu sonunda. Tek başına kayanın üstünden gün boyu seyredip dururdu koskoca ovayı. Kavrık yüzü, yanık sesli çobanlar Yalnız Çam derlerdi ona. Kendilerine yakın hissederlerdi nedense onu. Göz alabildiğine uzanan ova ayaklarının altına serilmişti. Her mevsim başka bir güzellikte desen oluşturuyor, başka bir ruha bürünüyordu ova. İlkbaharda seyrine doyum olmayan yemyeşil bir örtüye, kışın göz kamaştıran bembeyaz bir tabloya dönüşüveriyordu. Sarının tonlarıyla bir hüznü sarıyordu sonbaharda. Ovanın ortasından uzanan Yeşil Dere ise hayat veriyordu geçtiği yerlere. Kendisiyle birlikte bir yeşillik de akıyordu. Çiçekler ger-

danlık oluyor, salkım söğütlerin gölgesi düşüyordu üstüne. Bir çizgi hâlinde akıp duruyordu mevsimler boyu. Balıklar göç zamanı akıntıya karşı yüzer, yu-murtalarını bırakır; ayılar gelir yavrularıyla, başka bir cümbüş olurdu. Yeşil Dere gururlanır, kabarak çağıldar, yatağından taşardı böyle zamanlarda.

Neden sonra insanlar geldi, sular bulandı. Yeşil Dere'nin boynuna kement vuruldu, biri yetmeyince biri daha vuruldu. İnsanların bastığı yerler kuruma—ya başladı. Dereler uzun borularla başka yerlere taşındı, balıklar setleri aşama—yınca gelmez oldular. Dereler yatağına kırıldı, dargın akmaya başladı. Yıllar—ca kıvrım kıvrım akan derenin hayat verdiği ova, soldu sarardı. Paletli iş ma—kineleri ormanı yiyip yutan birer canavara dönüştü. Karıncaların, kartalların, tavşanların ve bütün börtü böceğin hayalleri yıkıldı, dünyaları altüst oldu.

Köyde tutunmaya çalışan birkaç kişinin cılız sesi makinenin dişleri ara—sında ezildi, gözyaşları tekrar yeşertemedi o güzelim eski günleri. Elleri böğ—ründe çekip gittiler. Sonra hiç tanımadığı insanlar geldi. Ellerinde pankartlar—la "Hayır! Karşıyız!" gibi sloganlar attılar. Büyük laflar edildi, tartışıldı, es—ki defterler açıldı. Daha önceden birbirlerini tanıyorlardı anlaşılan. Birbirle—riyle uğraşmaktan ormanı da dereyi de unuttular. Hesap başkaydı galiba. "Bunlar her şeye karşıdır zaten!" denildi. Köylülerin ise bir şeyden anlama—dığından bahsedilerek gülünüp geçildi.

Bu kaçınıcı kandırılış, bu kaçınıcı yüzüstü bırakılıştı? Daha önce de öyle olmamış mıydı? Omuzlarını çürütenler tarafından sırtları sıvazlanmamış mıydı? Ekonominin düzeleceğinden, işsizliğin azalacağından, ülkenin kaza—nacağından dem vurularak zamanın fedakârlık yapma zamanı olduğu söylen—memiş miydi? Zaten onlar fedakârlık denilince akla ilk gelenler değil miydi? Daha dün köylere yakın bir yere alelacele mermer fabrikası kurmuşlardı da evlerindeki sular içilmez olmamış mıydı? Hastalık yüzü görmeyen köylüler son altı ayda astım, bronşit gibi hastalıklardan doktor doktor dolaşmamışlar mıydı? Şimşir ağaçlarının yaprakları bile hastalıktan dökülmemiş miydi? Taş ocakları; dağları, yürekleri gibi delik deşik edip modern yollar ve çok katlı binalarla medeniyete yol alırken geride enkaz hâlinde hayalet kasabalar bı—rakmamışlar mıydı? Orman eksildikçe köylüler de eksiliyordu. Bunu hâlâ fark etmemişler miydi? Sahi, bu insanlar neyin kavgasını yapıyorlar, neyi paylaşamıyorlardı? Bu defa da mı hayallerinin rengi solacaktı?

Birkaç gün gizemli sessizliğe büründü orman. Herkes derin bir nefes alma—ya hazırlanırken ellerinde aletlerle birtakım insanlar tekrar geldi. Yeşil Dere'yi dolaştılar hızlı adımlarla, önlerindeki kâğıtlara baktılar, tekrar tekrar hesap yap—tılar, sonra "Şu tek çamın orası uygun!" dediler. İlk kepçe vuruldu ardından. İn—sanlar gelip bağırırken dağlardan meşeler, gürgenler, çamlar azaldı. Derelerin önüne aşılmaz setler konmaya başlandı. Tekerlekleri adam boyu kamyonlar,

H E C E Ö Y K Ü

paletli iş makineleri, dev ağızlı kepçeler hallaç pamuğu gibi attılar toprağı, ağaçları. Bir toz bulutu yükseldi gökyüzüne, göz gözü görmez oldu. Dinamitlerle koca kayaları yerle bir ettiler, yılların sellerine kafa tutan asırlık çamların köklerinden toprak akıp gitti, dereler doldu. Mahşer yerine döndü orman. Gök gürlemesinden, kurt ulumasından, bazen kavruk yüzlü çobanların yanık kaval sesinden başka ses duymayan ormanlar, şimdi patlamalarla, makine sesleriyle inim inim inliyordu. İnsanoğlu doymak bilmiyordu bir türlü.

Bir zaman sonra Yeşil Dere'nin suyu karanlık borulardan geçip çarkları döndürmeye başladı. Çarkın üstündekiler kim bilir kaçınıcı anıtını dikmenin keyfini yaşıyordu? Aslan gibi kükreyen dere çarklarda sakinleşiyor, ince bir sızı olarak akıyordu ovaya. Önce kendisine eşlik eden papatyalar, nergisler boynunu büküp terk etti; sonra can suyunu alamayan çam fidanları gün görmeyen kurumaya yüz tuttu. Söylenen sözler, verilen vaatler yersiz kahkahalarda kayboldu umutlar gibi. Sular bulanmış, dereler dargın akmaya başlamıştı bir kere. Köylüler olup bitenleri sineye çektiler ahşap evlerinde. Kurumuş tarlalarını arkalarında bırakıp dillerine bir hasret türküsü daha eklediler. &

KARGA ZARİF**Murat YALÇIN****Can Yayınları**

"Ne Güzel de Yazarım Ayaklarımla Sokaklara"

Murat Yalçın'ın dört öykü ve bir romanın ardından son kurmaca eseri *Karga Zarif* de yayımlandı. Kitap, on öyküden oluşuyor. İstanbul'un arka mahalleleri; okur yazar arasındaki sınırın sorgulanması; -yazarın bir anlatıcı olarak kitap boyunca birkaç kere vurguladığı üzere- dilin bildik imkânlarının dışına çıkma arzusu; metinlerarasılık; edebi atalara göndermeler; yazmanın hazzı *Karga Zarif*i genellemek için bilabedel, bol keseden kullanabileceğimiz ifadeler. Bu dikkatle okuyunca bahsettiğimiz konularla ilgili örnekleri, *Karga Zarif*ten pirinç ayıklar gibi ayıklamak mümkün. Ama herhangi bir metni herhangi bir dikkatle okuyup çıkaramayacağımız sonuç olmadığı gerçeğini de aklımızdan çıkarmayalım. Şimdi ayıkla pirincin taşını. Şöyle söyleyelim o halde; Murat Yalçın üslup meselesini, edebi işçiliğin değerini, hikâye anlatmak işini çözmüş bir yazar. Hani alışveriş listesi yazsa keyifle okunacak cinsten diyebiliriz. Özellikle argoya, mahalle diline olan hakimiyeti bunu öyküsünde kullanışmdaki ustalık, pek çok yazarın altından kalkamayıp güzelim kurguları, karakterleri ziyan ettikleri bir alanda dudak uçuklatan bir başarı demek.

Bu yazı böyle devam edecekti. Eğer kitabın beşinci öyküsünde takılıp kalmasaydım. Bana Hikâye Anlatma ya da Çıkmamış Cana Son El Ateş öyküsüne geldiğimde kendi öykülerimin bir kısmı, belki çoğundan yükselen kokuya benzer bir koku duyup, kitabı burnuma doğru iyice yaklaştırdımca hayali gözlüklerimi bu tek öyküye nişanlama ihtiyacı hissettim. Yazının bundan sonrasında bir öykü kitabı hakkında yazmanın zorluğundan tek seferlik firar edip bu tek öyküye odaklanmak istiyorum.

Öykümüzde 'Şen Anlatıcı' Sorunsalı

Sorunsal mı dedim, bakmayın bana sorunsal derken zihnimde o çok bilmiş makalelerin değil, interaktif sözlüklerin barut artıkları vardı. "Bana Hikâye Anlatma ya da Çıkmamış Cana Son El Ateş" öyküsü son dönem öykücülüğümüzde benzerine az rastlanan bir ses tonuna sahip; buraya kadar ve bundan sonra söyleyeceklerimde bu anlatıcı tipinin ne karşısında ne de yanında olduğumu önceden belirtiyim. Bu ses tonuna sahip anlatıcıya haddimi her geçen saniye biraz daha aşarak 'Şen Anlatıcı' dedim, belki başka birisi başka ifadelerle bunu tespit etmiştir.

Şen Anlatıcı'da tespit ettiğim hususları madde madde yazarak ilerlersem daha rahat edeceğim.

1. Şen Anlatıcı, öykünün girişinde mutlaka okura hitap eder. Daha başlangıçta kurmaca bir metin karşısında olduğumuz vurgulanır ki, gereksiz hayallere kapılamayalım. Anlatıcı ille de okura meydan okuyarak okur ve yazar arasındaki sınıra vurgu yapar, klasik öyküye göre yeni sayılabilecek bu zeminde yeni ve kendine ait bir atmosfer kurar. "Unutma yazarım ben" (sayfa 47) diyerek gizli ya da açık böbürlenilen bir anlatıcı sesle karşı karşıyayızdır. (Tamamen yeni bir biçimden bahsetmiyoruz elbette, saydıklarımız farklı varyasyonlarla modern ve özellikle postmodern edebiyatta daha önce yapılmış denemeler.)

2. Metinsellik bağlamında türün örneklerine, klişelerine (Çehov'un tüfek metaforu gibi) bol miktarda gönderme yapılır. Okur olarak bir öyküden çok öykücülük evreninin içindeyizdir. Yazarın hitap ettiği kitle klasik okur değil, yazar-okurdur adeta. Bir hikâyeyi dinlenebilir kılmanın en önemli yollarından birinin özdeşleştirme olduğunu düşünürsek yazarın eserini kimin okuyacağıyla ilgili bilinçli ya da bilinçsiz bir yargısı ve bu yargı sonucunda alınmış bir kararı olduğu göze çarpar. Yani Şen Anlatıcı'nın hedef kitlesi yazar okurlardır.

3. Bilgiç, ironik, bilge ve hınzır bir üslubu vardır Şen Anlatıcı'nın. Bu istisnası olmayan bir kuraldır. Şen Anlatıcı anlatmayı sever. Yıl-

lar önce Ankara'da bir kulübün minikler futbol takımına devam ediyordum. Her antrenmanda sağa sola deliler gibi koşturup kendimi Mara-dona, Pele en kötü ihtimalle bir Tsubasa olarak hayal ederek çalımlar atarken bir ara hoca beni kenara çağırıp şöyle demişti; "Oğlum topu çok mu seviyorsun! Biraz da pas ver!" Şen Anlatıcı, dili, kelimeleri, anlatmayı sever. Onun temel sorunu (biliyorum Akrep erkeği kincidir der gibi anlatıyorum) öykünün temel sütunlarından birine yaslanırken başka bir şeyi göz ardı etmesindedir: Olay ve odak sorunu. Benzer şekilde olaydan uzaklaşan ben-cil, karamsar, varoluşçu öykü tiplerinin aksine Yalçın'ın öyküsündeki anlatıcı dışadönük görünür. Kendisi, geçmiş, hayalleri, arkadaşları, evcil hayvanı, komşusu, evi, arkadaşları vs. onlarca şeyden ve olaydan bahsedebilir. Ama "konusu şudur, şunu anlatmıştır," diyebileceğimiz bir odaktan yoksundur Şen Anlatıcı. Anlatılan bir karakter vardır ama o kadar, daha fazlası değil. Peki tahkiye nerede? "N'olmuş?" sorusunun cevabı var mı? Tüm o parçalı anlatıma rağmen öykünün içine gizlenmiş bir hikâyeden bahsedebiliriz; okurun bu hikâyeyi metni kazarak çıkarması gereklidir. Bu noktada soru şu olmalı; buna değer mi? Cevap ise yazarın maharetinde gizli. Eğer karşımızda sayfalarca bir metni okutabilecek derecede kabiliyetli bir üslup sanatçısı var ise; -ki Murat Yalçın öyledir- sonuna kadar okuruz. Ama kabul edelim bu büyük bir risk. Genelde Şen Anlatıcı'nın hikayeleri gerilim ve final duygusu bakımından eksiktir. Öykünün herhangi bir yerine bir paragraf daha ekleyebilir ya da çıkarabiliriz, etki açısından bir kayıp ya da kazanç olmayacaktır. "İyi bir metne ne bir cümle eklenebilir ne de çıkarılabilir," diyen gelenekten uzun upuzun, çektikçe arkası gelen iplerle ayrılmıştır Şen Anlatıcı.

4. Şen Anlatıcı için herşey metnin malzemesidir. Buna yazılmakta olan metnin kendi-

si de dahildir. Bir cümle önce yapılmış bir tutarsızlık, imla hatası, kurgu boşluğu, yazarın zaafı, anlatıcı sesin zaafı. Anlatıcının kelimenin tam anlamıyla her şeyi metne malzeme yapması; bu iyi bir şey mi bilmem ama yazar için bir imkandır. Ortada esnek, eleştirilemez bir metin vardır. Gördüğünüz bir hata bilerek yapılmış olabilir, öyküde bir hususun eksikliği mi hissettiniz; "bunu zaten bilinçli olarak yaptığınızı" imleyen bir cümleyle tüm o sorumluluktan kurtulabilirsiniz.

5. Şen Anlatıcı, genelde kendisini sevmez görünür; mütevazı bir sestir, ironiden aldığı kuvvetle kendisini rahatlıkla eleştirebilir, kendi hatası karşısında ilk kendisi kahkaha atar; iyi ama sayfalarca kendisini anlatan bir sesle karşı-

karşıya değil miyiz? Şen Anlatıcı; geldiği noktayı, edebi birikimini, kalemin elinde oluşunu, yaratma cesaretini, ilham perilerinin fısıltısını narsistçe sevmektedir.

6. Şen Anlatıcı'nın anlatıcı olarak seçtiği metinlerde; çoğu zaman ortada bir metinden çok karnavalı andırır. Bahtın ne der bilmem, zaten ben de karnavalı bildiğimiz manada kullandım; bütün mahalle toplanmış eğlenmeye gelmiştir bu metne. Murat Yalçın'ın

metnine bakalım; Çehov burada, Aretha Franklin burada, Bergman burada, Cüneyt Arkın burada, Ömer Nasuhi Bilmen burada, Erasmus burada, Coleridge burada, Goethe burada, Richardson, Hölderlin, Rousseau, Barış Manço burada, Jude Fawley burada, Mevlana, Adem, İkaros, Caspar David Friedrich, Zweig burada, Eliot, Nietzsche, Platon, Aristoteles, Yahya Kemal. Tek metinden bahsediyoruz; Kitaptaki öyküler göndermelerle dolu. Klasik metin anlayışını yıkmaya cehdeden bir metinde böyle bir karnaval düzenleyen yazarı harekete geçiren saiklerden en az birinin vicdan azabıyla alakalı olduğunu söylemek aşırı yorum olmaz.

MURAT YALÇIN KARGA ZARİF

7. Şen Anlatıcı'nın ses rengiyle 'develer tellal iken pireler berber iken, ben dedemin beşliğini tıngır mıngır salları iken" diye söze başlayan masalcının ses rengi garip bir şekilde neredeyse aynıdır. Sesler (üslup) aynı fakat arasındaki büyük fark şudur. Masalcı, bu girişten sonra anlatacağı masala teslim olur, bir daha onun varlığını hissetmeniz zordur, olaya dayalı, doğrusal bir anlatma biçimidir onunki. Şen Anlatıcı ise metnin sürekli müdahale eder, asla kısılmayan sesini, metnin her köşesinde duymamız mümkündür; dış dünyada olup bitenden çok kahramanın iç dünyası ilgisini çeker, macera paramparça bir zaman algısıyla içeride yaşanır ve elbette anonim değildir. Aradaki farkların birçoğunu modern sanat, edebiyat anlayışları, değişen sanat algısı vs. ile açıklayabilmemiz mümkündür ama bir soru üzerinde düşünölmeye değer görünüyor, o da şu:

İç âleme odaklı, sıfır macera, az olaydan oluşan, bir karakterin neredeyse tüm hayatını sayesinde öğrendiğimiz, anlatan, anlatan, anlatan Şen Anlatıcı, tek bir tahlil içermeyen, basit masallar, kıssalar karşısında neden sığ gibi görünüyor; bu kompleksle sesini yükseltmeye çalışıyor? Yazımın başlığını kitabın öykülerinde geçen bir cümleden aldım. Değiştirilmeyecek kadar güzel, yazarın derdiyle de alakalı ama diğer başlığımı yazının sonuna final niyetine ilıstirmeden edemeyeceğim: *Şen Anlatıcı'nın Pek de Uzun Sürmeyecek Hayatı*.^

AYKUTERTUĞRUL

ÖDÜLLÜ ÜÇ ÖYKÜ KİTABI

Abdullah Baştürk İşçi Edebiyatı Yarışmaları, 2003-2007 yıllarında *tek öykü yarışması* olarak başlamış, daha sonraki yıllarda öykü türü yanı sıra diğer türleri de içine alarak kitap

kapsamında yarışmaya geçmişti... On yıldır süregelen bu izlekçi (tematik) yarışmada üç ödöl verilmekle birlikte 2008 yılından beri ödöl verilenler arasında sıralama yapılmıyor. Ödöl dağıtımında türler de göz önüne alınmıyor; varsa, ödölde değer üç kitap seçiliyor. 2011 yılında iki roman, bir yaşamöyküsü ödöl kazanmışken, geçen yılın ödülleri üçün de bu kez öykü kitapları kazandı: *Hikâye Hırsızı* (Dürsaliye Sahan), *Yağmurda Kuş Sesleri* (Hüseyin Akyüz), *Emeğin Çukurovası* (Adil Kurt). Yarışmaya kitap gönderme tarihi de bir önceki yılın ilk gününden başlıyor.^

HİKÂYE HIRSIZI

Dürsaliye Sahan

Layla Yayınları

Hikâye Hırsızı (Ağustos 2011)'nın yazarı Dürsaliye Sahan, İstanbullu. 1988 yılında Londra'ya yerleşti. Orada öğretmenlik, yerel gazetelerde sayfa sekreterliği, *Hürriyet* gazetesi Londra bürosunda muhabirlik yaptı. Kadın, göçmenlik, töre ve ırkçılık konularında öyküler

yazdı. Zaman zaman *Birgün* ve *Avrupa* gazeteleri için röportajlar yaptı. İstanbul ve Antakya'da "Yazı Atölyesi" adı altında yaratıcı yazarlık ve kısa film atölyeleri yönetiyor. Tek öykü alanında birçok ödölü var: 2007 yılında Afyon Kocatepe Öykü Ödölü, Tarık Buğra Öykü Ödölü. 2006 yılında Hollanda Türk Evi Öykü Ödölü, Kadının Sosyal Hayatını Araştırma Derneği Öykü Ödölü. 2005 Sağlık Emekçileri Sendikası (SES) Öykü Ödölü. 1995 İmece Kadın Derneği Kadın Öyküleri İngiltere Birinciliği gibi... (sayfa 222-224)

Kitaptaki 18 öykünün başkışileri hep kadındır. Köylerimizde ve kentte, Türkiye'de ve Londra'da erkekler ve töreler tarafından ezilen, özellikle köylerimizde köle gibi yaşayan "ev ve aile işletmesi emekçileri"mizin en

önemlisi kadınlarımız: Sigortası, ücreti, güvencesi, özgürlüğü yok insanlarımız...

Bu öykülerde kişiliklerini, özgürlüklerini elde etmeye çalışan / çalışmayan kadınlarımız çok çarpıcı kurgulamalarla, süssüz bir dille anlatılıyor... Kitaptaki 18 öyküden 7'si de (93 sayfa) doğrudan çalışma ortamlarındaki kadınlarla ilgili: Hizmetçi kadının sigortalı olma çabası. Boyacı küçük çocuğa acıyan evde kalan kız... Londra'ya kaçak işçi olarak giden ailelerde kadının, kız çocuklarının durumu, geçmişleri, sığınmacı olma çabaları, parçalanmış aileler... 2068 yılının makineleşmiş ve "Dünya Büyük Patronlar Hükümet Meclisi" yönetimindeki işyerlerinde, robotlarda bile işini yitirme korkusu, aşırı çalışmayı özendirilen göz boyayıcı ödül düzeyleri, insanca yaşama duyguları ve başkaldırıları...

Bunları ben de yazarım gibi görenen, son derece anlaşılır, inandırıcı, yalınlık güzeli, hızlı, çarpıcı, eleştirel dille kurgulanmış toplumsal öyküler. Yeri geldiğinde taşlamalı, alay-samalı. Bir başka özellik de (örneğin ilk üç öyküde), araya sıkıştırılmış anahtar tümceler, okuyucunun düşüncesinde patlayacak sözler (parçalar).

Romancı Ayla Kutlu da kitaba bir "Sunum" yazmış; Dürsaliye Sahan, "Memduh Şevket Esendal gibi bir sadeliği, kendine özgü dünyası ile sanki bize yeniden taşımış" diyor. "Yaşamdaki gerçeklikleri değiştirmeden, süslemeden, uzatmadan en yalın halleri ile dile getiriyor" diyor.

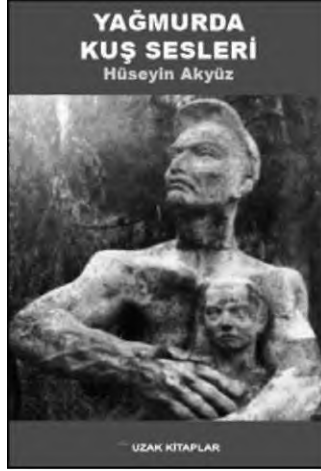
Bir hizmetçi kadının sigortalı olma çabasını bu biçimde anlatan iç burkucu ama sonu mutlu biten Sakine öyküsünü ben de unutmuyorum. İki kez okunacaklardan Nevbahar Hanımın Evi ile Alev öyküleri, bizden değil o diyen bir "öteki" öyküsü Simsiyah Bakıyordu Çalılar, ayrıca biber gibi acı bir berdel ve çocuk gelinler öyküsü Güvercin de başarılı metinlerden.^

YAĞMURDA KUŞ SESLERİ

Hüseyin Akyüz

Uzak Kitaplar

Ağustos 2012'de basılan *Yağmurda Kuş Sesleri'nin* yazarı Hüseyin Akyüz (1950) de İstanbullu. Bir margarin fabrikasında yıllarca çalışan elektrik teknisyeni. Bir işçi yazar. 2000 yılında ustabaşı olarak emekli oldu. Şimdi Çorlu'da yaşıyor. İlk öyküsü 1965 yılında yayımlanmıştı. Daha sonra *Gösteri*, *Varlık*, *Dönemeç*, *Yaba* gibi dergilerde öykü ve şiirleri, öykü üstüne kuramsal yazıları yayımlandı. İşçi dünyasından sesler getiren öykülerini topladığı *Beyaz Güvercin* kitabına 1982 Akademi Kitabevi Ödülü verildi. 1991 yılında Orhan Kemal Öykü Ödülünü de aldı. Beş öykü kitabı, bir romanı var. (s. 1)

Yağmurdaki Kuş Sesleri'ndeki 8 öyküsü, kentlerdeki dar gelirli işçi aileleri üstüne... Babaları ölmüş eş ve çocukların iç ezen, felaketlere açılan anıöyküleri... Çalışan dul kadınların özverili dünyaları. Gurubete çalışmaya giden babasını her gün kapıda bekleyen altı yaşındaki çocuk... Genelev kadınlarının geçmişlerindeki emekçi baba ölümüne (yoksulluğa) bağlı talihsiz olaylar... Üvey babaların, içkici ve işsiz babaların çocuklarının eve para yetiştirmeye zorunlu yaşamları... Son öykü "Ah Be Niko!"da da birden, sıkıntılı işyerlerini ferahlatan ehlikeyf bir insan.

Hüzünlü, etkili, zaman zaman şiirsi anlatımlarla örülü bu öykülerde, kentlerde çalışanların dünyaları anlatılıyor okuyuculara. Ama bunlar gerçekte işçi öyküleri diye yazılmamış da diyebilirim. Sanatın o izikle de parıldadığı metinler. Satır aralarına gizlenmiş güzel tümceler de az değil. Nitekim bu öyküler öyle işyeri, işbaşı öyküleri değil. Birçoğumuzun

H E C E Ö Y K Ü

yaşadığı dargelirli ailelerin bildiğimiz, başka başka yazarlardan da okuduğumuz baba, ana, arkadaş, tanış ya da çocuk öyküleri bunlar.

Babası gurbete gidince her akşam onun çıkıp gelivermesini bekleyen küçük çocuğun Eski zaman Yaraları, unutamadığım bir öykü... Buz içinde Ateş Gördüm ile Ah Be Niko, Yağmurda Kuş Sesleri, Karlı Günün Cinayeti de öyle... ^

EMEĞİN ÇUKUROVASI

Adil Kurt

Giriş Basımevi

Ocak 2012'de basılan *Emeğin Çukurovası* yazarı Adil Kurt (1954), Kadirli'nin İlbistanlı köyünde doğdu. Ortaokul diplomasını dışarıdan bitirme sınavlarına girerek aldı. İş yaşamına küçük yaşta lokantalarda bulaşıkçılıkla başladı. Kadirli Devlet Hastanesinde 26 yıl aşçılık yaptı, oradan emekli oldu. Geçim sıkıntısından dolayı Adana'ya taşındı, orada da aşçı olarak çalışmaya başladı...

Yazma sevdasının 30 veya 35 senelik bir serüven, bir aşk olduğunu söylüyor bu naif öykücü. İlk öyküleri Ankara'da *Kül* dergisinde, Adana'da *Lül* ve *Turunç* dergilerinde, Adana gazetelerinde yayımlandı. Yayına hazırladığım *Hüzün Dolu İşçi Öyküleri*, *Sonu Mutlu Biten İşçi Öyküleri* kitaplarında ikişer öyküsüne sevinçle yer verdim... Artık öyle öyküler yazan yok. İlk öykü kitabı *Dokuz Kadın Dokuz Yaşam*, ikinci kitabı *Emeğin Çukurovası*; her ikisini de kıt kaynaklarıyla Adana'da yayımladı.

Ödül kazanan kitaptaki 11 öyküsü, geçen elli yılın Çukurova'sındaki kırsal ve kentsel kesimlerde çalışanlar ve çevreleri ile ilgili. Günümüze göre özgün. Bazı öykülerinin sonu okuyucuya bırakılmış, ucu açık, bu da

çok iyi... Çok yalın, akıcı, ilgi çekici biçimlerde anlatıyor anlatacaklarını. Hızla kentleşen nüfusumuz içinde artık pek tanımadığımız pamuk sulayıcıları, çeltik yükleyicileri, çapacılar, biriket işçileri, kum ocağı çalışanları, taşçılar, ayrıca kentlerdeki lağım ve inşaat işçileri, hurda toplayıcıları... Çukurovalı yoksul kesimin Toroslardan günümüze ağran kırsal söz varlıklarıyla çeşitli yönlerden başarıyla, içtenlikle, güzel saflıklarla öyküleştiriliyor. Bu öykülerin ve insanoğlunun içi görünüyor bu sayfalarda. (Ay. bak. 2012 ödülleri kazanan bu üç öykücüyle yaptığım geleneksel sormacanın yanıtları, *Kıyı* dergisi, Ocak-Şubat 2013...) Adil Kurt'u öyle okudukça, çevremizde artık hep onları bulduğumuz kentli yazarların ken-

dilerini (insanı) pek de çırılçıplak vermediklerini, unutulmaya yüz tutmuş sözcük ve diğer söz varlıklarımızdan hızla uzaklaştıklarını apaçık görüyoruz... Kırsal konuşma dilini, kırsal kesimde yaşayan yirmi milyonu aşkın insanımızın duyarlıklarını, edebiyatımız hızla unutuyor, ona tepeden de bakıyor, yayın dünyamızda da onlara ve yazarlarına görünme hakkı tanımıyor artık "aristokrat"ça...

Oysa İşçi Edebiyatı Ödülleri'nin seçici kurul üyelerinden öykücü Şiir Erkök Yılmaz da bu tür biçemi şöyle değerlendirdi raporunda: "Yazarın yapmacıksız, yalın bir dili vardır. Kitapta yer alan öyküler iddiasız ancak yürek burkan, okurda acı bir iz bırakan türdendir".

Seçici kurul üyesi öykücü, anılar yazarı Remzi İnanç da ayrıca, Kurt'un "akıcı diliyle birlikte birçok yerel deyim ustalıkla kullanmasını" övgüledi.

Adil Kurt'un öyküleri (Çukurova, Çeltik Harmanı, Asiye, Çapa, Biriket, Eskici Harmanı...) öylece işçilerin, yoksulların da gerçekten bir solukta okuyacağı, doğrudan yüreğe işleyen öyküler^

TUNCER UÇAROL

